٩

كتاب الوافي

تأليف

للعلامة المحدث الحكيم العارف الكامل محمد محسن الشهير

بالفيض الكاشاني قدس سره

من منشورات

مكتبة الامام امير المؤمنين علي عليه السلام العامة

اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

الوافی

کاتب:

محمد بن مرتضی فیض کاشانی

نشرت فی الطباعة:

عطرعترت

رقمی الناشر:

مرکز القائمیة باصفهان للتحریات الکمبیوتریة

الفهرس

الفهرس ----- ۵
الوافى المجلد ۹ ----- ۶۶
اشارة ----- ۶۶
[تتمة كتاب الصلاة] ----- ۶۶
أبواب بقية الصلوات المفروضات و المسنونات ----- ۶۷
الآيات ----- ۶۷
اشارة ----- ۶۷
بيان ----- ۶۷
باب ۱۸۲ شرائط صلاة العيدين و فرضها ----- ۶۷
[۱] ----- ۶۷
اشارة ----- ۶۷
بيان ----- ۶۷
[۲] ----- ۶۷
[۳] ----- ۶۸
اشارة ----- ۶۸
بيان ----- ۶۸
[۴] ----- ۶۸
اشارة ----- ۶۸
بيان ----- ۶۸
[۵] ----- ۶۸
اشارة ----- ۶۸
بيان ----- ۶۹
[۶] ----- ۶۹

[۷] ----- ۶۹
[۸] ----- ۶۹
اشارة ----- ۶۹
بيان ----- ۶۹
[۹] ----- ۶۹
اشارة ----- ۶۹
بيان ----- ۷۰
[۱۰] ----- ۷۰
[۱۱] ----- ۷۰
[۱۲] ----- ۷۰
اشارة ----- ۷۰
بيان ----- ۷۰
[۱۳] ----- ۷۱
[۱۴] ----- ۷۱
اشارة ----- ۷۱
بيان ----- ۷۱
[۱۵] ----- ۷۱
اشارة ----- ۷۱
بيان ----- ۷۱
[۱۶] ----- ۷۱
[۱۷] ----- ۷۱
اشارة ----- ۷۲
بيان ----- ۷۲
[۱۸] ----- ۷۲

[۱۹] ---- ۷۲
[۲۰] ---- ۷۲
[۲۱] ---- ۷۲
[۲۲] ---- ۷۲
[۲۳] ---- ۷۳
اشارهٔ ---- ۷۳
بيان ---- ۷۳
[۲۴] ---- ۷۳
اشارهٔ ---- ۷۳
بيان ---- ۷۳
[۲۵] ---- ۷۳
[۲۶] ---- ۷۳
اشارهٔ ---- ۷۳
بيان ---- ۷۴
[۲۷] ---- ۷۴
[۲۸] ---- ۷۴
[۲۹] ---- ۷۴
اشارهٔ ---- ۷۴
بيان ---- ۷۴
[۳۰] ---- ۷۴
اشارهٔ ---- ۷۴
بيان ---- ۷۵
[۳۱] ---- ۷۵
[۳۲] ---- ۷۵

اشارة ----- ۷۵
بیان ----- ۷۵
[۳۳] ----- ۷۵
اشارة ----- ۷۵
بیان ----- ۷۵
[۳۴] ----- ۷۶
باب ۱۸۳ آداب العیدین ----- ۷۶
[۱] ----- ۷۶
[۲] ----- ۷۶
[۳] ----- ۷۶
[۴] ----- ۷۶
اشارة ----- ۷۶
بیان ----- ۷۶
[۵] ----- ۷۶
[۶] ----- ۷۷
اشارة ----- ۷۷
بیان ----- ۷۷
[۷] ----- ۷۷
[۸] ----- ۷۷
[۹] ----- ۷۷
[۱۰] ----- ۷۷
[۱۱] ----- ۷۷
اشارة ----- ۷۸
بیان ----- ۷۸

[۱۲] ---- ۷۸
[۱۳] ---- ۷۸
[۱۴] ---- ۷۸
[۱۵] ---- ۷۸
[۱۶] ---- ۷۸
[۱۷] ---- ۷۹
اشارة ---- ۷۹
بيان ---- ۷۹
[۱۸] ---- ۷۹
اشارة ---- ۷۹
بيان ---- ۷۹
[۱۹] ---- ۷۹
[۲۰] ---- ۷۹
اشارة ---- ۷۹
بيان ---- ۸۰
[۲۱] ---- ۸۰
[۲۲] ---- ۸۰
[۲۳] ---- ۸۰
اشارة ---- ۸۰
بيان ---- ۸۰
[۲۴] ---- ۸۰
[۲۵] ---- ۸۰
اشارة ---- ۸۱
بيان ---- ۸۱

باب ۱۸۴ تأخیر الصلاة إلی الغد إذا صحت رؤیة الهلال بعد الزوال ----- ۸۱
[۱] ----- ۸۱
اشارة ----- ۸۱
بیان ----- ۸۱
[۲] ----- ۸۱
[۳] ----- ۸۲
اشارة ----- ۸۲
بیان ----- ۸۲
باب ۱۸۵ فضل لیلة الفطر و یومه و ما یعمل فیها و فی الأضحی ----- ۸۲
[۱] ----- ۸۲
[۲] ----- ۸۲
اشارة ----- ۸۲
بیان ----- ۸۲
[۳] ----- ۸۳
[۴] ----- ۸۳
[۵] ----- ۸۳
اشارة ----- ۸۳
بیان ----- ۸۳
[۶] ----- ۸۳
اشارة ----- ۸۳
بیان ----- ۸۳
باب ۱۸۶ صفة صلاة العیدین ----- ۸۴
[۱] ----- ۸۴
[۲] ----- ۸۴

[۳] ---- ۸۴
[۴] ---- ۸۴
[۵] ---- ۸۴
[۶] ---- ۸۵
[۷] ---- ۸۵
[۸] ---- ۸۵
[۹] ---- ۸۵
[۱۰] ---- ۸۵
اشارة ---- ۸۵
بيان ---- ۸۶
[۱۱] ---- ۸۶
[۱۲] ---- ۸۶
اشارة ---- ۸۶
بيان ---- ۸۶
[۱۳] ---- ۸۶
[۱۴] ---- ۸۷
[۱۵] ---- ۸۷
[۱۶] ---- ۸۷
[۱۷] ---- ۸۷
[۱۸] ---- ۸۷
[۱۹] ---- ۸۸
[۲۰] ---- ۸۸
[۲۱] ---- ۸۸
[۲۲] ---- ۸۸

[۲۳] ۸۸
اشارة ۸۸
بیان ۸۹
[۲۴] ۸۹
[۲۵] ۸۹
اشارة ۸۹
بیان ۸۹
باب ۱۸۷ خطبة العیدین ۹۰
[۱] ۹۰
اشارة ۹۰
بیان ۹۱
[۲] ۹۱
اشارة ۹۱
بیان ۹۲
باب ۱۸۸ الدعاء بعد صلاة العید ۹۳
[۱] ۹۳
باب ۱۸۹ التحزن یوم العیدین و أن الناس لا یوفقون لهما ۹۴
[۱] ۹۴
[۲] ۹۴
[۳] ۹۵
[۴] ۹۵
اشارة ۹۵
بیان ۹۵
[۵] ۹۵

[۶] ----- ۹۵
اشارة ----- ۹۵
بیان ----- ۹۶
[۷] ----- ۹۶
باب ۱۹۰ التکبیر فی العیدین ----- ۹۶
[۱] ----- ۹۶
[۲] ----- ۹۶
[۳] ----- ۹۷
اشارة ----- ۹۷
بیان ----- ۹۷
[۴] ----- ۹۷
[۵] ----- ۹۷
اشارة ----- ۹۷
بیان ----- ۹۷
[۶] ----- ۹۷
اشارة ----- ۹۸
بیان ----- ۹۸
[۷] ----- ۹۸
[۸] ----- ۹۸
[۹] ----- ۹۸
[۱۰] ----- ۹۸
اشارة ----- ۹۸
بیان ----- ۹۸
[۱۱] ----- ۹۹

اشارة ----- ۹۹

بیان ----- ۹۹

باب ۱۹۱ علة العيد و صلاته ----- ۹۹

[۱] ----- ۹۹

اشارة ----- ۹۹

بیان ----- ۹۹

باب ۱۹۲ صلاة الاستسقاء ----- ۱۰۰

[۱] ----- ۱۰۰

اشارة ----- ۱۰۰

بیان ----- ۱۰۰

[۲] ----- ۱۰۰

[۳] ----- ۱۰۰

[۴] ----- ۱۰۱

[۵] ----- ۱۰۱

[۶] ----- ۱۰۱

[۷] ----- ۱۰۱

[۸] ----- ۱۰۱

[۹] ----- ۱۰۱

[۱۰] ----- ۱۰۲

[۱۱] ----- ۱۰۲

[۱۲] ----- ۱۰۲

[۱۳] ----- ۱۰۲

اشارة ----- ۱۰۲

بیان ----- ۱۰۲

باب ۱۹۳ خطبة الاستسقاء و دعائه ----- ۱۰۲
[۱] ----- ۱۰۲
اشارة ----- ۱۰۲
بیان ----- ۱۰۴
[۲] ----- ۱۰۵
[۳] ----- ۱۰۵
اشارة ----- ۱۰۵
بیان ----- ۱۰۵
[۴] ----- ۱۰۵
اشارة ----- ۱۰۵
بیان ----- ۱۰۶
[۵] ----- ۱۰۶
اشارة ----- ۱۰۶
بیان ----- ۱۰۷
باب ۱۹۴ فرض صلاة الکسوف و کل أمر مخوف و تسکین الزلزلة ----- ۱۰۷
[۱] ----- ۱۰۷
[۲] ----- ۱۰۷
[۳] ----- ۱۰۷
[۴] ----- ۱۰۷
[۵] ----- ۱۰۷
[۶] ----- ۱۰۸
[۷] ----- ۱۰۸
[۸] ----- ۱۰۸
[۹] ----- ۱۰۸

[۱۰] ---------- ۱۰۸
[۱۱] ---------- ۱۰۸
[۱۲] ---------- ۱۰۸
[۱۳] ---------- ۱۰۹
[۱۴] ---------- ۱۰۹
[۱۵] ---------- ۱۰۹
[۱۶] ---------- ۱۰۹
[۱۷] ---------- ۱۰۹
[۱۸] ---------- ۱۰۹
[۱۹] ---------- ۱۰۹
[۲۰] ---------- ۱۱۰
[۲۱] ---------- ۱۱۰
[۲۲] ---------- ۱۱۰
[۲۳] ---------- ۱۱۰
اشارهٔ ---------- ۱۱۰
بيان ---------- ۱۱۰
[۲۴] ---------- ۱۱۰
[۲۵] ---------- ۱۱۱
[۲۶] ---------- ۱۱۱
باب ۱۹۵ صفهٔ صلاهٔ الكسوف و كل أمر مخوف ---------- ۱۱۱
[۱] ---------- ۱۱۱
[۲] ---------- ۱۱۲
[۳] ---------- ۱۱۲
اشارهٔ ---------- ۱۱۲

بیان ۱۱۲
[۳] ۱۱۲
[۵] ۱۱۳
اشارة ۱۱۳
بیان ۱۱۳
[۶] ۱۱۳
[۷] ۱۱۳
اشارة ۱۱۳
بیان ۱۱۳
باب ۱۹۶ قضاء صلاة الکسوف ۱۱۴
[۱] ۱۱۴
[۲] ۱۱۴
[۳] ۱۱۴
[۴] ۱۱۴
[۵] ۱۱۴
[۶] ۱۱۴
[۷] ۱۱۴
[۸] ۱۱۵
اشارة ۱۱۵
بیان ۱۱۵
باب ۱۹۷ علة صلاة الکسوف ۱۱۵
[۱] ۱۱۵
اشارة ۱۱۵
بیان ۱۱۵

باب ۱۹۸ صلاة التسبيح ----- ۱۱۶
[۱] ----- ۱۱۶
اشارة ----- ۱۱۶
بيان ----- ۱۱۶
[۲] ----- ۱۱۶
اشارة ----- ۱۱۶
بيان ----- ۱۱۷
[۳] ----- ۱۱۷
[۴] ----- ۱۱۷
اشارة ----- ۱۱۷
بيان ----- ۱۱۷
[۵] ----- ۱۱۸
[۶] ----- ۱۱۸
[۷] ----- ۱۱۸
اشارة ----- ۱۱۸
بيان ----- ۱۱۸
[۸] ----- ۱۱۸
[۹] ----- ۱۱۸
[۱۰] ----- ۱۱۹
[۱۱] ----- ۱۱۹
[۱۲] ----- ۱۱۹
[۱۳] ----- ۱۱۹
[۱۴] ----- ۱۱۹
[۱۵] ----- ۱۲۰

[۱۶] ۱۲۰
[۱۷] ۱۲۰
اشارة ۱۲۰
بیان ۱۲۰
[۱۸] ۱۲۰
باب ۱۹۹ سائر الصلوات المرغب فیها ۱۲۱
[۱] ۱۲۱
[۲] ۱۲۱
[۳] ۱۲۱
[۴] ۱۲۱
اشارة ۱۲۱
بیان ۱۲۱
[۵] ۱۲۲
[۶] ۱۲۲
[۷] ۱۲۲
[۸] ۱۲۲
اشارة ۱۲۲
بیان ۱۲۲
[۹] ۱۲۲
[۱۰] ۱۲۳
اشارة ۱۲۳
بیان ۱۲۳
[۱۱] ۱۲۳
[۱۲] ۱۲۳

اشارة ----- ۱۲۳
بيان ----- ۱۲۳
[۱۳] ----- ۱۲۴
اشارة ----- ۱۲۴
بيان ----- ۱۲۴
[۱۴] ----- ۱۲۴
[۱۵] ----- ۱۲۴
اشارة ----- ۱۲۴
بيان ----- ۱۲۷
باب ۲۰۰ صلاة الاستخارة ----- ۱۲۷
[۱] ----- ۱۲۷
اشارة ----- ۱۲۷
بيان ----- ۱۲۷
[۲] ----- ۱۲۸
[۳] ----- ۱۲۸
اشارة ----- ۱۲۸
بيان ----- ۱۲۸
[۴] ----- ۱۲۸
اشارة ----- ۱۲۹
بيان ----- ۱۲۹
[۵] ----- ۱۲۹
[۶] ----- ۱۲۹
اشارة ----- ۱۲۹
بيان ----- ۱۲۹

[۷] ----- ۱۳۰
[۸] ----- ۱۳۰
[۹] ----- ۱۳۰
[۱۰] ----- ۱۳۰
[۱۱] ----- ۱۳۱
[۱۲] ----- ۱۳۱
[۱۳] ----- ۱۳۱
[۱۴] ----- ۱۳۱
اشارة ----- ۱۳۱
بيان ----- ۱۳۱
[۱۵] ----- ۱۳۱
اشارة ----- ۱۳۱
بيان ----- ۱۳۲
[۱۶] ----- ۱۳۲
باب ۲۰۱ صلاة الحوائج ----- ۱۳۳
[۱] ----- ۱۳۳
[۲] ----- ۱۳۳
[۳] ----- ۱۳۳
اشارة ----- ۱۳۳
بيان ----- ۱۳۳
[۴] ----- ۱۳۴
[۵] ----- ۱۳۴
[۶] ----- ۱۳۴
[۷] ----- ۱۳۴

[۸] ۱۳۵
[۹] ۱۳۵
[۱۰] ۱۳۵
[۱۱] ۱۳۵
اشارة ۱۳۵
بیان ۱۳۶
[۱۲] ۱۳۶
[۱۳] ۱۳۶
[۱۴] ۱۳۶
اشارة ۱۳۶
بیان ۱۳۶
[۱۵] ۱۳۷
اشارة ۱۳۷
بیان ۱۳۷
[۱۶] ۱۳۷
اشارة ۱۳۷
بیان ۱۳۷
[۱۷] ۱۳۸
[۱۸] ۱۳۸
[۱۹] ۱۳۸
[۲۰] ۱۳۸
اشارة ۱۳۸
بیان ۱۳۹
[۲۱] ۱۳۹

اشارهٔ ----- ۱۳۹
بیان ----- ۱۳۹
[۲۲] ----- ۱۳۹
[۲۳] ----- ۱۳۹
اشارهٔ ----- ۱۳۹
بیان ----- ۱۴۰
[۲۴] ----- ۱۴۰
[۲۵] ----- ۱۴۰
[۲۶] ----- ۱۴۰
اشارهٔ ----- ۱۴۰
بیان ----- ۱۴۱
[۲۷] ----- ۱۴۱
اشارهٔ ----- ۱۴۱
بیان ----- ۱۴۱
باب ۲۰۲ النوادر ----- ۱۴۱
[۱] ----- ۱۴۱
[۲] ----- ۱۴۱
[۳] ----- ۱۴۲
اشارهٔ ----- ۱۴۲
بیان ----- ۱۴۲
أبواب الذکر و الدعاء و فضائلهما ----- ۱۴۲
الآیات ----- ۱۴۲
اشارهٔ ----- ۱۴۲
بیان ----- ۱۴۳

باب ۲۰۳ ذکر اللّه تعالی فی کل مجلس ----- ۱۴۳
[۱] ----- ۱۴۳
[۲] ----- ۱۴۳
[۳] ----- ۱۴۳
[۴] ----- ۱۴۳
[۵] ----- ۱۴۴
[۶] ----- ۱۴۴
[۷] ----- ۱۴۴
[۸] ----- ۱۴۴
[۹] ----- ۱۴۴
اشارة ----- ۱۴۴
بیان ----- ۱۴۴
[۱۰] ----- ۱۴۵
[۱۱] ----- ۱۴۵
اشارة ----- ۱۴۵
بیان ----- ۱۴۵
[۱۲] ----- ۱۴۵
[۱۳] ----- ۱۴۵
[۱۴] ----- ۱۴۵
[۱۵] ----- ۱۴۵
[۱۶] ----- ۱۴۶
[۱۷] ----- ۱۴۶
اشارة ----- ۱۴۶
بیان ----- ۱۴۶

[۱۸] ---- ۱۴۶
باب ۲۰۴ ذکر اللّه تعالی فی السر و فی الغافلین ---- ۱۴۷
[۱] ---- ۱۴۷
اشارة ---- ۱۴۷
بیان ---- ۱۴۷
[۲] ---- ۱۴۷
[۳] ---- ۱۴۷
اشارة ---- ۱۴۷
بیان ---- ۱۴۷
[۴] ---- ۱۴۸
[۵] ---- ۱۴۸
[۶] ---- ۱۴۸
[۷] ---- ۱۴۸
اشارة ---- ۱۴۸
بیان ---- ۱۴۸
باب ۲۰۵ أن الصاعقة لا تصیب ذاکرا ---- ۱۴۸
[۱] ---- ۱۴۸
[۲] ---- ۱۴۸
[۳] ---- ۱۴۹
[۴] ---- ۱۴۹
باب ۲۰۶ کل من التسبیحات الأربع ---- ۱۴۹
[۱] ---- ۱۴۹
اشارة ---- ۱۴۹
بیان ---- ۱۴۹

[۲] ---------- ۱۴۹
اشارة ---------- ۱۴۹
بيان ---------- ۱۵۰
[۳] ---------- ۱۵۰
[۴] ---------- ۱۵۰
[۵] ---------- ۱۵۰
اشارة ---------- ۱۵۰
بيان ---------- ۱۵۰
باب ۲۰۷ التحميد ---------- ۱۵۱
[۱] ---------- ۱۵۱
[۲] ---------- ۱۵۱
[۳] ---------- ۱۵۱
[۴] ---------- ۱۵۱
[۵] ---------- ۱۵۱
باب ۲۰۸ التهليل ---------- ۱۵۱
[۱] ---------- ۱۵۱
[۲] ---------- ۱۵۲
[۳] ---------- ۱۵۲
اشارة ---------- ۱۵۲
بيان ---------- ۱۵۲
[۴] ---------- ۱۵۲
باب ۲۰۹ الاستغفار ---------- ۱۵۲
[۱] ---------- ۱۵۳
[۲] ---------- ۱۵۳

[۳] ----- ۱۵۳
[۴] ----- ۱۵۳
[۵] ----- ۱۵۳
[۶] ----- ۱۵۳
اشارة ----- ۱۵۳
بيان ----- ۱۵۳
[۷] ----- ۱۵۴
باب ۲۱۰ أذكار أخر ----- ۱۵۴
[۱] ----- ۱۵۴
[۲] ----- ۱۵۴
[۳] ----- ۱۵۴
[۴] ----- ۱۵۴
اشارة ----- ۱۵۴
بيان ----- ۱۵۵
[۵] ----- ۱۵۵
[۶] ----- ۱۵۵
[۷] ----- ۱۵۵
[۸] ----- ۱۵۵
[۹] ----- ۱۵۵
[۱۰] ----- ۱۵۵
[۱۱] ----- ۱۵۶
اشارة ----- ۱۵۶
بيان ----- ۱۵۶
باب ۲۱۱ فضل الدعاء و الحث عليه ----- ۱۵۶

[۱] ---------- ۱۵۶
[۲] ---------- ۱۵۶
[۳] ---------- ۱۵۶
[۴] ---------- ۱۵۷
اشارة ---------- ۱۵۷
بیان ---------- ۱۵۷
[۵] ---------- ۱۵۷
اشارة ---------- ۱۵۷
بیان ---------- ۱۵۷
[۶] ---------- ۱۵۷
اشارة ---------- ۱۵۷
بیان ---------- ۱۵۸
[۷] ---------- ۱۵۸
[۸] ---------- ۱۵۸
اشارة ---------- ۱۵۸
بیان ---------- ۱۵۸
[۹] ---------- ۱۵۸
[۱۰] ---------- ۱۵۸
[۱۱] ---------- ۱۵۹
[۱۲] ---------- ۱۵۹
[۱۳] ---------- ۱۵۹
[۱۴] ---------- ۱۵۹
باب ۲۱۲ أن الدعاء سلاح المؤمن ---------- ۱۵۹
[۱] ---------- ۱۵۹

[۲] ---------- ۱۵۹
[۳] ---------- ۱۵۹
[۴] ---------- ۱۶۰
[۵] ---------- ۱۶۰
[۶] ---------- ۱۶۰
باب ۲۱۳ أن الدعاء یرد القضاء و البلاء ---------- ۱۶۰
[۱] ---------- ۱۶۰
[۲] ---------- ۱۶۰
[۳] ---------- ۱۶۰
[۴] ---------- ۱۶۰
[۵] ---------- ۱۶۱
[۶] ---------- ۱۶۱
اشارة ---------- ۱۶۱
بیان ---------- ۱۶۱
[۷] ---------- ۱۶۱
اشارة ---------- ۱۶۱
بیان ---------- ۱۶۱
[۸] ---------- ۱۶۱
[۹] ---------- ۱۶۲
اشارة ---------- ۱۶۲
بیان ---------- ۱۶۲
[۱۰] ---------- ۱۶۲
[۱۱] ---------- ۱۶۲
باب ۲۱۴ شرائط الدعاء ---------- ۱۶۲

[۱] ۱۶۲
[۲] ۱۶۳
[۳] ۱۶۳
[۴] ۱۶۳
[۵] ۱۶۳
[۶] ۱۶۳
[۷] ۱۶۳
اشارة ۱۶۳
بيان ۱۶۳
[۸] ۱۶۴
[۹] ۱۶۴
[۱۰] ۱۶۴
[۱۱] ۱۶۴
[۱۲] ۱۶۴
اشارة ۱۶۴
بيان ۱۶۴
[۱۳] ۱۶۵
[۱۴] ۱۶۵
[۱۵] ۱۶۵
اشارة ۱۶۵
بيان ۱۶۵
[۱۶] ۱۶۵
[۱۷] ۱۶۵
[۱۸] ۱۶۶

باب ۲۱۵ أوقات الدعاء ----- ۱۶۶
[۱] ----- ۱۶۶
[۲] ----- ۱۶۶
[۳] ----- ۱۶۶
[۴] ----- ۱۶۶
[۵] ----- ۱۶۶
[۶] ----- ۱۶۶
[۷] ----- ۱۶۷
[۸] ----- ۱۶۷
اشارة ----- ۱۶۷
بیان ----- ۱۶۷
[۹] ----- ۱۶۷
اشارة ----- ۱۶۷
بیان ----- ۱۶۷
[۱۰] ----- ۱۶۷
اشارة ----- ۱۶۸
بیان ----- ۱۶۸
باب ۲۱۶ الإلحاح فی الدعاء ----- ۱۶۸
[۱] ----- ۱۶۸
اشارة ----- ۱۶۸
بیان ----- ۱۶۸
[۲] ----- ۱۶۸
[۳] ----- ۱۶۸
[۴] ----- ۱۶۹

[۵] ۱۶۹
[۶] ۱۶۹
باب ۲۱۷ أن من دعا استجيب له ۱۶۹
[۱] ۱۶۹
[۲] ۱۶۹
[۳] ۱۶۹
[۴] ۱۶۹
[۵] ۱۷۰
اشارة ۱۷۰
بيان ۱۷۰
باب ۲۱۸ الإشارات فى الدعاء ۱۷۰
[۱] ۱۷۰
[۲] ۱۷۰
[۳] ۱۷۰
اشارة ۱۷۰
بيان ۱۷۱
[۴] ۱۷۱
[۵] ۱۷۱
[۶] ۱۷۱
باب ۲۱۹ البكاء ۱۷۱
[۱] ۱۷۱
اشارة ۱۷۱
بيان ۱۷۱
[۲] ۱۷۲

[۳] ---------- ۱۷۲

[۴] ---------- ۱۷۲

[۵] ---------- ۱۷۲

[۶] ---------- ۱۷۲

[۷] ---------- ۱۷۳

[۸] ---------- ۱۷۳

[۹] ---------- ۱۷۳

[۱۰] ---------- ۱۷۳

باب ۲۲۰ الاجتماع فی الدعاء و التعمیم ---------- ۱۷۳

[۱] ---------- ۱۷۳

[۲] ---------- ۱۷۳

[۳] ---------- ۱۷۳

[۴] ---------- ۱۷۴

[۵] ---------- ۱۷۴

باب ۲۲۱ الابتداء بالتمجید فی الدعاء ---------- ۱۷۴

[۱] ---------- ۱۷۴

[۲] ---------- ۱۷۴

[۳] ---------- ۱۷۴

[۴] ---------- ۱۷۴

[۵] ---------- ۱۷۵

[۶] ---------- ۱۷۵

[۷] ---------- ۱۷۵

[۸] ---------- ۱۷۵

[۹] ---------- ۱۷۵

باب ۲۲۲ صفه التمجید و أدناه ----- ۱۷۶
[۱] ----- ۱۷۶
[۲] ----- ۱۷۶
[۳] ----- ۱۷۶
[۴] ----- ۱۷۶
[۵] ----- ۱۷۶
اشارة ----- ۱۷۷
بیان ----- ۱۷۷
[۶] ----- ۱۷۷
باب ۲۲۳ الصلاة علی محمد و أهل بیته ص ----- ۱۷۷
[۱] ----- ۱۷۷
اشارة ----- ۱۷۸
بیان ----- ۱۷۸
[۲] ----- ۱۷۸
اشارة ----- ۱۷۸
بیان ----- ۱۷۸
[۳] ----- ۱۷۸
[۴] ----- ۱۷۹
[۵] ----- ۱۷۹
اشارة ----- ۱۷۹
بیان ----- ۱۷۹
[۶] ----- ۱۷۹
اشارة ----- ۱۷۹
بیان ----- ۱۷۹

[۷] ---------- ۱۸۰
[۸] ---------- ۱۸۰
[۹] ---------- ۱۸۰
[۱۰] ---------- ۱۸۰
[۱۱] ---------- ۱۸۰
[۱۲] ---------- ۱۸۰
[۱۳] ---------- ۱۸۱
[۱۴] ---------- ۱۸۱
[۱۵] ---------- ۱۸۱
[۱۶] ---------- ۱۸۱
اشارة ---------- ۱۸۱
بيان ---------- ۱۸۱
[۱۷] ---------- ۱۸۱
اشارة ---------- ۱۸۱
بيان ---------- ۱۸۲
[۱۸] ---------- ۱۸۲
[۱۹] ---------- ۱۸۲
[۲۰] ---------- ۱۸۲
[۲۱] ---------- ۱۸۲
باب ۲۲۴ من أبطأت عليه الإجابة ---------- ۱۸۲
[۱] ---------- ۱۸۲
اشارة ---------- ۱۸۳
بيان ---------- ۱۸۳
[۲] ---------- ۱۸۳

[۳] ۱۸۳
[۴] ۱۸۳
[۵] ۱۸۴
[۶] ۱۸۴
[۷] ۱۸۴
اشارة ۱۸۴
بيان ۱۸۴
[۸] ۱۸۴
[۹] ۱۸۴
باب ۲۲۵ الدعاء للإخوان بظهر الغيب ۱۸۵
[۱] ۱۸۵
اشارة ۱۸۵
بيان ۱۸۵
[۲] ۱۸۵
[۳] ۱۸۵
[۴] ۱۸۵
[۵] ۱۸۶
اشارة ۱۸۶
بيان ۱۸۶
[۶] ۱۸۶
اشارة ۱۸۶
بيان ۱۸۶
[۷] ۱۸۶
اشارة ۱۸۶

بیان ----- ۱۸۷
[۸] ----- ۱۸۷
[۹] ----- ۱۸۷
[۱۰] ----- ۱۸۷
باب ۲۲۶ من تستجاب دعوته ----- ۱۸۷
[۱] ----- ۱۸۷
اشارة ----- ۱۸۸
بیان ----- ۱۸۸
[۲] ----- ۱۸۸
[۳] ----- ۱۸۸
[۴] ----- ۱۸۸
[۵] ----- ۱۸۸
[۶] ----- ۱۸۸
[۷] ----- ۱۸۹
[۸] ----- ۱۸۹
[۹] ----- ۱۸۹
باب ۲۲۷ من لا تستجاب دعوته ----- ۱۸۹
[۱] ----- ۱۸۹
اشارة ----- ۱۸۹
بیان ----- ۱۸۹
[۲] ----- ۱۸۹
[۳] ----- ۱۹۰
[۴] ----- ۱۹۰
باب ۲۲۸ الدعاء على العدو ----- ۱۹۰

[۱] ---------- ۱۹۰
اشارة ---------- ۱۹۰
بیان ---------- ۱۹۰
[۲] ---------- ۱۹۰
اشارة ---------- ۱۹۰
بیان ---------- ۱۹۱
[۳] ---------- ۱۹۱
اشارة ---------- ۱۹۱
بیان ---------- ۱۹۱
[۴] ---------- ۱۹۱
[۵] ---------- ۱۹۱
اشارة ---------- ۱۹۲
بیان ---------- ۱۹۲
[۶] ---------- ۱۹۲
اشارة ---------- ۱۹۲
بیان ---------- ۱۹۲
باب ۲۲۹ المباهلة ---------- ۱۹۲
[۱] ---------- ۱۹۲
اشارة ---------- ۱۹۲
بیان ---------- ۱۹۳
[۲] ---------- ۱۹۳
[۳] ---------- ۱۹۳
[۴] ---------- ۱۹۳
[۵] ---------- ۱۹۳

باب ۲۳۰ ما يجب من الذكر قبل طلوع الشمس و قبل غروبها ----- ۱۹۴
[۱] ----- ۱۹۴
اشارة ----- ۱۹۴
بيان ----- ۱۹۴
[۲] ----- ۱۹۴
[۳] ----- ۱۹۴
[۴] ----- ۱۹۴
[۵] ----- ۱۹۵
[۶] ----- ۱۹۵
اشارة ----- ۱۹۵
بيان ----- ۱۹۵
[۷] ----- ۱۹۵
اشارة ----- ۱۹۵
بيان ----- ۱۹۵
[۸] ----- ۱۹۶
[۹] ----- ۱۹۶
[۱۰] ----- ۱۹۶
[۱۱] ----- ۱۹۶
[۱۲] ----- ۱۹۶
اشارة ----- ۱۹۶
بيان ----- ۱۹۷
[۱۳] ----- ۱۹۷
[۱۴] ----- ۱۹۷
باب ۲۳۱ الجلوس بعد الفجر فی المصلی للذكر ----- ۱۹۷

[۱] ----- ۱۹۷
[۲] ----- ۱۹۸
[۳] ----- ۱۹۸
[۴] ----- ۱۹۸
اشارة ----- ۱۹۸
بیان ----- ۱۹۸
[۵] ----- ۱۹۸
اشارة ----- ۱۹۸
بیان ----- ۱۹۹
باب ۲۳۲ ما یقال عند الإصباح ----- ۱۹۹
[۱] ----- ۱۹۹
اشارة ----- ۱۹۹
بیان ----- ۱۹۹
[۲] ----- ۱۹۹
[۳] ----- ۱۹۹
[۴] ----- ۲۰۰
[۵] ----- ۲۰۰
اشارة ----- ۲۰۰
بیان ----- ۲۰۰
[۶] ----- ۲۰۰
[۷] ----- ۲۰۰
[۸] ----- ۲۰۱
اشارة ----- ۲۰۱
بیان ----- ۲۰۱

[۹] ---------- ۲۰۱
اشارة ---------- ۲۰۱
بيان ---------- ۲۰۲
[۱۰] ---------- ۲۰۲
[۱۱] ---------- ۲۰۲
[۱۲] ---------- ۲۰۲
[۱۳] ---------- ۲۰۳
[۱۴] ---------- ۲۰۳
باب ۲۳۳ ما يقال عند الإصباح و الإمساء ---------- ۲۰۳
[۱] ---------- ۲۰۳
اشارة ---------- ۲۰۳
بيان ---------- ۲۰۳
[۲] ---------- ۲۰۴
[۳] ---------- ۲۰۴
اشارة ---------- ۲۰۴
بيان ---------- ۲۰۴
[۴] ---------- ۲۰۴
[۵] ---------- ۲۰۴
اشارة ---------- ۲۰۴
بيان ---------- ۲۰۵
[۶] ---------- ۲۰۵
[۷] ---------- ۲۰۵
[۸] ---------- ۲۰۵
[۹] ---------- ۲۰۵

[۱۰] ---------- ۲۰۶
باب ۲۳۴ ما يقال عند الإمساء ---------- ۲۰۶
[۱] ---------- ۲۰۶
اشارة ---------- ۲۰۶
بيان ---------- ۲۰۷
[۲] ---------- ۲۰۷
[۳] ---------- ۲۰۷
[۴] ---------- ۲۰۷
[۵] ---------- ۲۰۷
اشارة ---------- ۲۰۷
بيان ---------- ۲۰۸
باب ۲۳۵ ما يقال عند المنام ---------- ۲۰۸
[۱] ---------- ۲۰۸
[۲] ---------- ۲۰۸
[۳] ---------- ۲۰۸
[۴] ---------- ۲۰۸
[۵] ---------- ۲۰۹
[۶] ---------- ۲۰۹
[۷] ---------- ۲۰۹
[۸] ---------- ۲۰۹
[۹] ---------- ۲۰۹
اشارة ---------- ۲۰۹
بيان ---------- ۲۱۰
[۱۰] ---------- ۲۱۰

اشارة ----- ۲۱۰
بيان ----- ۲۱۰
[۱۱] ----- ۲۱۰
[۱۲] ----- ۲۱۱
اشارة ----- ۲۱۱
بيان ----- ۲۱۱
[۱۳] ----- ۲۱۱
[۱۴] ----- ۲۱۱
اشارة ----- ۲۱۱
بيان ----- ۲۱۲
[۱۵] ----- ۲۱۲
[۱۶] ----- ۲۱۲
اشارة ----- ۲۱۲
بيان ----- ۲۱۲
[۱۷] ----- ۲۱۲
اشارة ----- ۲۱۲
بيان ----- ۲۱۳
[۱۸] ----- ۲۱۳
[۱۹] ----- ۲۱۳
[۲۰] ----- ۲۱۳
[۲۱] ----- ۲۱۳
[۲۲] ----- ۲۱۳
[۲۳] ----- ۲۱۳
[۲۴] ----- ۲۱۴

[۲۵] ۲۱۴
[۲۶] ۲۱۴
باب ۲۳۶ ما یقال عند رؤیا ما یکره ۲۱۴
[۱] ۲۱۴
[۲] ۲۱۴
باب ۲۳۷ ما یقال عند القیام من النوم و قدر النوم ۲۱۵
[۱] ۲۱۵
اشارة ۲۱۵
بیان ۲۱۵
[۱] ۲۱۵
[۲] ۲۱۵
اشارة ۲۱۵
بیان ۲۱۶
[۴] ۲۱۶
[۵] ۲۱۶
[۶] ۲۱۶
اشارة ۲۱۶
بیان ۲۱۶
[۷] ۲۱۷
[۸] ۲۱۷
باب ۲۳۸ الضجعة و ما یقال فیها ۲۱۷
[۱] ۲۱۷
اشارة ۲۱۷
بیان ۲۱۷

[۲] ----- ۲۱۷
اشارة ----- ۲۱۷
بيان ----- ۲۱۸
[۳] ----- ۲۱۸
اشارة ----- ۲۱۸
بيان ----- ۲۱۸
[۴] ----- ۲۱۸
[۵] ----- ۲۱۸
[۶] ----- ۲۱۹
اشارة ----- ۲۱۹
بيان ----- ۲۱۹
باب ۲۳۹ ما يقال عند الخروج من المنزل ----- ۲۱۹
[۱] ----- ۲۱۹
[۲] ----- ۲۱۹
اشارة ----- ۲۱۹
بيان ----- ۲۲۰
[۳] ----- ۲۲۰
[۴] ----- ۲۲۰
[۵] ----- ۲۲۰
[۶] ----- ۲۲۰
[۷] ----- ۲۲۱
[۸] ----- ۲۲۱
[۹] ----- ۲۲۱
[۱۰] ----- ۲۲۱

اشارة ----- ۲۲۱
بيان ----- ۲۲۱
باب ۲۴۰ الدعاء للرزق ----- ۲۲۲
[۱] ----- ۲۲۲
[۲] ----- ۲۲۲
[۳] ----- ۲۲۲
[۴] ----- ۲۲۲
[۵] ----- ۲۲۲
اشارة ----- ۲۲۲
بيان ----- ۲۲۳
[۶] ----- ۲۲۳
[۷] ----- ۲۲۳
[۸] ----- ۲۲۳
[۹] ----- ۲۲۳
[۱۰] ----- ۲۲۴
[۱۱] ----- ۲۲۴
اشارة ----- ۲۲۴
بيان ----- ۲۲۴
[۱۲] ----- ۲۲۴
[۱۳] ----- ۲۲۴
اشارة ----- ۲۲۴
بيان ----- ۲۲۵
باب ۲۴۱ الدعاء للدين ----- ۲۲۵
[۱] ----- ۲۲۵

[۲] ---- ۲۲۵
[۳] ---- ۲۲۵
اشارة ---- ۲۲۵
بيان ---- ۲۲۶
[۴] ---- ۲۲۶
اشارة ---- ۲۲۶
بيان ---- ۲۲۶
باب ۲۴۲ الدعاء للكرب و الهم و الحزن ---- ۲۲۶
[۱] ---- ۲۲۶
[۲] ---- ۲۲۶
اشارة ---- ۲۲۶
بيان ---- ۲۲۷
[۳] ---- ۲۲۷
[۴] ---- ۲۲۷
[۵] ---- ۲۲۷
[۶] ---- ۲۲۷
[۷] ---- ۲۲۸
[۸] ---- ۲۲۸
[۹] ---- ۲۲۸
[۱۰] ---- ۲۲۸
[۱۱] ---- ۲۲۸
[۱۲] ---- ۲۲۹
[۱۳] ---- ۲۲۹
[۱۴] ---- ۲۲۹

[۱۵] ---- ۲۲۹
اشارة ---- ۲۲۹
بيان ---- ۲۲۹
باب ۲۴۳ الدعاء للخوف من السلطان و غيره ---- ۲۳۰
[۱] ---- ۲۳۰
اشارة ---- ۲۳۰
بيان ---- ۲۳۰
[۲] ---- ۲۳۰
اشارة ---- ۲۳۰
بيان ---- ۲۳۰
[۳] ---- ۲۳۰
اشارة ---- ۲۳۰
بيان ---- ۲۳۱
[۴] ---- ۲۳۱
اشارة ---- ۲۳۱
بيان ---- ۲۳۱
[۵] ---- ۲۳۱
[۶] ---- ۲۳۲
باب ۲۴۴ الدعاء للحاجة و الحادثة ---- ۲۳۲
[۱] ---- ۲۳۲
[۲] ---- ۲۳۲
[۳] ---- ۲۳۳
باب ۲۴۵ الدعاء للعلل و الأمراض ---- ۲۳۳
[۱] ---- ۲۳۳

[۲] ---------- ۲۳۳
اشارة ---------- ۲۳۳
بیان ---------- ۲۳۴
[۳] ---------- ۲۳۴
[۴] ---------- ۲۳۴
[۵] ---------- ۲۳۴
[۶] ---------- ۲۳۴
[۷] ---------- ۲۳۵
اشارة ---------- ۲۳۵
بیان ---------- ۲۳۵
[۸] ---------- ۲۳۵
[۹] ---------- ۲۳۵
[۱۰] ---------- ۲۳۵
[۱۱] ---------- ۲۳۵
[۱۲] ---------- ۲۳۶
[۱۳] ---------- ۲۳۶
[۱۴] ---------- ۲۳۶
اشارة ---------- ۲۳۶
بیان ---------- ۲۳۶
[۱۵] ---------- ۲۳۶
[۱۶] ---------- ۲۳۷
[۱۷] ---------- ۲۳۷
اشارة ---------- ۲۳۷
بیان ---------- ۲۳۷

[۱۸] ---------- ۲۳۷
[۱۹] ---------- ۲۳۷
اشارة ---------- ۲۳۷
بيان ---------- ۲۳۸
[۲۰] ---------- ۲۳۸
اشارة ---------- ۲۳۸
بيان ---------- ۲۳۸
[۲۱] ---------- ۲۳۸
اشارة ---------- ۲۳۸
بيان ---------- ۲۳۸
[۲۲] ---------- ۲۳۸
باب ۲۴۶ الحرز و العوذة ---------- ۲۳۹
[۱] ---------- ۲۳۹
[۲] ---------- ۲۳۹
[۳] ---------- ۲۳۹
[۴] ---------- ۲۳۹
[۵] ---------- ۲۳۹
[۶] ---------- ۲۴۰
[۷] ---------- ۲۴۰
[۸] ---------- ۲۴۰
اشارة ---------- ۲۴۰
بيان ---------- ۲۴۰
[۹] ---------- ۲۴۰
اشارة ---------- ۲۴۰

بيان ----- ۲۴۱
[۱۰] ----- ۲۴۱
اشارة ----- ۲۴۱
بيان ----- ۲۴۱
[۱۱] ----- ۲۴۱
[۱۲] ----- ۲۴۲
[۱۳] ----- ۲۴۲
اشارة ----- ۲۴۲
بيان ----- ۲۴۲
[۱۴] ----- ۲۴۲
[۱۵] ----- ۲۴۳
[۱۶] ----- ۲۴۳
اشارة ----- ۲۴۳
بيان ----- ۲۴۳
[۱۷] ----- ۲۴۳
باب ۲۴۷ دعوات موجزات لحوائج الدنيا و الآخرة ----- ۲۴۴
[۱] ----- ۲۴۴
اشارة ----- ۲۴۴
بيان ----- ۲۴۴
[۲] ----- ۲۴۴
[۳] ----- ۲۴۴
[۴] ----- ۲۴۵
[۵] ----- ۲۴۵
[۶] ----- ۲۴۵

[۷] ---------- ۲۴۶
اشارة ---------- ۲۴۶
بیان ---------- ۲۴۶
[۸] ---------- ۲۴۶
[۹] ---------- ۲۴۶
[۱۰] ---------- ۲۴۶
[۱۱] ---------- ۲۴۶
[۱۲] ---------- ۲۴۷
اشارة ---------- ۲۴۷
بیان ---------- ۲۴۷
[۱۳] ---------- ۲۴۷
[۱۴] ---------- ۲۴۷
[۱۵] ---------- ۲۴۷
[۱۶] ---------- ۲۴۷
[۱۷] ---------- ۲۴۸
[۱۸] ---------- ۲۴۸
[۱۹] ---------- ۲۴۸
[۲۰] ---------- ۲۴۹
[۲۱] ---------- ۲۴۹
[۲۲] ---------- ۲۴۹
[۲۳] ---------- ۲۴۹
[۲۴] ---------- ۲۴۹
باب ۲۴۸ دعاء المغفرة و الصلاح ---------- ۲۵۰
[۱] ---------- ۲۵۰

اشارة ----- ۲۵۰
بيان ----- ۲۵۰
[۲] ----- ۲۵۱
[۳] ----- ۲۵۱
[۴] ----- ۲۵۱
[۵] ----- ۲۵۱
[۶] ----- ۲۵۱
باب ۲۴۹ أدعية جامعة و أثنية ----- ۲۵۱
[۱] ----- ۲۵۲
[۲] ----- ۲۵۲
[۳] ----- ۲۵۳
[۴] ----- ۲۵۳
اشارة ----- ۲۵۳
بيان ----- ۲۵۴
[۵] ----- ۲۵۴
اشارة ----- ۲۵۴
بيان ----- ۲۵۵
[۶] ----- ۲۵۵
اشارة ----- ۲۵۵
بيان ----- ۲۵۶
[۷] ----- ۲۵۶
اشارة ----- ۲۵۶
بيان ----- ۲۵۷
[۸] ----- ۲۵۷

باب ۲۵۰ الدعاء فی السجود ---- ۲۵۷
[۱] ---- ۲۵۷
[۲] ---- ۲۵۷
[۳] ---- ۲۵۸
[۴] ---- ۲۵۸
[۵] ---- ۲۵۸
اشارة ---- ۲۵۸
بیان ---- ۲۵۹
[۶] ---- ۲۵۹
[۷] ---- ۲۵۹
باب ۲۵۱ النوادر ---- ۲۵۹
[۱] ---- ۲۵۹
اشارة ---- ۲۵۹
بیان ---- ۲۵۹
[۲] ---- ۲۶۰
[۳] ---- ۲۶۰
[۴] ---- ۲۶۰
[۵] ---- ۲۶۰
اشارة ---- ۲۶۰
بیان ---- ۲۶۰
أبواب القرآن و فضائله ---- ۲۶۰
الآیات ---- ۲۶۰
اشارة ---- ۲۶۱
بیان ---- ۲۶۱

باب ۲۵۲ تمثل القرآن و شفاعته لأهله ----- ۲۶۱
[۱] ----- ۲۶۱
اشارة ----- ۲۶۱
بیان ----- ۲۶۲
[۲] ----- ۲۶۳
[۳] ----- ۲۶۳
[۴] ----- ۲۶۳
[۵] ----- ۲۶۴
[۶] ----- ۲۶۴
باب ۲۵۳ التمسک بالقرآن و العمل به ----- ۲۶۴
[۱] ----- ۲۶۴
اشارة ----- ۲۶۴
بیان ----- ۲۶۵
[۲] ----- ۲۶۵
[۳] ----- ۲۶۵
اشارة ----- ۲۶۵
بیان ----- ۲۶۵
[۴] ----- ۲۶۶
[۵] ----- ۲۶۶
[۶] ----- ۲۶۶
[۷] ----- ۲۶۶
[۸] ----- ۲۶۶
[۹] ----- ۲۶۶
باب ۲۵۴ فضل حامل القرآن ----- ۲۶۷

[۱] ---- ۲۶۷
اشارة ---- ۲۶۷
بيان ---- ۲۶۷
[۲] ---- ۲۶۷
[۳] ---- ۲۶۷
اشارة ---- ۲۶۷
بيان ---- ۲۶۸
[۴] ---- ۲۶۸
اشارة ---- ۲۶۸
بيان ---- ۲۶۸
[۵] ---- ۲۶۸
[۶] ---- ۲۶۸
اشارة ---- ۲۶۹
بيان ---- ۲۶۹
[۷] ---- ۲۶۹
[۸] ---- ۲۶۹
اشارة ---- ۲۶۹
بيان ---- ۲۶۹
[۹] ---- ۲۶۹
اشارة ---- ۲۶۹
بيان ---- ۲۷۰
باب ۲۵۵ تعلم القرآن و مزاولته ---- ۲۷۰
[۱] ---- ۲۷۰
[۲] ---- ۲۷۰

[۳] ---------- ۲۷۰
اشارة ---------- ۲۷۰
بيان ---------- ۲۷۰
[۴] ---------- ۲۷۰
[۵] ---------- ۲۷۱
باب ۲۵۶ من حفظ القرآن ثم نسيه ---------- ۲۷۱
[۱] ---------- ۲۷۱
[۲] ---------- ۲۷۱
[۳] ---------- ۲۷۱
[۴] ---------- ۲۷۱
[۵] ---------- ۲۷۲
[۶] ---------- ۲۷۲
[۷] ---------- ۲۷۲
اشارة ---------- ۲۷۲
بيان ---------- ۲۷۲
باب ۲۵۷ الدعاء لحفظ القرآن ---------- ۲۷۲
[۱] ---------- ۲۷۲
[۲] ---------- ۲۷۳
[۳] ---------- ۲۷۳
[۴] ---------- ۲۷۳
اشارة ---------- ۲۷۳
بيان ---------- ۲۷۴
باب ۲۵۸ الدعاء عند قراءة القرآن ---------- ۲۷۴
[۱] ---------- ۲۷۴

اشارة ----- ۲۷۴
بيان ----- ۲۷۵
باب ۲۵۹ قراءة القرآن و ثوابها ----- ۲۷۵
[۱] ----- ۲۷۵
[۲] ----- ۲۷۵
[۳] ----- ۲۷۵
[۴] ----- ۲۷۶
اشارة ----- ۲۷۶
بيان ----- ۲۷۶
[۵] ----- ۲۷۶
[۶] ----- ۲۷۶
[۷] ----- ۲۷۶
اشارة ----- ۲۷۶
بيان ----- ۲۷۷
[۸] ----- ۲۷۷
[۹] ----- ۲۷۷
[۱۰] ----- ۲۷۷
[۱۱] ----- ۲۷۸
اشارة ----- ۲۷۸
بيان ----- ۲۷۸
[۱۲] ----- ۲۷۸
[۱۳] ----- ۲۷۸
اشارة ----- ۲۷۸
بيان ----- ۲۷۸

باب ۲۶۰ قراءة القرآن فی المصحف و ثوابها ----- ۲۷۸
[۱] ----- ۲۷۹
[۲] ----- ۲۷۹
[۳] ----- ۲۷۹
[۴] ----- ۲۷۹
[۵] ----- ۲۷۹
[۶] ----- ۲۷۹
اشارة ----- ۲۷۹
بیان ----- ۲۸۰
باب ۲۶۱ اتخاذ المصحف و کتابته ----- ۲۸۰
[۱] ----- ۲۸۰
[۲] ----- ۲۸۰
[۳] ----- ۲۸۰
اشارة ----- ۲۸۰
بیان ----- ۲۸۰
[۴] ----- ۲۸۰
باب ۲۶۲ قراءة القرآن فی البیت و ثوابها ----- ۲۸۱
[۱] ----- ۲۸۱
[۲] ----- ۲۸۱
[۳] ----- ۲۸۱
باب ۲۶۳ ترتیل القرآن بالصوت الحسن و التدبر ----- ۲۸۱
[۱] ----- ۲۸۱
اشارة ----- ۲۸۱
بیان ----- ۲۸۲

[۲] ---- ۲۸۲
[۳] ---- ۲۸۲
[۴] ---- ۲۸۲
[۵] ---- ۲۸۲
[۶] ---- ۲۸۲
[۷] ---- ۲۸۲
[۸] ---- ۲۸۳
[۹] ---- ۲۸۳
[۱۰] ---- ۲۸۳
[۱۱] ---- ۲۸۳
اشارة ---- ۲۸۳
بیان ---- ۲۸۳
[۱۲] ---- ۲۸۳
اشارة ---- ۲۸۳
بیان ---- ۲۸۴
[۱۳] ---- ۲۸۴
[۱۴] ---- ۲۸۴
[۱۵] ---- ۲۸۴
باب ۲۶۴ زمان ختم القرآن ---- ۲۸۴
[۱] ---- ۲۸۵
[۲] ---- ۲۸۵
اشارة ---- ۲۸۵
بیان ---- ۲۸۵
[۳] ---- ۲۸۵

[۴] ---------- ۲۸۵
اشارة ---------- ۲۸۵
بیان ---------- ۲۸۶
[۵] ---------- ۲۸۶
[۶] ---------- ۲۸۶
باب ۲۶۵ سجدات القرآن و ذكرها ---------- ۲۸۶
[۱] ---------- ۲۸۶
[۲] ---------- ۲۸۶
[۳] ---------- ۲۸۷
[۴] ---------- ۲۸۷
[۵] ---------- ۲۸۷
[۶] ---------- ۲۸۷
[۷] ---------- ۲۸۷
اشارة ---------- ۲۸۷
بیان ---------- ۲۸۸
[۸] ---------- ۲۸۸
اشارة ---------- ۲۸۸
بیان ---------- ۲۸۸
باب ۲۶۶ فضائل بعض سور القرآن ---------- ۲۸۸
[۱] ---------- ۲۸۸
[۲] ---------- ۲۸۸
[۳] ---------- ۲۸۹
اشارة ---------- ۲۸۹
بیان ---------- ۲۸۹

[۴] ---------- ۲۸۹
اشارة ---------- ۲۸۹
بيان ---------- ۲۸۹
[۵] ---------- ۲۸۹
[۶] ---------- ۲۹۰
[۷] ---------- ۲۹۰
[۸] ---------- ۲۹۰
اشارة ---------- ۲۹۰
بيان ---------- ۲۹۰
[۹] ---------- ۲۹۰
اشارة ---------- ۲۹۰
بيان ---------- ۲۹۱
[۱۰] ---------- ۲۹۱
اشارة ---------- ۲۹۱
بيان ---------- ۲۹۱
[۱۱] ---------- ۲۹۱
[۱۲] ---------- ۲۹۱
[۱۳] ---------- ۲۹۲
اشارة ---------- ۲۹۲
بيان ---------- ۲۹۲
[۱۴] ---------- ۲۹۲
باب ۲۶۷ فضائل بعض آيات القرآن ---------- ۲۹۲
[۱] ---------- ۲۹۲
[۲] ---------- ۲۹۲

اشارة ----- ۲۹۳
بيان ----- ۲۹۳
[۳] ----- ۲۹۳
[۴] ----- ۲۹۳
[۵] ----- ۲۹۳
اشارة ----- ۲۹۳
بيان ----- ۲۹۴
[۶] ----- ۲۹۵
اشارة ----- ۲۹۵
بيان ----- ۲۹۵
[۷] ----- ۲۹۵
باب ۲۶۸ متى نزل القرآن و فيم نزل ----- ۲۹۵
[۱] ----- ۲۹۵
اشارة ----- ۲۹۵
بيان ----- ۲۹۶
[۲] ----- ۲۹۶
[۳] ----- ۲۹۶
اشارة ----- ۲۹۶
بيان ----- ۲۹۶
[۴] ----- ۲۹۶
[۵] ----- ۲۹۶
اشارة ----- ۲۹۶
بيان ----- ۲۹۷
[۶] ----- ۲۹۷

[۷] ---------- ۲۹۷
اشارة ---------- ۲۹۷
بيان ---------- ۲۹۷
[۸] ---------- ۲۹۸
اشارة ---------- ۲۹۸
بيان ---------- ۲۹۸
[۹] ---------- ۲۹۸
اشارة ---------- ۲۹۸
بيان ---------- ۲۹۸
[۱۰] ---------- ۲۹۸
اشارة ---------- ۲۹۸
بيان ---------- ۲۹۹
باب ۲۶۹ اختلاف القراءات و عدد الآيات ---------- ۲۹۹
[۱] ---------- ۲۹۹
[۲] ---------- ۲۹۹
اشارة ---------- ۲۹۹
بيان ---------- ۲۹۹
[۳] ---------- ۳۰۰
اشارة ---------- ۳۰۰
بيان ---------- ۳۰۰
[۴] ---------- ۳۰۰
اشارة ---------- ۳۰۰
بيان ---------- ۳۰۱
[۵] ---------- ۳۰۱

[۶] ۳۰۱
اشارة ۳۰۱
بیان ۳۰۱
[۷] ۳۰۲
اشارة ۳۰۲
بیان ۳۰۳
باب ۲۷۰ النوادر ۳۰۳
[۱] ۳۰۳
[۲] ۳۰۳
اشارة ۳۰۳
بیان ۳۰۴
[۳] ۳۰۴
اشارة ۳۰۴
بیان ۳۰۴
[۴] ۳۰۴
[۵] ۳۰۴
تعریف مرکز ۳۰۴

الوافی المجلد ۹

اشارة

سرشناسه : فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶-۱۰۹۱ق.

عنوان و نام پدیدآور : ...الوافی/ محمدمحسن المشتهر بالفیض‌الکاشانی؛ تحقیق مکتبة‌الامام‌امیرالمومنین‌علی علیه‌السلام (اصفهان)، سیدضیاءالدین حسینی «علامه»؛ اشراف السیدکمال‌الدین فقیه‌ایمانی.

مشخصات نشر : اصفهان: عطر عترت، ۱۴۳۰ق.= ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری : ۲۶ج.

شابک : ۲۰۰۰۰۰۰ ریال: دوره۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۳-۸ : ؛ ج. ۱۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۴-۵ : ؛ ج. ۲۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۵-۲ : ؛ ج. ۳۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۶-۹ : ؛ ج. ۴۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۷-۶ : ؛ ج. ۵۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۳-۳ : ؛ ج. ۶۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۴-۰ : ؛ ج. ۷۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۵-۷ : ؛ ج. ۸۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۶-۴ : ؛ ج. ۹۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۷-۱ : ؛ ج. ۱۰۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۸-۸ : ؛ ج. ۱۱۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۹-۵ : ؛ ج. ۱۲۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۰-۱ : ؛ ج. ۱۳۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۱-۸ : ؛ ج. ۱۴۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۲-۵ : ؛ ج. ۱۵۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۳-۲ : ؛ ج. ۱۶۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۴-۹ : ؛ ج. ۱۷۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۵-۶ : ؛ ج. ۱۸۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۶-۳ : ؛ ج. ۱۹۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۷-۰ : ؛ ج. ۲۰۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۸-۷ : ؛ ج. ۲۱۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۹-۴ : ؛ ج. ۲۲۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۰-۰ : ؛ ج. ۲۳۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۱-۷ : ؛ ج. ۲۴۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۲-۴ : ؛ ج. ۲۵۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۳-۱ : ؛ ج. ۲۶۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۴-۸ :

یادداشت : عربی.

یادداشت : کتابنامه.

مندرجات : ج. ۱. کتاب‌العقل والعلم والتوحید.- ج. ۲ و ۳. کتاب‌الحجة.- ج. ۴ و ۵. کتاب‌الایمان والکفر.- ج. ۶. کتاب‌الطهارة والتزین.- ج. ۷، ۸ و ۹. کتاب‌الصلاة والدعاء والقرآن.- ج. ۱۰. کتاب‌الزکاة والخمس والمیراث.- ج. ۱۱. کتاب‌الصیام والاعتکاف والمعاهدات.- ج. ۱۲، ۱۳ و ۱۴. کتاب‌الحج والعمرة والزیارات.- ج. ۱۵و ۱۶. کتاب‌الحسبة والاحکام والشهادات.- ج. ۱۷و ۱۸. کتاب‌المعایش والمکاسب والمعاملات.- ج. ۱۹ و ۲۰. کتاب‌المطاعم والمشارب والتجملات.- ج. ۲۱، ۲۲ و ۲۳. کتاب‌النکاح والطلاق والولادات.- ج. ۲۴ و ۲۵. کتاب‌الجنائز والفرائض والوصیات.- ج. ۲۶. کتاب‌الروضة.

موضوع : احادیث شیعه -- قرن ۱۰ق.

شناسه افزوده : علامه، سیدضیاءالدین، ۱۲۹۰ - ۱۳۷۷.

شناسه افزوده : فقیه‌ایمانی، سیدکمال

شناسه افزوده : Faghih Imani, Kamal

شناسه افزوده : کتابخانه عمومی امام امیرالمومنین علی علیه‌السلام(اصفهان)

رده بندی کنگره : BP۱۳۴/ف۹و۲ ۱۳۸۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۲۱۲

شماره کتابشناسی ملی : ۱۹۱۱۰۹۴

[تتمة کتاب الصلاة]

أبواب بقیة الصلوات المفروضات و المسنونات

الآیات

اشارة

قال اللّه عز و جل قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَکّی وَ ذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلّی.

و قال سبحانه فَصَلِّ لِرَبِّکَ وَ انْحَرْ.

بیان

قد ورد فی الأخبار أن الآیة الأولی نزلت فی زکاة الفطر و صلاة عید الفطر و الثانیة نزلت فی صلاة عید الأضحی و نحر الهدی و الأضحیة

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۵

باب ۱۸۲ شرائط صلاة العیدین و فرضها

[۱]

اشارة

۸۲۴۱- ۱ الکافی، ۳/ ۴۵۹/ ۱/ ۱ الثلاثة عن ابن أذینة عن زرارة قال قال أبو جعفر ع لیس فی یوم الفطر و الأضحی أذان و لا إقامة- أذانهما طلوع الشمس إذا طلعت خرجوا و لیس قبلهما و لا بعدهما صلاة و من لم یصل مع إمام فی جماعة فلا صلاة له و لا قضاء علیه

بیان

الصلاة المنفیة قبل صلاة العیدین و بعدهما تشمل الموظفة و المبتدأة و القضاء و غیرها و احتمال کون المراد أن لا صلاة موظفة لهذه الفریضة کما لسائر الفرائض ینفیه ما یأتی فی الباب الآتی من النهی عن قضاء وتر اللیلة و علی التقدیرین مقید بما قبل الزوال کما یأتی التصریح به قوله و من لم یصل مع إمام فی جماعة تشمل من فقد الإمام أو وجده و لکن لم یدرک الصلاة معه و قوله فلا صلاة له أرید به الصلاة علی سبیل الفرض لجوازها علی سبیل الاستحباب حینئذ کما یأتی الأخبار فیه فی هذا الباب إن شاء اللّه و المقصود من هذا الکلام إثبات توحیدها و نفی تعددها إذا صلیت جماعة کما یظهر من فحاوی الأخبار

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۶

[۲]

۸۲۴۲- ۲ الکافی، ۳/ ۴۵۹/ ۲/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن حماد عن معمر بن یحیی عن أبی جعفر ع قال لا صلاة یوم الفطر و الأضحی

إلا مع إمام

[۳]

اشارة

۸۲۴۳- ۳ الفقيه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۶ زرارة عن أبي جعفر ع مثله

بيان

يعني لا- صلاة فريضة إلا مع إمام مرضي يجوز الاقتداء به كما يشعر به تنكير لفظ الإمام كما في أكثر النسخ و أصحها و يجوز أن يكون المراد بالإمام المعصوم ع فلا- تكون واجبة إلا- مع حضوره صلوات الله عليه فإن الأخبار ليست محكمة في أحد المعنيين بل متشابهة فيهما.

قال في الفقيه و وجوب العيد أنما هو مع إمام عادل و هو أيضا متشابه و على التقديرين يجوز فعلها مع فقد هذا الشرط على جهة الاستحباب كما يظهر من الأخبار الآتية

[۴]

اشارة

۸۲۴۴- ۴ الفقيه، ۱/ ۵۰۴/ ۱۴۵۳ جميل بن دراج عن الصادق ع أنه قال صلاة العيدين فريضة و صلاة الكسوف فريضة

بيان

قال في الفقيه يعني أنهما من صغار الفرائض و صغار الفرائض سنن لرواية

الوافي، ج۹، ص: ۱۲۸۷

حريز عن زرارة و ذكر الحديث الآتي أن صلاة العيدين مع الإمام سنة و في التهذيبين فسر السنة بما علم وضعه بالسنة لئلا تنافي كونها فريضة أي واجبة.

أقول هذا لا يستقيم مع الحديث الآتي في تفسير الآية بل الصواب أن يقال إن المراد بقوله ع إنها مع الإمام سنة أن السنة في فرضها أن تكون مع الإمام فمن صلاها بدون الإمام معتقدا وجوبها فقد خالف السنة و هذا بعينه معنى سائر الأخبار أنه لا صلاة إلا بإمام

[۵]

اشارة

۸۲۴۵- ۵ الفقيه، ۱/ ۵۱۰/ ۱۴۷۴ سئل الصادق ع عن قول اللّه عز و جل قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكّى قال من أخرج الفطرة فقيل له وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلّى قال خرج إلى الجبانة فصلى

بيان

الجبان و الجبانة بضم الجيم و تشديد الموحدة الصحراء

[۶]

۸۲۴۶- ۶ الفقيه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۹ التهذيب، ۳/ ۳۹۰/ ۲۹/ ۱ إسماعيل بن جابر عن أبى عبد اللّه ع قال قلت له أ رأيت صلاة العيدين هل فيهما أذان و إقامة قال ليس فيهما أذان و لا إقامة و لكنها ينادى الصلاة ثلاث مرات و ليس فيهما منبر المنبر لا يحرك من موضعه و لكن يصنع للإمام شىء شبه المنبر من طين فيقوم عليه فيخطب الناس ثم ينزل

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۸

[۷]

۸۲۴۷- ۷ التهذيب، ۳/ ۱۲۸/ ۵/ ۱ الحسين عن ابن أبى عمير عن ابن أذينة عن زرارة عن أبى جعفر ع قال من لم يصل مع الإمام فى جماعة يوم العيد فلا صلاة له و لا قضاء عليه

[۸]

اشارة

۸۲۴۸- ۸ التهذيب، ۳/ ۱۲۸/ ۶/ ۱ التهذيب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۵/ ۱ عنه عن عثمان عن الفقيه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۵ سماعة عن أبى عبد اللّه ع قال لا صلاة فى العيدين إلا مع إمام فإن صليت وحدك فلا بأس

بيان

يعنى لك أن تصليها مع فقد الإمام أو عدم إدراك الصلاة معه منفردا استحبابا من غير إيجاب عليك

[۹]

اشارة

۸۲۴۹- ۹ الفقيه، ۱/ ۵۲۲/ ۱۴۸۶ روى الحلبى عن أبى عبد اللّه ع أنه قال فى صلاة العيدين إذا كان القوم خمسة أو سبعة فإنهم

یجمعون الصلاة کما یصنعون یوم الجمعة و قال یقنت فی الرکعة الثانیة- قال قلت یجوز بغیر عمامة قال نعم العمامة أحب إلی

بیان

هذا التجمیع علی سبیل الوجوب إن اکتفینا بکل مرضی و علی جهة

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۹

الاستحباب إن اشترطنا المعصوم و یستفاد منه اشتراط العدد علی التقدیرین و قوله ع یقنت فی الثانیة لعل المراد به فی الجمعة و هو محمول علی التقیة کما مضی

[۱۰]

۸۲۵۰- ۱۰ التهذیب، ۳/ ۱۲۸/ ۷/ ۱ التهذیب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۸/ ۱ الحسین عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال سألته عن الصلاة یوم الفطر و الأضحی فقال لیس صلاة إلا مع إمام

[۱۱]

۸۲۵۱- ۱۱ التهذیب، ۳/ ۱۲۸/ ۳/ ۱ عنه عن فضالة عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال صلاة العیدین رکعتان بلا أذان و لا إقامة لیس قبلهما و لا بعدهما شیء

[۱۲]

اشارة

۸۲۵۲- ۱۲ التهذیب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۷/ ۱ عنه عن عثمان عن سماعة عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له متی یذبح قال إذا انصرف الإمام قلت فإذا کنت فی أرض لیس فیها إمام فأصلی بهم جماعة فقال إذا استقبلت الشمس و قال لا بأس أن تصلی وحدک و لا صلاة إلا مع إمام

بیان

لعل المراد بقوله إذا استقبلت الشمس أنه حین فقد الإمام و صلاتک بهم جماعة تذبح إذا طلعت و ارتفعت و استقبلت و یحتمل أن یکون قوله فأصلی بهم جماعة استفهاما و قوله ع إذا استقبلت الشمس تقریرا له و تعیینا لوقتها و قوله لا بأس أن تصلی وحدک یعنی به إذا فقدت شرائط وجوبها فحینئذ

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۰

یسعک أن تصلیها وحدک استحبابا کما یسعک أن تصلیها جماعة من غیر أن تکون فریضة علیک إذ لا فریضة إلا مع إمام

[۱۳]

۸۲۵۳- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۸/ ۱ سعد عن أحمد عن الحسین عن فضالة عن أبان عن زرارة عن أحدهما ع قال إنما صلاة العیدین علی المقیم و لا صلاة إلا بإمام

[۱۴]

اشارة

۸۲۵۴- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۱۳۴/ ۲۴/ ۱ سعد عن ابن عیسی عن علی بن حدید و التمیمی عن حماد عن الفقیه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۴ حریز عن زرارة عن أبی عبد اللّه ع قال صلاة العیدین مع الإمام سنة و لیس قبلهما و لا بعدهما صلاة ذلک الیوم إلی الزوال

بیان

قد مضی هذا الخبر بإسناد آخر فی أبواب المواقیت و دریت معناه فی هذا الباب

[۱۵]

اشارة

۸۲۵۵- ۱۵ التهذیب، ۳/ ۱۲۷/ ۱/ ۱ محمد بن أحمد عن محمد بن عبد الحمید عن أبی جمیلة عن الشحام عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن التکبیر فی العیدین قال سبع و خمس و قال صلاة العیدین فریضة و صلاة الکسوف فریضة

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۱

بیان

إنما یکون التکبیر سبعا فی الرکعة الأولی و خمسا فی الثانیة مع تکبیرة الإحرام و تکبیرتی الرکوع کما یأتی بیانه

[۱۶]

۸۲۵۶- ۱۶ التهذیب، ۳/ ۱۲۷/ ۲/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر و فضالة عن جمیل قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التکبیر فی العیدین- قال سبع و خمس و قال صلاة العیدین فریضة و سألته ما یقرأ فیهما قال و الشمس و ضحیها و هل أتیک حدیث الغاشیة و أشباههما

[۱۷]

اشارهٔ

۸۲۵۷- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۲/ ۱ ابن محبوب عن عمر بن جعفر عن عبد اللّه بن محمد عن محمد بن الولید عن یونس بن یعقوب عن الفقیه، ۱/ ۵۰۷/ ۱۴۵۸ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۱/ ۱ منصور عن أبی عبد اللّه ع قال مرض أبی یوم الأضحی فصلی فی بیته رکعتین ثم ضحی

بیان

یحتمل الوجوب مع اختصاص الحکم بالإمام کما یشعر به الحدیث الآتی و الاستحباب مع عموم الحکم کما مضی و یأتی أیضا

[۱۸]

۸۲۵۸- ۱۸ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۱/ ۱ عنه عن الحسن عن أبیه عن ابن أبی عمیر عن حماد عن الحلبی قال سئل أبو عبد اللّه ع
الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۲
عن الإمام لا یخرج یوم الفطر و الأضحی أ علیه صلاهٔ وحده فقال نعم

[۱۹]

۸۲۵۹- ۱۹ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۲۹/ ۱ علی بن حاتم عن الحسن بن علی عن أبیه عن فضالهٔ عن عبد اللّه بن سنان الفقیه، ۱/ ۵۰۷/ ۱۴۵۹ جعفر بن بشیر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال من لم یشهد جماعهٔ الناس فی العیدین فلیغتسل و لیتطیب بما وجد و لیصل فی بیته وحده کما یصلی فی الجماعهٔ- التهذیب، و قال خُذُوا زِینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ قال العیدان و الجمعهٔ

[۲۰]

۸۲۶۰- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۰/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن الحسین عن فضالهٔ عن ابن سنان عن أبی عبد اللّه ع مثله و زاد و قال فی یوم عرفهٔ یجتمعون بغیر إمام فی الأمصار یدعون اللّه عز و جل

[۲۱]

۸۲۶۱- ۲۱ التهذیب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۶/ ۱ سعد عن موسی بن الحسن عن معاویهٔ بن حکیم عن ابن المغیرهٔ عن بعض أصحابنا قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاهٔ الفطر و الأضحی فقال صلهما رکعتین فی
الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۳
جماعهٔ و غیر جماعهٔ و کبر سبعا و خمسا

[۲۲]

۸۲۶۲- ۲۲ الفقیه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۷ الحدیث مرسلا

[۲۳]

اشارة

۸۲۶۳- ۲۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۷/ ۱ البرقی عن أبیه عن أبی البختری عن جعفر عن أبیه عن علی ع قال من فاتته صلاة العید فلیصل أربعا

بیان

حدیث الرکعتین أصح و أوضح

[۲۴]

اشارة

۸۲۶۴- ۲۴ التهذیب، ۳/ ۱۳۷/ ۳۴/ ۱ الحسین عن النضر عن عاصم عن محمد عن أبی جعفر ع قال قال الناس لأمیر المؤمنین ع أ لا تخلف رجلا یصلی فی العیدین فقال لا أخالف السنة

بیان

تخلف رجلا تجعله خلیفة لک من التخلیف بمعنی الاستخلاف لا أخالف السنة یعنی أن السنة توحید الصلاة فتعددها مخالف لها

[۲۵]

۸۲۶۵- ۲۵ التهذیب، ۳/ ۲۸۵/ ۷/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن خالد التمیمی عن سیف بن عمیرة عن إسحاق بن عمار عن ابن

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۲۹۴

قیس عن جعفر بن محمد ع قال إنما الصلاة یوم العیدین علی من خرج إلی الجبان و من لم یخرج فلیس علیه صلاة

[۲۶]

اشارة

۸۲۶۶- ۲۶ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۰/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن شعر عن الفقیه، ۱/ ۵۰۷/ ۱۴۶۰ الغنوی عن أبی عبد اللّه ع قال

الخروج يوم الفطر و الأضحى إلى الجبانة حسن- لمن استطاع الخروج إليها فقلت أ رأيت إن كان مريضا لا يستطيع أن يخرج أ يصلى فی بيته قال لا

بيان

حمله فی التهذيبين على نفی الوجوب دون الاستحباب

[۲۷]

۸۲۶۷- ۲۷ الكافی، ۵/ ۵۳۸/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن مروان بن مسلم عن محمد بن شريح قال سألت أبا عبد اللّه ع عن خروج النساء فی العيدين فقال لا إلا عجوز عليها منقلاها يعنی الخفين

[۲۸]

۸۲۶۸- ۲۸ الكافی، ۵/ ۵۳۸/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی عن محمد بن علی عن يونس بن يعقوب قال سألت أبا عبد اللّه ع عن خروج النساء فی العيدين و الجمعة فقال لا إلا امرأة مسنة

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۲۹۵

[۲۹]

اشارة

۸۲۶۹- ۲۹ التهذيب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۴/ ۱ الحسين عن فضالة عن عبد اللّه بن سنان قال إنما رخص رسول اللّه ص للنساء العواتق فی الخروج فی العيدين للتعرض للرزق

بيان

العواتق الجواری المدركات اللواتی فی بيوت آبائهن و التعرض للرزق كناية عن تحصيل الأزواج

[۳۰]

اشارة

۸۲۷۰- ۳۰ التهذيب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۸/ ۱ محمد بن أحمد عن الفطحية عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له هل يؤم الرجل بأهله فی صلاة العيدين فی السطح أو بيت قال لا يؤم بهن و لا يخرجن و ليس على النساء خروج و قال أقلوا لهن الهيئة حتى لا يسألن الخروج

بيان

أريد بالهيئة الزينة

[۳۱]

۸۲۷۱- ۳۱ التهذيب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۴/ ۱ أحمد عن محمد بن سنان عن حماد بن عثمان و خلف بن حماد عن ربعى و الفضيل عن أبى عبد اللّه ع قال ليس فى السفر جمعة و لا فطر و لا أضحى

[۳۲]

اشارة

۸۲۷۲- ۳۲ التهذيب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۳/ ۱ أحمد عن
الوافي، ج۹، ص: ۱۲۹۶
الفقيه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۷۷ سعد بن سعد عن أبى الحسن الرضا ع قال سألته عن المسافر إلى مكة و غيرها هل عليه صلاة العيد الفطر و الأضحى قال نعم إلا بمنى يوم النحر

بيان

حمله فى التهذيبين على الاستحباب و ينبغى أن يقيد الاستحباب بما إذا شهد المسافر بلده يصلى فيها العيد فإنه يستحب له حضوره كما فى الجمعة لا أنه ينشئ صلاة عيد فى سفره

[۳۳]

اشارة

۸۲۷۳- ۳۳ التهذيب، ۳/ ۲۸۶/ ۹/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن التميمى عن عاصم بن حميد عن الفقيه، ۱/ ۵۱۰/ ۱۴۷۶ أبى بصير عن أبى عبد اللّه ع قال إذا أردت الشخوص فى يوم عيد فانفجر الصبح و أنت بالبلد فلا تخرج حتى تشهد ذلك العيد

بيان

الشخوص الخروج

[۳۴]

۸۲۷۴- ۳۴ التهذیب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۵/ ۱ الحسین عن الحسن عن زرعة عن سماعة قال سألته عن الغدو إلی المصلی فی الفطر و الأضحی فقال بعد طلوع الشمس

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۷

باب ۱۸۳ آداب العیدین

[۱]

۸۲۷۵- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۱/ ۱۰/ ۱ محمد رفعه عن أبی عبد اللّه ع قال السنة علی أهل الأمصار أن یبرزوا من أمصارهم فی العیدین إلا أهل مکة فإنهم یصلون فی المسجد الحرام

[۲]

۸۲۷۶- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۶ حفص بن غیاث عن جعفر عن أبیه ع مثله

[۳]

۸۲۷۷- ۳ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن المفضل بن صالح عن لیث المرادی عن أبی عبد اللّه ع قال قیل لرسول اللّه ص یوم فطر أو یوم أضحی لو صلیت فی مسجدک فقال إنی لأحب أن أبرز إلی آفاق السماء

[۴]

اشارة

۸۲۷۸- ۴ الکافی، ۳/ ۴۶۱/ ۷/ ۱ النیسابوریان عن حماد

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۸

التهذیب، ۳/ ۲۸۴/ ۲/ ۱ ابن محبوب عن العباس عن حماد عن ربعی عن الفضیل عن أبی عبد اللّه ع قال أتی أبی بالخمرة یوم الفطر فأمر بردها ثم قال هذا یوم کان رسول اللّه ص یحب أن ینظر فیه إلی آفاق السماء و یضع جبهته علی الأرض

بیان

الخمرة بالضم حصیرة صغیرة من السعف

[۵]

۸۲۷۹- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۷ ابن رئاب عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال لا ینبغی أن یصلی صلاة العیدین فی مسجد مسقف و لا فی بیت إنما یصلی فی الصحراء أو فی مکان بارز

[۶]

اشارة

۸۲۸۰- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۸ الحلبی عن أبی عبد اللّه عن أبیه ع أنه کان إذا خرج یوم الفطر و الأضحی أبی أن یأتی بطنفسة یصلی علیها یقول هذا یوم کان رسول اللّه ص یخرج فیه حتی یبرز لآفاق السماء ثم یضع جبهته علی الأرض

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۹

بیان

الطنفسة بتثلیث الطاء و الفاء بساط له خمل

[۷]

۸۲۸۱- ۷ التهذیب، ۲/ ۲۸۵/ ۵/ ۱ ابن محبوب عن العباس عن ابن المغیرة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع أن رسول اللّه ص کان یخرج حتی ینظر إلی آفاق السماء و قال لا تصلین یومئذ علی بساط و لا باریة

[۸]

۸۲۸۲- ۸ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۶/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن النوفلی التهذیب، ۳/ ۱۳۷/ ۳۷/ ۱ محمد بن أحمد عن إبراهیم بن هاشم عن النوفلی عن السکونی عن جعفر عن أبیه ع قال نهی رسول اللّه ص أن یخرج السلاح فی العیدین إلا أن یکون عدو حاضر

[۹]

۸۲۸۳- ۹ التهذیب، ۲/ ۲۷۴/ ۱۲۵/ ۱ ابن محبوب عن العباس عن حماد عن حریز عن أبی جعفر ع قال لا تقض وتر لیلتک إن کان فاتک حتی تصلی الزوال فی یوم العیدین

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۰

[۱۰]

۸۲۸۴- ۱۰ الفقیه، ۱/ ۵۰۹/ ۱۴۷۰ حریز عن زرارة عن أبی عبد اللّه ع مثله

[۱۱]

اشارة

۸۲۸۵- ۱۱ الفقیه، الحدیث مرسلا

بیان

قد مضـی خبر آخر فی هذا المعنی فی باب الأوقات المکروهة للصـلاة من أبواب المواقیت و مضی فی الباب السابق أیضا أن لا صلاة قبلهما و لا بعدهما ذلک الیوم إلی الزوال

[۱۲]

۸۲۸۶- ۱۲ الکافی، ۳/ ۴۶۱/ ۱۱/ ۱ محمـد عن الکوفی عن العبـاس بن عـامر عن أبـان عن الفقیه، ۱/ ۵۰۹/ ۱۴۷۱ محمد بن الفضـل الهاشـمی عن أبی عبد اللّه ع قال رکعتان من السنة لیس تصلیان فی موضع إلا بالمدینة قال یصلی فی مسجد الرسول ص فی العید قبل أن یخرج إلی المصلی لیس ذلک إلا بالمدینة لأن رسول اللّه ص فعله
الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۱

[۱۳]

۸۲۸۷- ۱۳ الکافی، ۴/ ۱۶۸/ ۱/ ۱ الخمسة عن أبی عبد اللّه ع قال أطعم یوم الفطر قبل أن تخرج إلی المصلی

[۱۴]

۸۲۸۸- ۱۴ الکافی، ۴/ ۱۶۸/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسـین عن النضر عن الفقیه، ۲/ ۱۷۳/ ۲۰۵۴ جراح المدائنی عن أبی عبد اللّه ع قال أطعم یوم الفطر قبل أن تصلی و لا تطعم یوم الأضحی حتی ینصرف الإمام

[۱۵]

۸۲۸۹- ۱۵ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۴ کان علی ع یأکل یوم الفطر قبل أن یغدوا إلی المصلی و لا یأکل یوم الأضحی حتی یذبح

[۱۶]

۸۲۹۰- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۵ حریز عن زرارة عن أبی جعفر ع قـال لا تخرج یوم الفطر حتی تطعم شـیئا و لا تأکل یوم الأضـحی شیئـا إلاـ من هـدیتک و أضـحیتک إن قـویت علیه و إن لم تقـو فمعـذور قـال و قـال أبو جعفر ع کـان أمیر المؤمنین ع لاـ یأکـل یوم الأضحی شیئا حتی یأکل من أضحیته و لا یخرج یوم الفطر حتی یطعم و یؤدی الفطرة ثم قال و کذلک نفعل نحن
الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۲

[۱۷]

اشارة

۸۲۹۱- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۳۷/ ۳۵/ ۱ الحسین عن عثمان عن سماعة عن أبی عبد اللّه ع قال الأكل قبل الخروج یوم العید و إن لم تأكل فلا بأس

بیان

أرید بالعید عید الفطر

[۱۸]

اشارة

۸۲۹۲- ۱۸ الكافی، ۴/ ۱۷۰/ ۴/ ۱ الحسین بن محمد عن الحرانی عن الفقیه، ۲/ ۱۷۴/ ۲۰۵۶ علی بن محمد النوفلی قال قلت لأبی الحسن ع إنی أفطرت یوم الفطر علی طین و تمر فقال جمعت بركة و سنة

بیان

أرید بالطین طین الحسین ع

[۱۹]

۸۲۹۳- ۱۹ الكافی، ۴/ ۱۷۰/ ۵/ ۱ علی بن زیاد عن یعقوب بن یزید عن یحیی بن المبارك عن ابن جبلة عن إسحاق بن عمار أو غیره عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۳

الفقیه، ۲/ ۱۷۴/ ۲۰۵۵ كان رسول اللّه ص إذا أتی بطیب یوم الفطر بدأ بنسائه

[۲۰]

اشارة

۸۲۹۴- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۲۸۵/ ۶/ ۱ ابن محبوب عن الفطحیة قال سألت أبا عبد اللّه ع عن الرجل ینسی أن یغتسل یوم العید حتی یصلی قال إن كان فی وقت فعلیه أن یغتسل و یعید الصلاة فإن مضی الوقت فقد جازت صلاته

بيان

حمله في التهذيبين على الاستحباب لاستحباب الغسل و نفى وجوب الإعادة و القضاء عمن فاتته صلاة العيد في الأخبار السابقة.
و الروايات في غسل العيد قد مضت في محله

[۲۱]

۸۲۹۵- ۲۱ التهذيب، ۳/ ۱۴۲/ ۴۸/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن السراد عن مالك بن عطية عن الثمالي عن أبي جعفر ع قال ادع في العيدين و يوم الجمعة إذا تهيأت للخروج بهذا الدعاء الحديث و قد مضى

[۲۲]

۸۲۹۶- ۲۲ التهذيب، ۳/ ۲۸۴/ ۱/ ۱ ابن محبوب عن العباس بن معروف عن حماد عن حريز عن محمد قال قال أبو عبد اللّه ع
الوافي، ج۹، ص: ۱۳۰۴
لا بد من العمامة و البرد يوم الأضحى و الفطر فأما الجمعة فإنها تجزي بغير عمامة و برد

[۲۳]

اشارة

۸۲۹۷- ۲۳ الفقيه، ۱/ ۵۰۹/ ۱۴۷۲ السكوني عن الصادق عن أبيه ع قال كان لرسول اللّه ص عنزة في أسفلها عكاز يتوكأ عليها و يخرجها في العيدين يصلي إليها

بيان

العنزة بفتح المهملة و النون و الزاي عصاه في أسفلها حربة و في الصحاح أنها أطول من العصا و أقصر من الرمح و العكاز الحديدة في أسفل الرمح يصلي إليها أي يجعلها سترة بين يديه من المارة

[۲۴]

۸۲۹۸- ۲۴ الفقيه، ۱/ ۵۱۰/ ۱۴۷۵ في رواية السكوني أن النبي ص كان إذا خرج إلى العيد لم يرجع في الطريق- الذي بدأ فيه يأخذ في طريق غيره

[۲۵]

اشارة

۸۲۹۹- ۲۵ الکافی، ۴/ ۱۸۱/ ۴/ ۱ محمد عن علی بن إبراهیم الجعفری عن الفقیه، ۲/ ۱۷۳/ ۲۰۵۳ محمد بن الفضیل عن الرضا ع قال قال لبعض موالیه یوم الفطر و هو یدعو له یا فلان تقبل اللّه منک و منا ثم أقام حتی إذا کان یوم الأضحی فقال له یا فلان تقبل اللّه منا و منک قال فقلت له یا بن رسول اللّه قلت فی الفطر شیئا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۵

و تقول فی الأضحی غیره قال فقال نعم إنی قلت له فی الفطر تقبل اللّه منک و منا لأنه فعل مثل فعلی و استویت أنا فی الفعل و هو و قلت له فی الأضحی تقبل اللّه منا و منک لأنه یمکننا أن نضحی و لا یمکنه أن یضحی فقد فعلنا نحن غیر فعله

بیان

العبادة المدعو لها بالقبول فی الفطر الصیام و الزکاة و الصلاة و فی الأضحی الأضحیة و الصلاة هذا إذا کان الدعاء بعد الصلاة و إن کان قبلها فلیس فی الأضحی إلا الأضحیة و توجیه الحدیث أنه إذا استوی اثنان فی عبادة و أراد أحدهما أن یدعو لصاحبه بالقبول فمن الآداب أن یقدمه فی الدعاء علی نفسه لیستجاب دعاؤه لنفسه و أما إذا اختلفا فی العبادة بأن یکون قد أتی أحدهما بعبادة و لم یأت الآخر إلا بنیة تلک العبادة فالمناسب أن یقدم الآتی بها فی الدعاء بالقبول علی الناوی لها و لهذا قال ع فی العیدین ما قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۷

باب ۱۸۴ تأخیر الصلاة إلی الغد إذا صحت رؤیة الهلال بعد الزوال

[۱]

اشارة

۸۳۰۰- ۱ الکافی، ۴/ ۱۶۹/ ۱/ ۱ محمد عن محمد بن أحمد عن محمد بن عیسی عن یوسف بن عقیل عن الفقیه، ۲/ ۱۶۸/ ۱۳۰۷ محمد بن قیس عن أبی جعفر ع قال إذا شهد عند الإمام شاهدان أنهما رأیا الهلال منذ ثلاثین یوما أمر الإمام بالإفطار فی ذلک الیوم إذا کانا شهدا قبل زوال الشمس- فإن شهدا بعد زوال الشمس أمر الإمام بإفطار ذلک الیوم و أخر الصلاة إلی الغد فصلی بهم

بیان

هکذا وجد فی النسخ و الظاهر سقوط قوله و صلی بهم بعد قوله فی ذلک الیوم أولا و یجوز أن یکون قد اکتفی عنه بالظهور

[۲]

۸۳۰۱- ۲ الکافی، ۴/ ۱۶۹/ ۲/ ۱ محمد عن محمد بن أحمد رفعه قال إذا أصبح الناس صیاما و لم یروا الهلال و جاء قوم عدول یشهدون علی الرؤیة

الوافي، ج‌۹، ص: ۱۳۰۸
فليفطروا و ليخرجوا من الغد أول النهار إلى عيدهم

[۳]

اشارة

۸۳۰۲- ۳ الفقيه، ۲/ ۱۶۸/ ۲۰۳۸ الحديث مرسلا مقطوعا

بيان

يعني إذا شهدوا بعد فوات الوقت
الوافي، ج‌۹، ص: ۱۳۰۹

باب ۱۸۵ فضل ليلة الفطر و يومه و ما يعمل فيها و في الأضحى

[۱]

۸۳۰۳- ۱ الكافي، ۴/ ۱۶۷/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن القاسم عن جده قال قلت لأبي الحسن ع إن الناس يقولون إن المغفرة تنزل على من صام شهر رمضان ليلة القدر فقال يا حسن إن القاريجار إنما يعطى أجرته عند فراغه و ذلك ليلة العيد قلت جعلت فداك فما ينبغي لنا أن نعمل فيها- فقال إذا غربت الشمس فاغتسل فإذا صليت الثلاث من المغرب فارفع يديك و قل يا ذا المن يا ذا الطول يا ذا الجود يا مصطفيا محمدا و ناصره- صل على محمد و آل محمد و اغفر لي كل ذنب أذنبته أحصيته علي و نسيته- و هو عندك في كتابك و تخر ساجدا و تقول مائة مرة أتوب إلى اللّه و أنت ساجد و تسأل حوائجك

[۲]

اشارة

۸۳۰۴- ۲ الفقيه، ۲/ ۱۶۷/ ۲۰۳۶ القاسم عن جده قال قلت الحديث على اختلاف في ألفاظه و لم يذكر الغسل
الوافي، ج‌۹، ص: ۱۳۱۰

بيان

القاريجار بالقاف و الراء و الياء التحتانية المثناة و الجيم ثم الراء معرب كاري گر

[۳]

۸۳۰۵- ۳ الکافی، ۴/ ۱۶۸/ ۳/ ۱ و روی أن أمیر المؤمنین ع کان یصلی فیها رکعتین یقرأ فی الأولی الحمد و قل هو اللّه أحد ألف مرة و فی الرکعة الثانیة الحمد و قل هو اللّه أحد مرة واحدة

[۴]

۸۳۰۶- ۴ الکافی، ۴/ ۱۶۸/ ۳/ ۱ النیسابوریان عن ابن أبی عمیر عن الیمانی عن عمرو بن شمر عن الفقیه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۷۸ جابر عن أبی جعفر ع قال قال النبی ص إذا کان أول یوم من شوال نادی مناد یا أیها المؤمنون اغدوا إلی جوائزکم ثم قال یا جابر جوائز اللّه لیست کجوائز هؤلاء الملوک ثم قال هو یوم الجوائز

[۵]

اشارة

۸۳۰۷- ۵ الفقیه، ۲/ ۱۷۵/ ۲۰۶۰ جابر عن أبی جعفر عن أبیه ع قال إذا کان أول یوم من شوال الحدیث

بیان

اغدوا إلی جوائزکم أقبلوا علیها بکنه هممکم لکی تفوزوا بها و تنالوها نظیره
قوله ص إن لربکم فی أیام دهرکم نفحات ألا
الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۱
فتعرضوا لها
و ذلک لأن الصیام لحبسه النفس عن الشهوات یزکیها و یطهرها و یجعلها صالحة لأن یفیض علیها من اللّه سبحانه سجال الرحمة و البرکة فإذا أقبلت علیها و توجهت إلیها و تعرضت لها قبل أن یفسد استعدادها لها بورود ما یضادها نالتها و کانت بها من الفائزین

[۶]

اشارة

۸۳۰۸- ۶ الفقیه، ۲/ ۲۱۳/ ۲۱۸۹ ما من عمل أفضل یوم النحر من دم مسفوک أو مشی فی بر الوالدین أو ذی رحم قاطع یأخذ علیه بالفضل و یبدأه بالسلام- أو رجل أطعم من صالح نسکه ثم دعا إلی بقیة جیرانه من الیتامی و أهل المسکنة و المملوک و تعاهد الأسراء

بیان

یأخذ علیه بالفضل یعنی فی البر و الإحسان من صالح نسکه یعنی بعضه فإن من فی مثله للتبعیض و النسک الأضحیة و صالحها خیرها و یأتی ما یتعلق بالأضحیة من الأحکام فی کتاب الحج إن شاء اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۳

باب ۱۸۶ صفة صلاة العیدین

[۱]

۸۳۰۹- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۳/ ۱ علی بن محمد عن العبیدی عن یونس عن معاویة قال سألته عن صلاة العیدین فقال رکعتان لیس قبلهما و لا بعدهما شیء و لیس فیهما أذان و لا إقامة یکبر فیهما اثنتی عشرة تکبیرة یبدأ فیکبر و یفتتح الصلاة ثم یقرأ فاتحة الکتاب ثم یقرأ و الشمس و ضحیها ثم یکبر خمس تکبیرات ثم یکبر فیرکع فیکون یرکع بالسابعة ثم یسجد سجدتین ثم یقوم فیقرأ فاتحة الکتاب و هل أتیک حدیث الغاشیة ثم یکبر أربع تکبیرات و یسجد و یتشهد و یسلم- قال و کذلک صنع رسول اللّه ص و الخطبة بعد الصلاة و إنما أحدث الخطبة قبل الصلاة عثمان و إذا خطب الإمام فلیقعد بین الخطبتین قلیلا و ینبغی للإمام أن یلبس یوم العیدین بردا [رداء] و یعتم شاتیا کان أو قائظا و یخرج إلی البر حیث ینظر إلی آفاق السماء و لا یصلی علی حصیر و لا یسجد علیه و قد کان رسول اللّه ص یخرج إلی البقیع فیصلی بالناس

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۴

[۲]

۸۳۱۰- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۵/ ۱ علی عن العبیدی عن یونس عن علی بن أبی حمزة عن أبی عبد اللّه ع فی صلاة العیدین قال یکبر ثم یقرأ ثم یکبر خمسا و یقنت بین کل تکبیرتین ثم یکبر السابعة و یرکع بها ثم یسجد ثم یقوم فی الثانیة فیقرأ ثم یکبر أربعا فیقنت بین کل تکبیرتین ثم یکبر و یرکع بها

[۳]

۸۳۱۱- ۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۲/ ۱ الحسین عن محمد بن الفضیل عن الکنانی قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التکبیر فی العیدین قال اثنتا عشرة تکبیرة سبع فی الأولی و خمس فی الأخیرة

[۴]

۸۳۱۲- ۴ التهذیب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۳/ ۱ عنه عن محمد بن سنان عن ابن مسکان عن سلیمان بن خالد عن أبی عبد اللّه ع فی صلاة العیدین قال کبر ست تکبیرات و ارکع بالسابعة ثم قم فی الثانیة فاقرأ- ثم کبر أربعا و ارکع بالخامسة و الخطبة بعد الصلاة

[۵]

۸۳۱۳- ۵ التهذیب، ۳/ ۱۳۱/ ۱۸/ ۱ عنه عن حماد بن عیسی عن شعیب عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال التکبیر فی الفطر و

الأضحی اثنتا عشرة تکبیرة یکبر فی الأولی واحدة ثم یقرأ ثم یکبر بعد القراءة خمس تکبیرات و السابعة یرکع بها ثم یقوم فی الثانیة فیقرأ ثم یکبر أربعا و الخامسة یرکع بها و قال ینبغی للإمام أن یلبس حلة و یعتم شاتیا کان أو صائفا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۵

[۶]

۸۳۱۴- ۶ التهذیب، ۳/ ۱۳۲/ ۱۹/ ۱ عنه عن یعقوب بن یقطین قال سألت العبد الصالح ع عن التکبیر فی العیدین أ قبل القراءة أو بعدها و کم عدد التکبیر فی الأولی و فی الثانیة و الدعاء بینهما و هل فیهما قنوت أم لا فقال تکبیر العیدین للصلاة قبل الخطبة یکبر تکبیرة یفتتح بها الصلاة ثم یقرأ و یکبر خمسا و یدعو بینها ثم یکبر أخری یرکع بها- فذلک سبع تکبیرات بالتی افتتح بها ثم یکبر فی الثانیة خمسا یقوم فیقرأ- ثم یکبر أربعا و یدعو بینهن ثم یکبر التکبیرة الخامسة

[۷]

۸۳۱۵- ۷ التهذیب، ۳/ ۱۳۲/ ۲۰/ ۱ عنه عن أحمد بن عبد اللّه القروی عن أبان عن إسماعیل الجعفی عن أبی جعفر ع فی صلاة العیدین قال یکبر واحدة یفتتح بها الصلاة ثم یقرأ أم الکتاب و سورة ثم یکبر خمسا یقنت بینهن ثم یکبر واحدة و یرکع بها ثم یقوم فیقرأ أم القرآن و سورة یقرأ فی الأولی سبح اسم ربک الأعلی و فی الثانیة و الشمس و ضحیها ثم یکبر أربعا و یقنت بینهن ثم یرکع بالخامسة

[۸]

۸۳۱۶- ۸ التهذیب، ۳/ ۱۳۲/ ۲۱/ ۱ عنه عن عبد اللّه بن بحر عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۶

حریز عن محمد قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التکبیر فی الفطر و الأضحی فقال ابدأ فکبر تکبیرة ثم تقرأ ثم تکبر بعد القراءة خمس تکبیرات ثم ترکع بالسابعة ثم تقوم فتقرأ ثم تکبر أربع تکبیرات ثم ترکع بالخامسة

[۹]

۸۳۱۷- ۹ التهذیب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۶/ ۱ عنه عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع فی صلاة العیدین قال الصلاة قبل الخطبتین بعد القراءة سبع فی الأولی و خمس فی الأخیرة و کان أول من أحدثها بعد الخطبة عثمان لما أحدث أحداثه کان إذا فرغ من الصلاة قام الناس لیرجعوا فلما رأی ذلک قدم الخطبتین و احتبس الناس للصلاة

[۱۰]

اشارة

۸۳۱۸- ۱۰ الفقیه، ۱/ ۴۳۲/ ۱۲۶۴ قال أبو عبد اللّه ع أول من قدم الخطبة علی الصلاة یوم الجمعة عثمان لأنه کان إذا صلی- لم یقف

الناس علی خطبته و تفرقوا و قالوا ما نصنع بمواعظه و هو لا یتعظ بها و قد أحدث ما أحدث فلما رأی ذلک قدم الخطبتین علی الصلاة

بیان

کذا وجدنا الحدیث فی نسخ الفقیه و کأنه وقعت لفظة الجمعة مکان لفظة العید سهوا ثم صار ذلک سببا لإیراد الصدوق رحمه اللّه الحدیث فی باب الجمعة أو زعمه وروده فیه کما یظهر من بعض تصانیفه الأخر و ذلک لما ثبت و تقرر أن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۷

الخطبة فی الجمعة قبل الصلاة و هذا مما لم یختلف فیه أحد فیما أظن و قد مضت الأخبار فی ذلک و أیضا إنما ورد حدیث عثمان فی العیدین کما مر فی هذا الباب مرتین

[۱۱]

۸۳۱۹- ۱۱ التهذیب، ۳/ ۲۸۶/ ۱۱/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن محمد بن عبد اللّه عن زرارة عن عیسی بن عبد اللّه عن أبیه عن جده عن علی ع قال ما کان یکبر النبی ص فی العیدین إلا تکبیرة واحدة حتی أبطأ علیه لسان الحسین ع فلما کان ذات یوم عید ألبسته أمه و أرسلته مع جده فکبر رسول اللّه ص فکبر الحسین حین کبر النبی ص سبعا ثم قام فی الثانیة فکبر النبی ص و کبر الحسین حین کبر خمسا فجعلها رسول اللّه ص سنة و ثبتت السنة إلی الیوم

[۱۲]

اشارة

۸۳۲۰- ۱۲ التهذیب، ۳/ ۲۸۶/ ۱۰/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن شعر عن الغنوی عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن التکبیر فی الفطر و الأضحی فقال خمس و أربع فلا یضرک إذا انصرفت علی وتر

بیان

یعنی سوی تکبیرة الافتتاح و تکبیرتی الرکوع قوله فلا یضرک إذا انصرفت

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۸

علی وتر معناه أن الأصل و السنة فی التکبیر ذلک إلا أنک فی سعة و رخصة من الاقتصار علی أقل من ذلک بعد أن یکون وترا فی الرکعتین معا کما مر أو فی کل واحدة کما بین فی الحدیث الآتی

[۱۳]

۸۳۲۱- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۴/ ۲۳/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن ابن أذینة عن زرارة أن عبد الملک بن أعین سأل أبا جعفر ع عن الصلاة فی العیدین فقال الصلاة فیهما سواء یکبر الإمام تکبیرة الصلاة قائما کما یصنع فی الفریضة ثم یزید فی الرکعة الأولی ثلاث

تکبیرات و فی الأخری ثلاثا سوی تکبیرة الصلاة و الرکوع و السجود إن شاء ثلاثا و خمسا و إن شاء خمسا و سبعا بعد أن یلحق ذلک إلی وتر

[۱۴]

۸۳۲۲- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۲/ ۱ أحمد عن ابن أشیم عن یونس قال سألته عن تکبیر العیدین أ یرفع یده مع کل تکبیرة أم یجزیه أن یرفع فی أول تکبیرة فقال یرفع مع کل تکبیرة

[۱۵]

۸۳۲۳- ۱۵ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۱۹/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن جعفر بن بشیر عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال سألته عن الکلام الذی یتکلم به فیما بین التکبیرتین فی العیدین فقال ما شئت من الکلام الحسن

[۱۶]

۸۳۲۴- ۱۶ التهذیب، ۳/ ۲۸۶/ ۱۲/ ۱ ابن محبوب عن العباس

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۹

عن عبد الرحمن بن حماد عن بشیر بن سعید عن أبی عبد اللّه ع قال تقول فی دعاء العیدین بین کل تکبیرتین اللّه ربی أبدا و الإسلام دینی أبدا و محمد نبیی أبدا و القرآن کتابی أبدا و الکعبة قبلتی أبدا و علی ولیی أبدا و الأوصیاء أئمتی أبدا و تسمیهم إلی آخرهم و لا أحد إلا اللّه

[۱۷]

۸۳۲۵- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۳۹/ ۴۶/ ۱ علی بن حاتم عن سلیمان الرازی عن أحمد بن إسحاق عن سعدان بن مسلم عن محمد بن عیسی بن أبی منصور عن أبی عبد اللّه ع قال تقول بین کل تکبیرتین فی صلاة العیدین اللهم أهل الکبریاء و العظمة و أهل الجود و الجبروت- و أهل العفو و الرحمة و أهل التقوی و المغفرة أسألک فی هذا الیوم الذی جعلته للمسلمین عیدا و لمحمد صلی اللّه علیه و آله و سلم ذخرا و مزیدا- أن تصلی علی محمد و آل محمد کأفضل ما صلیت علی عبد من عبادک و صل علی ملائکتک و رسلک و اغفر للمؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات الأحیاء منهم و الأموات اللهم إنی أسألک من خیر ما سألک عبادک المرسلون و أعوذ بک من شر ما عاذ بک منه عبادک المرسلون

[۱۸]

۸۳۲۶- ۱۸ التهذیب، ۳/ ۱۴۰/ ۴۷/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن السراد عن أبی جمیلة عن جابر عن أبی جعفر ع قال کان أمیر المؤمنین ع إذا کبر فی العیدین قال بین کل تکبیرتین أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله صلی اللّه علیه و آله و سلم اللهم أهل الکبریاء و ذکر الدعاء إلی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۰

آخره مثله

[۱۹]

۸۳۲۷- ۱۹ التهذیب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۵/ ۱ الحسین عن الحسن عن زرعة عن سماعة قال سألته عن الصلاة یوم الفطر فقال رکعتین بغیر أذان و لا إقامة و ینبغی للإمام أن یصلی قبل الخطبة و التکبیر فی الرکعة الأولی یکبر ستا ثم یقرأ ثم یکبر السابعة ثم یرکع بها فتلک سبع تکبیرات ثم یقوم فی [إلی] الثانیة فیقرأ فإذا فرغ من القراءة کبر أربعا ثم کبر الخامسة و یرکع بها و ینبغی أن یتضرع بین کل تکبیرتین- و یدعو اللّه هذا فی صلاة الفطر و الأضحی مثل ذلک سواء و هو فی الأمصار کلها إلا یوم الأضحی بمنی فإنه لیس یومئذ صلاة و لا تکبیر

[۲۰]

۸۳۲۸- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۱۳۱/ ۱۶/ ۱ عنه عن النضر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال التکبیر فی العیدین فی الأولی سبع قبل القراءة و فی الأخیرة خمس بعد القراءة

[۲۱]

۸۳۲۹- ۲۱ التهذیب، ۳/ ۱۳۱/ ۱۷/ ۱ أحمد عن إسماعیل بن سعد الأشعری عن الرضا ع قال سألته عن التکبیر فی العیدین قال التکبیر فی الأولی سبع تکبیرات قبل القراءة و فی الأخیرة خمس تکبیرات بعد القراءة

[۲۲]

۸۳۳۰- ۲۲ التهذیب، ۳/ ۲۸۴/ ۳/ ۱ ابن محبوب عن یعقوب بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۱

یزید عن ابن أبی عمیر التهذیب، ۳/ ۲۸۴/ ۴/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن هشام بن الحکم عن أبی عبد اللّه ع و حماد عن الحلبی عن أبی عبد اللّه ع فی صلاة العیدین قال تصل القراءة بالقراءة- و قال تبدأ بالتکبیر فی الأولی ثم تقرأ ثم ترکع بالسابعة

[۲۳]

اشارة

۸۳۳۱- ۲۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۲/ ۲۲/ ۱ محمد بن أحمد عن الفقیه، ۱/ ۵۱۲/ ۱۴۸۱ محمد بن الفضیل عن الفقیه، ۱/ ۵۲۳/ ۱۴۸۷ الکنانی قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التکبیر فی العیدین فقال اثنتا عشرة سبع فی الأولی و خمس فی الأخیرة فإذا قمت فی الصلاة فکبر واحدة و تقول أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله اللهم أنت أهل الکبریاء و العظمة و أهل الجود و الجبروت و القدرة و السلطان و العزة- أسألک فی هذا الیوم الذی جعلته للمسلمین عیدا و لمحمد صلی اللّه علیه و آله و سلم ذخرا و مزیدا أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تصلی علی ملائکتک المقربین و أنبیائک المرسلین و أن تغفر لنا و لجمیع المؤمنین و

المؤمنات و المسلمین و المسلمات الأحیاء منهم و الأموات- اللهم إنی أسألک من خیر ما سألک عبادک المرسلون و أعوذ بک من شر ما عاذ منه عبادک المخلصون اللّه أکبر أول کل شیء و آخره و بدیع کل

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۲

شیء و منتهاه و عالم کل شیء و معاده و مصیر کل شیء [إلیه] و مرده مدبر الأمور و باعث من فی القبور قابل الأعمال مبدئ الخفیات معلن السرائر اللّه أکبر عظیم الملکوت شدید الجبروت حی لا یموت دائم لا یزول إذا قضی أمرا فإنما یقول له کن فیکون اللّه أکبر خضعت [خشعت] لک الأصوات و عنت لک الوجوه و حارت دونک الأبصار و کلت الألسن عن عظمتک و النواصی کلها بیدک و مقادیر الأمور کلها إلیک لا یقضی فیها غیرک و لا یتم منها شیء دونک- اللّه أکبر أحاط بکل شیء حفظک و قهر کل شیء عزک و نفذ کل شیء أمرک و قام کل شیء بک و تواضع کل شیء لعظمتک و ذل کل شیء لعزتک و استسلم کل شیء لقدرتک و خضع کل شیء لملکک اللّه أکبر و تقرأ الحمد و سبح اسم ربک الأعلی و تکبر السابعة و ترکع و تسجد و تقوم و تقرأ الحمد و الشمس و ضحیها و تقول اللّه أکبر أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله اللهم أنت أهل الکبریاء و العظمة تتمه کله کما قلته أول التکبیر یکون هذا القول فی کل تکبیرة حتی تتم خمس تکبیرات

بیان

بدیع کل شیء أی مبدعه مبدئ الخفیات أی مظهرها عنت ذلت و حارت دونک أی قبل أن تصل إلیک.

هذه الأخبار الخمسة التی تضمنت تقدیم التکبیر علی القراءة فی الرکعة الأولی حملها فی التهذیبین علی التقیة و تحتمل التخییر

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۳

[۲۴]

۸۳۳۲- ۲۴ التهذیب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۴/ ۱ الحسین عن فضالة عن ابن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال سمعته یقول کان رسول اللّه ص یعتم فی العیدین شاتیا کان أو قائظا و یلبس درعه و کذلک ینبغی للإمام و یجهر بالقراءة کما یجهر فی الجمعة

[۲۵]

اشارة

۸۳۳۳- ۲۵ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۳/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن محمد بن موسی عن یعقوب بن یزید عن حماد عن حریز عن زرارة عن أبی عبد اللّه ع قال قلت أدرکت الإمام علی الخطبة قال- قال تجلس حتی یفرغ من خطبته ثم تقوم فتصلی قلت القضاء أول صلاتی أو آخرها قال لا بل أولها و لیس ذلک إلا فی هذه الصلاة- قلت فما أدرکت مع الإمام من الفریضة و ما قضیت قال أما ما أدرکت من الفریضة فهو أول صلاتک و ما قضیت فآخرها

بیان

لعل المراد بقوله القضاء أول صلاتی أو آخرها أن الصلاة التی أقضیها بعد استماع الخطبة هل هی أول صلاتی و الخطبة التی سمعتها بمنزلة آخرها لأن الخطبة إنما تکون فی العید بعد الصلاة أو الأمر بالعکس من ذلک کما یکون فی سائر الصلوات و أراد بالفریضة الصلاة یعنی فما حکم ما أدرکت من الصلاة و ما قضیت منها أیهما أول صلاتی و هذا یشمل صلاة العید و غیرها مع احتمال اختصاص سؤاله بفریضة العید

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۵

باب ۱۸۷ خطبة العیدین

[۱]

اشارة

۸۳۳۴- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۱۴/ ۱۴۸۲ خطب أمیر المؤمنین ع یوم الفطر فقال الحمد لله الذی خلق السماوات و الأرض و جعل الظلمات و النور ثم الذین کفروا بربهم یعدلون لا نشرک بالله شیئا و لا نتخذ من دونه ولیا و الحمد لله الذی له ما فی السماوات و ما فی الأرض و له الحمد فی الآخرة و هو الحکیم الخبیر یعلم ما یلج فی الأرض و ما یخرج منها و ما ینزل من السماء و ما یعرج فیها و هو الرحیم الغفور کذلک اللّه لا إله إلا هو إلیه المصیر- و الحمد لله الذی یمسک السماء أن تقع علی الأرض إلا بإذنه إن اللّه بالناس لرءوف رحیم- اللهم ارحمنا برحمتک و اعممنا بمغفرتک إنک أنت العلی الکبیر و الحمد لله الذی لا مقنوط فی رحمته و لا مخلو من نعمته و لا مؤیس من روحه و لا مستنکف عن عبادته بکلمته قامت السماوات السبع و استقرت الأرض

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۶

المهاد و ثبتت الجبال الرواسی و جرت الریاح اللواقح و سار فی جو السماء السحاب و قامت علی حدودها البحار و هو إله لها و قاهر یذل له المتعززون و یتضاءل له المتکبرون و یدین له طوعا و کرها العالمون- نحمده کما حمد نفسه و کما هو أهله و نستعینه و نستغفره و نستهدیه و نشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له یعلم ما تخفی النفوس و ما تجن البحار و ما تواری منه ظلمة و لا یغیب عنه غائبة و لا تسقط من ورقة من شجرة و لا حبة فی ظلمة إلا یعلمها لا إله إلا هو و لا رطب و لا یابس إلا فی کتاب مبین و یعلم ما یعمل العاملون و أی مجری یجرون و إلی أی منقلب ینقلبون- و نستهدی اللّه بالهدی و نشهد أن محمدا عبده و نبیه و رسوله إلی خلقه و أمینه علی وحیه و أنه قد بلغ رسالات ربه و جاهد فی اللّه الحائدین عنه العادلین به و عبد اللّه حتی أتاه الیقین صلی اللّه علیه و آله و سلم- أوصیکم بتقوی اللّه الذی لا تبرح منه نعمة و لا تنفد منه رحمة و لا یستغنی العباد عنه و لا تجزی أنعمه الأعمال الذی رغب فی التقوی و زهد فی الدنیا و حذر المعاصی و تعزز بالبقاء و ذلل خلقه بالموت و الموت غایة المخلوقین و سبیل العالمین و معقود بنواصی الباقین لا یعجزه إباق الهاربین- و عند حلوله یأسر أهل الهوی یهدم کل لذة و یزیل کل نعمة و یقطع کل بهجة و الدنیا دار کتب اللّه لها الفناء و لأهلها منها الجلاء فأکثرهم ینوی بقاءها و یعظم بناءها و هی حلوة خضرة قد عجلت للطالب- و التبست بقلب الناظر و یظن ذو الثروة الضعیف و یحتویها الخائف الوجل فارتحلوا منها یرحمکم اللّه بأحسن ما بحضرتکم و لا تطلبوا منها أکثر من

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۷

القلیل و لا تسألوا منها فوق الکفاف و ارضوا منها بالیسیر و لا تمدن أعینکم منها إلی ما متع المترفون به و استهینوا بها و لا توطنوها و أضروا بأنفسکم فیها و إیاکم و التنعم و التلهی و الفکاهات فإن فی ذلک غفلة و اغترارا ألا إن الدنیا قد تنکرت و أدبرت و احلولت و

أذنت بوداع ألا و إن الآخرة قد رحلت فأقبلت و أشرفت و أذنت باطلاع ألا و إن المضمار اليوم و السباق غدا و إن السبقة الجنة و الغاية النار ألا فلا تائب من خطيئته قبل يوم منيته و لا عامل لنفسه قبل يوم بؤسه و فقره جعلنا اللّه و إياكم ممن يخافه و يرجو ثوابه- ألا إن هذا اليوم يوم جعله اللّه لكم عيدا و جعلكم له أهلا فاذكروا اللّه يذكركم و ادعوه يستجب لكم و أدوا فطرتكم فإنها سنة نبيكم و فريضة واجبة من ربكم فليؤدها كل امرئ منكم من عياله كلهم ذكرهم و أنثاهم و صغيرهم و كبيرهم و حرهم و مملوكهم عن كل إنسان منهم صاعا من بر أو صاعا من تمر أو صاعا من شعير و أطيعوا اللّه فيما فرض عليكم- و أمركم به من إقام الصلاة و إيتاء الزكاة و حج البيت و صوم شهر رمضان- و الأمر بالمعروف و النهی عن المنكر و الإحسان إلى نسائكم و ما ملكت أيمانكم- و أطيعوا اللّه فيما نهاكم عنه من قذف المحصنة و إتيان الفاحشة و شرب الخمر- و بخس المكيال و نقص الميزان و شهادة الزور و الفرار من الزحف- عصمنا اللّه و إياكم بالتقوى و جعل الآخرة خيرا لنا و لكم من الأولى إن أحسن الحديث و أبلغ موعظة المتقين كتاب اللّه العزيز الحكيم أعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللّهُ أَحَدٌ اللّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ ثم يجلس جلسة كجلسة العجلان ثم يقوم بالخطبة التی ذكرناها فی آخر خطبة يوم الجمعة بعد جلوسه و قيامه

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۸

بيان

الفرق بين الخلق و الجعل أن الخلق فيه معنى التقدير و الجعل فيه معنى التصيير كإنشاء شیء من شیء بربهم يعدلون يعنی أنهم يعدلون به و يجعلون عدلا له ما لا يقدر على شیء منه و هذا استبعاد لفعلهم له ما فی السماوات و ما فی الأرض كأنه سبحانه وصف نفسه بهذا القول بالإنعام بجميع النعم الدنيوية و إنه المحمود عليها و لذا قال و له الحمد فی الآخرة يعنی كما أنه المحمود على نعم الدنيا كذلك هو المحمود على نعم الآخرة و هی الثواب الدائم و النعيم المقيم و الرواسی الثوابت و اللواقح التی تحمل منها الأشجار الثمار و التضاؤل التصاغر و الجن و الاجتنان الستر و الإخفاء و الحيد الميل و العدول عجلت للطالب أی صارت معجلة لمن طلبها نقدا و التبست بقلب الناظر اختلطت به و تمكنت فيه و يضن أی يبخل بها و يحتويها إن قرأت بالجيم بمعنى يكرهها فالخوف من اللّه و إن قرأت بالمهملة بمعنى يجمعها فالخوف من الفقر و المترف بفتح الراء المتنعم الموسع فی ملاذ الدنيا و شهواتها و الفكاهة بالضم المزاح و التنكر التغير إلى المكروه و احلولت افعيعال من الحلو و الإيذان الإعلام.

رحلت أی شدت على ظهر مركبها الرحل و المضمار الميدان و السباق إما بمعنى السبق بالتسكين أو أخذ السبق بالتحريك بمعنى السبقة محركة التی فسرها هنا بالجنة و إنما كانت النار الغاية لأنها الممر إلى الجنة ألا فلا تائب فی بعض النسخ أ فلا تائب بدون لا و هو أوضح و المنية بتشديد المثناة التحتانية الموت

[۲]

اشارة

۸۳۳۵- ۲ الفقيه، ۱/ ۵۱۷/ ۱۴۸۳ الفقيه، ۱/ ۵۱۸/ ۱۴۸۴ و خطب ع فی عيد الأضحى فقال اللّه أكبر اللّه أكبر اللّه أكبر لا إله

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۹

إلا اللّه و اللّه أكبر اللّه أكبر و لله الحمد اللّه أكبر على ما هدانا و له الشكر فيما أولانا و الحمد لله على ما رزقنا من بهيمة الأنعام- و

کان علی ع یبدأ بالتکبیر إذا صلی الظهر من یوم النحر و کان یقطع التکبیر آخر أیام التشریق عند الغداة و کان یکبر فی دبر کل صلاة- فیقول اللّه أکبر اللّه أکبر لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر اللّه أکبر و لله الحمد- فإذا انتهی إلی المصلی تقدم فصلی بالناس بغیر أذان و لا إقامة فإذا فرغ من الصلاة صعد المنبر ثم بدأ فقال اللّه أکبر اللّه أکبر اللّه أکبر زنة عرشه و رضا نفسه و عدد قطر سمائه و بحاره له الأسماء الحسنی و الحمد لله حتی یرضی و هو العزیز الغفور اللّه أکبر کبیرا متکبرا و إلها متعززا و رحیما متحننا یعفو بعد القدرة و لا یقنط من رحمته إلا الضالون اللّه أکبر کبیرا و لا إله إلا اللّه کثیرا و سبحان اللّه حنانا قدیرا و الحمد لله نحمده و نستعینه و نستغفره و نستهدیه و نشهد أن لا إله إلا هو و أن محمدا عبده و رسوله من یطع اللّه و رسوله فقد اهتدی و فاز فوزا عظیما و من یعص اللّه و رسوله فقد ضل ضلالا بعیدا و خَسِرَ خُسْرٰاناً مُبِیناً- أوصیکم عباد اللّه بتقوی اللّه و کثرة ذکر الموت و الزهد فی الدنیا التی لم یتمتع بها من کان فیها قبلکم و لن تبقی لأحد من بعدکم و سبیلکم فیها سبیل الماضین أ لا ترون أنها قد تصرمت و أذنت بانقضاء و تنکر معروفها- و أدبرت جذاء فهی تخبر بالفناء و ساکنها یحدی بالموت فقد أمر منها ما کان حلوا و کدر منها ما کان صفوا فلم یبق منها إلا سملة کسملة الإداوة و جرعة کجرعة الإناء و لو یتمززها الصدیان لم تنفع غلته فأزمعوا عباد اللّه بالرحیل من هذه الدار المقدور علی أهلها الزوال الممنوع أهلها من الحیاة المذللة أنفسهم بالموت

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۰

فما حی یطمع فی البقاء و لا نفس إلا مذعنة بالمنون فلا یغلبنکم الأمل و لا یطل علیکم الأمد و لا تغتروا فیها بالآمال و تعبدوا اللّه أیام الحیاة- فو اللّه لو حننتم حنین الواله العجلان و دعوتم بمثل دعاء الأنام و جأرتم جؤار متبتلی الرهبان و خرجتم إلی اللّه من الأموال و الأولاد التماس القربة إلیه فی ارتفاع درجة عنده أو غفران سیئة أحصتها کتبه و حفظتها رسله لکان قلیلا فیما أرجو لکم من ثوابه و أتخوف علیکم من ألیم عقابه و بالله لو انماثت قلوبکم انمیاثا و سالت عیونکم من رغبة إلیه و رهبة منه دما ثم عمرتم فی الدنیا ما کانت الدنیا باقیة ما جزت أعمالکم و لو لم تبقوا شیئا من جهدکم لنعمه العظام علیکم و هداه إیاکم إلی الإیمان ما کنتم لتستحقوا أبد الدهر ما الدهر قائم بأعمالکم جنته و لا رحمته و لکن برحمته ترحمون و بهداه تهتدون و بهما إلی جنته تصیرون جعلنا اللّه و إیاکم برحمته من التائبین العابدین- و إن هذا یوم حرمته عظیمة و برکته مأمولة و المغفرة فیه مرجوة فأکثروا ذکر اللّه تعالی و استغفروه و توبوا إلیه إنه هو التواب الرحیم و من ضحی منکم بجذع من المعز فإنه لا یجزی عنه و الجذع من الضأن یجزی و من تمام الأضحیة استشراف عینها و أذنها و إذا سلمت العین و الأذن تمت الأضحیة و إن کانت عضباء القرن أو تجر برجلها إلی المنسک فلا تجزی- و إذا ضحیتم فکلوا و أطعموا و أهدوا و احمدوا اللّه علی ما رزقکم من بهیمة الأنعام و أقیموا الصلاة و آتوا الزکاة و أحسنوا العبادة و أقیموا الشهادة- و ارغبوا فیما کتب علیکم و فرض من الجهاد و الحج و الصیام فإن ثواب ذلک عظیم لا ینفد و ترکه وبال لا یبید و أمروا بالمعروف و انهوا عن المنکر

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۱

و أخیفوا الظالم و انصروا المظلوم و خذوا علی ید المریب و أحسنوا إلی النساء و ما ملکت أیمانکم و اصدقوا الحدیث و أدوا الأمانة و کونوا قوامین بالحق و لا تغرنکم الحیاة الدنیا و لا یغرنکم بالله الغرور- إن أحسن الحدیث ذکر اللّه و أبلغ موعظة المتقین کتاب اللّه عز و جل أعوذ بالله من الشیطان الرجیم بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ اللّٰهُ الصَّمَدُ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ و یقرأ قل یا أیها الکافرون أو ألهیکم التکاثر أو و العصر و کان مما یدوم علیه قل هو اللّه أحد و کان إذا قرأ إحدی هذه السور جلس جلسة کجلسة العجلان ثم ینهض و هو ع کان أول من حفظ علیه الجلسة بین خطبتین ثم یخطب بالخطبة التی کتبناها بعد الجمعة

بیان

جذاء بالجیم و المعجمة أی سریعة خفیفة یحدی أی یساق أمر علی صیغة المجهول من الإمرار بمعنی إحداث المرارة و السملة محرکة و بضم الماء القلیل

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۲

و الإداوة المطهرة و التمزز بالزائین التمصص قلیلا قلیلا و الصدیان العطشان و الغلة بالضم العطش و الإزماع العزم و المقدور المقدر و المنون الموت من المن بمعنی القطع لأنه یقطع المدد و ینقص العدد و الحنین کالأنین و الواله الذاهب عقله المتحیر من شدة الوجد و العجلان بین العجلة.

و الجؤار رفع الصوت بالدعاء و التضرع و الاستغاثة یقال جار کمنع و المتبتل المنقطع إلی اللّه و الراهب الخائف و الانمیاث بالنون و الثاء المثلثة الذوبان و الجذع ما دخل فی الثانیة و استشراف العین و الأذن تفقدهما و طلب سلامتهما من العیب من استشرفت الشیء إذا وضعت یدک علی حاجبک تنظر إلیه حتی یستبین أو طلب شرافتهما بالتمام و الکمال و عضباء القرن مکسورة القرن الداخل و لعل المراد بها هنا مکسورتها عن أصلها نقل فی الفقیه عن الصفار أنه قال إذا بقی من القرن ثلاثة فلا بأس أن یضحی به

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۳

باب ۱۸۸ الدعاء بعد صلاة العید

[۱]

۸۳۳۶- ۱ التهذیب، ۳/ ۱۴۰/ ۴۷/ ۱ تدعو بعد صلاة العید بهذا الدعاء تقول اللهم إنی توجهت إلیک بمحمد إمامی و علی من خلفی و أئمتی عن یمینی و شمالی و أستتر بهم من عذابک و أتقرب إلیک زلفی لا أجد أحدا أقرب إلیک منهم فهم أئمتی فآمن خوفی من عذابک و سخطک- و أدخلنی برحمتک الجنة فی عبادک الصالحین أصبحت بالله مؤمنا موقنا- مخلصا علی دین محمد و سنته و علی دین علی و سنته و علی دین الأوصیاء و سنتهم آمنت بسرهم و علانیتهم و أرغب إلی اللّه تعالی فیما رغبوا فیه و أعوذ بالله من شر ما استعاذوا منه و لا حول و لا قوة و لا منعة إلا بالله العلی العظیم توکلت علی اللّه حسبی اللّه و من یتوکل علی اللّه فهو حسبه- اللهم إنی أریدک فأردنی و أطلب ما عندک فیسره لی اللهم إنک قلت فی محکم کتابک المنزل و قولک الحق و وعدک الصدق شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ هُدیً لِلنّاسِ فعظمت شهر رمضان بما أنزلت فیه من القرآن الکریم و خصصته بأن جعلت فیه لیلة القدر اللهم و قد انقضت أیامه و لیالیه و قد صرت منه یا إلهی إلی ما أنت أعلم به منی فأسألک یا إلهی بما سألک به ملائکتک المقربون و أنبیاؤک المرسلون و عبادک الصالحون

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۴

أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تقبل منی کل ما تقربت به إلیک فیه- و تتفضل علی بتضعیف عملی و قبول تقربی و قرباتی و استجابة دعائی و هب لی من لدنک رحمة و أعتق رقبتی من النار و آمنی یوم الخوف من کل الفزع- و من کل هول أعددته لیوم القیامةأعوذ بحرمة وجهک الکریم و بحرمة نبیک و بحرمة الأوصیاء أن یتصرم هذا الیوم و لک قبلی تبعة ترید أن تؤاخذنی بها أو خطیئة ترید أن تقتصها منی لم تغفرها لی أسألک بحرمة وجهک الکریم یا لا إله إلا أنت بلا إله إلا أنت أن ترضی عنی و إن کنت قد رضیت عنی فزد فیما بقی من عمری رضا و إن کنت لم ترض عنی فمن الآن فارض عنی یا سیدی و مولای الساعة الساعة و اجعلنی فی هذه الساعة و فی هذا الیوم و فی هذا المجلس من عتقائک من النار عتقا لا رق بعده اللهم إنی أسألک بحرمة وجهک الکریم أن تجعل یومی هذا خیر یوم عبدتک فیه منذ أسکنتنی الأرض أعظمه أجرا و أعمه نعمة و عافیة و أوسعه رزقا و أبتله عتقا من النار و أوجبه مغفرة و أکمله رضوانا و أقربه إلی ما تحب و ترضی- اللهم لا تجعله آخر شهر رمضان صمته لک و ارزقنی العود فیه ثم

العود فیه حتی ترضی عنی و ترضی کل من له قبلی تبعة و لا تخرجنی من الدنیا إلا و أنت عنی راض اللهم اجعلنی من حجاج بیتک الحرام فی هذا العام- المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنبهم المستجاب دعاؤهم- المحفوظین فی أنفسهم و أدیانهم و ذراریهم و أموالهم و جمیع ما أنعمت به علیهم- اللهم اقلبنی من مجلسی هذا و فی یومی هذا و فی ساعتی هذه مفلحا منجحا مستجابا دعائی مرحوما صوتی مغفورا ذنبی- اللهم و اجعل فیما شئت و أردت و قضیت و حتمت و أنفذت أن تطیل عمری

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۵

و أن تقوی ضعفی و تجبر فاقتی و أن تعز ذلی و تؤنس وحشتی و أن تکثر قلتی- و أن تدر رزقی فی عافیة و یسر و خفض عیش و تکفینی کل ما أهمنی من أمر آخرتی و لا تکلنی إلی نفسی فأعجز عنها و لا إلی الناس فیرفضونی- و عافنی فی بدنی و أهلی و ولدی و أهل مودتی و جیرانی و إخوانی و ذریتی- و أن تمن علی بالأمن أبدا ما أبقیتنی- توجهت إلیک بمحمد و آل محمد صلی اللّه علیه و آله و سلم و قدمتهم إلیک إمامی و أمام حاجتی و طلبتی و تضرعی و مسألتی فاجلعنی بهم وجیها فی الدنیا و الآخرة فإنک مننت علی بمعرفتهم فاختم لی بها السعادة إنک علی کل شیء قدیر فإنک ولیی و مولای و سیدی و ربی و إلهی و ثقتی و رجائی و معدن مسألتی و موضع شکوای و منتهی رغبتی فلا یخیبن علیک دعائی یا سیدی و مولای و لا تبطلن طمعی و رجائی لدیک فقد توجهت إلیک بمحمد و آل محمد صلی اللّه علیه و علیهم و قدمتهم إلیک إمامی و أمام حاجتی- و طلبتی و تضرعی و مسألتی فاجعلنی بهم عندک وجیها فی الدنیا و الآخرة و من المقربین فإنک مننت علی بمعرفتهم فاختم لی بالسعادة إنک علی کل شیء قدیر- اللهم و لا تبطل عملی و طمعی و رجائی یا إلهی و مسألتی و اختم لی بالسعادة و السلامة و الإسلام و الأمن و الإیمان و المغفرة و الرضوان و الشهادة و الحفظ یا منزولا به کل حاجة یا اللّه ثلاث مرات أنت لکل حاجة ولی فتول عاقبتها و لا تسلط علینا أحدا من خلقک بشیء لا طاقة لنا به من أمر الدنیا و الآخرة و فرغنا لأمر الآخرة یا ذا الجلال و الإکرام صل علی محمد و آل محمد و بارک علی محمد و آل محمد و سلم علی محمد و آل محمد و تحنن علی محمد و آل محمد کأفضل ما صلیت و بارکت و ترحمت و سلمت- و تحننت و مننت علی إبراهیم و آل إبراهیم إنک حمید مجید

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۷

باب ۱۸۹ التحزن یوم العیدین و أن الناس لا یوفقون لهما

[۱]

۸۳۳۷- ۱ الکافی، ۴/ ۱۶۹/ ۲/ ۲ أحمد عن علی بن الحسن عن عمرو بن عثمان عن حنان بن سدیر التهذیب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۶/ ۱ محمد بن أحمد عن العباس بن معروف عن السراد عن الفقیه، ۲/ ۱۷۴/ ۲۰۵۸ حنان عن عبد اللّه بن دینار عن الفقیه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۸۰ أبی جعفر ع قال قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۸

یا عبد اللّه ما من عید للمسلمین أضحی و لا فطر إلا و هو یجدد لآل محمد فیه حزن قلت و لم ذاک قال لأنهم یرون حقهم فی ید غیرهم

[۲]

۸۳۳۸- ۲ الکافی، ۴/ ۱۸۱/ ۵/ ۱ العدة عن البرقی عن أبی الصخر أحمد بن عبد الرحیم رفعه إلی أبی الحسن ع أنه نظر إلی الناس فی یوم فطر یلعبون و یضحکون فقال لأصحابه و التفت إلیهم إن اللّه تعالی خلق شهر رمضان مضمارا لخلقه یستبقون فیه بطاعته إلی

رضوانه فسبق فیه قوم ففازوا و تخلف آخرون فخابوا فالعجب کل العجب من الضاحک اللاعب فی الیوم الذی یثاب فیه المحسنون و یخیب فیه المقصرون و ایم اللّه لو کشف الغطاء- لشغل محسن بإحسانه و مسیء بإساءته

[۳]

۸۳۳۹- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۷۹ نظر الحسن بن علی ع إلی أناس الحدیث

[۴]

اشارة

۸۳۴۰- ۴ التهذیب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۷/ ۱ محمد بن أحمد عن محمد بن عیسی عن یوسف بن عقیل عن محمد بن قیس عن أبی جعفر ع أنه کان إذا صلی بالناس صلاة فطر أو أضحی خفض من صوته یسمع من یلیه لا یجهر بالقرآن و المواعظ و التذکیر یوم الأضحی و الفطر بعد الصلاة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۹

بیان

یعنی إذا فرغ من صلاته خفض صوته بهذه الأشیاء التی کان یأتی بها بعد الصلاة تحزنا و تخشعا و یحتمل أن یکون المراد عدم جهرة بالبلیغ بالقراءة فی الصلاة فیکون قوله و المواعظ مبتدأ و یکون خبره قوله بعد الصلاة و یکون المراد به أن الخطبة فی العیدین إنما تکون بعد الصلاة

[۵]

۸۳۴۱- ۵ الکافی، ۴/ ۱۷۰/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عمن ذکره عن محمد بن سلیمان عن الفقیه، ۲/ ۱۷۵/ ۲۰۵۹ عبد اللّه بن لطیف التفلیسی عن رزیق قال قال أبو عبد اللّه ع لما ضرب الحسین بن علی ع بالسیف فسقط رأسه ثم ابتدر لیقطع رأسه نادی مناد من بطنان العرش ألا أیتها الأمة المتحیرة الضالة بعد نبیها لا وفقکم اللّه لأضحی و لا فطر قال ثم قال أبو عبد اللّه ع فلا جرم و اللّه ما وفقوا و لا یوفقون حتی یثأر بثأر الحسین ع

[۶]

اشارة

۸۳۴۲- ۶ الفقیه، ۲/ ۱۷۵/ ۲۰۵۹ و فی خبر آخر لا وفقکم

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۰

اللّه لصوم و لا فطر

بیان

لعل المراد بعدم التوفیق لهما عدم الفوز بجوائزهما و فوائدهما و ما فیهما من الخیرات و البرکات فی الدنیا و الآخرة و ربما یخطر ببعض الأذهان أن المراد به اشتباه الهلال علیهم أو المراد عدم توفیقهم للإتیان بالصلاة علی وجهها بآدابها و سننها و شرائطها کما کانت فی عهد رسول اللّه ص و قد تهیأ لها أبو الحسن الرضا ع مرة فی زمن مأمون الخلیفة فحالوا بینه و بین إتمامها کما مضی ذکره فی کتاب الحجة و فی کل من المعنیین قصور.

أما الأول فلعدم مساعدته المشاهدة فإن الاشتباه لیس بدائم مع أنه لا یضر لاستبانة حکمه و عدم منافاته لأکثر الصوم و عدم اختصاصه بالمدعو علیهم و أما الثانی فلعدم مساعدته الخبر الأخیر فإن الصلاة غیر الصوم و الفطر و کیف کان فالدعوه مختصة بالمتحیرین الضالین من المخالفین کما فی هذا الحدیث أو الظالمین القاتلین و من رضی بفعالهم کما فی الحدیث الآتی لیس لنا فیها شرکة بحمد اللّه تعالی

[۷]

۸۳۴۳- ۷ الکافی، ۴/ ۱۶۹/ ۱/ ۲ محمد عن محمد بن أحمد عن السیاری عن محمد بن إسماعیل الرازی عن أبی جعفر الثانی ع قال قلت له جعلت فداک ما تقول فی الصوم فإنه روی أنهم لا یوفقون لصوم فقال أما إنه قد أجیبت دعوة الملک فیهم قلت فکیف ذلک جعلت فداک- قال إن الناس لما قتلوا الحسین ع أمر اللّه تعالی ملکا ینادی- أیتها الأمة الظالمة القاتلة عترة نبیها لا وفقکم اللّه لصوم و لا فطر

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۳۴۱

باب ۱۹۰ التکبیر فی العیدین

[۱]

۸۳۴۴- ۱ الکافی، ۴/ ۱۶۶/ ۱/ ۱ علی بن محمد عن البرقی عن أبیه عن خلف بن حماد الکافی، ۴/ ۱۶۷/ ۱/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عن خلف بن حماد عن الفقیه، ۲/ ۱۶۷/ ۲۰۳۴ سعید النقاش قال قال أبو عبد اللّه ع لی أما إن فی الفطر تکبیرا و لکنه مسنون قال قلت و أین هو قال فی لیلة الفطر فی المغرب و العشاء الآخرة و فی صلاة الفجر و فی صلاة العید- الفقیه، و فی غیر روایة سعید و فی صلاة الظهر و العصر- ش ثم یقطع قال قلت کیف أقول قال تقول اللّه أکبر اللّه

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۳۴۲

أکبر لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر اللّه أکبر و لله الحمد اللّه أکبر علی ما هدانا و هو قول اللّه تعالی وَ لِتُکْمِلُوا الْعِدَّةَ یعنی الصیام وَ لِتُکَبِّرُوا اللّهَ عَلی ما هَداکُمْ

[۲]

۸۳۴۵- ۲ الفقیه، ۲/ ۱۶۷/ ۲۰۳۵ و روی أنه لا یقال فیه من بهیمة الأنعام فإن ذلک فی أیام التشریق

[۳]

اشارة

۸۳۴۶- ۳ الکافی، ۴/ ۱۶۷/ ۲/ ۱ الثلاثـة عن محمد بن أبی حمزة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال تکبیر لیلة الفطر و صبیحة الفطر کما تکبر فی العشر

بیان

یعنی بالعشر العشر صلوات الفرائض فی أیام التشریق

[۴]

۸۳۴۷- ۴ الکـافی، ۴/ ۵۱۶/ ۲/ ۱ التهذیب، ۵/ ۲۶۹/ ۳۴/ ۱ الأربعـة عن زرارة قـال قلت لأـبی جعفر ع التکبیر أیـام التشـریق فی دبر الصـلوات فقال التکبیر بمنی فی دبر خمس عشرة صلاة و فی سائر الأمصار فی دبر عشر صلوات و أول التکبیر فی دبر صلاة الظهر یوم النحر تقول فیه اللّه أکبر اللّه أکبر لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر و لله الحمد اللّه أکبر علی ما هدانا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۳

اللّه أکبر علی مـا رزقنـا من بهیمـة الأنعام و إنما جعل فی سائر الأمصار فی دبر عشـر صـلوات أنه إذا نفر الناس فی النفر الأول أمسـک أهل الأمصار عن التکبیر و کبر أهل منی ما داموا بمنی إلی النفر الأخیر

[۵]

اشارة

۸۳۴۸- ۵ الکـافی، ۴/ ۵۱۷/ ۵/ ۱ محمـد عن التهذیب، ۵/ ۴۸۷/ ۳۸۳/ ۱ محمـد بن الحسـین عن صـفوان عن العلاء عن محمـد عن أحـدهما ع قال سألته عن رجل فاتته رکعة مع الإمام من الصـلاة أیام التشـریق قال یتم صـلاته ثم یکبر قال و سألته عن التکبیر بعد کل صلاة فقال کم شئت إنه لیس شیء موقت یعنی فی الکلام

بیان

قوله عن التکبیر یعنی عن صفة التکبیر و عدده

[۶]

اشارة

۸۳۴۹- ۶ التهذیب، ۵/ ۲۷۰/ ۳۶/ ۱ محمد بن أحمد عن التهذیب، ۵/ ۴۸۸/ ۳۹۰/ ۱ الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع قال التکبیر واجب فی دبر کل صلاة فریضة أو نافلة أیام التشریق

بیان

حمله فی التهذیب علی تأکید السنة و خص فی الاستبصار الاستحباب بالنافلة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۴

[۷]

۸۳۵۰- ۷ التهذیب، ۵/ ۲۷۰/ ۳۸/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن صفوان عن داود بن فرقد قال قال أبو عبد اللّه ع التکبیر فی کل فریضة و لیس فی النافلة تکبیرة أیام التشریق

[۸]

۸۳۵۱- ۸ التهذیب، ۵/ ۴۸۸/ ۳۹۱/ ۱ علی بن جعفر عن أخیه موسی ع قال سألته عن التکبیر أیام التشریق أ واجب هو أم لا قال یستحب و إن نسی فلا شیء علیه قال و سألته عن النساء هل علیهن التکبیر أیام التشریق قال نعم و لا یجهرن

[۹]

۸۳۵۲- ۹ التهذیب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۵/ ۱ محمد بن أحمد عن ابن عیسی عن أبیه عن حفص بن غیاث عن جعفر عن أبیه ع قال قال علی الرجال و النساء أن یکبروا أیام التشریق فی دبر الصلوات و علی من صلی وحده و من صلی تطوعا

[۱۰]

اشارة

۸۳۵۳- ۱۰ التهذیب، ۵/ ۲۷۰/ ۳۷/ ۱ محمد بن أحمد عن التهذیب، ۵/ ۴۸۷/ ۳۸۵/ ۱ الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن الرجل ینسی أن یکبر أیام التشریق قال إن نسی حتی قام من موضعه فلیس علیه شیء

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۵

بیان

قال فی الاستبصار سقوط القضاء بالنسیان لا ینافی الوجوب

[۱۱]

اشارة

۸۳۵۴- ۱۱ الکافی، ۴/ ۵۱۶/ ۱/ ۱ الأربعة عن محمد قال سألت أبا عبد اللّه ع عن قول اللّه عز و جل وَ اذْکُرُوا اللّهَ فِی أَیّامٍ مَعْدُوداتٍ قال التکبیر فی أیام التشریق الحدیث

بیان

یأتی تمامه مع أخبار أخر من هذا الباب فی کتاب الحج إن شاء اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۷

باب ۱۹۱ علة العید و صلاته

[۱]

اشارة

۸۳۵۵- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۲۲/ ۱۴۸۵ فی العلل التی تروی عن الفضل بن شاذان النیسابوری رضی اللّه عنه و یذکر أنه سمعها من الرضا ع أنه إنما جعل یوم الفطر العید یکون للمسلمین مجتمعا یجتمعون فیه و یبرزون لله عز و جل فیمجدونه علی ما من علیهم فیکون یوم عید و یوم اجتماع و یوم فطر و یوم زکاة و یوم رغبة و یوم تضرع و لأنه أول یوم من السنة یحل فیه الأکل و الشرب لأن أول شهور السنة عند أهل الحق شهر رمضان فأحب اللّه عز و جل أن یکون لهم فی ذلک مجمع یحمدونه فیه و یقدسونه و إنما جعل التکبیر فیها أکثر منه فی غیرها من الصلوات لأن التکبیر أنما هو التعظیم لله و التمجید علی ما هدی و عافی کما قال اللّه عز و جل وَ لِتُکَبِّرُوا اللّهَ عَلی ما هَداکُمْ وَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ- و إنما جعل فیها اثنتا عشرة تکبیرة لأنه یکون فی رکعتین اثنتا عشرة تکبیرة- و جعل سبع فی الأولی و خمس فی الثانیة و لم یسو بینهما لأن السنة فی صلاة الفریضة أن تستفتح بسبع تکبیرات فلذلک بدئ هاهنا بسبع تکبیرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۸

و جعل فی الثانیة خمس تکبیرات لأن التحریم من التکبیر فی الیوم و اللیلة خمس تکبیرات و لیکون التکبیر فی الرکعتین جمیعا وترا وترا

بیان

أشیر باثنتی عشرة تکبیرة فی رکعتین إلی تکبیرة الإحرام و تکبیرة القنوت و تکبیرتی الرکوع و ثمان السجود فإنه لا یخلو صلاة من

هذه التکبیرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۹

باب ۱۹۲ صلاة الاستسقاء

[۱]

اشارة

۸۳۵۶- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۲/ ۱/ ۱ علی عن العبیدی عن یونس عن محمد و الحسین بن محمد عن عبد اللّه بن عامر عن علی بن مهزیار عن فضالة عن أحمد بن سلیمان جمیعا عن مرة مولی محمد بن خالد قال صاح أهل المدینة إلی محمد بن خالد فی الاستسقاء فقال لی انطلق إلی أبی عبد اللّه ع فأسأله ما رأیک فإن هؤلاء قد صاحوا إلی فأتیته فقلت له- فقال لی قل له فلیخرج قلت له متی یخرج جعلت فداک قال یوم الإثنین قلت کیف یصنع قال یخرج المنبر ثم یخرج یمشی کما یمشی [یخرج] یوم العیدین- و بین یدیه المؤذنون فی أیدیهم عنزهم حتی إذا انتهی إلی المصلی صلی بالناس رکعتین بغیر أذان و لا إقامة ثم یصعد المنبر فیقلب رداءه فیجعل الذی علی یمینه علی یساره و الذی علی یساره علی یمینه ثم یستقبل القبلة- فیکبر اللّه مائة تکبیرة رافعا بها صوته ثم یلتفت إلی الناس عن یمینه فیسبح

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۰

اللّه مائة تسبیحة رافعا بها صوته ثم یلتفت إلی الناس عن یساره فیهلل اللّه مائة تهلیلة رافعا بها صوته ثم یستقبل الناس فیحمد اللّه مائة تحمیدة ثم یرفع یدیه فیدعو ثم یدعون فإنی لأرجو أن لا یخیبوا قال ففعل فلما رجعنا قالوا هذا من تعلیم جعفر و فی روایة یونس فما رجعنا حتی أهمتنا أنفسنا

بیان

أهمتنا أنفسنا لعل المراد به أنه ما کان لنا هم إلا هم أنفسنا أن تبتل ثیابنا بالمطر فیکون کنایة عن سرعة الأمطار

[۲]

۸۳۵۷- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۲/ ۲/ ۱ الثلاثة عن هشام بن الحکم عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن صلاة الاستسقاء فقال مثل صلاة العیدین تقرأ فیها و تکبر فیها کما تقرأ و تکبر فیها یخرج الإمام فیبرز إلی مکان نظیف فی سکینة و وقار و خشوع و مسألة و یبرز معه الناس فیحمد اللّه و یمجده و یثنی علیه و یجتهد فی الدعاء و یکثر من التسبیح و التهلیل و التکبیر و یصلی مثل صلاة العیدین رکعتین فی دعاء و مسألة و اجتهاد فإذا سلم الإمام قلب ثوبه و جعل الجانب الذی علی المنکب الأیمن علی المنکب الأیسر و الذی علی الأیسر علی الأیمن فإن النبی ص کذلک صنع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۱

[۳]

۸۳۵۸- ۳ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۳/ ۱ محمد رفعه عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن تحویل النبی ص رداءه إذا استسقی- فقال علامة بینه و بین أصحابه یحول الجدب خصبا

[۴]

۸۳۵۹- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۳۵/ ۱۵۰۳ الحدیث مرسلا

[۵]

۸۳۶۰- ۵ التهذیب، ۳/ ۱۵۰/ ۷/ ۱ ابن محبوب عن علی بن السندی عن محمد بن عمرو بن سعید عن محمد بن یحیی الصیرفی عن محمد بن سفیان عن رجل عن أبی عبد اللّه ع مثله

[۶]

۸۳۶۱- ۶ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۴/ ۱ و فی روایة ابن المغیرة قال یکبر فی صلاة الاستسقاء کما یکبر فی العیدین فی الأولی سبعا و فی الثانیة خمسا و یصلی قبل الخطبة و یجهر بالقراءة و یستسقی و هو قاعد

[۷]

۸۳۶۲- ۷ التهذیب، ۳/ ۱۴۸/ ۳/ ۱ الصفار عن محمد بن عیسی عن عثمان عن حماد السراج قال أرسلنی محمد بن خالد إلی أبی عبد اللّه ع أقول له إن الناس قد أکثروا علی فی الاستسقاء فما رأیک فی الخروج غدا فقلت ذلک لأبی عبد اللّه ع فقال لی قل له لیس الاستسقاء هکذا فقل له یخرج فیخطب الناس و یأمرهم بالصیام الیوم و غدا و یخرج بهم یوم الثالث و هم صیام قال فأتیت محمدا فأخبرته بمقالة أبی عبد اللّه ع فجاء فخطب الناس و أمرهم بالصیام کما قال أبو عبد اللّه ع فلما کان فی الیوم الثالث أرسل إلیه ما رأیک فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۲

الخروج و فی غیر هذه الروایة أنه أمره أن یخرج یوم الإثنین فیستسقی

[۸]

۸۳۶۳- ۸ التهذیب، ۳/ ۱۴۸/ ۴/ ۱ الحسین عن صفوان عن ابن بکیر قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول فی الاستسقاء قال یصلی رکعتین و یقلب رداءه الذی علی یمینه فیجعله علی یساره و الذی علی یساره علی یمینه و یدعو اللّه فیستسقی

[۹]

۸۳۶۴- ۹ التهذیب، ۳/ ۱۵۰/ ۸/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن خالد البرقی عن ابن أبی عمیر عن أبی البختری عن أبی عبد اللّه عن أبیه ع أنه قال مضت السنة أنه لا یستسقی إلا بالبراری حیث ینظر الناس إلی السماء و لا یستسقی فی المساجد إلا بمکة

[١٠]

٨٣٦٥- ١٠ الفقيه، ١/ ٥٢٦/ ١٤٩٩ الحديث مرسلا مقطوعا

[١١]

٨٣٦٦- ١١ التهذيب، ٣/ ١٥٠/ ٩/ ١ الحسين عن صفوان عن موسى بن بكر أو عبد اللّه بن المغيرة عن طلحة بن زيد عن أبى عبد اللّه عن أبيه ع أن رسول اللّه ص صلى للاستسقاء ركعتين و بدأ بالصلاة قبل الخطبة و كبر سبعا و خمسا و جهر بالقراءة

[١٢]

٨٣٦٧- ١٢ الفقيه، ١/ ٥٣٥/ ١٥٠٢ قال أبو جعفر ع كان رسول اللّه ص يصلى للاستسقاء ركعتين- و يستسقى و هو قاعد و قال بدأ بالصلاة قبل الخطبة و جهر بالقراءة

الوافی، ج٩، ص: ١٣٥٣

[١٣]

اشارة

٨٣٦٨- ١٣ التهذيب، ٣/ ١٥٠/ ١٠/ ١ الحسين عن فضالة عن أبان عن إسحاق بن عمار عن أبى عبد اللّه ع قال الخطبة فى الاستسقاء قبل الصلاة و يكبر فى الأولى سبعا و فى الأخرى خمسا

بيان

قال فى التهذيب العمل على الرواية الأولى أولى لما قدمنا من الأخبار أنه يصلى الاستسقاء كما يصلى العيدين و الخطبة فى العيدين بعد الصلاة.

و قال فى الاستبصار هذه الرواية شاذة مخالفة لإجماع الطائفة المحقة لأن عملها على الرواية الأولى لمطابقتها للأخبار التى رويت فى أن صلاة الاستسقاء مثل صلاة العيد

الوافی، ج٩، ص: ١٣٥٥

باب ١٩٣ خطبة الاستسقاء و دعائه

[١]

اشارة

۸۳۶۹- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۲۷/ ۱۵۰۱ التهذیب، ۳/ ۱۵۱/ ۱۱/ ۱ روی أن أمیر المؤمنین ع خطب بهـذه الخطبهٔ فی صـلاهٔ الاستسـقاء- فقال الحمد لله سابغ النعم و مفرج الهم و بارئ النسم الذی جعل السـماوات لکرسیه عمادا و الجبال للأرض أوتادا و الأرض للعباد مهادا- و ملائکته علی أرجائهـا و حملـهٔ عرشه علی أمطائهـا و أقـام بعزته أرکـان العرش و أشـرق بضوئه شـعاع الشـمس و أحیـا بشـعاعه ظلمهٔ الغطش- و فجر الأرض عیونـا و القمر نورا و النجوم بهورا ثم علاـ فتمکن و خلق فـأتقن و أقام فتهیمن فخضـعت له نخوهٔ المسـتکبر و طلبت إلیه خلهٔ المتمسـکن- اللهم فبدرجتک الرفیعهٔ و محلتک المنیعهٔ و فضلک البالغ و سبیلک الواسع أسألک أن تصلی علی محمد و آل محمـد کمـا دان لـک و دعـا إلی عبادتک و وفی بعهـدک و أنفـذ أحکامک و اتبع أعلامک عبـدک و نبیک- و أمینک علی عهدک إلی عبادک القائم بأحکامک و مؤید من أطاعک و قاطع عذر من عصاک اللهم فاجعل محمدا أجزل من جعلت له نصیبا من

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۶

رحمتک و أنضـر من أشـرق وجهه بسـجال عطیتک و أقرب الأنبیاء زلفـهٔ یوم القیامـهٔ عنـدک و أوفرهم حظا من رضوانک و أکثرهم صفوف أمـهٔ فی جنانک کما لم یسـجد للأحجار و لم یعتکف للأشـجار و لم یسـتحل السباء و لم یشـرب الدماء- اللهم خرجنا إلیک حین فاجأتنـا المضـایق الوعرهٔ و ألجأتنـا المحابس العسـرهٔ- و عضـتنا علائق الشـین و تأثلت علینا لواحق المین و اعتکرت علینا حـدابیر السنین و أخلفتنا مخایل الجود و استظمأنا لصوارخ العود فکنت رجاء المبتئس و الثقهٔ للملتمس ندعوک حین قنط الأنام و منع الغمام- و هلک السوام یا حی یا قیوم عدد الشـجر و النجوم و الملائکهٔ الصفوف و العنان المکفوف أن لا تردنا خائبین و لا تؤاخذنا بأعمالنا و لا تحاصنا بذنوبنا و انشر علینا رحمتک بالسحاب المتاق و النبات المونق و امنن علی عبادک بتنویع الثمرهٔ و أحی بلادک ببلوغ الزهرهٔ و أشهد ملائکتک الکرام السفرهٔ سقیا منک نافعهٔ دائمهٔ غزرها واسعا درها سحابا وابلا سریعا عاجلا تحیی به ما قد مات و ترد به ما قد فات و تخرج به ما هو آت- اللهم اسـقنا غیثا مغیثا ممرعا طبقا مجلجلا متتابعا خفوقه منبجسـهٔ بروقه مرتجسـهٔ هموعه و سـیبه مسـتدر و صوبه مسـتطر لا تجعل ظله علینا سـموما و برده علینا حسوما و ضوؤه علینا رجوما و ماءه أجاجا و نباته رمادا رمـددا اللهم إنا نعوذ بک مـن الشـرک و هـوادیه و الظلم و دواهیه و الفقر و دواعیه یـا معطی الخیرات من أماکنهـا و مرسـل البرکـات من معادنهـا منـک الغیث المغیث و أنت الغیاث المستغاث و نحن الخاطئون و أهل الذنوب و أنت المستغفر الغفار نستغفرک للجمات من ذنوبنا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۷

و نتوب إلیک من عوام خطایانا- اللهم فأرسل علینا دیمهٔ مدرارا و اسـقنا الغیث واکفا مغزارا غیثا واسـعا- و برکهٔ من الوابل نافعهٔ تدافع الودق بـالودق و یتلو القطر منه القطر غیر خلب برقه و لاـ مکـذب رعـده و لاـ عاصـفهٔ جنائبه ریا یغص بالری ربابه- و فاض فانضاع به سحابـهٔ و جری آثار هیـدبه جنابه سـقیا منک محییـهٔ- مرویـهٔ محفلـهٔ مفضـلهٔ زاکیا نبتها نامیا زرعها ناضـرا عودها ممرعهٔ آثارها جاریهٔ بـالخیر و الخصب علی أهلها تنعش بها الضـعیف من عبادک و تحیی بها المیت من بلادک و تنعم بها المبسوط من رزقک- و تخرج بهـا المخزون من رحمتـک و تعم بهـا من نـأی من خلقک حتی یخصب لإمراعها المجـدبون و یحیا ببرکتها المسـنتون و تترع بالقیعان غدرانها- و تورق ذری الأکمام زهراتها و یدهام بذری الأکمام شـجرها و تسـتحق علینا بعد الیأس شکرا منهٔ من مننک مجللهٔ و نعمهٔ- من نعمک مفضـلهٔ علی بریتک المرملـهٔ و بلادک المغربـهٔ و بهائمک المعملـهٔ و وحشک المهملهٔ- اللهم منک ارتجاؤنا و إلیک مآبنا فلاـ تحبسه عنـا لتبطنـک سـرائرنا و لا تؤاخـذنا بما فعل السـفهاء منا فإنک تنزل الغیث من بعـد ما قنطوا و تنشـر رحمتک و أنت الولی الحمیـد- ثم بکی فقـال سیدی ساخت جبالنا و أغبرت أرضـنا و هامت دوابنا- و قنط أناس أو من قنط منهم و تاهت البهائم و تحیرت فی مراتعها و عجت

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۸

عجیـج الثکـالی علی أولادهـا و ملت الـدوران فی مراتعهـا حین حبست عنها- قطر السـماء فـدق لـذلک عظمها و ذهـب لحمها و ذاب شحمها و انقطع درها اللهم ارحم أنین الآنهٔ و حنین الحانهٔ ارحم تحیرها فی مراتعها و أنینها فی مرابضها

بیان

الإرجاء الأطراف و الجوانب و الأمطاء جمع المطی بمعنی الظهر و الغطش الظلمة و البهرة الإضاءة و التهیمن الارتقاب و الحفظ و الخلة الحاجة و السجال الدلاء العظیمة المملوءة و الضروع العظیمة و الزلفة القرب و السباء ککتاب الخمر و الوعرة ضد السهلة و العض المسک بالأسنان و اللزوم و الشین ضد الزین تأثلت عظمت و المین الکذب اعتکرت کرت و عطفت أو ازدحمت و اختلطت و حدابیر السنین الجدبة منها و هی فی الأصل جمع حدبار بمعنی الناقة التی أنضاها السیر فشبه بها السنة التی نشأ فیها الجدب و السنین جمع السنة بمعنی القحط و هی من الأسماء الغالبة کالنجم و الدابة غلبت علی عام القحط لکثرة ما یذکر عنه و یؤرخ به ثم اشتق منها یقال أسنت القوم إذا أقحطوا.

و المخائل جمع مخیلة و هی السحابة التی یخال بها المطر أی یظن و الجود بالفتح المطر الکثیر الدر و الصارخة الإغاثة و صوت الاستغاثة و العود بالفتح المسن من الإبل و الشاة و استظمأنا أی أظهرنا الظمأ و المبتئس الحزین و السوام جمع السائمة و هی الراعیة من الماشیة و العنان السحاب.

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۹

و فی قوله ع و لا تؤاخذنا بأعمالنا تنبیه علی أن للأعمال الخارجة عن أوامر اللّه تعالی تأثیرا فی رفع الرحمة و سر ذلک أن الجود الإلهی لا بخل فیه و لا منع من قبله و إنما یکون ذلک بحسب عدم الاستعداد و قلته و کثرته و ظاهر أن المقبلین علی الدنیا المرتکبین لمحارم اللّه معرضون عنه غیر متلقین لآثار رحمته بل مستعدون لعذابه و سخطه و حری بمن کان کذلک أن لا تناله برکة و لا یفاض علیه أثر رحمة بقدر انهماکه فی الذنوب قال اللّه تعالی وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُریٰ آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنٰا عَلَیْهِمْ بَرَکٰاتٍ مِنَ السَّمٰاءِ وَ الْأَرْضِ و قال سبحانه وَ لَوْ أَنَّهُمْ أَقٰامُوا التَّوْرٰاةَ وَ الْإِنْجِیلَ وَ مٰا أُنْزِلَ إِلَیْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَکَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ و قال عز و جل وَ أَنْ لَوِ اسْتَقٰامُوا عَلَی الطَّرِیقَةِ لَأَسْقَیْنٰاهُمْ مٰاءً غَدَقاً لا تحاصنا بذنوبنا أی لا تجعل ذنوبنا حصتنا و نصیبنا فنحرم رحمتک و المتاق من أتاقته أی ملأته و المونق الحسن المعجب و لعله أرید بتنویع الثمرة تحریکها للإیناع یقال نوعته الریاح إذا ضربته و حرکته و الزهرة بفتحتین النبات و نوره غزرها بتقدیم الزای بعد المعجمة أی کثرة مطرها و الدر الصب و الاندفاع و الوابل العظیم القطر و المغیث مفعل من الغیث بمعنی الکلاء و النبات فغیثا مغیثا أی مطرا موجبا للغیث و النبات ممرعا مخصبا طبقا عاما شاملا مالیا للأرض مغطیا لها مجلجلا ذا رعد و الجلجلة صوت الرعد و الخفوق الصوت و الانبجاس الشق و الارتجاس الاضطراب و الحرکة التی لها صوت و الهموع السیلان و السیب الجری و الصوب النزول و الانصباب و المستطر بتشدید الراء حسن المنظر و الرواء و الظل من السحاب ما واری الشمس و فی بعض

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۰

النسخ بالمهملة و هو بالفتح بمعنی الندی أو المطر الضعیف.

و الحسوم بالضم الشؤم یقال رماد رمدد أی هالک و الهوادی الأوائل و الدواهی الشدائد و الدیمة بالکسر مطر یدوم فی سکون و الواکف القاطر و الودق المطر خلب أی مطمع مخلف و الجنائب جمع الجنوب و هی ریح تخالف الشمال مهبوبة من مطلع السهیل إلی مطلع الثریا یغص بالمعجمة ثم المهملة یمتلئ و یضیق و الرباب السحاب فانضاع بالمعجمة قبل المهملة أی فانساق و الهیدب السحاب المتدلی أو ذیله و الجناب الفناء و الناحیة حفل الوادی بالسیل جاء ملأ جنبیه و حفل السماء اشتد مطرها فمحفلة للتعدیة.

تنعش بها الضعیف أی تقیمه من صرعته و تنهضه من عثرته و تجبر فقره و ضعفه المسنتون بتقدیم النون الذین أصابتهم شدة السنة و تترع تملأ و القیعان جمع القاع و هی الأرض السهلة المطمئنة و ذری الأکمام رءوسها و هی جمع الکم بالکسر و هو وعاء الطلع و

غطاء النور يـدهام بتشديـد الميم يسود كناية عن اشـتداد خضـرتها و المرملة الذين أصابتهم الحاجة و المسـكنة و المغربة من الإغراب كالمعملة من الأعمال و المهملة التي لا راعي لها و لا صاحب و لا مشـفق ساخت انخسفت هامت أي عطشت من الهيام بمعنى العطش أو ذهبت على وجوهها لشدة المحل من الهيمان و تاهت ضاعت

[۲]

۸۳۷۰- ۲ الفقيه، ۱/ ۵۲۷/ ۱۵۰۰ كان رسول اللّه ص إذا استسـقى قال اللهم اسق عبادك و بهائمك و انشر رحمتك- و أحي بلادك الميتة يرددها مرات

الوافي، ج۹، ص: ۱۳۶۱

[۳]

اشارة

۸۳۷۱- ۳ الكافي، ۸/ ۲۱۷/ ۲۶۶/ ۱ علي عن صالـح بن السـندي عن جعفر بن بشـير عن رزيق أبي العباس عن أبي عبد اللّه ع قال أتى قوم رسول اللّه ص فقـالوا يا رسول اللّه إن بلادنا قـد قحطت و توالت السـنون علينا- فادع اللّه تعالى يرسل السـماء علينا فأمر رسول اللّه ص بـالمنبر فأخرج و اجتمع الناس فصـعد رسول اللّه ص و دعا و أمر الناس أن يؤمنوا فلم يلبث إذ هبط جبرئيل ع فقال يا محمـد أخبر الناس أن ربك قـد وعـدهم أن يمطروا يوم كذا و كذا و ساعة كذا و كذا فلم يزل الناس ينتظرون ذلك اليوم و تلك الساعة حتى إذا كانت تلك الساعة أهاج اللّه ريحا فأثارت سـحابا و جللت السماء و أرخت عزاليها- فجاء أولئك النفر بأعيانهم إلى النبي ص فقالوا يا رسول اللّه ادع اللّه أن يكف السـماء عنا فإنا قد كدنا أن نغرق فاجتمع الناس و دعا النبي ص و أمر الناس أن يؤمنوا على دعائه فقال له رجل من الناس يا رسول اللّه أسـمعنا فإن كل ما تقول ليس نسمع فقال قولوا اللهم حوالينا و لا علينا اللهم صبها في بطون الأودية و في منابت الشجر و حيث يرعى أهل الوبر اللهم اجعلها رحمة و لا تجعلها عذابا

بيان

العزالي بفتح اللام و كسرها جمع عزلى و هي مصب الماء من الراوية و في

الوافي، ج۹، ص: ۱۳۶۲

الكلام استعارة

[۴]

اشارة

۸۳۷۲- ۴ الفقيـه، ۱/ ۵۳۵/ ۱۵۰۴ جـاء قـوم من أهـل الكوفـة إلى علي بن أبي طـالب ع فقـالوا له يـا أمير المـؤمنين ادع لنـا بـدعوات

الاستسقاء فدعا علی ع الحسن و الحسین ع فقال یا حسن ادع فقال الحسن ع اللهم هیج لنا السحاب بفتح الأبواب بماء عباب و رباب بانصباب و انسکاب یا وهاب و اسقنا مطبقة مغدقة مونقة افتح أغلاقها و سهل إطلاقها و عجل سیاقها بالأندیة فی الأودیة یا وهاب بصبوب الماء یا فعال اسقنا مطرا قطرا ظلا- مظلا- طبقا مطبقا عاما معما دهما بهیما رحیما رشا مرشا واسعا کافیا عاجلا طیبا- مبارکا سلاطح بلاطح یناطح الأباطح مغدودقا مطبوبقا مغرورقا و اسق سهلنا و جبلنا و بدونا و حضرنا حتی ترخص به أسعارنا و تبارک به فی ضیاعنا و مدننا أرنا الرزق موجودا و الغلاء مفقودا آمین رب العالمین- ثم قال للحسین ع ادع فقال الحسین صلوات اللّه علیهم أجمعین- اللهم معطی الخیرات من مظانها و منزل الرحمات من معادنها و مجری البرکات علی أهلها منک الغیث المغیث و أنت الغیاث المستغاث و نحن الخاطئون و أهل الذنوب و أنت المستغفر الغفار لا إله إلا أنت اللهم أرسل السماء علینا دیمة مدرارا و اسقنا الغیث واکفا مغزارا غیثا مغیثا واسعا- مسبغا مهطلا مریئا مونقا مریعا غدقا مغدقا عبابا مجلجلا صحا صحصاحا بسا بساسا مسبلا عاما ودقا مطفاحا یدفع الودق بالودق دفاعا- و یطلع القطر منه غیر خلب البرق و لا مکذب الرعد تنعش به الضعیف من عبادک و تحیی به المیت من بلادک منا علینا منک آمین رب العالمین

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۳

فما تم کلامه حتی صب اللّه الماء صبا- و سئل سلمان الفارسی رضی اللّه عنه فقیل له یا أبا عبد اللّه هذا شیء علمنا فقال ویحکم أ لم تسمعوا قول رسول اللّه ص حیث یقول أجریت الحکمة علی لسان أهل بیتی

بیان

العباب کغراب یقال لمعظم السیل و ارتفاعه و کثرته و التطبیق تعمیم الغیم بمطره و تغشیته الجو و تغشیة الماء وجه الأرض و أغدق المطر و اغدودق کثر قطرة و الدهم السواد و البهیم المصمت الذی لا یخالط لونه لون غیره و السلاطح العریض و بلاطح من الإتباع و یناطح الأباطح لعلها استعارة من نطحه إذا أصابه بقرنه کأنها تقاتل الأباطح و الهطل تتابع المطر المتفرق العظیم القطر و الصح بالضم ذهاب المرض و البراءة من کل عیب و الصحصاح کأنه بمعنی السحساح کما یوجد فی بعض النسخ و هو الشدید من المطر و عین سحساحة صبابة للدمع و البس السوق الشدید مطفاحا مملیا بحیث یفیض

[۵]

اشارة

۸۳۷۳- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۳۸/ ۱۵۰۵ روی عن ابن عباس أن عمر بن الخطاب خرج یستسقی فقال للعباس قم فادع ربک و استسق- و قال اللهم إنا نتوسل إلیک بعم نبیک فقام العباس فحمد اللّه و أثنی علیه ثم قال اللهم إن عندک سحابا و إن عندک مطرا فانشر السحاب و أنزل فیه الماء ثم أنزله علینا و اشدد به الأصل و أطلع به الفرع و أحی به الضرع اللهم إنا شفعاء إلیک عمن لا منطق له من بهائمنا و أنعامنا شفعنا فی أنفسنا و أهالینا اللهم إنا لا ندعو إلا إیاک و لا نرغب إلا إلیک اللهم

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۴

اسقنا سقیا وارعا نافعا طبقا مجلجلا اللهم إنا نشکو إلیک جوع کل جائع و عری کل عار و خوف کل خائف و سغب کل ساغب یدعو اللّه

بیان

وارعا کافیا و السغب الجوع مع التعب و العطش

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۵

باب ۱۹۴ فرض صلاة الکسوف و کل أمر مخوف و تسکین الزلزلة

[۱]

۸۳۷۴- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن عمرو بن عثمان عن علی بن [أبی] عبد اللّه قال سمعت أبا الحسن موسی ع یقول إنه لما قبض إبراهیم بن رسول اللّه ص جرت فیه ثلاث سنن أما واحدة فإنه لما مات انکسفت الشمس فقال الناس انکسفت الشمس لفقد ابن رسول اللّه فصعد رسول اللّه ص المنبر فحمد اللّه و أثنی علیه ثم قال یا أیها الناس إن الشمس و القمر آیتان من آیات اللّه تجریان بأمره مطیعان له لا تنکسفان لموت أحد و لا لحیاته فإذا انکسفتا أو واحدة منهما فصلوا ثم نزل فصلی بالناس صلاة الکسوف

[۲]

۸۳۷۵- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۴۰/ ۱۵۰۷ قال النبی ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۶

إن الشمس و القمر آیتان من آیات اللّه تجریان بتقدیره و تنتهیان إلی أمره لا تنکسفان لموت أحد و لا لحیاة أحد فإذا انکسف أحدهما فبادروا إلی مساجدکم

[۳]

۸۳۷۶- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۰/ ۱۵۰۸ انکسفت الشمس علی عهد أمیر المؤمنین ع فصلی بهم حتی کان الرجل ینظر إلی الرجل قد ابتلت قدمه من عرقه

[۴]

۸۳۷۷- ۴ التهذیب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۲/ ۱ ابن محبوب عن الحسن بن علی عن الأشعری عن القداح عن جعفر عن أبیه عن آبائه ع قال انکسفت الشمس فی زمن رسول اللّه ص فصلی بالناس رکعتین و طول حتی غشی علی بعض القوم ممن کان وراءه من طول القیام

[۵]

۸۳۷۸- ۵ الکافی، ۳/ ۴۶۴/ ۳/ ۱ التهذیب، ۳/ ۱۵۵/ ۲/ ۱ حماد عن حریز عن الفقیه، ۱/ ۵۴۸/ ۱۵۲۶ زرارة و محمد قالا قلنا لأبی جعفر ع [أ رأیت] هذه الریاح و الظلم التی تکون هل نصلی لها فقال کل أخاویف السماء من ظلمة أو ریح أو فزع فصل له صلاة الکسوف حتی یسکن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۷

[۶]

۸۳۷۹- ۶ الفقيه، ۱/ ۵۴۱/ ۱۵۰۹ سأل البصری أبا عبد اللّه ع عن الريح و الظلمة يكون فی السماء و الكسوف فقال ع صلاتهما سواء

[۷]

۸۳۸۰- ۷ الفقيه، ۱/ ۵۴۷/ ۱۵۲۵ كان النبی ص إذا هبت ريح صفراء أو حمراء أو سوداء تغير وجهه و اصفر و كان كالخائف الوجل حتى ينزل من السماء قطرة من مطر فيرجع إليه لونه و يقول قد جاءتكم بالرحمة

[۸]

۸۳۸۱- ۸ الكافی، ۳/ ۴۶۴/ ۴/ ۱ محمد عن التهذيب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۳/ ۱ أحمد عن ابن أبی عمير عن جميل بن دراج عن أبی عبد اللّه ع قال وقت صلاة الكسوف فی الساعة التی تنكسف عند طلوع الشمس و عند غروبها قال و قال أبو عبد اللّه ع هی فريضة

[۹]

۸۳۸۲- ۹ التهذيب، ۳/ ۱۵۵/ ۳/ ۱ الحسين عن التميمی عن محمد بن حمران قال قال أبو عبد اللّه ع الحديث

[۱۰]

۸۳۸۳- ۱۰ التهذيب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۴/ ۱ الحسين عن النضر عن عاصم عن أبی بصير قال انكسف القمر و أنا عند أبی عبد اللّه ع فی شهر رمضان فوثب و قال إنه كان يقال إذا انكسف القمر و الشمس

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۸

فافزعوا إلى مساجدكم

[۱۱]

۸۳۸۴- ۱۱ التهذيب، ۳/ ۲۹۲/ ۸/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن الحسن عن علی بن يعقوب الهاشمی عن مروان بن مسلم عن ابن أبی يعفور عن أبی عبد اللّه ع قال إذا انسكفت الشمس و القمر و انكسف كلها فإنه ينبغی للناس أن يفزعوا إلى إمام يصلی بهم و أيهما كسف بعضه فإنه يجزی الرجل يصلی وحده و صلاة الكسوف عشر ركعات و أربع سجدات كسوف الشمس أشد على الناس و البهائم

[۱۲]

۸۳۸۵- ۱۲ التهذيب، ۳/ ۲۹۲/ ۹/ ۱ عنه عن الكوفی عن ابن فضال عن غالب بن عثمان عن روح بن عبد الرحيم قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاة الكسوف تصلی جماعة قال جماعة و غير جماعة

[۱۳]

۸۳۸۶- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۶/ ۱ الحسین عن صفوان عن محمد بن یحیی الساباطی عن الرضا ع قال سألته عن صلاة الکسوف تصلی جماعة أو فرادی فقال أی ذلک شئت

[۱۴]

۸۳۸۷- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۵/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن الخراز عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن صلاة الکسوف

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۹

قبل أن تغیب الشمس و نخشی فوات الفریضة فقال اقطعوها و صلوا الفریضة و عودوا إلی صلاتکم

[۱۵]

۸۳۸۸- ۱۵ الکافی، ۳/ ۴۶۴/ ۵/ ۱ محمد عن محمد بن الحسین عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال سألته عن صلاة الکسوف فی وقت الفریضة فقال ابدأ بالفریضة فقیل له فی وقت صلاة اللیل فقال صل صلاة الکسوف قبل صلاة اللیل

[۱۶]

۸۳۸۹- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۵۴۸/ ۱۵۲۷ محمد و العجلی عن أبی جعفر و أبی عبد اللّه ع قالا- إذا وقع الکسوف أو بعض هذه الآیات- صلیتها ما لم تتخوف أن یذهب وقت الفریضة- فإن تخوفت فابدأ بالفریضة و اقطع ما کنت فیه من صلاة الکسوف فإذا فرغت من الفریضة فارجع إلی حیث کنت قطعت و احتسب بما مضی

[۱۷]

۸۳۹۰- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۵۵/ ۴/ ۱ الحسین عن حماد عن حریز عن محمد قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک ربما ابتلینا بالکسوف بعد المغرب قبل العشاء الآخرة فإن صلیت الکسوف خشینا أن تفوتنا الفریضة فقال إذا خشیت ذلک فاقطع صلاتک و اقض فریضتک ثم عد فیها قلت فإذا کان الکسوف آخر اللیل فصلینا صلاة الکسوف فأتتنا صلاة اللیل فبأیتهما نبدأ فقال صل صلاة الکسوف- و اقض صلاة اللیل حین تصبح

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۰

[۱۸]

۸۳۹۱- ۱۸ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۷/ ۱ محمد عن عمران بن موسی عن محمد بن عبد الحمید التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۵/ ۱ ابن محبوب عن عدة من أصحابنا عن محمد بن عبد الحمید عن الفقیه، ۱/ ۵۴۸/ ۱۵۲۸ علی بن الفضل الواسطی قال کتبت إلی الرضا ع إذا انکسفت الشمس أو القمر و أنا راکب لا أقدر علی النزول قال فکتب إلی صل علی مرکبک الذی أنت علیه

[۱۹]

۸۳۹۲- ۱۹ التهذیب، ۳/ ۲۹۰/ ۲/ ۱ عنه عن علی بن السندی عن ابن أبی عمیر عن جمیل عن أبی عبد اللّه ع قال صلاة الکسوف فریضة

[۲۰]

۸۳۹۳- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۳/ ۱ عنه عن علی بن خالد عن الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع قال قال إن صلیت الکسوف إلی أن یذهب الکسوف عن الشمس و القمر و تطول فی صلاتک فإن ذلک أفضل و إن أحببت أن تصلی فتفرغ من صلاتک قبل أن یذهب الکسوف فهو جائز و إن لم تعلم حتی یذهب الکسوف ثم علمت بعد ذلک فلیس علیک صلاة الکسوف و إن أعلمک أحد و أنت نائم فعلمت- ثم غلبتک عینک فلم تصل فعلیک قضاؤها

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۱

[۲۱]

۸۳۹۴- ۲۱ التهذیب، ۳/ ۱۵۶/ ۶/ ۱ الحسین عن فضالة عن ابن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع صلاة الکسوف إذا فرغت قبل أن تنجلی فأعد

[۲۲]

۸۳۹۵- ۲۲ التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۴/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن الحجال عن الفقیه، ۱/ ۵۵۱/ ۱۵۳۲ حماد بن عثمان عن أبی عبد اللّه ع قال ذکرنا انکساف القمر و ما یلقی الناس من شدته- قال فقال أبو عبد اللّه ع إذا انجلی منه شیء فقد انجلی

[۲۳]

اشارة

۸۳۹۶- ۲۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۰/ ۱۵۰۶ قال علی بن الحسین ص أما إنه لا یفزع للآیتین و لا یرهب إلا من کان من شیعتنا فإذا کان ذلک منهما فافزعوا إلی اللّه تعالی و راجعوه

بیان

یعنی بالآیتین الکسوف و الخسوف لأنه ع ذکرهما فی صدر الحدیث مع علتهما و سیأتی تمام الحدیث و ذکره علی وجهه فی کتاب الروضة إن شاء اللّه مع أخبار أخر فی علل الزلازل و الریاح و ما یتعلق بذلک

[۲۴]

۸۳۹۷- ۲۴ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۱۵ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۸/ ۱ علی بن مهزیار قال کتبت إلی أبی جعفر ع و شکوت إلیه کثرة

الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۷۲
الزلازل فی الأهواز و قلت تری لی التحول عنها فکتب ع لا تتحولوا عنها و صوموا الأربعاء و الخمیس و الجمعة و اغتسلوا و طهروا ثیابکم و ابرزوا یوم الجمعة و ادعوا اللّه فإنه یدفع عنکم قال ففعلنا فسکنت الزلازل

[۲۵]

۸۳۹۸- ۲۵ الفقیه، ۱/ ۵۴۳/ ۱۵۱۴ سأل سلیمان الدیلمی أبا عبد اللّه ع عن الزلزلة ما هی فقال آیة فقال و ما سببها قال إن اللّه تعالی وکل بعروق الأرض ملکا فإذا أراد اللّه أن یزلزل أرضا- أوحی إلی ذلک الملک أن حرک عرق کذا و کذا قال فیحرک ذلک الملک عرق تلک الأرض التی أمر اللّه تعالی فتتحرک بأهلها قال قلت فإذا کان ذلک فما أصنع قال صل صلاة الکسوف فإذا فرغت خررت لله عز و جل ساجدا و تقول فی سجودک یا من یمسک السماوات و الأرض أن تزولا و لئن زالتا إن أمسکهما من أحد من بعده إنه کان حلیما غفورا یا من یمسک السماء أن تقع علی الأرض إلا بإذنه أمسک عنا السوء إنک علی کل شیء قدیر

[۲۶]

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج ۹، ص: ۱۳۷۲
۸۳۹۹- ۲۶ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۹/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن حماد الکوفی عن محمد بن خالد عن عبید اللّه بن الحسین عن علی بن الحسین عن علی بن أبی حمزة عن علی بن یقطین قال قال أبو عبد اللّه ع من أصابته زلزلة فلیقرأ یا من یُمْسِکُ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا إِنْ أَمْسَکَهُما مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ کانَ حَلِیماً غَفُوراً صل علی محمد و آل محمد و أمسک عنا السوء إنک علی کل شیء قدیر قال إن من قرأها عند النوم لم یسقط علیه البیت إن شاء اللّه
الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۷۳

باب ۱۹۵ صفة صلاة الکسوف و کل أمر مخوف

[۱]

۸۴۰۰- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۲/ ۱ الأربعة عن زرارة و محمد و النیسابوریان عن حماد عن حریز عن زرارة و محمد قالا سألنا أبا جعفر ع عن صلاة الکسوف کم هی رکعة و کیف نصلیها فقال هی عشر رکعات و أربع سجدات تفتتح الصلاة بتکبیرة و ترکع بتکبیرة و ترفع رأسک بتکبیرة إلا فی الخامسة التی تسجد فیها و تقول سمع اللّه لمن حمده و تقنت فی کل رکعتین قبل الرکوع و تطیل القنوت و الرکوع علی قدر القراءة و الرکوع و السجود فإن فرغت قبل أن ینجلی فاقعد و ادع اللّه حتی ینجلی و إن انجلی قبل أن تفرغ من صلاتک فأتم ما بقی و تجهر بالقراءة- قال قلت کیف القراءة فیها فقال إن قرأت سورة فی کل رکعة فاقرأ فاتحة الکتاب و إن نقصت من السورة شیئا فاقرأ من حیث نقصت و لا تقرأ فاتحة الکتاب قال و کان یستحب أن یقرأ فیها الکهف و الحجر إلا أن یکون إماما

یشق علی من خلفه و إن استطعت أن تکون صلاتک بارزا- لا یخبیک [یجنک] بیت فافعل و صلاة کسوف الشمس أطول من صلاة کسوف القمر و هما سواء فی القراءة و الرکوع و السجود

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۴

[۲]

۸۴۰۱- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۴۹/ ۱۵۳۰ سأل الحلبی أبا عبد اللّه ع عن صلاة الکسوف کسوف الشمس و القمر قال عشر رکعات و أربع سجدات ترکع خمسا ثم تسجد فی الخامسة ثم ترکع خمسا- ثم تسجد فی العاشرة و إن شئت قرأت سورة فی کل رکعة و إن شئت قرأت نصف سورة فی کل رکعة فإذا قرأت سورة فی کل رکعة فاقرأ فاتحة الکتاب و إن قرأت نصف السورة أجزأک أن لا تقرأ فاتحة الکتاب إلا فی أول رکعة حتی تستأنف أخری و لا تقل سمع اللّه لمن حمده فی رفع رأسک من الرکوع إلا فی الرکعة التی ترید أن تسجد فیها

[۳]

اشارة

۸۴۰۲- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۹/ ۱۵۳۱ و روی ابن أذینة أن القنوت فی الرکعة الثانیة قبل الرکوع ثم فی الرابعة ثم فی السادسة ثم فی الثامنة ثم فی العاشرة

بیان

قال فی الفقیه و إن لم یقنت إلا فی الخامسة و العاشرة فهو جائز لورود الخبر به قال و إذا فرغ الرجل من صلاة الکسوف و لم تکن انجلت فلیعد الصلاة و إن شاء قعد و مجد اللّه تعالی حتی ینجلی

[۳]

۸۴۰۳- ۴ التهذیب، ۳/ ۱۵۵/ ۵/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن ابن أذینة عن رهط عن کلیهما و منهم من رواه عن أحدهما ع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۵

إن صلاة کسوف الشمس و القمر و الرجفة و الزلزلة عشر رکعات و أربع سجدات صلاها رسول اللّه ص و الناس خلفه فی کسوف الشمس ففرغ حین فرغ و قد انجلی کسوفها- و رووا أن الصلاة فی هذه الآیات کلها سواء و أشدها و أطولها کسوف الشمس تبدأ فتکبر بافتتاح الصلاة ثم تقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع- ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الثانیة ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الثالثة ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الرابعة ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الخامسة فإذا رفعت رأسک- قلت سمع اللّه لمن حمده ثم تخر ساجدا فتسجد سجدتین ثم تقوم فتصنع مثل ما صنعت فی الأولی- قال قلت و إن هو قرأ سورة واحدة فی الخمس رکعات ففرقها بینها قال أجزأه أم القرآن فی أول مرة و إن قرأ خمس سور فمع کل سورة أم الکتاب و القنوت فی الرکعة الثانیة قبل الرکوع إذا فرغت من

القراءة ثم تقنت فی الرابعة مثل ذلک ثم فی السادسة ثم فی الثامنة ثم فی العاشرة و الرهط الذین رووه الفضیل و زرارة و العجلی و محمد

[۵]

اشارة

۸۴۰۴- ۵ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۷/ ۱ أحمد عن علی بن الحکم عن علی عن أبی بصیر قال سألته عن صلاة الکسوف فقال عشر رکعات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۶

و أربع سجدات تقرأ فی کل رکعة مثل یس و النور و یکون رکوعک مثل قراءتک و سجودک مثل رکوعک قلت فمن لم یحسن یس و أشباهها قال فلیقرأ ستین آیة فی کل رکعة فإذا رفع رأسه من الرکوع فلا یقرأ بفاتحة الکتاب قال فإن أغفلها أو کان نائما فلیقضها

بیان

قوله ع فلا تقرأ بفاتحة الکتاب یعنی به إذا لم تکن الستون آیة سورة تامة

[۶]

۸۴۰۵- ۶ التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۶/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن محمد بن خالد البرقی عن أبی البختری عن أبی عبد اللّه ع أن علیا ع صلی فی کسوف الشمس رکعتین فی أربع سجدات و أربع رکعات قام فقرأ ثم رکع ثم رفع رأسه فقرأ ثم قام ثم رکع فدعا مثل رکعته ثم سجد سجدتین ثم قام ففعل مثل ما فعل فی الأولی فی قراءته- و قیامه و رکوعه و سجوده سواء

[۷]

اشارة

۸۴۰۶- ۷ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۷/ ۱ عنه عن بنان عن الحسن بن أحمد عن یونس بن یعقوب قال قال أبو عبد اللّه ع انکسف

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۷

القمر فخرج أبی و خرجت معه إلی المسجد الحرام فصلی ثمان رکعات کما یصلی رکعة و سجدتین

بیان

حملهما فی التهذیبین علی التقیة لموافقتهما لمذاهب العامة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۹

باب ۱۹۶ قضاء صلاة الکسوف

[۱]

۸۴۰۷- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن حماد التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۱۱/ ۱ الحسین عن حماد عن حریز عن زرارة و محمد عن أبی عبد اللّه ع قال إذا انکسفت الشمس کلها و احترقت و لم تعلم ثم علمت بعد ذلک فعلیک القضاء و إن لم یحترق کلها فلیس علیک قضاء

[۲]

۸۴۰۸- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۶/ ۱ و فی روایة أخری إذا علم بالکسوف و نسی أن یصلی فعلیه القضاء و إن لم یعلم به فلا قضاء علیه هذا إذا لم یحترق کله

[۳]

۸۴۰۹- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۹/ ۱۵۲۹ محمد و الفضیل بن یسار قالا قلنا لأبی جعفر ع أ یقضی صلاة الکسوف من إذا أصبح فعلم و إذا أمسی فعلم قال إن کان القرصان احترقا کلاهما قضیت و إن کان إنما احترق بعضهما فلیس علیک قضاؤه

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۰

[۴]

۸۴۱۰- ۴ التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۸/ ۱ الحسین عن القاسم بن محمد عن عبد اللّه بن محمد عن حریز قال قال أبو عبد اللّه ع إذا انکسف القمر و لم تعلم به حتی أصبحت ثم بلغک فإن کان احترق کله فعلیک القضاء و إن لم یکن احترق کله فلا قضاء علیک

[۵]

۸۴۱۱- ۵ التهذیب، ۱/ ۱۱۷/ ۴۱/ ۱ المشایخ عن ابن أبان عن التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۹/ ۱ الحسین عن حماد عن حریز عمن أخبره عن أبی عبد اللّه ع قال إذا انکسف القمر فاستیقظ الرجل فکسل أن یصلی فلیغتسل من غد و لیقض الصلاة و إن لم یستیقظ و لم یعلم بانکساف القمر فلیس علیه إلا القضاء بغیر غسل

[۶]

۸۴۱۲- ۶ التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۱۰/ ۱ محمد بن سنان عن ابن مسکان عن عبید اللّه الحلبی قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاة الکسوف نقضی إذا فأتتنا قال لیس فیها قضاء و قد کان فی أیدینا أنها تقضی

[۷]

۸۴۱۳- ۷ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۱۰/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن الحسن عن عبید بن زرارة عن أبیه عن أبی جعفر ع قال
الوافی، ج‌۹، ص: ۱۳۸۱
انکسفت الشمس و أنا فی الحمام فعلمت بعد ما خرجت فلم أقض

[۸]

اشارة

۸۴۱۴- ۸ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۱۱/ ۱ عنه عن أحمد عن موسی بن القاسم و أبی قتادة عن علی بن جعفر عن أخیه موسی ع قال سألته عن صلاة الکسوف هل علی من ترکها قضاء قال إذا فاتتک فلیس علیک قضاء

بیان

هذه الأخبار حملها فی التهذیبین علی ما إذا احترق بعض القرص و لم یعلم به أصلا لإجمالها و تفصیل معارضها
الوافی، ج‌۹، ص: ۱۳۸۳

باب ۱۹۷ علة صلاة الکسوف

[۱]

اشارة

۸۴۱۵- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۴۱/ ۱۵۱۰ فی العلل التی ذکرها الفضل بن شاذان النیسابوری رحمه اللّه عن الرضا ع قال إنما جعلت للکسوف صلاة لأنه من آیات اللّه تبارک و تعالی لا یدری أ لرحمة ظهرت أم لعذاب و أحب النبی ص أن تفزع أمته إلی خالقها و راحمها عند ذلک لیصرف عنهم شرها و یقیهم مکروهها کما صرف عن قوم یونس حین تضرعوا إلی اللّه عز و جل و إنما جعلت عشر رکعات لأن أصل الصلاة التی نزل فرضها من السماء أولا فی الیوم و اللیلة إنما هی عشر رکعات فجمعت تلک الرکعات هاهنا و إنما جعل فیها السجود لأنه لا تکون صلاة فیها رکوع إلا فیها سجود و لأن یختموا صلاتهم أیضا بالسجود و الخضوع- و إنما جعلت أربع سجدات لأن کل صلاة نقص سجودها من أربع سجدات لا تکون صلاة لأن أقل الفرض من السجود فی الصلاة لا یکون
الوافی، ج‌۹، ص: ۱۳۸۴
إلا أربع سجدات و إنما لم یجعل بدل الرکوع سجودا لأن الصلاة قائما أفضل من الصلاة قاعدا و لأن القائم یری الکسوف و الأعلی و الساجد لا یری و إنما غیرت عن أصل الصلاة التی افترضها اللّه تعالی لأنها تصلی لعلة تغیر أمر من الأمور و هو الکسوف فلما تغیرت العلة تغیر المعلول

بیان

قال فی الفقیه بعد نقل علة الکسوف عن سید العابدین ع کما یأتی ذکره فی کتاب الروضة إن شاء اللّه تعالی إنما وجب الفزع فیه إلی المساجد و الصلاة لأنه آیة تشبه آیات الساعة و کذلک الزلازل و الریاح هی آیات تشبه آیات الساعة فأمرنا بتذکر القیامة عند مشاهدتها و الرجوع إلی اللّه بالتوبة و الإنابة و الفزع إلی المساجد التی هی بیوته فی الأرض و المستجیر بها محفوظ فی ذمة اللّه تعالی ذکره

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۵

باب ۱۹۸ صلاة التسبیح

[۱]

اشارة

۸۴۱۶- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۱/ ۱ الثلاثة عن یحیی الحلبی عن هارون بن خارجة عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لجعفر یا جعفر أ لا أمنحک أ لا أعطیک أ لا أحبوک فقال له جعفر بلی یا رسول اللّه قال فظن الناس أنه یعطیه ذهبا أو فضة فتشوف الناس لذلک فقال له إنی أعطیک شیئا إن أنت صنعته کل یوم کان خیرا لک من الدنیا و ما فیها فإن صنعته بین یومین غفر لک ما بینهما أو کل جمعة أو کل شهر أو کل سنة غفر لک ما بینهما- تصلی أربع رکعات تبتدئ فتقرأ و تقول إذا فرغت سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر تقول ذلک خمس عشرة مرة بعد القراءة فإذا رکعت قلته عشر مرات فإذا رفعت رأسک من الرکوع قلته عشر مرات فإذا سجدت قلته عشر مرات فإذا رفعت رأسک من السجود- فقل بین السجدتین عشر مرات و إذا سجدت الثانیة فقل عشر مرات- فإذا رفعت رأسک من السجدة الثانیة قلت عشر مرات و أنت قاعد قبل أن تقوم فذلک خمس و سبعون تسبیحة فی کل رکعة ثلاثمائة تسبیحة فی أربع رکعات ألف و مائتا تسبیحة و تهلیلة و تکبیرة و تحمیدة إن شئت صلیتها

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۶

بالنهار و إن شئت صلیتها باللیل

بیان

أمنحک و أعطیک و أحبوک متقاربة المعانی و التشوف التطلع

[۲]

اشارة

۸۴۱۷- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۱/ ۱ التهذیب، ۳/ ۱۸۷/ ۴/ ۱ و فی روایة إبراهیم بن عبد الحمید عن أبی الحسن ع یقرأ فی الأولی إذا زلزلت و فی الثانیة و العادیات و فی الثالثة إذا جاء نصر اللّه و فی الرابعة بقل هو اللّه أحد قلت فما ثوابها قال لو کان علیه مثل رمل

عالج ذنوبا غفر له ثم نظر إلی فقال إنما ذلک لک و لأصحابک

بیان

عالج موضع به رمل

[۳]

۸۴۱۸- ۳ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۲/ ۱ و روی عن ابن أبی عمیر عن یحیی بن عمران الحلبی عن ذریح عن أبی عبد اللّه ع قال تصلیها باللیل و تصلیها بالنهار و تصلیها فی السفر باللیل و النهار فإن شئت فاجعلها من نوافلک

[۴]

اشارة

۸۴۱۹- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۵۲/ ۱۵۳۳ الثمالی عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص لجعفر بن أبی طالب یا جعفر أ لا- أمنحک أ لا أعطیک أ لا أحبوک أ لا أعلمک صلاة إذا أنت صلیتها لو کنت فررت من الزحف و کان علیک مثل رمل عالج

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۷

و زبد البحر ذنوبا غفرت لک قال بلی یا رسول اللّه قال تصلی أربع رکعات إذا شئت إن شئت کل لیلة و إن شئت کل یوم و إن شئت فمن جمعة إلی جمعة و إن شئت فمن شهر إلی شهر و إن شئت فمن سنة إلی سنة- تفتتح الصلاة ثم تکبر خمس عشرة مرة تقول اللّه أکبر و سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه ثم تقرأ الفاتحة و سورة و ترکع فتقولهن فی رکوعک عشر مرات ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقولهن عشر مرات و تخر ساجدا فتقولهن عشر مرات فی سجودک ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تخر ساجدا فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تنهض فتقولهن خمس عشرة مرة ثم تقرأ الفاتحة و سورة ثم ترکع فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقولهن عشر مرات ثم تخر ساجدا فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تسجد فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تتشهد و تسلم ثم تقوم فتصلی رکعتین أخریین تصنع فیهما مثل ذلک ثم تسلم- ثم قال أبو جعفر ع فذلک خمس و سبعون مرة فی کل رکعة ثلاثمائة تسبیحة تکون ثلاثمائة مرة فی الأربع رکعات ألف و مائتان تسبیحة یضاعفها اللّه تعالی و یکتب لک بها اثنتی عشرة ألف حسنة الحسنة منها مثل جبل أحد و أعظم

بیان

قال فی الفقیه و قد روی أن التسبیح فی صلاة جعفر بعد القراءة و إن ترتیب التسبیح سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر فبأی الحدیثین أخذ

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۸

المصلی فهو مصیب و جائز له و القنوت فی کل رکعتین منها قبل الرکوع و القراءة فی الرکعة الأولی الحمد و إذا زلزلت الأرض و فی الثانیة الحمد و العادیات و فی الثالثة الحمد و إذا جاء نصر اللّه و فی الرابعة الحمد و قل هو اللّه أحد و إن شئت صلیتها کلها بالحمد و قل هو اللّه أحد

[۵]

۸۴۲۰- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۵۳/ ۱۵۳۵ و فی روایة ابن المغیرة أن الصادق ع قال اقرأ فی صلاة جعفر بقل هو اللّه أحد و قل یا أیها الکافرون

[۶]

۸۴۲۱- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۳۹ أبو بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال صل صلاة جعفر أی وقت شئت من لیل أو نهار و إن شئت حسبتها من نوافل اللیل و إن شئت حسبتها من نوافل النهار تحسب لک من نوافلک و تحسب لک فی صلاة جعفر ع

[۷]

اشارة

۸۴۲۲- ۷ التهذیب، ۳/ ۱۸۶/ ۲/ ۱ محمد بن أحمد عن البرقی عن ابن أسباط عن الفقیه، ۱/ ۵۵۳/ ۱۵۳۶ إبراهیم بن أبی البلاد قال قلت لأبی الحسن الفقیه، یعنی موسی بن جعفر ع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۹

أی شیء لمن صلی صلاة جعفر قال لو کان علیه مثل رمل عالج و زبد البحر ذنوبا لغفرها اللّه له قال قلت هذه لنا قال فلمن هی إلا لکم خاصة قال قلت فأی شیء أقرأ فیها قال و قلت أعترض القرآن قال لا اقرأ فیها إذا زلزلت و إذا جاء نصر اللّه و إنا أنزلناه و قل هو اللّه أحد

بیان

أعترض القرآن أی أقع فیه و أختار منه السور

[۸]

۸۴۲۳- ۸ الکافی، ۳/ ۴۶۷/ ۷/ ۱ محمد بن الحسن عن سهل عن ابن أسباط عن الحکم بن مسکین عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له من صلی صلاة جعفر هل یکتب له من الأجر- مثل ما قال رسول اللّه ص لجعفر قال أی و اللّه

[۹]

۸۴۲۴- ۹ الفقیه، ۱/ ۵۵۴/ ۱۵۳۷ الحدیث مرسلا

[۱۰]

۸۴۲۵- ۱۰ التهذیب، ۳/ ۱۸۶/ ۱/ ۱ الحسین عن صفوان عن بسطام عن عبد اللّه ع قال قال له رجل جعلت فداک- أ یلتزم الرجل أخاه فقال نعم إن رسول اللّه ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۰

یوم افتتح خیبر أتاه الخبر أن جعفرا قد قدم فقال و اللّه ما أدری بأیهما أنا أشد سرورا بقدوم جعفر أو بفتح خیبر قال فلم یلبث أن جاء جعفر قال فوثب رسول اللّه ص فالتزمه و قبل ما بین عینیه- قال فقال له الرجل الأربع رکعات التی بلغنی أن رسول اللّه ص أمر جعفرا أن یصلیها- فقال لما قدم علیه قال له یا جعفر أ لا أعطیک أ لا أمنحک أ لا أحبوک- قال فتشوف الناس و رأوا أنه یعطیه ذهبا أو فضة قال بلی یا رسول اللّه قال صل أربع رکعات متی ما صلیتهن غفر اللّه لک ما بینهن إن استطعت کل یوم و إلا فکل یومین أو کل جمعة أو کل شهر أو کل سنة- فإنه یغفر لک ما بینهما قال کیف أصلیها- قال تفتتح الصلاة ثم تقرأ ثم تقول خمس عشرة مرة و أنت قائم سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر فإذا رکعت قلت ذلک عشرا و إذا رفعت رأسک فعشرا و إذا سجدت فعشرا و إذا رفعت رأسک فعشرا و إذا سجدت الثانیة فعشرا و إذا رفعت رأسک عشرا فذلک خمس و سبعون- تکون ثلاثمائة فی أربع رکعات فهن ألف و مائتان و تقرأ فی کل رکعة بقل هو اللّه أحد و قل یا أیها الکافرون

[۱۱]

۸۴۲۶- ۱۱ التهذیب، ۳/ ۱۸۷/ ۳/ ۱ محمد بن أحمد عن یعقوب بن یزید عن ابن أبی عمیر عن یحیی بن عمران عن ذریح عن أبی عبد اللّه ع قال إن شئت صل صلاة التسبیح باللیل و إن شئت بالنهار و إن شئت فی السفر و إن شئت جعلتها من نوافلک و إن شئت جعلتها من قضاء صلاة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۱

[۱۲]

۸۴۲۷- ۱۲ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۴/ ۱ القمی عن التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۱/ ۱ محمد بن أحمد عن علی بن سلیمان قال کتبت إلی الرجل ع أسأله ما تقول فی صلاة التسبیح فی المحمل فکتب إذا کنت مسافرا فصل

[۱۳]

۸۴۲۸- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۲/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن ابن أبی عمیر عن ذریح قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاة جعفر أحتسب بها من نافلتی فقال ما شئت من لیل أو نهار

[۱۴]

۸۴۲۹- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۳/ ۱ عنه عن عبد اللّه بن جعفر عن الفقیه، ۱/ ۵۵۴/ ۱۵۳۸ علی بن الریان أنه قال کتبت إلی الماضی الأخیر ع أسأله عن رجل صلی صلاة جعفر رکعتین ثم تعجله عن الرکعتین الأخیرتین حاجة أو یقطع ذلک بحادث

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۲
یحدث أ یجوز له أن یتمها إذا فرغ من حاجته و إن قام عن مجلسه أم لا یحتسب بذلک إلا أن یستأنف الصلاة و یصلی الأربع رکعات کلها فی مقام واحد فکتب بلی إن قطعه عن ذلک أمر لا بد له منه فلیقطع ثم لیرجع فلیبن علی ما بقی منها إن شاء اللّه

[۱۵]

۸۴۳۰- ۱۵ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن محسن بن أحمد عن أبان قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول من کان مستعجلا یصلی صلاة جعفر مجردة ثم یقضی التسبیح و هو ذاهب فی حوائجه

[۱۶]

۸۴۳۱- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۴۰ أبو بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال إذا کنت مستعجلا فصل صلاة جعفر مجردة ثم اقض التسبیح

[۱۷]

اشارة

۸۴۳۲- ۱۷ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۵/ ۱ علی بن محمد عن بعض أصحابنا عن الفقیه، ۱/ ۵۵۴/ ۱۵۴۱ السراد رفعه قال قال تقول فی آخر سجدة من صلاة جعفر یا من لبس العز و الوقار یا من تعطف بالمجد و تکرم به یا من لا ینبغی التسبیح إلا له یا من أحصی کل شیء علمه- یا ذا النعمة و الطول یا ذا المن و الفضل یا ذا القدرة و الکرم أسألک بمعاقد العز من عرشک و بمنتهی الرحمة من کتابک و باسمک الأعظم الأعلی و کلماتک التامات أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تفعل بی کذا و کذا
الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۳

بیان

تعطف بالمجد أی تردی به من العطاف و هو الرداء سمی به لوقوعه علی عطفی الرجل و هما ناحیتا عنقه و معاقد العز من العرش الخصال التی استحق بها العز أو مواضع انعقاده منه کذا فی النهایة قال و حقیقة معناه بعز عرشک قوله من کتابک ناظر إلی قوله سبحانه کَتَبَ عَلی نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ

[۱۸]

۸۴۳۳- ۱۸ الکافی، ۳/ ۴۶۷/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن عبد اللّه بن أبی القاسم ذکره عمن حدثه عن أبی سعید المدائنی قال قال لی أبو عبد اللّه ع أ لا أعلمک شیئا تقوله فی صلاة جعفر فقلت بلی فقال إذا کنت فی آخر سجدة من الأربع رکعات فقل إذا فرغت من تسبیحک- سبحان من لبس العز و الوقار سبحان من تعطف بالمجد و تکرم به سبحان من لا ینبغی التسبیح إلا له سبحان من أحصی کل شیء علمه سبحان ذی المن و النعم سبحان ذی القدرة و الکرم [الأمر] اللهم إنی أسألک بمعاقد العز من عرشک و منتهی الرحمة

من كتابك و اسمك الأعظم و كلماتك التامة التى تمت صدقا و عدلا صل على محمد و أهل بيته و افعل بى كذا و كذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۵

باب ۱۹۹ سائر الصلوات المرغب فيها

[۱]

۸۴۳۴- ۱ الكافى، ۳/ ۴۶۸/ ۱/ ۱ على بن محمد و غيره عن التهذيب، ۳/ ۳۱۰/ ۷/ ۱ سهل عن على بن الحكم عن مثنى الحناط عن الفقيه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۷ أبى بصير قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول من صلى أربع ركعات بمائتى مرة قل هو اللّه أحد فى كل ركعة خمسين مرة لم ينفتل و بينه و بين اللّه ذنب إلا غفر له

[۲]

۸۴۳۵- ۲ الكافى، ۳/ ۴۶۸/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن البرقى عن سعدان عن عبد اللّه بن سنان عن أبى عبد اللّه ع قال من صلى أربع ركعات يقرأ فى كل ركعة قل هو اللّه أحد خمسين مرة لم ينفتل و بينه و بين

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۶

اللّه ذنب إلا غفر له

[۳]

۸۴۳۶- ۳ الفقيه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۶ عبد اللّه بن سنان عن أبى عبد اللّه ع قال من توضأ فأسبغ الوضوء و افتتح الصلاة فصلى أربع ركعات يفصل بينهن بتسليمة يقرأ فى كل ركعة فاتحة الكتاب و قل هو اللّه أحد خمسين مرة انفتل حين ينفتل و ليس بينه و بين اللّه ذنب إلا غفر له

[۴]

اشارة

۸۴۳۷- ۴ الفقيه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۷ العياشى عن عبد اللّه بن محمد عن محمد بن إسماعيل السماك عن ابن أبى عمير عن هشام بن سالم عن أبى عبد اللّه ع قال من صلى أربع ركعات فقرأ فى كل ركعة خمسين مرة قل هو اللّه أحد كانت صلاة فاطمة ع و هى صلاة الأوابين

بيان

قال فى الفقيه و كان شيخنا محمد بن الحسن بن الوليد رضى اللّه عنه يروى هذه الصلاة و ثوابها إلا أنه كان يقول إنى لا أعرفها بصلاة فاطمة ع و أما أهل الكوفة فإنهم يعرفونها بصلاة فاطمة ع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۷

[۵]

۸۴۳۸- ۵ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۳/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۰/ ۸/ ۱ محمـد بإسـناده رفعه عن أبی عبد اللّه ع قال من صـلی رکعتین بقل هو اللّه أحد فی کل رکعة ستین مرة انفتل و لیس بینه و بین اللّه ذنب

[۶]

۸۴۳۹- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۸ ابن أبی عمیر عن الصـادق ع قال من صـلی صـلاة رکعتین خفیفتین بقل هو اللّه أحـد فی کل رکعة ستین مرة انفتل و لیس بینه و بین اللّه عز و جل ذنب

[۷]

۸۴۴۰- ۷ التهذیب، ۲/ ۲۴۳/ ۳۲/ ۱ محمـد بـن أحمـد عـن أبی جعفر عـن أبیه عن وهب أو عن السـکونی عن جعفر عن أبیه ع قـال الفقیه، ۱/ ۵۶۵/ ۱۵۵۹ قال رسول اللّه ص تنفلوا فی ساعـة الغفلـة و لو برکعتین خفیفتین فإنهما تورثان دار الکرامـة- التهـذیب، قیل یا رسول اللّه و ما ساعة الغفلة قال ما بین المغرب و العشاء

[۸]

اشارة

۸۴۴۱- ۸ الفقیه، ۱/ ۵۶۵/ ۱۵۶۰ و فی خبر آخر دار السلام و هی الجنة و ساعة الغفلة بین المغرب و العشاء الآخرة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۸

بیان

روی ابن طاوس رحمه اللّه فی کتاب فلاح السائل هذه الروایة مسندة و زاد قیل یا رسول اللّه و ما معنی خفیفتین قال یقرأ فیهما الحمد وحدها- قیل یا رسول اللّه فمتی أصلیهما قال ما بین المغرب و العشاء

و روی رحمه اللّه فی کتـابه هـذا بإسـناده عن هشـام بن سـالم عن أبی عبـد اللّه ع قـال من صـلی بین العشاءین رکعتین قرأ فی الأولی الحمد و قوله تعالی وَ ذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً إلی قوله نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ و فی الثانیة الحمد و قوله تعالی وَ عِنْدَهُ مَفاتِحُ الْغَیْبِ إلی قوله فِی کِتابٍ مُبِینٍ فإذا فرغ من القراءة رفع یـدیه و قال- اللهم إنی أسألک بمفاتـح الغیب التی لا یعلمها إلا أنت أن تصـلی علی محمـد و آله و أن تفعل بی کذا و کذا اللهم أنت ولی نعمتی و القادر علی طلبتی تعلم حاجتی- فأسألک بحق محمد و آل محمد علیه و علیهم السلام لما قضیتها لی و سأل اللّه جل جلاله حاجته أعطاه اللّه ما سأل فإن النبی ص قال- لا تترکوا رکعتی الغفلة و هما بین العشاءین

[۹]

۸۴۴۲- ۹ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۴/ ۱ علی بن محمد عن بعض أصحابنا عن أبی الحسن الرضا ع قال من صلی المغرب و بعدها أربع رکعات- و لم یتکلم حتی یصلی عشر رکعات یقرأ فی کل رکعة بالحمد و قل هو اللّه أحد کانت تعدل عشر رقبات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۹

[۱۰]

اشارة

۸۴۴۳- ۱۰ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۶/ ۱ علی بن محمد بإسناده عن بعضهم ع فی قول اللّه تعالی إِنَّ ناشِئَةَ اللَّیْلِ هِیَ أَشَدُّ وَطْئاً وَ أَقْوَمُ قِیلًا قال هی رکعتان بعد المغرب تقرأ فی أول رکعة فاتحة الکتاب و عشرا من أول البقرة و آیة السخرة و من قوله وَ إِلٰهُکُمْ إِلٰهٌ وٰاحِدٌ لٰا إِلٰهَ إِلّٰا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیمُ- إِنَّ فِی خَلْقِ السَّمٰاوٰاتِ وَ الْأَرْضِ إلی قوله لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ و خمس عشرة مرة قل هو اللّه أحد و فی الرکعة الثانیة فاتحة الکتاب و آیة الکرسی و آخر البقرة من قوله لِلّٰهِ مٰا فِی السَّمٰاوٰاتِ وَ مٰا فِی الْأَرْضِ إلی أن تختم السورة و خمس عشرة مرة قل هو اللّه أحد ثم ادع بعد هذا بما شئت قال و من واظب علیه کتب اللّه له بکل صلاة ستمائة ألف حجة

بیان

قد مضی تفسیر ناشئة اللیل فی باب فضل صلاة اللیل

[۱۱]

۸۴۴۴- ۱۱ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۵/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن محمد بن کردوس عن أبی عبد اللّه ع قال من تطهر ثم أوی إلی فراشه بات و فراشه کمسجد فإن قام من اللیل فذکر اللّه تناثرت عنه خطایاه فإن قام من آخر اللیل فتطهر و صلی رکعتین و حمد اللّه و أثنی علیه و صلی علی النبی ص لم یسأل اللّه شیئا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۰

إلا أعطاه إما أن یعطیه الذی یسأله بعینه و إما أن یدخر له ما هو خیر له منه

[۱۲]

اشارة

۸۴۴۵- ۱۲ الفقیه، ۲/ ۹۴/ ۱۸۳۰ روی حریز عن زرارة قال قلت لأبی جعفر ع ما تقول فی لیلة النصف من شعبان قال یغفر اللّه عز و جل من خلقه لأکثر من عدد شعر معزی کلب و ینزل اللّه تعالی ملائکته إلی السماء الدنیا و إلی الأرض بمکة

بیان

المعزی المعز و کلب أبو قبیله و إنما أوردنا هذا الحدیث فی هذا الباب مع أنه لیس فیه ذکر للصلاة تمهیدا للحدیث الآتی

[۱۳]

اشارة

۸۴۴۶- ۱۳ الکافی، ۳/ ۴۶۹/ ۷/ ۱ علی بن محمد رفعه عن أبی عبد اللّه ع قال إذا کان لیلة النصف من شعبان فصل أربع رکعات تقرأ فی کل رکعة الحمد مرة و قل هو اللّه أحد مائة مرة فإذا فرغت فقل اللهم إنی إلیک فقیر و إنی عائذ بک و منک خائف و بک مستجیر رب لا تبدل اسمی رب لا تغیر جسمی رب لا تجهد بلائی أعوذ بعفوک من عقابک- و أعوذ برضاک من سخطک و أعوذ برحمتک من عذابک و أعوذ بک منک جل ثناؤک أنت کما أثنیت علی نفسک و فوق ما یقول القائلون- قال و قال أبو عبد اللّه ع یوم سبعة و عشرین من رجب نبئ فیه رسول اللّه ص من صلی فیه أی وقت شاء اثنتی عشرة رکعة یقرأ فی کل رکعة أم القرآن و سورة مما تیسر فإذا فرغ و سلم جلس

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۱

مکانه ثم قرأ أم القرآن أربع مرات و المعوذات الثلاث کل واحدة أربع مرات فإذا فرغ من صلاته و هو فی مکانه قال لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر- و الحمد لله و سبحان اللّه و لا حول و لا قوة إلا بالله أربع مرات ثم یقول اللّه اللّه ربی لا أشرک به شیئا أربع مرات ثم یدعو فلا یدعو بشیء إلا استجیب له فی کل حاجة إلا أن یدعو فی جائحة [قوم] أو قطیعة رحم

بیان

الجائحة بتقدیم الجیم علی المهملة الآفة و الهلاک

[۱۴]

۸۴۴۷- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۷۱/ ۳۱/ ۱ علی بن حاتم عن محمد بن جعفر عن محمد بن أحمد عن السیاری رفعه إلی أمیر المؤمنین ع قال قال رسول اللّه ص من صلی لیلة الفطر رکعتین یقرأ فی أول رکعة منهما الحمد و قل هو اللّه أحد ألف مرة و فی الرکعة الثانیة الحمد و قل هو اللّه أحد مرة واحدة لم یسأل اللّه شیئا إلا أعطاه

[۱۵]

اشارة

۸۴۴۸- ۱۵ التهذیب، ۳/ ۱۴۳/ ۱/ ۱ الحسین بن الحسن الحسنی عن محمد بن موسی الهمدانی عن علی بن حسان الواسطی عن علی بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۲

الحسین العبدی قال سمعت أبا عبد اللّه الصادق ع یقول صیام یوم غدیر خم یعدل صیام عمر الدنیا لو عاش إنسان ثم صار ما عمرت الدنیا لکان له ثواب ذلک و صیامه یعدل عند اللّه عز و جل فی کل عام مائة حجة و مائة عمرة مبرورات متقبلات و هو عید اللّه الأکبر و ما بعث اللّه عز و جل نبیا إلا و تعید فی هذا الیوم و عرف حرمته و اسمه فی السماء یوم العهد المعهود و فی الأرض یوم المیثاق المأخوذ و الجمع المشهود- و من صلی فیه رکعتین یغتسل عند زوال الشمس من قبل أن تزول مقدار نصف ساعة یسأل اللّه عز و جل یقرأ فی کل رکعة سورة الحمد مرة و عشر مرات قل هو اللّه أحد و عشر مرات آیة الکرسی و عشر مرات إنا أنزلناه عدلت عند اللّه عز و جل مائة ألف حجة و مائة ألف عمرة و ما سأل اللّه عز و جل حاجة من حوائج الدنیا و الآخرة إلا قضیت له کائنة ما کانت الحاجة و إن فاتتک الرکعتان و الدعاء قضیتها بعد ذلک و من فطر فیه مؤمنا کان کمن أطعم فئاما و فئاما و فئاما فلم یزل یعد إلی أن عقد بیده عشرا ثم قال و تدری کم الفئام قلت لا قال مائة ألف کل فئام کان له ثواب من أطعم بعددها من النبیین و الصدیقین و الشهداء فی حرم اللّه عز و جل و سقاهم فی یوم ذی مسغبة و الدرهم فیه بألف ألف درهم- قال لعلک تری أن اللّه عز و جل خلق یوما أعظم حرمة منه لا- و اللّه لا- و اللّه لا- و اللّه ثم قال و لیکن من قولکم إذا التقیتم أن تقولوا الحمد لله الذی أکرمنا بهذا الیوم و جعلنا من الموفین بعهده إلینا و میثاقه الذی واثقنا به- من ولایة ولاة أمره و القوام بقسطه و لم یجعلنا من الجاحدین و المکذبین بیوم الدین ثم قال و لیکن من دعائک فی دبر هاتین الرکعتین أن تقول رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادِی لِلْإِیمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنَّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۳

وَ کَفِّرْ عَنَّا سَیِّئاتِنا وَ تَوَفَّنا مَعَ الْأَبْرارِ رَبَّنا وَ آتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ وَ لا تُخْزِنا یَوْمَ الْقِیامَةِ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمِیعادَ- ثم تقول بعد ذلک اللهم إنی أشهدک و کفی بک شهیدا و أشهد ملائکتک- و حملة عرشک و سکان سماواتک و أرضک بأنک أنت اللّه الذی لا إله إلا أنت المعبود الذی لیس من لدن عرشک إلی قرار أرضک معبود یعبد سواک- إلا باطل مضمحل غیر وجهک الکریم لا إله إلا أنت المعبود فلا معبود سواک تعالیت عما یقول الظالمون علوا کبیرا و أشهد أن محمدا عبدک و رسولک و أشهد أن علیا صلوات اللّه علیه أمیر المؤمنین و ولیهم و مولاهم- ربنا إننا سمعنا بالنداء و صدقنا المنادی رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم إذ نادی بنداء عنک بالذی أمرته أن یبلغ ما أنزلت إلیه من ولایة ولی أمرک فحذرته و أنذرته إن لم یبلغ أن تسخط علیه و أنه إن بلغ رسالاتک عصمته من الناس فنادی مبلغا وحیک و رسالاتک ألا- من کنت مولاه فعلی مولاه و من کنت ولیه فعلی ولیه و من کنت نبیه فعلی أمیره ربنا فقد أجبنا داعیک النذیر المنذر محمدا صلی اللّه علیه و آله و سلم عبدک و رسولک إلی علی بن أبی طالب علیه السلام الذی أنعمت علیه و جعلته مثلا لبنی إسرائیل أنه أمیر المؤمنین و مولاهم و ولیهم إلی یوم القیامة یوم الدین فإنک قلت إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنا عَلَیْهِ وَ جَعَلْناهُ مَثَلًا لِبَنِی إِسْرائِیلَ- ربنا آمنا و اتبعنا مولانا و ولینا و هادینا و داعینا و داعی الأنام و صراطک المستقیم السوی و حجتک و سبیلک الداعی إلیک علی بصیرة هو و من اتبعه- و سبحان اللّه عما یشرکون بولایته و ما یلحدون باتخاذ الولائج دونه فاشهد یا إلهی إنه الإمام الهادی المرشد الرشید علی أمیر المؤمنین الذی ذکرته فی کتابک فقلت وَ إِنَّهُ فِی أُمِّ الْکِتابِ لَدَیْنا لَعَلِیٌّ حَکِیمٌ لا أشرک معه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۴

إماما و لا اتخذ من دونه ولیجة- اللهم فإنا نشهد أنه عبدک الهادی من بعد نبیک النذیر المنذر و صراطک المستقیم و أمیر المؤمنین و قائد الغر المحجلین و حجتک البالغة و لسانک المعبر عنک فی خلقک و القائم بالقسط من بعد نبیک و دیان دینک و خازن علمک- و موضع سرک و عیبة علمک و أمینک المأخوذ میثاقه مع میثاق رسولک صلی اللّه علیه و آله و سلم من جمیع خلقک و بریتک شهادة الإخلاص لک بالوحدانیة بأنک أنت اللّه الذی لا إله إلا أنت و أن محمدا عبدک و رسولک و علیا أمیر المؤمنین و أن الإقرار بولایته تمام توحیدک و الإخلاص بوحدانیتک و کمال دینک و تمام نعمتک علی جمیع خلقک و بریتک فإنک قلت و قولک الحق الْیَوْمَ أَکْمَلْتُ لَکُمْ دِینَکُمْ وَ أَتْمَمْتُ عَلَیْکُمْ نِعْمَتِی وَ رَضِیتُ لَکُمُ الْإِسْلامَ دِیناً اللهم فلک الحمد علی ما مننت به علینا من

الإخلاص لک بوحدانیتک إذ هدیتنا لموالاة ولیک الهادی من بعد نبیک النبی المنذر و رضیت لنا الإسلام دینا بموالاته و أتممت علینا نعمتک التی جددت لنا عهدک و میثاقک و ذکرتنا ذلک و جعلتنا من أهل الإخلاص و التصدیق بعهدک و میثاقک و مع أهل الوفاء بذلک و لم تجعلنا من الناکثین و الجاحدین و المکذبین بیوم الدین و لم تجعلنا مع أتباع المغیرین و المبدلین و المنحرفین- و المبتکین آذان الأنعام و المغیرین خلق اللّه و من الذین استحوذ علیهم الشیطان فأنساهم ذکر اللّه و صدهم عن السبیل و عن الصراط المستقیم- و أکثر من قولک فی یومک و لیلتک أن تقول اللهم العن الجاحدین و الناکثین و المغیرین و المکذبین بیوم الدین من الأولین و الآخرین اللهم فلک الحمد علی إنعامک علینا بالهدی الذی هدیتنا إلی ولایة ولاة أمرک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۵

من بعد نبیک الأئمة الهداة الراشدین الذین جعلتهم أرکانا لتوحیدک و أعلام الهدی و منار التقوی و العروة الوثقی و کمال دینک و تمام نعمتک فلک الحمد آمنا بک و صدقنا نبیک و اتبعناه من بعد النذیر المنذر- و والینا ولیهم و عادینا عدوهم و برئنا من الجاحدین و الناکثین و المکذبین إلی یوم الدیناللهم فکما کان من شأنک یا صادق الوعد یا من لا یخلف المیعاد یا من هو کل یوم فی شأن أن أنعمت علینا بموالاة أولیائک المسئول عنها عبادک فإنک قلت و قولک الحق ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ یَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِیمِ و قلت وَ قِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُلُونَ و مننت علینا بشهادة الإخلاص لک بموالاة أولیائک الهداة من بعد النذیر المنذر البشیر و السراج المنیر و أکملت الدین بموالاتهم و البراءة من عدوهم و أتممت علینا النعمة التی جددت لنا عهدک و ذکرتنا میثاقک المأخوذ منا فی مبتدإ خلقک إیانا و جعلتنا من أهل الإجابة- و ذکرتنا العهد و المیثاق و لم تنسنا ذکرک فإنک قلت وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّکَ مِنْ بَنِی آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ وَ أَشْهَدَهُمْ عَلی أَنْفُسِهِمْ أَ لَسْتُ بِرَبِّکُمْ قالُوا بَلی- اللهم بلی شهدنا بمنک و لطفک بأنک أنت اللّه لا إله إلا أنت ربنا و محمد عبدک و رسولک نبینا و علی أمیر المؤمنین و الحجة العظمی و آیتک الکبری و النبإ العظیم الذی هم فیه مختلفون اللهم فکما کان من شأنک أن أنعمت علینا بالهدایة إلی معرفتهم فلیکن من شأنک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تبارک لنا فی یومنا هذا الذی ذکرتنا فیه عهدک و میثاقک و أکملت دیننا و أتممت علینا نعمتک و جعلتنا من أهل الإجابة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۶

و الإخلاص بوحدانیتک و من أهل الإیمان و التصدیق بولایة أولیائک- و البراءة من أعدائک و أعداء أولیائک الجاحدین المکذبین بیوم الدین و أن لا تجعلنا من الغاوین و لا تلحقنا بالمکذبین بیوم الدین و اجعل لنا قدم صدق مع المتقین و تجعل لنا مع المتقین إماما إلی یوم الدین یوم یدعی کل أناس بإمامهم و احشرنا فی زمرة الهداة المهدیین و أحینا ما أحییتنا علی الوفاء بعهدک و میثاقک المأخوذ منا و علینا لک و اجعل لنا مع الرسول سبیلا- و ثبت لنا قدم صدق فی الهجرة- اللهم و اجعل محیانا خیر المحیی و مماتنا خیر الممات و منقلبنا خیر المنقلب- حتی توفانا و أنت عنا راض قد أوجبت لنا حلول جنتک برحمتک و المثوی فی دارک و الإنابة إلی دار المقامة من فضلک لا یمسنا فیها نصب و لا یمسنا فیها لغوب ربنا إنک أمرتنا بطاعة ولاة أمرک و أمرتنا أن نکون مع الصادقین فقلت أَطِیعُوا اللّهَ وَ أَطِیعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِی الْأَمْرِ مِنْکُمْ و قلت اتَّقُوا اللّهَ وَ کُونُوا مَعَ الصّادِقِینَ فسمعنا و أطعنا ربنا فثبت أقدامنا و توفنا مسلمین مصدقین لأولیائک و لا تزغ قلوبنا بعد إذ هدیتنا و هب لنا من لدنک رحمة إنک أنت الوهاب- اللهم إنی أسألک بالحق الذی جعلته عندهم و بالذی فضلتهم علی العالمین جمیعا أن تبارک لنا فی یومنا هذا الذی أکرمتنا فیه و أن تتم علینا نعمتک و تجعله عندنا مستقرا و لا تسلبناه أبدا و لا تجعله مستودعا فإنک قلت فَمُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ فاجعله مستقرا و لا تجعله مستودعا و ارزقنا نصر دینک مع ولی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۷

هاد منصور من أهل بیت نبیک و اجعلنا معه و تحت رأیته شهداء صدیقین فی سبیلک و علی نصرة دینک- ثم تسأل بعد هذا حاجتک للآخرة و الدنیا فإنها و اللّه مقضیة فی هذا الیوم إن شاء اللّه

بیان

فی یوم ذی مسغبة من سغب إذا جاع وصف الیوم به مجازا مُنادِیاً یُنادِی لِلْإِیمانِ داعیا یدعو إلیه و هو الرسول ص ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ علی تصدیق رسلک أو علی السنة رسلک أو منزلا علی رسلک و الموعود هو الثواب أو النصرة علی الأعداء أمرته أن یبلغ إشارة إلی قوله تعالی یا أَیُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ ما أُنْزِلَ إِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَما بَلَّغْتَ رِسالَتَهُ وَ اللّهُ یَعْصِمُکَ مِنَ النّاسِ إلی علی متعلق بداعیک الذی أنعمت علیه و جعلته مثلا لبنی إسرائیل إشارة إلی قوله سبحانه فی عیسی ع إِنْ هُوَ إِلّا عَبْدٌ أَنْعَمْنا عَلَیْهِ وَ جَعَلْناهُ مَثَلًا لِبَنِی إِسْرائِیلَ أی عبرة عجیبة کالمثل السائر.

روی عن أمیر المؤمنین ع أنه قال جئت إلی النبی ص یوما فوجدته فی ملإ من قریش فنظر إلی فقال یا علی إنما مثلک فی هذه الأمة کمثل عیسی بن مریم أحبه قوم و أفرطوا فی حبه فهلکوا و أبغضه قوم و أفرطوا فی بغضه فهلکوا و اقتصد فیه قوم فنجوا فعظم ذلک علیهم و ضحکوا فنزلت الآیة.

و الولیجة من تتخذه معتمدا علیه من غیر أهلک و عیبة الرجل بالفتح موضع سره و التبتیک التقطیع کانوا فی الجاهلیة یشقون آذان أنعامهم إذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۸

ولدت خمسة أبطن و الخامس ذکر و یفقئون عین الحامی و یعفونه عن الرکوب إلی غیر ذلک من تغییر خلق اللّه شبه القوم بهم فوصفهم بأوصافهم لتشابه أفعالهم الناشئة من تشابه قلوبهم.

قال فی الفقیه و أما خبر صلاة یوم غدیر خم و الثواب المذکور فیه لمن صامه فإن شیخنا محمد بن الحسن رضی اللّه عنه کان لا یصححه و یقول إنه من طریق محمد بن موسی الهمدانی و کان کذابا غیر ثقة و کل ما لم یصححه ذلک الشیخ قدس اللّه سره و لم یحکم بصحته من الأخبار فهو عندنا متروک غیر صحیح انتهی کلامه طاب ثراه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۹

باب ۲۰۰ صلاة الاستخارة

[۱]

اشارة

۸۴۴۹- ۱ الکافی، ۳/ ۴۷۰/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن خالد عن النضر بن سوید عن یحیی الحلبی عن عمرو بن حریث قال قال أبو عبد اللّه ع صل رکعتین و استخر اللّه فو الله ما استخار اللّه مسلم إلا خار اللّه له البتة

بیان

یعنی ما طلب مسلم من اللّه الخیرة فی أمره بالدعاء قبل أن یرتکبه إلا جعل اللّه تعالی له ذلک الأمر خیرا.

هذا أحد معانی الاستخارة و لها معان أخر تستفاد من الأخبار الآتیة کطلب تیسیر ما فیه الخیرة أو طلب تعرف ما فیه الخیرة أو طلب

العزم علی ما فیه الخیرة و ما سوی طلب التعرف یکون بالصلاة و الدعاء و طلب التعرف قد یکون بانضمام غیره کالرقاع و البنادق و القیام إلی الصلاة و فتح المصحف و أخذ السبحة و عدها و القرعة و یأتی بیان ذلک کله إن شاء اللّه تعالی و الکل حسن أیها یأتی به العبد فقد استخار اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۰

[۲]

۸۴۵۰- ۲ الکافی، ۳/ ۴۷۰/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن عثمان عن التهذیب، ۳/ ۱۸۰/ ۲/ ۱ الحسین عن عثمان عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال کان علی بن الحسین ع إذا هم بأمر حج أو عمرة أو بیع أو شراء أو عتق تطهر- ثم صلی رکعتی الاستخارة و قرأ فیهما بسورة الحشر و سورة الرحمن ثم یقرأ المعوذتین و قل هو اللّه أحد إذا فرغ و هو جالس فی دبر الرکعتین- ثم یقول اللهم إن کان کذا و کذا خیرا لی فی دینی و دنیای و عاجل أمری و آجله فصل علی محمد و آله و یسره لی علی أحسن الوجوه و أجملها اللهم و إن کان کذا و کذا شرا لی فی دینی و دنیای و آخرتی و عاجل أمری و آجله فصل علی محمد و آله و اصرفه عنی رب صل علی محمد و آله و اعزم لی علی رشدی و إن کرهت ذلک أو أبته نفسی

[۳]

اشارة

۸۴۵۱- ۳ الکافی، ۳/ ۴۷۰/ ۳/ ۱ غیر واحد عن سهل عن أحمد بن محمد البصری عن القاسم بن عبد الرحمن الهاشمی عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أردت أمرا فخذ ست رقاع فاکتب فی ثلاث منها بسم اللّه الرحمن الرحیم خیرة من اللّه العزیز الحکیم لفلان بن فلانة افعل و فی ثلاث منها بسم اللّه الرحمن الرحیم خیرة من اللّه العزیز الحکیم لفلان بن فلانة لا تفعل ثم ضعها تحت مصلاک ثم صل رکعتین فإذا فرغت فاسجد سجدة و قل فیها مائة مرة أستخیر اللّه برحمته خیرة فی عافیة ثم استو جالسا و قل اللهم خر لی و اختر لی فی جمیع أموری فی یسر منک و عافیة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۱

ثم اضرب بیدک إلی الرقاع فشوشها و أخرج واحدة واحدة فإن خرج ثلاث متوالیات افعل فافعل الأمر الذی تریده و إن خرج ثلاث متوالیات لا- تفعل فلا تفعله و إن خرجت واحدة افعل و الأخری لا تفعل- فأخرج من الرقاع إلی خمس فانظر أکثرها فاعمل به و دع السادسة لا تحتاج إلیها

بیان

الخیرة بالکسر و کعنبة اسم من خار یخیر و من تخیر و من اختار

[۴]

اشارة

۸۴۵۲- ۴ الکافی، ۳/ ۴۷۲/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن حدید عن الفقیه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۵۱ مرازم قال قال لی أبو عبد اللّه ع إذا أراد أحدکم شیئا فلیصل رکعتین ثم لیحمد اللّه و لیثن علیه و یصلی علی محمد و علی أهل بیته و یقول اللهم إن کان هذا الأمر خیرا لی فی دینی و دنیای فیسره لی و اقدره و إن کان غیر ذلک فاصرفه عنی فسألته أی شیء أقرأ فیهما فقال اقرأ فیهما ما شئت- و إن شئت قرأت فیهما قل هو اللّه أحد و قل یا أیها الکافرون و قل هو اللّه أحد تعدل ثلاث القرآن

بیان

و اقدره کاضربه و انصره بمعنی قدره من التقدیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۲

[۵]

۸۴۵۳- ۵ الکافی، ۳/ ۴۷۲/ ۷/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن محمد بن عیسی عن عمرو بن إبراهیم عن خلف بن حماد عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له ربما أردت الأمر تفرق منی فریقان أحدهما یأمرنی و الآخر ینهانی قال فقال إذا کنت کذلک فصل رکعتین و استخر اللّه مائة مرة و مرة ثم انظر أجزم الأمرین لک فافعله فإن الخیرة فیه إن شاء اللّه و لتکن استخارتک فی عافیة فإنه ربما خیر للرجل فی قطع یده و موت ولده و ذهاب ماله

[۶]

اشارة

۸۴۵۴- ۶ الکافی، ۳/ ۴۷۳/ ۸/ ۱ علی بن محمد رفعه عنهم ع أنه قال لبعض أصحابه و قد سأله عن الأمر یمضی فیه و لا یجد أحدا یشاوره کیف یصنع قال شاور ربک قال فقال له کیف قال انو الحاجة فی نفسک ثم اکتب رقعتین فی واحدة لا و فی واحدة نعم و اجعلهما فی بندقتین من طین ثم صل رکعتین و اجعلهما تحت ذیلک و قل یا اللّه إنی أشاورک فی أمری هذا و أنت خیر مستشار و مشیر فأشر علی بما فیه صلاح و حسن عاقبة ثم أدخل یدک فإن کان فیها نعم فافعل و إن کان فیها لا فلا تفعل هکذا تشاور ربک

بیان

طریق هذه المشاورة لا ینحصر فی الرقعة و البندقة و الطین بل یشمل کل

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۳

ما یمکن استفادة ذلک منه مثل ما مضی فی حدیث الرقاع و مثل ما یأتی فی باب القرعة و غیر ذلک و إنما ذکر البندقة تعلیما و إرشادا للسائل

[۷]

۸۴۵۵- ۷ الكافى، ۳/ ۴۷۱/ ۴/ ۱ محمد عن التهذيب، ۳/ ۱۸۰/ ۳/ ۱ أحمد عن ابن فضال قال سأل الحسن بن الجهم أبا الحسن ع لابن أسباط فقال ما ترى له و ابن أسباط حاضر و نحن جميعا يركب البر أو البحر إلى مصر و أخبره بخبر طريق البر فقال فأت المسجد فى غير وقت صلاة الفريضة فصل ركعتين و استخر اللّه مائة مرة ثم انظر أى شىء يقع فى قلبك فاعمل به و قال له الحسن البر أحب إلى له قال و إلى

[۸]

۸۴۵۶- ۸ الكافى، ۳/ ۴۷۱/ ۵/ ۱ على عن أبيه عن ابن أسباط و محمد بن أحمد عن موسى بن القاسم البجلى عن ابن أسباط قال قلت لأبى الحسن الرضا ع جعلت فداك ما ترى آخذ برا أو بحرا فإن طريقنا مخوف شديد الخطر فقال أخرج برا و لا عليك أن تأتى مسجد رسول اللّه ص و تصلى ركعتين فى غير وقت فريضة ثم لتستخر اللّه مائة مرة و مرة ثم تنظر فإن عزم اللّه لك على البحر فقل الذى قال اللّه تعالى وَ قالَ ارْكَبُوا فِيها بِسْمِ اللّهِ مَجْراها وَ مُرْساها إِنَّ رَبِّى لَغَفُورٌ رَحِيمٌ فإن اضطرب بك البحر فاتكك على جانبك الأيمن و قل بسم اللّه اسكن بسكينة اللّه و قر بوقار اللّه و اهدأ بإذن اللّه و لا حول و لا قوة إلا بالله [العلى العظيم] قلنا أصلحك اللّه ما السكينة قال ريح تخرج من الجنة

الوافى، ج۹، ص: ۱۴۱۴

لها صورة كصورة الإنسان و رائحة طيبة و هى التى نزلت على إبراهيم فأقبلت تدور حول أركان البيت و هو يضع الأساطين- قيل له هى من التى قال اللّه تعالى فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ بَقِيَّةٌ مِمّا تَرَكَ آلُ مُوسى وَ آلُ هارُونَ قال تلك السكينة فى التابوت و كانت فيه طست يغسل فيها قلوب الأنبياء و كان التابوت يدور فى بنى إسرائيل مع الأنبياء ثم أقبل علينا فقال ما تابوتكم قلنا السلاح قال صدقتم هو تابوتكم و إن خرجت برا فقل الذى قال اللّه عز و جل سُبْحانَ الَّذِى سَخَّرَ لَنا هذا وَ ما كُنّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنّا إِلى رَبِّنا لَمُنْقَلِبُونَ و إنه ليس من عبد يقولها عند ركوبه فيقع من بعير أو دابة فيصيبه شىء بإذن اللّه ثم قال فإذا خرجت من منزلك- فقل بسم اللّه آمنت بالله توكلت على اللّه لا حول و لا قوة إلا بالله فإن الملائكة تضرب وجوه الشياطين و يقولون قد سمى اللّه و آمن بالله و توكل على اللّه و قال لا حول و لا قوة إلا بالله

[۹]

۸۴۵۷- ۹ الكافى، ۸/ ۲۴۱/ ۳۳۰/ ۱ العدة عن سهل عن عثمان عن هارون بن خارجة عن أبى عبد اللّه ع قال من استخار اللّه راضيا بما صنع اللّه له خار اللّه له حتما

[۱۰]

۸۴۵۸- ۱۰ الفقيه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۵۰ هارون بن خارجة عن أبى عبد اللّه ع قال إذا أراد أحدكم أمرا فلا يشاور فيه أحدا من الناس حتى يبدأ فيشاور اللّه تعالى قال قلت و ما مشاورة اللّه تعالى

الوافى، ج۹، ص: ۱۴۱۵

جعلت فداك قال يبدأ فيستخير اللّه فيه أولا ثم يشاور فيه فإنه إذا بدأ بالله تعالى أجرى له الخيرة على لسان من يشاء من الخلق

[۱۱]

۸۴۵۹- ۱۱ الفقیه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۵۲ سأل محمد بن خالد القسری أبا عبد اللّه ع عن الاستخارة فقال استخر اللّه فی آخر رکعة من صلاة اللیل و أنت ساجد مائة مرة و مرة قال کیف أقول قال تقول أستخیر اللّه برحمته أستخیر اللّه برحمته

[۱۲]

۸۴۶۰- ۱۲ الفقیه، ۱/ ۵۶۳/ ۱۵۵۳ و روی حماد بن عثمان عنه ع أنه قال فی الاستخارة أن یستخیر اللّه الرجل فی آخر سجدة من رکعتی الفجر مائة مرة و مرة و یحمد اللّه و یصلی علی النبی [و آله] ص- ثم یستخیر اللّه خمسین مرة ثم یحمد اللّه و یصلی علی النبی ص و یتم المائة و الواحدة

[۱۳]

۸۴۶۱- ۱۳ الفقیه، ۱/ ۵۶۳/ ۱۵۵۴ و روی حماد بن عیسی عن ناجیة عن أبی عبد اللّه ع أنه کان إذا أراد شراء العبد أو الدابة أو الحاجة الخفیفة أو الشیء الیسیر استخار اللّه عز و جل فیه سبع مرات فإذا کان أمرا جسیما استخار اللّه مائة مرة

[۱۴]

اشارة

۸۴۶۲- ۱۴ الفقیه، ۱/ ۵۶۳/ ۱۵۵۵ التهذیب، ۳/ ۱۸۲/ ۸/ ۱ و روی معاویة بن میسرة عنه ع أنه قال ما استخار اللّه عبد سبعین مرة بهذه الاستخارة إلا رماه اللّه بالخیرة یقول یا أبصر الناظرین

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۶

و یا أسمع السامعین و یا أسرع الحاسبین و یا أرحم الراحمین و یا أحکم الحاکمین صل علی محمد و أهل بیته و خر لی فی کذا و کذا

بیان

قال فی الفقیه قال أبی رضی اللّه عنه فی رسالته إلی إذا أردت یا بنی أمرا فصل رکعتین و استخر اللّه مائة مرة و مرة فما عزم لک فافعل و قل فی دعائک لا إله إلا اللّه الحلیم الکریم لا إله إلا اللّه العلی العظیم رب بحق محمد و آله صل علی محمد و آله و خر لی فی کذا و کذا للدنیا و الآخرة خیرة فی عافیة

[۱۵]

اشارة

۸۴۶۳- ۱۵ التهذیب، ۳/ ۳۱۰/ ۶/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن الحسن بن فضال عن أبیه عن الحسن بن الجهم عن أبی علی عن الیسع القمی قال قلت لأبی عبد اللّه ع أرید الشیء فأستخیر اللّه فیه- فلا یوفق فیه الرأی أفعله أو أدعه فقال انظر إذا قمت إلی الصلاة فإن الشیطان أبعد ما یکون من الإنسان إذا قام إلی الصلاة أی شیء یقع فی قلبک فخذ به و افتح المصحف فانظر إلی أول ما تری فیه فخذ به إن شاء اللّه

بیان

لعل المراد بالاستخارة هنا طلب العزم علی ما فیه الخیرة فمعنی عدم توفیق الرأی لها فی الشیء عدم حصول العزم له و لهذا أشار ع علیه بالإتیان بالاستخارة ثانیا لتعرف الخیر حینئذ و خیره فی ذلک بین طریقین و معنی أول ما تری فیه أول ما یقع نظرک علیه من الآیات لا أول ما فی الصفحة و یأتی فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۷

نوادر أبواب القرآن و فضائله

عن أبی عبد اللّه ع أنه قال لا تتفأل بالقرآن

فإن صح الحدیثان أمکن التوفیق بینهما بالفرق بین التفأل و الاستخارة فإن التفأل إنما یکون فیما سیقع و یتبین الأمر فیه کشفاء مریض أو موته و وجدان الضالة أو عدمه و ماله إلی تعجیل تعرف علم الغیب.

و قد ورد النهی عنه و عن الحکم فیه بتة لغیر أهله و کره التطیر فی مثله بخلاف الاستخارة فإنه طلب لمعرفة الرشد فی الأمر الذی أرید فعله أو ترکه و تفویض للأمر إلی اللّه سبحانه فی التعیین و استشارة إیاه عز و جل کما قال ع فی مرفوعة علی بن محمد السابقة هکذا تشاور ربک و بین الأمرین فرق واضح و إنما منع من التفأل بالقرآن و إن جاز بغیره إذا لم یحکم بوقوع الأمر علی البت لأنه إذا تفأل بغیر القرآن ثم تبین خلافه فلا بأس بخلاف ما إذا تفأل بالقرآن ثم تبین خلافه فإنه یفضی إلی إساءة الظن بالقرآن و لا یتأتی ذلک فی الاستخارة به لبقاء الإبهام فیه بعد و إن ظهر السوء لأن العبد لا یعرف خیره من شره فی شیء قال اللّه تعالی عَسی أَنْ تَکْرَهُوا شَیْئاً وَ هُوَ خَیْرٌ لَکُمْ وَ عَسی أَنْ تُحِبُّوا شَیْئاً وَ هُوَ شَرٌّ لَکُمْ وَ اللّهُ یَعْلَمُ وَ أَنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ.

و ربما یستخار لطلب التعرف بالدعاء و السبحة کما أشرنا إلیه سابقا و هی مرویة عن الصادق ع و ربما تروی عن صاحب زماننا ص أیضا و صورتها

أن تقرأ الحمد عشر مرات أو ثلاثا أو مرة و إنا أنزلناه کذلک- و هذا الدعاء ثلاث مرات أو مرة اللهم إنی أستخیرک لعلمک بعاقبة الأمور

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۸

و أستشیرک لحسن ظنی بک فی المأمول و المحذور اللهم إن کان الذی قد عزمت علیه مما قد نیطت بالبرکة أعجازه و بوادیه و حفت بالکرامة أیامه و لیالیه فخر لی- اللهم فیه خیرة ترد شموسه ذلولا و تقعض أیامه سرورا اللهم إما أمر فآتمر و إما نهی فأنتهی اللهم إنی أستخیرک برحمتک خیرة فی عافیة ثم تقبض علی السبحة و تنوی إن کان المقبوض وترا کان أمرا و إن کان زوجا کان نهیا أو بالعکس

و ربما یستخار لطلب التعرف بالقرعة و یأتی بیانها فی أبواب القضاء من کتاب الحسبة إن شاء اللّه

۸۴۶۴- ۱۶ التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۴/ ۱ عنه عن محمد بن الحسین عن ابن زرارة عن عیسی بن عبد اللّه عن أبیه عن جده عن علی ع قال قال اللّه عز و جل إن عبدی یستخیرنی فأخیر له فیغضب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۹

باب ۲۰۱ صلاة الحوائج

[۱]

۸۴۶۵- ۱ الکافی، ۳/ ۴۷۶/ ۱/ ۱ علی عن البرقی عن الفقیه، ۱/ ۵۵۹/ ۱۵۴۸ زیاد القندی عن عبد الرحیم القصیر قال دخلت علی أبی عبد اللّه ع فقلت جعلت فداک- إنی اخترعت دعاء قال دعنی من اختراعک إذا نزل بک أمر فافزع إلی رسول اللّه ص و صل رکعتین تهدیهما إلی رسول اللّه ص قلت کیف أصنع قال تغتسل و تصلی رکعتین تستفتح بهما افتتاح الفریضة و تشهد تشهد الفریضة فإذا فرغت من التشهد و سلمت قلت اللهم أنت السلام و منک السلام و إلیک یرجع السلام اللهم صل علی محمد و آل محمد و بلغ روح محمد منی السلام- و أرواح الأئمة الصادقین سلامی و اردد علی منهم السلام و السلام علیهم و رحمة اللّه و برکاته اللهم إن هاتین الرکعتین هدیة منی إلی رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم فأثبنی علیهما ما أملت و رجوت فیک و فی رسولک یا ولی المؤمنین- ثم تخر ساجدا و تقول یا حی یا قیوم یا حی [یا حیا] لا یموت یا حی لا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۰

إله إلا أنت یا ذا الجلال و الإکرام یا أرحم الراحمین أربعین مرة ثم ضع خدک الأیمن فتقولها أربعین مرة ثم ضع خدک الأیسر فتقولها أربعین مرة- ثم ترفع رأسک و تمد یدک فتقول أربعین مرة ثم ترد یدک إلی رقبتک و تلوذ بسبابتک و تقول ذلک أربعین مرة ثم خذ لحیتک بیدک الیسری و ابک أو تباک و قل یا محمد یا رسول اللّه أشکو إلی اللّه و إلیک حاجتی و إلی أهل بیتک الراشدین حاجتی و بکم أتوجه إلی اللّه فی حاجتی ثم تسجد و تقول- یا اللّه یا اللّه حتی ینقطع نفسک صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا قال أبو عبد اللّه ع فأنا الضامن علی اللّه أن لا یبرح حتی تقضی حاجته

[۲]

۸۴۶۶- ۲ الکافی، ۳/ ۴۷۷/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابنا رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال فی الرجل یحزنه الأمر أو یرید الحاجة قال یصلی رکعتین و یقرأ فی إحدیهما قل هو اللّه أحد ألف مرة و فی الأخری مرة ثم یسأل حاجته

[۳]

اشارة

۸۴۶۷- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۴۹ محمد بن أحمد عن إبراهیم بن هاشم عن محمد بن سنان یرفعه إلی أبی عبد اللّه ع الحدیث

بیان

یحزنه بالمجرد و المزیدین یجعله حزینا و بالباء الموحدة ینوبه و یشتد علیه

[۴]

۸۴۶۸- ۴ الکافی، ۳/ ۴۷۷/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن دویل عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۱

مقاتل بن مقاتل قال قلت للرضا ع جعلت فداک علمنی دعاء لقضاء الحوائج فقال إذا کانت لک حاجة إلی اللّه تعالی مهمة فاغتسل و البس أنظف ثیابک و شم شیئا من الطیب ثم ابرز تحت السماء فصل رکعتین تفتتح الصلاة فتقرأ فاتحة الکتاب و قل هو اللّه أحد خمس عشرة مرة- ثم ترکع فتقرأ خمس عشرة مرة ثم تتمها علی مثال صلاة التسبیح غیر أن القراءة خمس عشرة مرة فإذا سلمت فاقرأها خمس عشرة مرة ثم تسجد فتقول فی سجودک اللهم إن کل معبود من لدن عرشک إلی قرار أرضک- فهو باطل سواک فإنک أنت اللّه الحق المبین اقض لی حاجة کذا و کذا- الساعة الساعة و تلح فیما أردت

[۵]

۸۴۶۹- ۵ الکافی، ۳/ ۴۷۷/ ۴/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسین عن أبی علی الخراز قال حضرت أبا عبد اللّه ع فأتاه رجل فقال له جعلت فداک أخی به بلیة أستحیی [أستحی] أن أذکرها فقال له استر ذلک و قل له یصوم یوم الأربعاء و الخمیس و الجمعة و یخرج إذا زالت الشمس و یلبس ثوبین إما جدیدین و إما غسیلین حیث لا یراه أحد فیصلی و یکشف عن رکبتیه و یتمطی براحتیه الأرض و جبینیه و یقرأ فی صلاته فاتحة الکتاب عشر مرات و قل هو اللّه أحد عشر مرات فإذا رکع قرأ خمس عشرة مرة قل هو اللّه أحد فإذا سجد قرأها عشرا فإذا رفع رأسه قبل أن یسجد قرأها عشرین مرة یصلی أربع رکعات علی مثل هذا فإذا فرغ من التشهد قال یا معروفا بالمعروف یا أول الأولین یا آخر الآخرین یا ذا القوة المتین یا رازق المساکین یا أرحم الراحمین إنی اشتریت نفسی منک بثلث ما أملک فاصرف عنی شر ما ابتلیت به إنک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۲

علی کل شیء قدیر

[۶]

۸۴۷۰- ۶ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۵/ ۱ العدة عن التهذیب، ۳/ ۳۱۳/ ۱۵/ ۱ أحمد عن السراد عن الحسن بن صالح قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول من توضأ فأحسن الوضوء و صلی رکعتین فأتم رکوعهما و سجودهما ثم جلس فأثنی علی اللّه عز و جل و صلی علی رسول اللّه ص ثم سأل اللّه حاجته فقد طلب الخیر فی [من] مظانه و من طلب الخیر فی [من] مظانه لم یخب

[۷]

۸۴۷۱- ۷ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۶/ ۱ محمد عن التهذیب، ۳/ ۳۱۳/ ۱۶/ ۱ أحمد عن محمد بن إسماعیل عن عبد اللّه بن عثمان أبی إسماعیل السراج عن عبد اللّه بن وضاح و علی بن أبی حمزة عن إسماعیل بن الأرقط و أمه أم سلمة أخت أبی عبد اللّه ع قال مرضت فی شهر رمضان مرضا شدیدا حتی ثقلت- و اجتمعت بنو هاشم لیلا للجنازة و هم یرون أنی میت فجزعت أمی علی- فقال لها أبو عبد اللّه ع خالی اصعدی إلی فوق البیت فابرزی إلی السماء و صلی رکعتین فإذا سلمت فقولی اللهم إنک وهبته لی و لم یک شیئا- اللهم

إنی أستوهبکه مبتدئا فأعرنیه قال ففعلت فأفقت و قعدت و دعوا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۳

بسحور لهم هریسة فتسحروا بها و تسحرت معهم

[۸]

۸۴۷۲- ۸ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۷/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۳/ ۱۷/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی إسماعیل السراج عن ابن مسکان عن شرحبیل الکندی عن أبی جعفر ع قال إذا أردت أمرا تسأله ربک فتوضأ و أحسن الوضوء ثم صل رکعتین و عظم اللّه و صل علی النبی ص و قل بعد التسلیم اللهم أسألک بأنک ملک و أنک علی کل شیء مقتدر و بأنک ما تشاء من أمر یکون اللهم إنی أتوجه إلیک بنبیک محمد نبی الرحمة صلی اللّه علیه و آله و سلم یا محمد یا رسول اللّه إنی أتوجه بک إلی اللّه ربک و ربی لینجح لی بک طلبتی اللهم بنبیک أنجح لی طلبتی بمحمد ثم سل حاجتک

[۹]

۸۴۷۳- ۹ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۸/ ۱ العدة عن أحمد و أبو داود عن التهذیب، ۳/ ۳۱۴/ ۱۸/ ۱ الحسین عن فضالة عن ابن وهب عن زرارة عن أبی عبد اللّه ع قال فی الأمر یطلبه الطالب من ربه قال تصدق فی یومک علی ستین مسکینا علی کل مسکین صاعا بصاع النبی ص فإذا کان اللیل اغتسلت فی الثلث الباقی و لبست أدنی ما تلبس من تعول من الثیاب إلا أن علیک فی تلک الثیاب إزارا ثم تصلی رکعتین فإذا وضعت جبهتک فی الرکعة الأخیرة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۴

للسجود هللت اللّه و عظمته و قدسته و مجدته و ذکرت ذنوبک فأقررت بما تعرف منها مسمی ثم رفعت رأسک ثم إذا وضعت رأسک للسجدة الثانیة استخرت اللّه مائة مرة اللهم إنی أستخیرک ثم تدعو اللّه بما شئت و تسأله إیاه و کلما سجدت فأفض برکبتیک إلی الأرض ثم ترفع الإزار حتی تکشفهما و اجعل الإزار من خلفک بین ألییک و باطن ساقیک

[۱۰]

۸۴۷۴- ۱۰ التهذیب، ۱/ ۱۱۷/ ۳۹/ ۱ المشایخ عن ابن أبان عن الحسین مثله إلا أنه قال فإذا کان اللیل فاغتسل فی ثلث اللیل الثانی- و البس أدنی ما تلبس الحدیث إلی أن قال فإذا رفع رأسه فی السجدة الثانیة استخار اللّه مائة مرة یقول و ذکر الدعاء

[۱۱]

اشارة

۸۴۷۵- ۱۱ الفقیه، ۱/ ۵۵۵/ ۱۵۴۲ روی مرازم عن العبد الصالح موسی بن جعفر ع قال إذا فدحک أمر عظیم فتصدق فی نهارک علی ستین مسکینا علی کل مسکین [نصف] صاع بصاع النبی ص من تمر أو بر أو شعیر فإذا کان باللیل اغتسلت فی ثلث اللیل الأخیر ثم لبست أدنی ما تلبس من تعول من الثیاب إلا أن علیک فی تلک الثیاب إزارا ثم تصلی رکعتین تقرأ فیهما بالتوحید و قل یا أیها

الکافرون قال فإذا وضعت جبینک فی الرکعة الأخیرة للسجود هللت اللّه و قدسته و عظمته و مجدته ثم ذکرت ذنوبک فأقررت بما تعرف منها تسمی و ما لم تعرف منها أقررت به جملة ثم رفعت رأسک فإذا وضعت جبینک فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۵

السجدة الثانیة استخرت اللّه مائة مرة تقول اللهم إنی أستخیرک بعلمک- ثم تدعو اللّه بما شئت من أسمائه و تقول یا کائنا قبل کل شیء و یا مکون کل شیء و یا کائنا بعد کل شیء افعل بی کذا و کذا و کلما سجدت فأفض برکبتک إلی الأرض و ترفع الإزار حتی تکشف عنها و اجعل الإزار من خلفک بین ألیتیک و باطن ساقیک فإنی أرجو أن تقضی حاجتک إن شاء اللّه و ابدأ بالصلاة علی النبی و أهل بیته ص

بیان

فدحک أی نزل بک و أثقلک

[۱۲]

۸۴۷۶- ۱۲ الکافی، ۳/ ۴۷۹/ ۹/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن الحارث بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا کانت لک حاجة فتوضأ و صل رکعتین ثم احمد اللّه و أثن علیه و اذکر من آلائه ثم ادع تجب

[۱۳]

۸۴۷۷- ۱۳ الکافی، ۳/ ۴۷۹/ ۱۰/ ۱ العدة عن أحمد عن ابن فضال عن ثعلبة بن میمون عن الحارث بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أردت حاجة فصل رکعتین و صل علی محمد و آل محمد و سل تعطه

[۱۴]

اشارة

۸۴۷۸- ۱۴ الکافی، ۳/ ۴۷۹/ ۱۱/ ۱ محمد عن أحمد عن عمر بن عبد العزیز عن جمیل قال کنت عند أبی عبد اللّه ع فدخلت علیه امرأة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۶

و ذکرت أنها ترکت ابنها و قد قالت بالملحفة علی وجهه میتا فقال لها لعله لم یمت فقومی فاذهبی إلی بیتک فاغتسلی و صلی رکعتین و ادعی و قولی- یا من وهبه لی و لم یک شیئا جدد هبته لی ثم حرکیه و لا تخبری بذلک أحدا قالت ففعلت فحرکته فإذا هو قد بکی

بیان

قالت بالملحفة أی ألقتها فإن فی معنی القول توسعا یطلق علی معان کثیرة تعرف بالقرائن

[۱۵]

اشارة

۸۴۷۹- ۱۵ الفقیه، ۱/ ۵۵۶/ ۱۵۴۳ التهذیب، ۳/ ۱۸۳/ ۲/ ۱ روی موسی بن القاسم البجلی عن صفوان بن یحیی و محمد بن سهل عن أشیاخهما عن أبی عبد اللّه ع قال إذا حضرت لک حاجة مهمة إلی اللّه عز و جل فصم ثلاثة أیام متوالیة الأربعاء و الخمیس و الجمعة فإذا کان یوم الجمعة إن شاء اللّه فاغتسل و البس ثوبا جدیدا ثم اصعد إلی أعلی البیت فی دارک و صل فیه رکعتین و ارفع یدیک إلی السماء ثم قل اللهم إنی حللت بساحتک لمعرفتی بوحدانیتک و صمدانیتک و إنه لا قادر علی حاجتی غیرک و قد علمت یا رب إنه کلما تظاهرت نعمک علی اشتدت فاقتی إلیک و قد طرقنی هم کذا و کذا و أنت بکشفه عالم غیر معلم واسع غیر متکلف فأسألک باسمک الذی وضعته علی الجبال فنسفت و وضعته علی السماء فانشقت و علی النجوم فانتثرت و علی الأرض

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۷

فسطحت و أسألک بالحق الذی جعلته عند محمد و الأئمة و تسمیهم إلی آخرهم أن تصلی علی محمد و أهل بیته و أن تقضی حاجتی و أن تیسر لی عسیرها و تکفینی مهمها فإن فعلت فلک الحمد و إن لم تفعل فلک الحمد غیر جائر فی حکمک و لا متهم فی قضائک و لا حائف فی عدلک و تلصق خدک بالأرض و تقول- اللهم إن یونس بن متی عبدک دعاک فی بطن الحوت و هو عبدک فاستجبت له و أنا عبدک أدعوک فاستجب لی ثم قال أبو عبد اللّه ع لربما کانت الحاجة لی فأدعو بهذا فأرجع و قد قضیت

بیان

و لا حائف فی عدلک بإهمال الحاء من الحیف

[۱۶]

اشارة

۸۴۸۰- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۵۵۷/ ۱۵۴۴ التهذیب، ۳/ ۱۸۲/ ۱/ ۱ روی سماعة عن أبی عبد اللّه ع أنه قال إن أحدکم إذا مرض دعا الطبیب و أعطاه و إذا کانت له حاجة إلی سلطان رشا البواب و أعطاه- و لو أن أحدکم إذا فدحه أمر فزع إلی اللّه تعالی فتطهر و تصدق بصدقة قلت أو کثرت ثم دخل المسجد فصلی رکعتین فحمد اللّه و أثنی علیه و صلی علی النبی و أهل بیته ثم قال اللهم إن عافیتنی من مرضی أو رددتنی من

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۸

سفری أو عافیتنی مما أخاف من کذا و کذا إلا آتاه اللّه ذلک و هی الیمین الواجبة و ما جعل اللّه تعالی علیه فی الشکر

بیان

إلا آتاه اللّه یعنی ما فعل ذلک إلا آتاه اللّه و مثل هـذا الحـذف شائع و هی الیمین الواجبة أی التی أوجب اللّه تعالی علی نفسه أبرارها فوجبت علیه فإن من فعل ذلک آتاه ما سأل أراد بالیمین ما یوجب بالیمین و هو شائع و ما جعل اللّه علیه فی الشكر أی ما أوجب علی نفسه فی شكره لعبده إذا فعل ذلک

[۱۷]

۸۴۸۱- ۱۷ الفقیه، ۱/ ۵۵۸/ ۱۵۴۵ كـان علی بن الحسـین ع إذا حزبه أمر لبس ثوبین من أغلـظ ثیابه و أخشـنها ثم ركع فی آخر اللیل ركعتین حتی إذا كان فی آخر سـجدة من سـجوده سبح اللّه مائة تسبیحة و حمد اللّه مائة مرة و هلل اللّه مائة مرة و كبر اللّه مائة مرة ثم یعترف بـذنوبه كلهـا ما عرف منها أقر له تبارک و تعالی به فی سـجوده و ما لم یـذكر منها اعترف به جملـة ثم یـدعو اللّه عز و جل و یفضی بركبتیه إلی الأرض

[۱۸]

۸۴۸۲- ۱۸ الفقیه، ۱/ ۵۵۹/ ۱۵۴۶ روی عن یونس بن عمار قال شكوت إلی أبی عبد اللّه ع رجلا كان یؤذینی فقال ادع علیه فقلت قد دعوت علیه فقال لیس هكذا و لكن أقلع عن الذنوب و صم و صل و تصدق فإذا كان آخر اللیل فأسبغ الوضوء ثم قم فصل

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۹

ركعتین ثم قل و أنت ساجـد اللهم إن فلان بن فلان قـد آذانی اللهم أسـقم بـدنه و اقطع أثره و انقص أجله و عجل له ذلک فی عامی هذا قال ففعلت فما لبث أن هلک

[۱۹]

۸۴۸۳- ۱۹ الفقیه، ۱/ ۵۵۹/ ۱۵۴۷ روی ابن أذینة عن شـیخ من آل سعد قال كان بینی و بین رجل من أهل المدینة خصومة ذات خطر عظیم فدخلت علی أبی عبد اللّه ع فذكرت ذلک له و قلت علمنی شـیئا لعل اللّه یرد علی مظلمتی فقال إذا أردت العدو فصل بین القبر و المنبر ركعتین أو أربع ركعات و إن شـئت ففی بیتک و سل اللّه أن یعینک و خـذ شـیئا مما تیسـر فتصدق به علی أول مسـكین تلقاه قال ففعلت ما أمرنی فقضی لی و رد اللّه تعالی علی أرضی

[۲۰]

اشارة

۸۴۸۴- ۲۰ الكافی، ۳/ ۴۷۳/ ۱/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۱/ ۱۱/ ۱ النیسابوریان عن صـفوان عن ابن مسـكان عن محمد بن علی الحلبی قال شكا رجل إلی أبی عبـد اللّه ع الفاقـة و الحرفـة فی التجارة بعـد یسار قـد كان فیه ما یتوجه فی حاجة إلا ضاقت علیه المعیشة فأمره أبو عبـد اللّه ع أن یـأتی مقـام رسول اللّه ص بین القبر و المنبر فیصـلی ركعتین و یقول مائـة مرة اللهم إنی أسألک بقوتک و قـدرتک- و بعزتک و ما أحاط به علمک أن تیسـر لی من التجارة أوسـعها [أسـبغها] رزقا و أعمها فضلا و خیرها عاقبة قال الرجل ففعلت ما أمرنی

به أبو عبد اللّه ع فما توجهت بعد ذلک فی وجه إلا رزقنی اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۰

بیان

الحرفة مثلثة الحرمان و حرف فی ماله بالضم ذهب منه شیء

[۲۱]

اشارة

۸۴۸۵- ۲۱ الکافی، ۳/ ۴۷۳/ ۲/ ۱ العدة عن التهذیب، ۳/ ۳۱۱/ ۱۲/ ۱ ابن عیسی عن أحمد بن أبی داود عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال جاء رجل إلی النبی ص فقال یا رسول اللّه إنی ذو عیال و علی دین و قد اشتد حالی فعلمنی دعاء إذا دعوت اللّه به رزقنی اللّه ما أقضی به دینی- و أستعین به علی عیالی فقال یا عبد اللّه توضأ و أسبغ وضوءک ثم صل رکعتین تتم الرکوع و السجود فیهما ثم قل یا ماجد یا واحد یا کریم أتوجه إلیک بمحمد نبیک نبی الرحمة یا محمد یا رسول اللّه إنی أتوجه بک إلی اللّه ربک و رب کل شیء أن تصلی علی محمد و علی أهل بیته و أسألک نفحة من نفحاتک و فتحا یسیرا و رزقا واسعا ألم به شعثی و أقضی به دینی- و أستعین به علی عیالی

بیان

النفحة فوح الطیب و اللم الجمع و الشعث محرکة انتشار الأمر و ألم اللّه شعثه قارب بین شتیت أموره

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۱

[۲۲]

۸۴۸۶- ۲۲ التهذیب، ۳/ ۳۱۱/ ۱۲/ ۱ أحمد عن أحمد بن أبی داود عن ابن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال جاء رجل إلی الرضا ع فقال له یا بن رسول اللّه إنی ذو عیال الحدیث

[۲۳]

اشارة

۸۴۸۷- ۲۳ الکافی، ۳/ ۴۷۴/ ۳/ ۱ العدة عن التهذیب، ۳/ ۳۱۲/ ۱۳/ ۱ أحمد عن التمیمی عن صباح الحذاء عن ابن الطیار قال قلت لأبی عبد اللّه ع إنه کان فی یدی شیء تفرق و ضقت ضیقا شدیدا فقال لی أ لک حانوت فی السوق قلت نعم و قد ترکته فقال إذا

رجعت إلی الکوفة فاقعد فی حانوتک و اکنسه فإذا أردت أن تخرج إلی سوقک فصل رکعتین أو أربع رکعات ثم قل فی دبر صلاتک توجهت بلا حول منی و لا قوة و لکن بحولک یا رب و قوتک أبرأ إلیک من الحول و القوة إلا بک فأنت حولی و منک قوتی اللهم فارزقنی من فضلک الواسع رزقا کثیرا طیبا و أنا خائض فی عافیتک فإنه لا یملکها أحد غیرک- قال ففعلت ذلک و کنت أخرج إلی دکانی حتی خفت أن یأخذنی الجابی بأجرة دکانی و ما عندی شیء قال فجاء جالب بمتاع فقال لی تکرینی نصف بیتک فأکریته نصف بیتی بکراء البیت کله قال و عرض متاعه فأعطی به شیئا لم یبعه فقلت له هل لک إلی خیر تبیعنی عدلا من متاعک هذا أبیعه و آخذ فضله و أدفع إلیک ثمنه قال و کیف لی بذلک قال قلت له و لک اللّه علی بذلک قال فخذ عدلا منها فأخذته و رقمته و جاء برد

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۲

شدید فبعت المتاع من یومی و دفعت إلیه الثمن و أخذت الفضل فما زلت آخذ عدلا عدلا فأبیعه و آخذ فضله و أرد علیه رأس المال حتی رکبت الدواب و اشتریت الرقیق و بنیت الدور

بیان

خائض فی عافیتک فی بعض النسخ خافض بالفاء من الخفض بمعنی سعة العیش و هو أوضح و کذا فیما یأتی من مواضعه

[۲۴]

۸۴۸۸- ۲۴ الکافی، ۳/ ۴۷۴/ ۴/ ۱ علی عن أحمد عن علی بن الحکم عن ابن الولید بن صبیح عن أبیه قال قال أبو عبد اللّه ع یا ولید أین حانوتک من المسجد فقلت علی بابه فقال إذا أردت أن تأتی حانوتک فابدأ بالمسجد فصل فیه رکعتین أو أربعا ثم قل غدوت بحول اللّه و قوته و غدوت بلا حول منی و لا قوة بل بحولک و قوتک یا رب اللهم إنی عبدک ألتمس من فضلک کما أمرتنی فیسر لی ذلک و أنا خائض فی عافیتک

[۲۵]

۸۴۸۹- ۲۵ الکافی، ۳/ ۴۷۵/ ۵/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن صفوان بن یحیی عن محمد بن الحسن العطار عن رجل من أصحابنا عن أبی عبد اللّه ع قال قال لی یا فلان أ ما تغدو فی الحاجة أ ما تمر بالمسجد الأعظم عندکم بالکوفة قلت بلی قال فصل فیه أربع رکعات قل فیهن غدوت بحول اللّه و قوته غدوت بغیر حول منی و لا قوة و لکن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۳

بحولک یا رب و قوتک أسألک برکة هذا الیوم و برکة أهله و أسألک أن ترزقنی من فضلک حلالا طیبا تسوقه إلی بحولک و قوتک و أنا خائض فی عافیتک

[۲۶]

اشارة

۸۴۹۰- ۲۶ الکافی، ۳/ ۴۷۵/ ۷/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن الولید بن صبیح عن أبی عبد اللّه ع قال إذا غدوت فی حاجتک بعد أن تجب الصلاة فصل رکعتین فإذا فرغت من التشهد قلت اللهم إنی غدوت ألتمس من فضلک کما أمرتنی فارزقنی رزقا حلالا طیبا و أعطنی فیما رزقتنی العافیة تعیدها ثلاث مرات ثم تصلی رکعتین أخراوین فإذا فرغت من التشهد قلت بحول اللّه و قوته غدوت بغیر حول منی و لا قوة- و لکن بحولک یا رب و قوتک و أبرأ إلیک من الحول و القوة اللهم إنی أسألک برکة هذا الیوم و برکة أهله و أسألک أن ترزقنی من فضلک رزقا واسعا طیبا حلالا تسوقه إلی بحولک و قوتک و أنا خائض فی عافیتک تقولها ثلاثا

بیان

بعد أن تجب الصلاة أی بعد أن فرغت من الفریضة

[۲۷]

اشارة

۸۴۹۱- ۲۷ الکافی، ۳/ ۴۷۵/ ۶/ ۱ علی بن محمد بن عبد اللّه عن إبراهیم بن إسحاق عن عبد اللّه بن أحمد عن الحسن بن عروة ابن أخت شعیب العقرقوفی عن خاله شعیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۴

التهذیب، ۲/ ۲۳۷/ ۸/ ۱ ابن محبوب عن الحسن بن علی بن النعمان عن ابن فضال عن عروة عن خاله شعیب قال قال أبو عبد اللّه ع من جاع فلیتوضأ و لیصل رکعتین ثم یقول یا رب إنی جائع فأطعمنی فإنه یطعم من ساعته

بیان

هذا الحدیث رواه فی التهذیب عن الکافی بالإسناد الأول تارة و أخری بإسناده المختص به إلی عروة عن خاله شعیب بدون ذکر ابنه الحسن کما ذکر و فیه ما فیه و کلاهما مجهولان

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۵

باب ۲۰۲ النوادر

[۱]

۸۴۹۲- ۱ الکافی، ۳/ ۴۸۰/ ۱/ ۱ النیسابوریان عن حماد عن العقرقوفی عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی ع إذا هاله شیء فزع إلی الصلاة ثم تلا هذه الآیة وَ اسْتَعِینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلٰاةِ

[۲]

۸۴۹۳- ۲ الکافی، ۳/ ۴۸۰/ ۲/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۴/ ۱۹/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن حریز عن أبی عبد اللّه ع قال اتخذ مسجدا فی بیتک فإذا خفت شیئا فالبس ثوبین غلیظین من أغلظ ثیابک- و صل فیهما ثم اجث علی رکبتیک فاصرخ إلی اللّه و سله الجنة و تعوذ بالله من شر الذی تخافه و إیاک أن یسمع اللّه منک کلمة بغی و إن أعجبتک نفسک و عشیرتک

[۳]

اشارة

۸۴۹۴- ۳ الکافی، ۳/ ۴۸۱/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن إسماعیل عن أبی إسماعیل السراج عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال فی صلاة الشکر إذا أنعم اللّه علیک بنعمة فصل رکعتین

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۶

تقرأ فی الأولی بفاتحة الکتاب و قل هو اللّه أحد و تقرأ فی الثانیة بفاتحة الکتاب و قل یا أیها الکافرون و تقول فی الرکعة الأولی فی رکوعک و سجودک الحمد لله شکرا شکرا و حمدا و تقول فی الرکعة الثانیة فی رکوعک و سجودک الحمد لله الذی استجاب دعائی و أعطانی مسألتی

بیان

و من جملة الصلوات المسنونة المستحبة صلاة من أراد سفرا و یأتی ذکرها فی أبواب السفر من کتاب الحج إن شاء اللّه و منها صلاة من هم بالتزویج و صلاة من دخل بأهله و صلاة من أراد أن یحبل له و یأتی ذکرها جمیعا فی کتاب النکاح إن شاء اللّه.

آخر أبواب بقیة الصلوات المفروضات و المسنونات و الحمد لله أولا و آخرا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۹

أبواب الذکر و الدعاء و فضائلهما

الآیات

اشارة

قال اللّه عز و جل یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اذْکُرُوا اللَّهَ ذِکْراً کَثِیراً وَ سَبِّحُوهُ بُکْرَةً وَ أَصِیلًا.

و قال اللّه تعالی وَ اذْکُرُوا اللَّهَ کَثِیراً لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ.

و قال سبحانه وَ اذْکُرْ رَبَّکَ فِی نَفْسِکَ تَضَرُّعاً وَ خِیفَةً وَ دُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَ الْآصالِ وَ لا تَکُنْ مِنَ الْغافِلِینَ إِنَّ الَّذِینَ عِنْدَ رَبِّکَ لا یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِهِ وَ یُسَبِّحُونَهُ وَ لَهُ یَسْجُدُونَ.

و قال سبحانه ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِینَ.

و قال جل ذکره ادْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَ خُفْیَةً إِنَّهُ لا یُحِبُّ الْمُعْتَدِینَ وَ لا تُفْسِدُوا فِی الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاحِها وَ ادْعُوهُ خَوْفاً وَ طَمَعاً إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِیبٌ مِنَ الْمُحْسِنِینَ

بيان

اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْراً كَثِيراً أثنوا عليه بضروب الثناء من التمجيد و التهليل و التسبيح و التكبير و أكثروا ذلك وَ سَبِّحُوهُ نزهوه عما لا يليق به بُكْرَةً وَ أَصِيلًا غدوا و عشيا أو دائما أو المراد أطيعوا اللّه و أكثروا من طاعته و صلوا في جميع أوقاتها فيكون التسبيح كناية عن الصلاة فِي نَفْسِكَ لأنه أدخل في الإخلاص تَضَرُّعاً تذللا و تملقا إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ و هم الملائكة أو كل من له مقام العندية و الدنو لا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِهِ مع جلالة أمرهم و علو قدرهم لا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ المجاوزين الحد المرسوم في العبادات و الدعوات وَ لا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بالعمل بالمعاصي بَعْدَ إِصْلاحِها بعد أن أصلحها اللّه بالكتب و الرسل.

في هذه الآية دلالة على كراهة ما تفعله المتصوفة من رفعهم الأصوات بكلمة التوحيد و إظهارهم المواجيد فإنه اعتداء و مجاوزة عن حد ما رسمه الشرع في الذكر و العبادة هذا إن اقتصروا على الإجهار بالذكر و أما سائر ما يفعلونه من التغني بالأشعار في أثناء الأذكار و التواجد بالسماع و استمالة الأبصار و الأسماع و الإتيان بالشهيق و النهيق و الرقص و التصفيق و الهبوط و السقوط فلا شك أنه بدع في الدين بل كاد يكون استهزاء بالشرع المبين أعاذنا اللّه من شر الشياطين

الوافي، ج۹، ص: ۱۴۴۱

باب ۲۰۳ ذكر اللّه تعالى في كل مجلس

[۱]

۸۴۹۵- ۱ الكافي، ۲/ ۴۹۶/ ۱/ ۱ العدة عن البرقي عن أبيه عن خلف بن حماد عن ربعي عن الفضيل بن يسار قال قال أبو عبد اللّه ع ما من مجلس يجتمع فيه أبرار و فجار فيقومون على غير ذكر اللّه تعالى إلا كان حسرة عليهم يوم القيامة

[۲]

۸۴۹۶- ۲ الكافي، ۲/ ۴۹۶/ ۲/ ۱ حميد عن ابن سماعة عن وهيب بن حفص عن أبي بصير عن أبي عبد اللّه ع قال ما اجتمع في مجلس قوم لم يذكروا اللّه تعالى و لم يذكرونا إلا كان ذلك المجلس حسرة عليهم يوم القيامة- ثم قال قال أبو جعفر ع إن ذكرنا من ذكر اللّه و ذكر عدونا من ذكر الشيطان

[۳]

۸۴۹۷- ۳ الكافي، ۲/ ۴۹۷/ ۵/ ۱ القميان عن صفوان عن النوفلي عن أبي عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص ما

الوافي، ج۹، ص: ۱۴۴۲

من قوم اجتمعوا في مجلس فلم يذكروا اسم اللّه تعالى و لم يصلوا على نبيهم- إلا كان ذلك المجلس حسرة و وبالا عليهم

[۴]

۸۴۹۸- ۴ الكافي، ۲/ ۴۹۷/ ۶/ ۱ العدة عن سهل عن السراد عن ابن رئاب عن الحلبي عن أبي عبد اللّه ع قال لا بأس بذكر اللّه تعالى و أنت تبول فإن ذكر اللّه تعالى حسن على كل حال فلا تسأم من ذكر اللّه تعالى

[۵]

۸۴۹۹- ۵ الکافی، ۲/ ۴۹۷/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عبد اللّه بن سنان عن الثمالی عن أبی جعفر ع قال مکتوب فی التوراة التی لم تغیر أن موسی ع سأل ربه فقال إلهی إنه یأتی علی مجالس أعزک و أجلک أن أذکرک فیها فقال یا موسی إن ذکری حسن علی کل حال

[۶]

۸۵۰۰- ۶ الکافی، ۲/ ۴۹۶/ ۴/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی جعفر ع قال مکتوب فی التوراة التی لم تغیر أن موسی ع سأل ربه فقال- یا رب أ قریب أنت منی فأناجیک أم بعید فأنادیک فأوحی اللّه تعالی إلیه یا موسی أنا جلیس من ذکرنی فقال موسی فمن فی سترک یوم لا ستر إلا سترک قال الذین یذکروننی فأذکرهم و یتحابون فی فأحبهم- فأولئک الذین إذا أردت أن أصیب أهل الأرض بسوء ذکرتهم فدفعت عنهم بهم

[۷]

۸۵۰۱- ۷ الکافی، ۲/ ۴۹۷/ ۷/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۳

أوحی اللّه تعالی إلی موسی ع یا موسی لا تفرح بکثرة المال- و لا تدع ذکری علی کل حال فإن کثرة المال تنسی الذنوب و إن ترک ذکری یقسی القلوب

[۸]

۸۵۰۲- ۸ الکافی، ۲/ ۴۹۷/ ۹/ ۱ العدة عن البرقی عن ابن فضال عن بعض أصحابه عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی لموسی ع أکثر ذکری باللیل و النهار و کن عند ذکری خاشعا و عند بلائی صابرا و اطمئن عند ذکری و اعبدنی و لا تشرک بی شیئا إلی المصیر یا موسی اجعلنی ذخرک و ضع عندی کنزک من الباقیات الصالحات

[۹]

اشارة

۸۵۰۳- ۹ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۰/ ۱ بإسناده عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی لموسی ع اجعل لسانک من وراء قلبک تسلم- و أکثر ذکری باللیل و النهار و لا تتبع الخطیئة فی معدنها فتندم فإن الخطیئة موعد أهل النار

بیان

یعنی تأمل أولا فیما أردت أن تتکلم به ثم تکلم فإنک إن فعلت ذلک سلمت عن الخطإ و الندم و لا تجالس أهل الخطیئة الذین هم

معدنها فتشرک معهم فتندم علیها

[۱۰]

۸۵۰۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۱/ ۱ بإسناده قال فیما ناجی اللّه به موسی ع لا تنسنی علی کل حال فإن نسیانی یمیت القلب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۴

[۱۱]

اشارة

۸۵۰۵- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۲/ ۱ البرقی عن ابن فضال عن غالب بن عثمان عن بشیر الدهان عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی یا ابن آدم اذکرنی فی ملإ أذکرک فی ملإ خیر من ملئک

بیان

لعل المراد بالذکر فی الملإ الثناء علیه بحیث یسمعهم و یذکرهم لا الذکر فی النفس فیما بینهم لتصح المطابقة بین القرینتین

[۱۲]

۸۵۰۶- ۱۲ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی من ذکرنی فی ملإ من الناس ذکرته فی ملإ من الملائکة

[۱۳]

۸۵۰۷- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۵/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن داود الحمار عن أبی عبد اللّه ع قال من أکثر ذکر اللّه أظله اللّه فی جنته

[۱۴]

۸۵۰۸- ۱۴ الکافی، ۲/ ۴۹۹/ ۳/ ۱ الاثنان و العدة عن أحمد جمیعا عن الوشاء عن داود بن سرحان عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من أکثر ذکر اللّه تعالی أحبه اللّه و من ذکر اللّه کثیرا کتبت له براءتان براءة من النار و براءة من النفاق

[۱۵]

۸۵۰۹- ۱۵ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال ما من شیء إلا و له حد ینتهی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۵

إلیه إلا الـذکر فلیس له حـد ینتهی إلیه فرض اللّه تعالی الفرائض فمن أداهن فهو حـدهن و شـهر رمضان فمن صامه فهو حـده و الحج فمن حـج فهو حـده إلا الـذکر فإن اللّه تعالی لم یرض منه بالقلیل و لم یجعل له حـدا ینتهی إلیه ثم تلا یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اذْکُرُوا اللّهَ ذِکْراً کَثِیراً وَ سَبِّحُوهُ بُکْرَةً وَ أَصِیلًا- و قال لم یجعل اللّه تعالی له حدا ینتهی إلیه قال و کان أبی کثیر الذکر لقد کنت أمشی معه و إنه لیـذکر اللّه و آکل معه الطعام و إنه لیـذکر اللّه و لقد کان یحدث القوم و ما یشـغله ذلک عن ذکر اللّه و کنت أری لسانه لازقا بحنکه یقول لاـ إله إلاـ اللّه و کـان یجمعنـا فیأمرنـا بالـذکر حتی تطلع الشـمس- و یـأمر بـالقراءة من کـان یقرأ منا و من کان لا یقرأ منا أمره بالذکر- و البیت الذی یقرأ فیه القرآن و یذکر اللّه تعالی فیه تکثر برکته و تحضـره الملائکة و تهجره الشـیاطین و یضـیء لأهل السماء کما یضـیء الکوکب الـدری لأهل الأرض و البیت الذی لا یقرأ فیه القرآن و لا یذکر اللّه فیه تقل برکته و تهجره الملائکة و تحضـره الشـیاطین- و قـد قال رسول اللّه ص أ لا أخبرکم بخیر أعمالکم أرفعها فی درجاتکم و أزکاها عنـد ملیککم و خیر لکم من الـدینار و الـدرهم- و خیر لکم من أن تلقوا عـدوکم فتقتلوهم و یقتلوکم قـالوا بلی قـال ذکر اللّه تعـالی کثیرا- ثم قـال جاء رجل إلی النبی ص فقال من خیر أهل المسجد فقال أکثرهم لله ذکرا و قال رسول اللّه ص من أعطی لسانه ذاکرا فقد أعطی خیر الدنیا و الآخرة- و قال فی قوله تعالی وَ لا تَمْنُنْ تَسْتَکْثِرُ قال لا تستکثر ما عملت من خیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۶

لله

[۱۶]

۸۵۱۰- ۱۶ الکافی، ۲/ ۴۹۶/ ۳/ ۱ حمیـد عن ابن سـماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصـیر قـال قال أبو جعفر ع من أراد أن یکتال بالمکیـال الأوفی فلیقـل إذا أراد أن یقـوم من مجلسه سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمّا یَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ

[۱۷]

اشارة

۸۵۱۱- ۱۷ الفقیه، ۱/ ۳۲۵/ ۹۵۴ قال أمیر المؤمنین ع من أراد أن یکتال بالمکیال الأوفی فلیکن آخر قوله سبحان ربک الآیات الثلاث فإن له من کل مسلم حسنة

بیان

إنما کان له من کل مسلم حسنة لأنه بإسماعه إیاهم الآیات یذکرهم الثناء علی اللّه فیثابون بالذکر بسببه فیکون شریکا لهم فی الأجر

[۱۸]

۸۵۱۲- ۱۸ الفقیه، ۳/ ۳۷۹/ ۴۳۳۵ قال الصادق ع کفارات المجالس أن تقول عند قیامک الآیات

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۷

باب ۲۰۴ ذکر اللّه تعالی فی السر و فی الغافلین

[۱]

اشارة

۸۵۱۳- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن إبراهیم بن أبی البلاد عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی من ذکرنی سرا ذکرته علانیة

بیان

ذکر اللّه سرا یشمل الذکر فی النفس الذی فی مقابلة الغفلة و الذکر علی اللسان بالإخفات الذی یقابل الجهر و کذا ذکر اللّه لعبده علانیة یشمل ذکره بالخیر یوم القیامة علی رءوس الأشهاد و ذکره بالجمیل فی الدنیا علی ألسن العباد

[۲]

۸۵۱۴- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۲/ ۲ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن سیف بن عمیرة عن سلیم بن عمرو عن أبی المغراء الخصاف رفعه قال قال أمیر المؤمنین ع من ذکر اللّه فی السر فقد ذکر اللّه کثیرا إن المنافقین کانوا یذکرون اللّه علانیة و لا یذکرونه فی السر فقال اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۸

تعالی یُرٰاؤُنَ النّٰاسَ وَ لٰا یَذْکُرُونَ اللّٰهَ إِلّٰا قَلِیلًا

[۳]

اشارة

۸۵۱۵- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۳/ ۱ العدة عن البرقی عن ابن فضال رفعه قال قال اللّه تعالی لعیسی یا عیسی اذکرنی فی نفسک أذکرک فی نفسی- و اذکرنی فی ملئک أذکرک فی ملإ خیر من ملإ الآدمیین یا عیسی ألن لی قلبک و أکثر ذکری فی الخلوات و اعلم أن سروری أن تبصبص إلی- و کن فی ذلک حیا و لا تکن میتا

بیان

التبصبص التملق و الطواف حول الغیر

[۴]

۸۵۱۶- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۴/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أحدهما ع قال لا تکتب الملائکة إلا ما تسمع و قال اللّه تعالی وَ اذْکُرْ رَبَّکَ فِی نَفْسِکَ تَضَرُّعاً وَ خِیفَةً فلا یعلم ثواب ذلک الذکر فی نفس الرجل غیر اللّه تعالی لعظمته

[۵]

۸۵۱۷- ۵ الکافی، ۲/ ۴۹۹/ ۲/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال شیعتنا الذین إذا خلوا ذکروا اللّه کثیرا

[۶]

۸۵۱۸- ۶ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۱/ ۱ الثلاثة عن الحسین بن المختار عن أبی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۹

عبد اللّه ع قال الذاکر اللّه تعالی فی الغافلین کالمقاتل فی الهاربین

[۷]

اشارة

۸۵۱۹- ۷ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۲/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص ذاکر اللّه فی الغافلین کالمقاتل عن الفارین و المقاتل عن الفارین له الجنة

بیان

من أثبت قدمه فی القتال بعد ما هرب القوم فهو إنما یقاتل عن نفسه و عن أنفسهم أعنی یقاتل مع قتال نفسه قتالهم و لذا عدی بعن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۱

باب ۲۰۵ أن الصاعقة لا تصیب ذاکرا

[۱]

۸۵۲۰- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن المحمدین عن الکنانی عن أبی عبد اللّه ع قال یموت المؤمن بکل میتة إلا الصاعقة لا تأخذه و هو یذکر اللّه جل و عز

[۲]

۸۵۲۱- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۲/ ۱ الثلاثة عن ابن أذینة عن العجلی قال قال أبو عبد اللّه ع إن الصواعق لا تصیب ذاکرا قال قلت و ما الذاکر قال من قرأ مائة آیة

[۳]

۸۵۲۲- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۳/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصیر قال سألت أبا عبد اللّه ع عن میتة المؤمن- قال یموت المؤمن بکل میتة یموت غرقا و یموت بالهدم و یبتلی بالسبع و یموت بالصاعقة و لا تصیب ذاکر اللّه تعالی

[۴]

۸۵۲۳- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۱۶ قال الصادق ع إن الصاعقة تصیب المؤمن و الکافر و لا تصیب ذاکرا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۳

باب ۲۰۶ کل من التسبیحات الأربع

[۱]

اشارة

۸۵۲۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۵/ ۱/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم و الخراز عن أبی عبد اللّه ع قال جاء الفقراء إلی رسول اللّه ص فقالوا یا رسول اللّه إن الأغنیاء لهم ما یعتقون و لیس لنا و لهم ما یحجون و لیس لنا و لهم ما یتصدقون و لیس لنا و لهم ما یجاهدون و لیس لنا فقال رسول اللّه ص من کبر اللّه تعالی مائة مرة کان أفضل من عتق مائة رقبة و من سبح اللّه مائة مرة کان أفضل من سیاق مائة بدنة و من حمد اللّه مائة مرة کان أفضل من حملان مائة فرس فی سبیل اللّه- بسرجها و لجمها و رکبها و من قال لا إله إلا اللّه مائة مرة کان أفضل الناس عملا ذلک الیوم إلا من زاد قال فبلغ ذلک الأغنیاء فصنعوه قال فعاد الفقراء إلی النبی ص فقالوا یا رسول اللّه قد بلغ الأغنیاء ما قلت فصنعوه فقال رسول اللّه ص ذلک فضل اللّه یؤتیه من یشاء

بیان

الحملان بالضم ما یحمل علیه من الدواب فی الهبة خاصة و رکب ککتب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۴

جمع رکاب

[۲]

اشارة

۸۵۲۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن مالک بن عطیة عن ضریس الکناسی عن أبی جعفر ع قال مر رسول اللّه ص برجل یغرس غرسا فی حائط له- وقف علیه و قال أ لا أدلک علی غرس أثبت لک أصلا و أسرع إیناعا و أطیب ثمرا و أبقی قال بلی فدلنی یا رسول اللّه فقال إذا أصبحت و أمسیت فقل سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر فإن لک إن قلته بکل تسبیحة عشر شجرات فی الجنة من أنواع الفاکهة و هن من الباقیات الصالحات قال فقال الرجل فإنی أشهدک یا رسول اللّه أن حائطی هذا صدقة مقبوضة علی فقراء المسلمین أهل الصدقة فأنزل اللّه عز و جل آیات من القرآن فَأَمَّا مَنْ أَعْطی وَ اتَّقی وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنی فَسَنُیَسِّرُهُ لِلْیُسْری

بیان

الإیناع النضج

[۳]

۸۵۲۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن سنان عن حماد عن ربعی عن الفضیل عن أحدهما ع قال سمعته یقول أکثروا من التهلیل و التکبیر فإنه لیس شیء أحب إلی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۵

اللّه عز و جل من التهلیل و التکبیر

[۴]

۸۵۲۷- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۷/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی رفعه عن حریز عن یعقوب القمی عن أبی عبد اللّه ع قال ثمن الجنة لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر

[۵]

اشارة

۸۵۲۸- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۳/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع التسبیح نصف المیزان و الحمد لله یملأ المیزان و اللّه أکبر یملأ ما بین السماء و الأرض

بیان

لعل السر فی ذلک أن لله سبحانه صفات ثبوتیة جمالیة و صفات سلبیة جلالیة و إنما یملأ میزان العبد بالإتیان بهما جمیعا و التسبیح إتیان بالثانیة فحسب فهو نصف المیزان و التحمید إتیان بهما جمیعا لوروده علی کل ما کان کمالا فهو یملأ المیزان و هما لا یتجاوزان میزان العبد لأنهما إنما یکونان منه قدر فهمه و علمه و معرفته بالصفات و أما التکبیر فلما کان تفضیلا مجملا یکفی فیه العلم الإجمالی

بالمفضل علیه فهو یملأ ما بین السماء و الأرض

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۷

باب ۲۰۷ التحمید

[۱]

۸۵۲۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۳/ ۱ الثلاثة عن أبی الحسن الأنباری عن أبی عبد اللّه ع قال کان رسول اللّه ص یحمد اللّه فی کل یوم ثلاثمائة مرة و ستین مرة عدد عروق الجسد یقول الحمد لله حمدا کثیرا علی کل حال

[۲]

۸۵۳۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۴/ ۱ علی عن أبیه و حمید عن ابن سماعة جمیعا عن المیثمی عن یعقوب بن شعیب قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول قال رسول اللّه ص إن فی ابن آدم ثلاثمائة و ستین عرقا منها مائة و ثمانون متحرکة و منها مائة و ثمانون ساکنة فلو سکن المتحرک لم ینم و لو تحرک الساکن لم ینم و کان رسول اللّه ص إذا أصبح قال الحمد لله رب العالمین کثیرا علی کل حال ثلاثمائة و ستین مرة و إذا أمسی قال مثل ذلک

[۳]

۸۵۳۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۵/ ۱ العدة عن البرقی عن منصور بن العباس عن سعید بن جناح عن أبی مسعود عن أبی عبد اللّه ع قال من

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۸

قال أربع مرات إذا أصبح الحمد لله رب العالمین فقد أدی شکر یومه و من قالها إذا أمسی فقد أدی شکر لیلته

[۴]

۸۵۳۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن أبی سعید القماط عن المفضل قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک علمنی دعاء جامعا فقال لی احمد اللّه فإنه لا یبقی أحد یصلی إلا دعا لک یقول سمع اللّه لمن حمده

[۵]

۸۵۳۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۲/ ۱ عنه عن علی بن الحسن عن سیف بن عمیرة عن محمد بن مروان قال قلت لأبی عبد اللّه ع أی الأعمال أحب إلی اللّه تعالی فقال أن تحمده

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۹

باب ۲۰۸ التهلیل

[۱]

۸۵۳۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۵/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص خیر العبادة قول لا إله إلا اللّه

[۲]

۸۵۳۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۶/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن محمد بن علی عن محمد بن الفضیل عن أبی حمزة قال سمعت أبا جعفر ع یقول ما من شیء أعظم ثوابا من شهادة لا إله إلا اللّه إن اللّه عز و جل لا یعدله شیء و لا یشرکه فی الأمور أحد

[۳]

اشارة

۸۵۳۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۱/ ۲ العدة عن أحمد عن الوشاء و الاثنان عن أحمد بن عائذ عن أبی الحسن السواق عن أبان بن تغلب عن أبی عبد اللّه ع قال یا أبان إذا قدمت الکوفة فارو هذا الحدیث من شهد أن لا إله إلا اللّه مخلصا وجبت له الجنة قال قلت له إنه یأتینی من کل صنف من الأصناف أ فأروی لهم هذا الحدیث قال نعم یا أبان إنه إذا کان یوم القیامة و جمع اللّه الأولین و الآخرین فتسلب لا إله إلا اللّه منهم إلا من کان علی هذا الأمر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۰

بیان

روی الصدوق رحمه اللّه فی کتاب عرض المجالس بإسناده عن إسحاق بن راهویه قال لما وافی أبو الحسن الرضا ع نیسابور و أراد أن یرحل منها إلی المأمون فاجتمع إلیه أصحاب الحدیث فقالوا له یا ابن رسول اللّه ترحل عنا و لا تحدثنا بحدیث فنستفید منک و قد کان قعد فی العماریة فاطلع رأسه و قال سمعت أبی موسی بن جعفر یقول سمعت أبی جعفر بن محمد یقول سمعت أبی محمد بن علی یقول سمعت أبی علی بن الحسین یقول سمعت أبی الحسین بن علی یقول سمعت أبی أمیر المؤمنین علی بن أبی طالب ع یقول سمعت رسول اللّه ص یقول سمعت جبرئیل ع یقول سمعت اللّه عز و جل یقول لا إله إلا اللّه حصنی فمن دخل حصنی أمن عذابی فلما مرت الراحلة نادانا بشروطها و أنا من شروطها

[۴]

۸۵۳۷- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۷/ ۲/ ۱ أحمد عن الفضیل بن عبد الوهاب عن إسحاق بن عبید اللّه عن عبید اللّه بن الولید الوصافی رفعه قال قال رسول اللّه ص من قال لا إله إلا اللّه غرست له شجرة فی الجنة من یاقوتة حمراء منبتها فی مسک أبیض أحلی من العسل و أشد بیاضا من الثلج و أطیب ریحا من المسک فیها أمثال ثدی الأبکار تعلو عن سبعین حلة و قال رسول اللّه ص خیر العبادة قول لا إله إلا اللّه و قال خیر العبادة الاستغفار و ذلک قول اللّه تعالی فی کتابه فَاعْلَمْ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا اللّهُ وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِکَ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۱

باب ۲۰۹ الاستغفار

[۱]

۸۵۳۸- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۱/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص خیر الدعاء الاستغفار

[۲]

۸۵۳۹- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسین بن سیف عن أبی جمیلة عن عبید بن زرارة قال قال أبو عبد اللّه ع إذا أکثر العبد من الاستغفار رفعت صحیفته و هی تتلألأ

[۳]

۸۵۴۰- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن یاسر عن الرضا ع قال مثل الاستغفار مثل ورق علی شجرة تحرک فتتناثر- و المستغفر من ذنب فیفعله کالمستهزئ بربه

[۴]

۸۵۴۱- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن محمد بن سنان عن طلحة بن زید عن أبی عبد اللّه ع أن رسول اللّه ص کان لا یقوم من مجلس و إن خف حتی یستغفر اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۲

عز و جل خمسا و عشرین مرة

[۵]

۸۵۴۲- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۵/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار عن الحارث بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال کان رسول اللّه ص یستغفر اللّه کل غداة یوم سبعین مرة و یتوب إلی اللّه تعالی سبعین مرة قال قلت کیف کان یقول أستغفر اللّه و أتوب إلیه فقال کان یقول أستغفر اللّه أستغفر اللّه سبعین مرة و یقول أتوب إلی اللّه أتوب إلی اللّه سبعین مرة

[۶]

اشارة

۸۵۴۳- ۶ الکافی، ۲/ ۴۳۸/ ۴/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن أبان عن الشحام عن أبی عبد اللّه ع قال کان رسول اللّه ص یتوب إلی اللّه تعالی فی کل یوم سبعین مرة فقلت أ کان یقول أستغفر اللّه و أتوب إلیه فقال لا و لکن کان یقول أتوب إلی اللّه قلت إن رسول اللّه ص کان یتوب و لا یعود و نحن نتوب و نعود قال اللّه المستعان

بیان

قد مضی خبر آخر فی هذا المعنی فی باب تعجیل عقوبة الذنب من کتاب الإیمان و الکفر و أن استغفاره ص و توبته لم یکونا من ذنب

[۷]

۸۵۴۴- ۷ الکافی، ۲/ ۵۰۵/ ۶/ ۱ القمیان عن صفوان عن الحسین بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۳

یزید عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص الاستغفار و قول لا إله إلا اللّه خیر العبادة قال اللّه العزیز الجبار- فَاعْلَمْ أَنَّهُ لا إِلهَ إِلَّا اللّهُ وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِکَ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۵

باب ۲۱۰ أذکار أخر

[۱]

۸۵۴۵- ۱ الکافی، ۲/ ۵۱۷/ ۱/ ۲ محمد عن أحمد عن علی بن النعمان عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال جبرئیل ع لرسول اللّه ص طوبی لمن قال من أمتک لا إله إلا اللّه وحده وحده وحده

[۲]

۸۵۴۶- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۸/ ۱/ ۲ الثلاثة عن سعید عن الحذاء عن أبی جعفر ع قال قال من قال أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله کتب اللّه له ألف حسنة

[۳]

۸۵۴۷- ۳ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد و علی عن أبیه عن التمیمی عن عبد العزیز العبدی عن عمر بن یزید عن أبی عبد اللّه ع قال من قال فی کل یوم عشر مرات أشهد أن لا إله إلا اللّه- وحده لا شریک له إلها واحدا أحدا صمدا لم یتخذ صاحبة و لا ولدا کتب اللّه له خمسة و أربعین ألف حسنة و محا عنه خمسة و أربعین ألف سیئة و رفع له

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۶

خمسة و أربعین ألف درجة

[۴]

اشارة

۸۵۴۸- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۱ و فی روایة أخری و کن له حرزا فی یومه من الشیطان و السلطان و لم تحط به کبیرة من الذنوب

بیان

أی لم تستول علیه بحیث تشمل جملة أحواله ناظر إلی قوله سبحانه مَنْ کَسَبَ سَیِّئَةً وَ أَحاطَتْ بِهِ خَطِیئَتُهُ

[۵]

۸۵۴۹- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۳ العدة عن أحمد عن محمد بن عیسی الأرمنی عن أبی عمران الخراط عن الأوزاعی عن أبی عبد اللّه ع قال من قال فی کل یوم لا إله إلا اللّه حقا حقا لا إله إلا اللّه عبودیة و رقا لا إله إلا اللّه إیمانا و تصدیقا أقبل اللّه تعالی علیه بوجهه- و لم یصرف وجهه عنه حتی یدخل الجنة

[۶]

۸۵۵۰- ۶ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن أبیه عن أیوب بن الحر أخی أدیم عن أبی عبد اللّه ع قال من قال یا اللّه یا اللّه عشر مرات قیل له لبیک ما حاجتک

[۷]

۸۵۵۱- ۷ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن عیسی عن أیوب بن الحر عن أبی عبد اللّه ع قال من قال عشر مرات یا رب یا رب قیل له لبیک ما حاجتک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۷

[۸]

۸۵۵۲- ۸ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۲/ ۱ أحمد عن ابن أبی عمیر و الثلاثة عن محمد بن حمران قال مرض إسماعیل بن أبی عبد اللّه ع فقال له أبو عبد اللّه ع قل یا رب یا رب عشر مرات فإن من قال ذلک نودی لبیک ما حاجتک

[۹]

۸۵۵۳- ۹ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن عیسی عن معاویة عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال من قال یا رب یا اللّه یا رب یا اللّه یا رب یا اللّه حتی ینقطع نفسه قیل له لبیک ما حاجتک

[۱۰]

۸۵۵۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۲۱/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن بعض أصحابه عن جمیل عن أبی عبد اللّه ع قال سمعته یقول من قال ما شاء اللّه لا حول و لا قوة إلا بالله سبعین مرة صرف اللّه عنه سبعین نوعا من أنواع البلاء أیسر ذلک الخنق قلت جعلت فداک و ما الخنق قال

القتل بالجنون فیخنق

[۱۱]

اشارة

۸۵۵۵- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۲۱/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّٰه قال إذا دعا الرجل فقال بعد ما دعا ما شاء اللّٰه و لا حول و لا قوة إلا بالله قال اللّٰه تعالی استبسل عبدی و استسلم لأمری اقضوا حاجته

بیان

الاستبسال توطین النفس علی الأمر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۹

باب ۲۱۱ فضل الدعاء و الحث علیه

[۱]

۸۵۵۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۱/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال إن اللّٰه تعالی یقول إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِینَ قال هو الدعاء و أفضل العبادة الدعاء قلت إِنَّ إِبْراهِیمَ لَأَوّاهٌ حَلِیمٌ قال الأواه هو الدعاء

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج۹، ص: ۱۴۶۹

[۲]

۸۵۵۷- ۲ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن إسماعیل و السراد عن حنان بن سدیر عن أبیه قال قلت لأبی جعفر ع أی العبادة أفضل فقال ما من شیء أفضل عند اللّٰه تعالی من أن یسأل- و یطلب مما عنده و ما أحد أبغض إلی اللّٰه تعالی ممن یستکبر عن عبادته و لا یسأل ما عنده

[۳]

۸۵۵۸- ۳ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی عن أبی عبد اللّٰه ع قال سمعته یقول ادع اللّٰه و لا تقل قد فرغ من الأمر فإن الدعاء هو العبادة إن اللّٰه تعالی یقول إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۰
عِبٰادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دٰاخِرِینَ و قال ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ

[۴]

اشارة

۸۵۵۹- ۴ الکافی، ۳/ ۳۴۱/ ۴/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن الحسن بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع مثله

بیان

و ذلک لما مضی فی باب البداء أن الدعاء أیضا من الأسباب المقدرة و أنه لا ینافی فراغ الأمر

[۵]

اشارة

۸۵۶۰- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۳/ ۱ القمیان عن صفوان عن میسر بن عبد العزیز عن أبی عبد اللّه ع قال قال لی یا میسر ادع و لا تقل إن الأمر قد فرغ منه إن عند اللّه منزلة لا تنال إلا بمسألة و لو أن عبدا سد فاه و لم یسأل لم یعط شیئا فسل تعط یا میسر إنه لیس من باب یقرع إلا یوشک أن یفتح لصاحبه

بیان

لما أبی اللّه سبحانه أن یجری الأشیاء إلا بالأسباب و من جملة الأسباب لبعض الأمور الدعاء فما لم یدع لم یعط ذلک الشیء و هذا معنی قوله ع إن عند اللّه منزلة إلی قوله لم یعط شیئا
الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۱

[۶]

اشارة

۸۵۶۱- ۶ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۷/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن الحسین عن النضر عن القاسم بن سلیمان عن عبید بن زرارة عن أبیه عن رجل قال قال أبو عبد اللّه ع الدعاء هو العبادة التی قال اللّه تعالی إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبٰادَتِی الآیة ادع اللّه تعالی و لا تقل إن الأمر قد فرغ منه قال زرارة إنما یعنی لا یمنعک إیمانک بالقضاء و القدر أن تبالغ بالدعاء و تجتهد فیه أو کما قال

بيان

فی بعض النسخ لا يملك بدل لا يمنعك من الإملال أی لا يجعلك ملولا ذا سأمة و ذلك لعدم المنافاة بين الأمرين

[۷]

۸۵۶۲- ۷ التهذيب، ۴/ ۳۳۱/ ۱۰۲/ ۱ حماد بن عيسى عن عبيد بن زرارة عن أبی عبد اللّه ع أنه سأله عن رجلين قام أحدهما يصلی حتی أصبح و الآخر جالس يدعو أيهما أفضل قال الدعاء أفضل

[۸]

اشارة

۸۵۶۳- ۸ التهذيب، ۲/ ۱۰۴/ ۱۶۲/ ۱ الحسين عن حماد بن عيسی عن ابن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع رجلين افتتحا الصلاة فی ساعة واحدة فتلا هذا القرآن فكانت تلاوته أكثر من دعائه و دعا هذا أكثر فكان دعاؤه أكثر من تلاوته ثم انصرفا فی ساعة واحدة أيهما أفضل- قال كل فيه فضل كل حسن قلت إنی قد علمت أن كلا حسن و أن كلا فيه فضل فقال الدعاء أفضل أ ما سمعت قول اللّه عز و جل وَ قالَ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۲

رَبُّكُمُ ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِينَ هی و اللّه العبادة هی و اللّه أفضل هی و اللّه أفضل أ ليست هی العبادة هی و اللّه العبادة أ ليست هی أشدهن هی و اللّه أشدهن هی و اللّه أشدهن

بيان

قيل لعل المراد به الدعاء بقلب حاضر و توجه كامل و انقطاع تام إلی الحق جل ثناؤه كما يرشد إليه قوله هی و اللّه أشدهن و الظاهر عود ضمير هی إلی الدعاء و تأنيثه باعتبار الخبر أو الدعوة و ضمير أشدهن للعبادات أو الأمور التی يتكلم بها فی الصلاة و اللّه أعلم بمقاصد أوليائه

[۹]

۸۵۶۴- ۹ الكافی، ۲/ ۴۶۷/ ۶/ ۱ القميان عن التميمی عن سيف التمار قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول عليكم بالدعاء فإنكم لا تقربون بمثله و لا تتركوا صغيرة لصغرها أن تدعوا بها إن صاحب الصغار هو صاحب الكبار

[۱۰]

۸۵۶۵- ۱۰ الكافی، ۲/ ۴۶۷/ ۴/ ۱ حميد بن زياد عن الخشاب عن ابن بقاح عن معاذ عن عمرو بن جميع عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۳

من لم یسأل اللّه تعالی من فضله افتقر

[۱۱]

۸۵۶۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۸/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع أحب الأعمال إلی اللّه تعالی فی الأرض الدعاء و أفضل العبادة العفاف- قال و کان أمیر المؤمنین ع رجلا دعاء

[۱۲]

۸۵۶۷- ۱۲ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۱/ ۱ الثلاثة عن أسباط بن سالم عن العلاء بن الکامل قال قال لی أبو عبد اللّه ع علیک بالدعاء فإن فیه شفاء من کل داء

[۱۳]

۸۵۶۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن السکونی عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع الدعاء مفاتیح النجاح و مقالید الفلاح و خیر الدعاء ما صدر عن صدر نقی و قلب تقی و فی المناجاة سبب النجاة و بالإخلاص یکون الخلاص فإذا اشتد الفزع فإلی اللّه المفزع

[۱۴]

۸۵۶۹- ۱۴ الفقیه، ۴/ ۳۹۹/ ۵۸۵۷ الخشاب عن ابن کلوب عن إسحاق بن عمار عن الصادق جعفر بن محمد عن آبائه ع أن علیا ع کان یقول ما من أحد ابتلی و إن عظمت بلواه بأحق بالدعاء من المعافی الذی لا یأمن البلاء

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۵

باب ۲۱۲ أن الدعاء سلاح المؤمن

[۱]

۸۵۷۰- ۱ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۱/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن السکونی عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص الدعاء سلاح المؤمن و عمود الدین و نور السماوات و الأرض

[۲]

۸۵۷۱- ۲ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۲/ ۱ بهذا الإسناد قال قال النبی ص أ لا أدلکم علی سلاح ینجیکم من أعدائکم و یدر أرزاقکم قالوا بلی قال تدعون ربکم باللیل و النهار فإن سلاح المؤمن الدعاء

[۳]

۸۵۷۲- ۳ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۳/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع الدعاء ترس المؤمن و متی تکثر قرع الباب یفتح لک

[۴]

۸۵۷۳- ۴ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۴/ ۱ العدة عن أحمد عن ابن فضال عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۶

بعض أصحابنا عن الرضا ع أنه کان یقول لأصحابه علیکم بسلاح الأنبیاء فقیل و ما سلاح الأنبیاء قال الدعاء

[۵]

۸۵۷۴- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن أبی سعید البجلی قال قال أبو عبد اللّه ع إن الدعاء أنفذ من السنان

[۶]

۸۵۷۵- ۶ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۶/ ۱ الثلاثة عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال الدعاء أنفذ من السنان الحدید

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۷

باب ۲۱۳ أن الدعاء یرد القضاء و البلاء

[۱]

۸۵۷۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۱/ ۱ الثلاثة عن حماد بن عثمان قال سمعته یقول إن الدعاء یرد القضاء ینقضه کما ینقض السلک و قد أبرم إبراما

[۲]

۸۵۷۷- ۲ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۲/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن عمرو بن یزید قال سمعت أبا الحسن ع یقول إن الدعاء یرد ما قد قدر و ما لم یقدر- قلت ما قد قدر قد عرفته فما لم یقدر قال حتی لا یکون

[۳]

۸۵۷۸- ۳ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۳/ ۱ القمیان عن صفوان عن بسطام الزیات عن أبی عبد اللّه ع قال إن الدعاء یرد القضاء و قد نزل من السماء و قد أبرم إبراما

[۴]

۸۵۷۹- ۴ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۴/ ۱ محمد عن محمد بن عیسی عن أبی همام إسماعیل بن همام عن الرضا ع قال قال علی بن الحسین ع إن الدعاء و البلاء لیترافقان إلی یوم القیامة فإن الدعاء لیرد البلاء و قد أبرم إبراما

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۸

[۵]

۸۵۸۰- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۵/ ۱ العدة عن سهل عن الوشاء عن أبی الحسن ع قال کان علی بن الحسین ع یقول الدعاء یدفع البلاء النازل و ما لم ینزل

[۶]

اشارة

۸۵۸۱- ۶ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۶/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال قال لی أ لا أدلک علی شیء لم یستثن فیه رسول اللّه ص قلت بلی قال الدعاء یرد القضاء و قد أبرم إبراما و ضم أصابعه

بیان

لم یستثن فیه یعنی شیئا منه أو لم یقل إن شاء اللّه بعد ما حکم به و ضم الأصابع کنایة عن الإبرام و الأحکام

[۷]

اشارة

۸۵۸۲- ۷ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۷/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول الدعاء یرد القضاء بعد ما أبرم إبراما فأکثر من الدعاء فإنه مفتاح کل رحمة و نجاح کل حاجة و لا ینال ما عند اللّه تعالی إلا بالدعاء و إنه لیس باب یکثر قرعه إلا و یوشک أن یفتح لصاحبه

بیان

و لا ینال ما عند اللّه إلا بالدعاء لعله یعنی به إذا أشکل الأمر و اعتاص الخطب فإنه من علامات کونه منوطا بالدعاء و إنه لا یحصل إلا به

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۹

[۸]

۸۵۸۳- ۸ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن أبی ولاد قال قال أبو الحسن موسی ع علیکم بالدعاء فإن الدعاء و اللّه و الطلب إلی اللّه یرد البلاء و قد قدر و قضی فلم یبق إلا إمضاؤه فإذا دعی اللّه و سئل صرف البلاء صرفه

[۹]

اشارة

۸۵۸۴- ۹ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۹/ ۱ الحسین بن محمد رفعه عن إسحاق بن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع إن اللّه تعالی لیدفع بالدعاء الأمر الذی علمه أن یدعی له فیستجیب و لو لا ما وفق العبد من ذلک الدعاء- لأصابه منه ما یجتثه من جدید الأرض

بیان

أشار بهذا الحدیث إلی السر فی دفع البلاء بالدعاء و أنه کیف یجتمع مع الإبرام فبین أن الدعاء و الاستجابة أیضا من الأمر المقدر المعلوم إذا وقعا ما یجتثه من جدید الأرض یعنی یقتلعه من وجهها و یفنیه

[۱۰]

۸۵۸۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۱/ ۲ الثلاثة عن هشام بن سالم قال قال أبو عبد اللّه ع هل تعرفون طول البلاء من قصره قلنا لا قال إذا ألهم أحدکم الدعاء عند البلاء فاعلموا أن البلاء قصیر

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۴۸۰

[۱۱]

۸۵۸۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۲/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن أبی ولاد قال قال أبو الحسن موسی ع ما من بلاء ینزل علی عبد مؤمن فیلهمه اللّه تعالی الدعاء إلا کان کشف ذلک البلاء وشیکا و ما من بلاء ینزل علی عبد مؤمن فیمسک عن الدعاء إلا کان البلاء طویلا- فإذا نزل البلاء فعلیکم بالدعاء و التضرع إلی اللّه تعالی

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۴۸۱

باب ۲۱۴ شرائط الدعاء

[۱]

۸۵۸۷- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۲/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال من تقدم فی الدعاء استجیب له إذا نزل به البلاء و قیل صوت معروف و لم یحجب عن السماء و من لم یتقدم فی الدعاء لم یستجب له إذا نزل به البلاء و قالت الملائکة إن ذا لصوت لا نعرفه

[۲]

۸۵۸۸- ۲ الكافی، ۲/ ۴۷۲/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن ابن سنان عن عنبسة عن أبی عبد اللّه ع قال من تخوف بلاء یصیبه فتقدم فیه بالدعاء لم یره اللّه ذلک البلاء أبدا

[۳]

۸۵۸۹- ۳ الكافی، ۲/ ۴۷۲/ ۵/ ۱ البرقی عن أبیه عن الكاهلی عن رجل عن عبد الحمید بن عواض الطائی عن محمد عن أبی عبد اللّه ع قال كان جدی یقول تقدموا فی الدعاء فإن العبد إذا كان

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۲

دعاء فنزل به البلاء فدعا قیل صوت معروف و إذا لم یكن دعاء فنزل به بلاء فدعا قیل أین كنت قبل الیوم

[۴]

۸۵۹۰- ۴ الكافی، ۲/ ۴۷۲/ ۶/ ۱ الاثنان عن الوشاء عمن حدثه عن أبی الحسن الأول عن أبیه ع قال كان علی بن الحسین ع یقول الدعاء بعد ما ینزل البلاء لا ینتفع به

[۵]

۸۵۹۱- ۵ الكافی، ۲/ ۴۷۲/ ۳/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن بزرج عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال إن الدعاء فی الرخاء یستخرج الحوائج فی البلاء

[۶]

۸۵۹۲- ۶ الكافی، ۲/ ۴۷۲/ ۴/ ۱ البرقی عن عثمان عن سماعة قال قال أبو عبد اللّه ع من سره أن یستجاب له فی الشدة فلیكثر الدعاء فی الرخاء

[۷]

اشارة

۸۵۹۳- ۷ الكافی، ۲/ ۴۷۳/ ۱/ ۱ الثلاثة عن سیف بن عمیرة عن سلیم الفراء عمن حدثه عن أبی عبد اللّه ع قال إذا دعوت فظن أن حاجتک بالباب

بیان

أی استیقن کما فی الحدیث الآتی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۳

[۸]

۸۵۹۴- ۸ الکافی، ۲/ ۴۷۳/ ۱/ ۲ الثلاثة عن سیف بن عمیرة عن سلیمان بن عمرو قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن اللّه تعالی لا یستجیب دعاء بظهر قلب ساه فإذا دعوت فأقبل بقلبک ثم استیقن الإجابة

[۹]

۸۵۹۵- ۹ الکافی، ۲/ ۴۷۳/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن بعض أصحابه عن سیف بن عمیرة عن سلیم الفراء عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إذا دعوت اللّه فأقبل بقلبک و ظن حاجتک بالباب

[۱۰]

۸۵۹۶- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن سیف بن عمیرة عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی لا یستجیب دعاء بظهر قلب قاس

[۱۱]

۸۵۹۷- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۷۳/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع لا یقبل اللّه تعالی دعاء قلب لولاه و کان علی ع یقول إذا دعا أحدکم للمیت فلا یدعو له و قلبه لولاه عنه و لکن لیجتهد له فی الدعاء

[۱۲]

اشارة

۸۵۹۸- ۱۲ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۵/ ۱ الثلاثة عن هشام بن الحکم عن أبی عبد اللّه ع قال لما استسقی رسول اللّه ص و سقی الناس حتی قالوا إنه الغرق و قال رسول اللّه ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۴

بیده و ردها اللهم حوالینا و لا علینا قال فتفرق السحاب فقالوا یا رسول اللّه استسقیت لنا فلم نسق ثم استسقیت لنا فسقینا قال إنی دعوت و لیس لی فی ذلک نیة ثم دعوت و لی فی ذلک نیة

بیان

لعله ص کان أولا متوقفا فی وجود المصلحة فی طلبه من اللّه سبحانه السقی فلم یعزم علیه فی الدعاء و إنما دعا لیطیب قلوب أصحابه

ثم لما رأی المصلحة فی ذلک ثانیا عزم علیه

[۱۳]

۸۵۹۹- ۱۳ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۱ الثلاثة عن أبی عبد اللّه الفراء عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی یعلم ما یرید العبد إذا دعاه و لکنه یحب أن یبث إلیه الحوائج فإذا دعوت فسم حاجتک

[۱۴]

۸۶۰۰- ۱۴ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۱ و فی حدیث آخر قال قال إن اللّه تعالی یعلم حاجتک و ما ترید و لکنه یحب أن تبث إلیه الحوائج

[۱۵]

اشارة

۸۶۰۱- ۱۵ الکافی، ۲/ ۴۸۶/ ۹/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال من سره أن تستجاب دعوته فلیطیب مکسبه

بیان

ورد فی حدیث آخر عنهم ع أطب کسبک تستجب دعوتک فإن الرجل یرفع اللقمة إلی فیه من حرام فما تستجاب له دعوة أربعین یوما

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۵

[۱۶]

۸۶۰۲- ۱۶ الکافی، ۲/ ۳۲۴/ ۷/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عمر بن یزید عن أبی عبد اللّه ع قال کان فی بنی إسرائیل رجل- دعا اللّه تعالی أن یرزقه غلاما ثلاث سنین فلما رأی اللّه تعالی لا یجیبه- قال یا رب أ بعید أنا منک فلا تسمعنی أم قریب أنت منی فلا تجیبنی- قال فأتاه آت فی منامه فقال إنک دعوت اللّه منذ ثلاث سنین بلسان بذی و قلب عات غیر تقی و نیة غیر صادقة فأقلع عن بذائک و لیتق اللّه قلبک و لتحسن نیتک قال ففعل الرجل ذلک ثم دعا اللّه تعالی فولد له غلام

[۱۷]

۸۶۰۳- ۱۷ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن أبی همام إسماعیل بن همام عن أبی الحسن الرضا ع قال دعوة العبد سرا دعوة واحدة تعدل سبعین دعوة علانیة

[۱۸]

۸۶۰۴- ۱۸ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۲ و فی روایة أخری دعوة تخفیها أفضل عند اللّه من سبعین دعوة تظهرها

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۷

باب ۲۱۵ أوقات الدعاء

[۱]

۸۶۰۵- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۳ العدة عن البرقی عن یحیی بن إبراهیم بن أبی البلاد عن أبیه عن الشحام قال قال أبو عبد اللّه ع اطلبوا الـدعاء فی أربع ساعات عنـد هبوب الریاح و زوال الأفیاء و نزول القطر و أول قطرة من دم القتیل المؤمن فإن أبواب السـماء تفتح عند هذه الأشیاء

[۲]

۸۶۰۶- ۲ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۲/ ۱ العـدة عن البرقی عن أبیه و غیره عن القـاسم بن عروة عن البقبـاق قال قال أبو عبـد اللّه ع یسـتجاب الدعاء فی أربعة مواطن فی الوتر و بعد الفجر و بعد الظهر و بعد المغرب

[۳]

۸۶۰۷- ۳ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۳/ ۱ الأربعـة عن أبی عبـد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع اغتنموا الدعاء عند أربع عند قراءة القرآن و عند الأذان و عند نزول الغیث و عند التقاء الصفین للشهادة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۸

[۴]

۸۶۰۸- ۴ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۴/ ۱ الثلاثـة عن جمیل بن دراج عن عبد اللّه بن عطاء عن أبی جعفر ع قال کان أبی إذا کانت له إلی اللّه تعالی حاجة طلبها فی هذه الساعة یعنی زوال الشمس

[۵]

۸۶۰۹- ۵ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۷/ ۱ الحسـین بن محمد عن أحمد بن إسـحاق عن سـعدان بن مسلم عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال کان إذا طلب الحاجة طلبها عند زوال الشـمس فإذا أراد ذلک قدم شـیئا فتصدق به و شم شـیئا من طیب و راح إلی المسجد و دعا فی حاجته بما شاء اللّه

[۶]

۸۶۱۰- ۶ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۶/ ۱ العـدة عن البرقی عن شـریف بن سابق عن الفضل بن أبی قرة عن أبی عبـد اللّه ع قال قال رسول اللّه

ص خیر وقت دعوتم اللّه تعالی فیه الأسحار و تلا هذه الآیة فی قول یعقوب ع سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّی قال أخرهم إلی السحر

[۷]

۸۶۱۱- ۷ الکافی، ۲/ ۴۷۸/ ۹/ ۱ البرقی عن الجامورانی عن ابن أبی حمزة عن صندل عن الکنانی عن أبی جعفر ع قال إن اللّه تعالی یحب من عبادة المؤمنین کل دعاء فعلیکم بالدعاء فی السحر إلی طلوع الشمس فإنها ساعة تفتح فیها أبواب السماء و تقسم فیها الأرزاق و تقضی فیها الحوائج العظام

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۹

[۸]

اشارة

۸۶۱۲- ۸ الکافی، ۲/ ۴۷۸/ ۱۰/ ۱ الثلاثة عن ابن أذینة قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن فی اللیل لساعة لا یوافقها عبد مسلم ثم یصلی و یدعو اللّه تعالی فیها إلا استجاب له فی کل لیلة قلت أصلحک اللّه و أی ساعة هی من اللیل قال إذا مضی نصف اللیل و هی السدس الأول من أول النصف

بیان

قد مضی هذا الحدیث بأدنی تفاوت فی ألفاظه بإسناد آخر مع حدیث آخر فی هذا المعنی أوضح منه فی باب الساعة التی یستجاب فیها الدعاء من اللیل و أرید بالسدس سدس تمام اللیل لا سدس النصف و بأول النصف أول النصف الباقی

[۹]

اشارة

۸۶۱۳- ۹ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی عن حسین بن المختار عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال إذا رق أحدکم فلیدع فإن القلب لا یرق حتی یخلص

بیان

حتی یخلص إما من الخلوص أی یصیر خالصا لیس فیه غیر اللّه أو من الإخلاص أی یصیر مخلصا لله لا یشوبه شیء آخر

[۱۰]

اشارة

۸۶۱۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۷۸/ ۸/ ۱ العدة عن البرقی عن علی بن حدید رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال إذا اقشعر جلدک و دمعت عیناک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۰

فدونک دونک فقد قصد قصدک قال و رواه محمد بن إسماعیل عن أبی إسماعیل السراج عن محمد بن أبی حمزة عن سعید مثله

بیان

فدونک دونک یعنی خذ ما تطلب من اللّه تعالی بالدعاء فإنه أقبل علیک أی حان حین الدعاء الذی لا یرد

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۱

باب ۲۱۶ الإلحاح فی الدعاء

[۱]

اشارة

۸۶۱۵- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۱/ ۱ الثلاثة الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن الحسین بن عطیة عن عبد العزیز الطویل قال قال أبو عبد اللّه ع إن العبد إذا دعا لم یزل اللّه تعالی فی حاجته ما لم یستعجل

بیان

یعنی ما لم ییأس و یعرض عن اللّه زاعما أنه لا یستجیبه لإبطائه فی حقه یقال مر یستعجل أی طالبا ذلک من نفسه متکلفا إیاه و إلیه الإشارة فی الحدیث الآتی بقوله فقام لحاجته

[۲]

۸۶۱۶- ۲ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۲/ ۱ بالإسنادین عن ابن أبی عمیر عن هشام بن سالم و حفص بن البختری و غیرهما عن أبی عبد اللّه ع قال إن العبد إذا عجل فقام لحاجته یقول اللّه تعالی أ ما یعلم عبدی أنی أنا اللّه الذی أقضی الحوائج

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۲

[۳]

۸۶۱۷- ۳ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن أبی عمیر عن سیف بن عمیرة عن محمد بن مروان عن الولید بن عقبة الهجری قال سمعت أبا جعفر ع یقول و اللّه لا یلح عبد مؤمن علی اللّه تعالی فی حاجته إلا قضاها له

[۴]

۸۶۱۸- ۴ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحجال عن حنان عن الکنانی عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی کره إلحاح الناس بعضهم علی بعض فی المسألة و أحب ذلک لنفسه إن اللّه تعالی یحب أن یسأل و یطلب ما عنده

[۵]

۸۶۱۹- ۵ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۵/ ۱ الثلاثة عن الحسین الأحمسی عن رجل عن أبی جعفر ع قال لا و اللّه لا یلح عبد علی اللّه تعالی إلا استجاب له

[۶]

۸۶۲۰- ۶ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۶/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص رحم اللّه عبدا طلب من اللّه حاجته فألح فی الدعاء استجیب له أو لم یستجب و تلا هذه الآیة وَ أَدْعُوا رَبِّی عَسی أَلّا أَکُونَ بِدُعاءِ رَبِّی شَقِیًّا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۳

باب ۲۱۷ أن من دعا استجیب له

[۱]

۸۶۲۱- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسن بن علی عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال الدعاء کهف الإجابة کما أن السحاب کهف المطر

[۲]

۸۶۲۲- ۲ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال ما أبرز عبد یده إلی اللّه العزیز الجبار إلا استحی اللّه تعالی أن یردها صفرا حتی یجعل فیها من فضل رحمته ما یشاء فإذا دعا أحدکم فلا یرد یدیه حتی یمسح بهما علی وجهه و رأسه

[۳]

۸۶۲۳- ۳ الفقیه، ۱/ ۳۲۵/ ۹۵۳ قال أبو جعفر ع ما بسط عبد یدیه إلی اللّه عز و جل إلا استحی اللّه الحدیث إلا أنه قال من فضله و رحمته

[۴]

۸۶۲۴- ۴ الفقیه، ۱/ ۳۲۵/ ۹۵۳ و فی خبر آخر علی وجهه و صدره

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۴

[۵]

اشارة

۸۶۲۵- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۳/ ۱ میسر عن أبی عبد اللّه ع قال لیس من باب یقرع إلا یوشک أن یفتح لصاحبه

بیان

قد مضی تمام الحدیث مع إسناده

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۵

باب ۲۱۸ الإشارات فی الدعاء

[۱]

۸۶۲۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۹/ ۱/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن سیف بن عمیرة عن أبی إسحاق عن أبی عبد اللّه ع قال الرغبة أن تستقبل ببطن کفیک إلی السماء و الرهبة أن تجعل ظهر کفیک إلی السماء و قوله وَ تَبَتَّلْ إِلَیْهِ تَبْتِیلًا قال الدعاء بإصبع واحدة تشیر بها و التضرع تشیر بإصبعیک و تحرکهما و الابتهال رفع الیدین و تمدهما- و ذلک عند الدمعة ثم ادع

[۲]

۸۶۲۷- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۰/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن أبی خالد عن مروک بیاع اللؤلؤ عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال ذکر الرغبة و أبرز باطن راحتیه إلی السماء و هکذا الرهبة و جعل ظهر کفیه إلی السماء- و هکذا التضرع و حرک أصابعه یمینا و شمالا و هکذا التبتل و یرفع أصابعه مرة و یضعها مرة و هکذا الابتهال و مد یدیه تلقاء وجهه إلی القبلة و لا یبتهل حتی تجری الدمعة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۶

[۳]

اشارة

۸۶۲۸- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۰/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن العلاء عن محمد قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول مر بی رجل و أنا أدعو فی صلاتی بیساری فقال یا أبا عبد اللّه بیمینک فقلت یا عبد اللّه إن الله تعالی حقا علی هذه کحقه علی هذه و قال الرغبة تبسط یدیک و تظهر باطنهما و الرهبة تبسط یدیک تظهر ظهرهما و التضرع تحرک السبابة الیمنی یمینا و شمالا و التبتل تحرک السبابة الیسری ترفعها إلی السماء رسلا و تضعها و الابتهال تبسط یدک و ذراعک إلی السماء و الابتهال حین تری أسباب البکاء

بيان

الرسل بالكسر الرفق و التؤدة و التأني

[۴]

۸۶۲۹- ۴ الكافي، ۲/ ۴۸۰/ ۵/ ۱ البرقي عن أبيه أو غيره عن هارون بن خارجة عن أبي بصير عن أبي عبد اللّه ع قال سألته عن الدعاء و رفع اليدين فقال على أربعة أوجه أما التعوذ فتستقبل القبلة بباطن كفيك و أما الدعاء في الرزق فتبسط كفيك و تفضي بباطنهما إلى السماء- و أما التبتل فإيماؤك بإصبعك السبابة و أما الابتهال فرفع يديك تجاوز بهما رأسك و دعاء التضرع أن تحرك إصبعك السبابة مما يلي وجهك و هو دعاء الخيفة

[۵]

۸۶۳۰- ۵ الكافي، ۲/ ۴۸۱/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن السراد عن الخراز

الوافي، ج۹، ص: ۱۴۹۷

الكافي، ۲/ ۴۷۹/ ۲/ ۱ الثلاثة عن الخراز عن محمد قال سألت أبا جعفر ع عن قول اللّه تعالى فَمَا اسْتَكانُوا لِرَبِّهِمْ وَ ما يَتَضَرَّعُونَ- قال الاستكانة هي الخضوع و التضرع رفع اليدين و التضرع بهما

[۶]

۸۶۳۱- ۶ الكافي، ۲/ ۴۸۱/ ۷/ ۱ الأربعة عن محمد و زرارة قالا قلنا لأبي عبد اللّه ع كيف المسألة إلى اللّه تعالى قال تبسط كفيك قلنا كيف الاستعاذة قال تفضي بكفيك و التبتل الإيماء بالإصبع- و التضرع تحريك الإصبع و الابتهال أن تمد يديك جميعا

الوافي، ج۹، ص: ۱۴۹۹

باب ۲۱۹ البكاء

[۱]

اشارة

۸۶۳۲- ۱ الكافي، ۲/ ۴۸۱/ ۱/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن محمد بن مروان الكافي، ۲/ ۴۸۲/ ۵/ ۱ ابن أبي عمير عن جميل بن دراج و درست عن محمد بن مروان عن أبي عبد اللّه ع قال ما من شيء إلا و له كيل و وزن إلا الدموع فإن القطرة تطفئ بحارا من نار فإذا اغرورقت العين بمائها لم يرهق وجهه قتر و لا ذلة فإذا فاضت حرمة اللّه على النار و لو أن باكيا بكى في أمة لرحموا

بيان

اغرورقت العین دمعت کأنها غرقت فی دمعها لم یرهق أی لم یغش و فی بعض النسخ لم ینل و القتر الغبار.

و قد مضی من الفقیه فی باب المناجاة و البکاء فی الصلاة ما یقرب من هذا الحدیث و من بعض الأخبار الآتیة

[۲]

۸۶۳۳- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن ابن فضال عن أبی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۰

جمیلة و بزرج عن محمد بن مروان عن أبی عبد اللّه ع قال ما من عین إلا و هی باکیة یوم القیامة إلا عین بکت من خوف اللّه و ما اغرورقت عین بمائها من خشیة اللّه إلا حرم اللّه تعالی سائر جسده علی النار و لا فاضت علی خده فرهق ذلک الوجه قتر و لا ذلة و ما من شیء إلا و له کیل و وزن إلا الدمعة فإن اللّه تعالی یطفئ بالیسیر منها البحار من النار فلو أن عبدا بکی فی أمة لرحم اللّه تلک الأمة ببکاء ذلک العبد

[۳]

۸۶۳۴- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۳/ ۱ سهل عن التمیمی عن مثنی الحناط عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال ما من قطرة أحب إلی اللّه من قطرة دموع فی سواد اللیل مخافة من اللّه تعالی لا یراد بها غیره

[۴]

۸۶۳۵- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۴/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن صالح بن رزین و محمد بن مروان و غیرهما عن أبی عبد اللّه ع قال کل عین باکیة یوم القیامة إلا ثلاثة عین غضت عن محارم اللّه و عین سهرت فی طاعة اللّه و عین بکت فی جوف اللیل من خشیة اللّه

[۵]

۸۶۳۶- ۵ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۶/ ۱ ابن أبی عمیر عن رجل من أصحابه قال قال أبو عبد اللّه ع أوحی اللّه تعالی إلی موسی ع أن عبادی لم یتقربوا إلی بشیء أحب إلی من ثلاث خصال قال موسی یا رب و ما هن قال یا موسی الزهد فی الدنیا و الورع عن المعاصی و البکاء من خشیتی قال موسی یا رب فما لمن صنع ذا فأوحی اللّه تعالی إلیه أما الزاهدون فی الدنیا ففی الجنة و أما الباکون من خشیتی ففی الرفیع الأعلی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۱

لا یشارکهم أحد و أما الورعون عن معاصی فإنی أفتش الناس و لا أفتشهم

[۶]

۸۶۳۷- ۶ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۷/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن إسحاق بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع أکون أدعو فأشتهی البکاء فلا یجیئنی و ربما ذکرت بعض من مات من أهلی فأرق و أبکی فهل یجوز ذلک فقال نعم فتذکرهم فإذا رققت فابک و ادع ربک

تبارک و تعالی

[۷]

۸۶۳۸- ۷ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عنبسة العابد قال قال أبو عبد اللّه ع إن لم یکن بک بکاء فتباک

[۸]

۸۶۳۹- ۸ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۹/ ۱ عنه عن ابن فضال عن یونس بن یعقوب عن سعید بن یسار بیاع السابری قال قلت لأبی عبد اللّه ع إنی أتباکی فی الدعاء و لیس لی بکاء قال نعم و لو مثل رأس الذباب

[۹]

۸۶۴۰- ۹ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۱۱/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن إسماعیل البجلی عن أبی عبد اللّه ع قال إن لم یجئک البکاء فتباک و إن خرج منک مثل رأس الذباب فبخ بخ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۲

[۱۰]

۸۶۴۱- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۱۰/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن علی بن أبی حمزة قال قال أبو عبد اللّه ع لأبی بصیر إن خفت أمرا یکون أو حاجة تریدها فابدأ بالله فمجده و أثن علیه کما هو أهله و صل علی النبی ص و اسأل حاجتک و تباک و لو مثل رأس الذباب إن أبی کان یقول إن أقرب ما یکون العبد من الرب تعالی و هو ساجد باک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۳

باب ۲۲۰ الاجتماع فی الدعاء و التعمیم

[۱]

۸۶۴۲- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن الدهقان عن درست عن أبی خالد قال قال أبو عبد اللّه ع ما من رهط أربعین رجلا اجتمعوا فدعوا اللّه تعالی فی أمر إلا استجاب لهم- فإن لم یکونوا أربعین فأربعة یدعون اللّه تعالی عشر مرات إلا استجاب اللّه لهم فإن لم یکونوا أربعة فواحد یدعو أربعین مرة فیستجیب اللّه العزیز الجبار له

[۲]

۸۶۴۳- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی عن محمد بن علی عن یونس بن یعقوب عن عبد الأعلی عن أبی عبد اللّه ع قال ما اجتمع أربعة رهط قط علی أمر واحد فدعوا إلا تفرقوا عن إجابة

[۳]

۸۶۴۴- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۳/ ۱ البرقی عن الحجال عن ثعلبة عن علی بن عقبة عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال کان أبی إذا حزنه أمر جمع النساء و الصبیان ثم دعا و أمنوا

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۴

[۴]

۸۶۴۵- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۴/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال الداعی و المؤمن فی الأجر شریکان

[۵]

۸۶۴۶- ۵ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۱/ ۲ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إذا دعا أحدکم فلیعم فإنه أوجب للدعاء

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۵

باب ۲۲۱ الابتداء بالتمجید فی الدعاء

[۱]

۸۶۴۷- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۱/ ۱ القمیان عن صفوان عن الحارث بن المغیرة قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إیاکم إذا أراد أحدکم أن یسأل ربه شیئا من حوائج الدنیا و الآخرة حتی یبدأ بالثناء علی اللّه تعالی و المدح له و الصلاة علی النبی ص ثم یسأل اللّه حوائجه

[۲]

۸۶۴۸- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۳/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن ابن سنان عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال إنما هی المدحة ثم الثناء ثم الإقرار بالذنب ثم المسألة إنه و اللّه ما خرج عبد من ذنب إلا بالإقرار

[۳]

۸۶۴۹- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۴/ ۱ البرقی عن ابن فضال عن ثعلبة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع مثله إلا أنه قال ثم الثناء ثم الاعتراف بالذنب

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۶

[۴]

۸۶۵۰- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۵/ ۵/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن حماد بن عثمان عن الحارث بن المغیرة قال قال أبو عبد اللّه ع إذا أردت أن تدعو فمجد اللّه تعالی و احمده و سبحه و هلله و أثن علیه و صل علی محمد النبی ص ثم سل تعط

[۵]

۸۶۵۱- ۵ الکافی، ۳/ ۳۴۱/ ۴/ ۱ بهذا الإسناد عن حماد عن الحسن بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أردت أن تدعو اللّه فمجده و احمده الحدیث

[۶]

۸۶۵۲- ۶ الکافی، ۲/ ۴۸۶/ ۸/ ۱ علی عن أبیه عن عثمان عمن حدثه عن أبی عبد اللّه ع قال قلت آیتان فی کتاب اللّه تعالی أطلبهما فلا أجدهما قال و ما هما قلت قول اللّه تعالی ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ- فندعوه و لا نری أجابه قال أ فتری اللّه تعالی أخلف وعده قلت لا- قال فمم ذلک قلت لا- أدری فقال لکنی أخبرک من أطاع اللّه تعالی فیما أمره ثم دعاه من جهة الدعاء أجابه قلت و ما جهة الدعاء- قال تبدأ فتحمد اللّه و تذکر نعمه عندک ثم تشکره ثم تصلی علی النبی ص ثم تذکر ذنوبک فتقر بها ثم تستغفر منها فهذا جهة الدعاء ثم قال و ما الآیة الأخری- قلت قول اللّه تعالی وَ ما أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَیْءٍ فَهُوَ یُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَیْرُ الرّازِقِینَ و

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۷

إنی أنفق و لا- أری خلفا قال أ فتری اللّه تعالی أخلف وعده قلت لا قال فمم ذلک قلت لا أدری قال لو أن أحدکم اکتسب المال من حله و أنفقه فی حقه لم ینفق درهما إلا أخلف علیه

[۷]

۸۶۵۳- ۷ الکافی، ۲/ ۴۸۵/ ۷/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن أبی کهمس قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول دخل رجل المسجد و ابتدأ قبل الثناء علی اللّه و الصلاة علی النبی ص فقال رسول اللّه ص عاجل العبد ربه ثم دخل آخر فصلی و أثنی علی اللّه تعالی و صلی علی محمد رسول اللّه ص فقال رسول اللّه ص سل تعطه ثم قال إن فی کتاب علی ع أن الثناء علی اللّه تعالی و الصلاة علی رسوله ص قبل المسألة و إن أحدکم لیأتی الرجل یطلب الحاجة فیحب أن یقول له خیرا قبل أن یسأل حاجته

[۸]

۸۶۵۴- ۸ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن محمد بن إسماعیل عن بزرج عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال إن العبد لتکون له الحاجة إلی اللّه تعالی فیبدأ بالثناء علی اللّه تعالی و الصلاة علی محمد و آل محمد حتی ینسی حاجته فیقضیها اللّه له من غیر أن یسأله إیاها

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۸

[۹]

۸۶۵۵- ۹ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۱/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی یقول من اشتغل بذکری عن مسألتی أعطیته أفضل ما أعطی من سألنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۹

باب ۲۲۲ صفه التمجید و أدناه

[۱]

۸۶۵۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن ابن فضال عن ابن بکیر عن محمد قال قال أبو عبد اللّه ع إن فی کتاب أمیر المؤمنین ع أن المدحة قبل المسألة فإذا دعوت اللّه تعالی فمجده قلت کیف نمجده قال تقول یا من هو أقرب إلی من حبل الورید یا فعالا لما یرید یا من یحول بین المرء و قلبه یا من هو بالمنظر الأعلی یا من لیس کمثله شیء

[۲]

۸۶۵۷- ۲ الکافی، ۲/ ۲۸۵/ ۶/ ۱ القمیان عن صفوان عن عیص بن القاسم قال قال أبو عبد اللّه ع إذا طلب أحدکم الحاجة فلیثن علی ربه و لیمدحه فإن الرجل إذا طلب الحاجة من السلطان هیأ له من الکلام أحسن ما یقدر علیه فإذا طلبتم الحاجة فمجدوا اللّه العزیز الجبار- و امدحوه و أثنوا علیه تقول یا أجود من أعطی یا خیر من سئل یا أرحم من استرحم یا أحد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد یا من لم یتخذ صاحبه و لا ولدا یا من یفعل ما یشاء و یحکم ما یرید و یقضی ما أحب- یا من یحول بین المرء و قلبه یا من هو بالمنظر الأعلی یا من لیس کمثله شیء

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۰

یا سمیع یا بصیر و أکثر من أسماء اللّه تعالی فإن أسماء اللّه کثیرة و صل علی محمد و آل محمد و قل اللهم أوسع علی من رزقک الحلال ما أکف به وجهی و أؤدی به عنی أمانتی و أصل به رحمی و یکون عونا لی علی الحج و العمرة- و قال إن رجلا دخل المسجد فصلی رکعتین ثم سأل اللّه تعالی فقال رسول اللّه ص عجل العبد ربه و جاء آخر فصلی رکعتین ثم أثنی علی اللّه تعالی و صلی علی النبی فقال رسول اللّه ص سل تعط

[۳]

۸۶۵۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۶/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن حسان عن بعض أصحابه عن أبی عبد اللّه ع قال کل دعاء لا یکون قبله تمجید فهو أبتر إنما التمجید ثم الثناء قلت ما أدری ما یجزی من التمجید قال تقول اللهم أنت الأول فلیس قبلک شیء و أنت الآخر فلیس بعدک شیء و أنت الظاهر فلیس فوقک شیء و أنت الباطن فلیس دونک شیء و أنت العزیز الحکیم

[۴]

۸۶۵۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۷/ ۱ بهذا الإسناد قال سألت أبا عبد اللّه ع ما أدنی ما یجزی من التمجید قال تقول الحمد لله الذی علا فقهر و الحمد لله الذی ملک فقدر و الحمد لله الذی بطن فخبر و الحمد لله الذی یحیی الموتی و یمیت الأحیاء و هو علی کل شیء قدیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۱

[۵]

اشارة

۸۶۶۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۵/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن صفوان بن یحیی عن إسحاق بن عمار عن بعض أصحابه عن أبی عبد اللّه ع قال إن لله ثلاث ساعات فی اللیل و ثلاث ساعات فی النهار یمجد فیهن نفسه- فأول ساعات النهار حین تکون الشمس من هذا الجانب یعنی من المشرق- مقدارها من العصر یعنی من المغرب إلی صلاة الأولی و أول ساعات اللیل من الثلث الباقی من اللیل إلی أن ینفجر الصبح یقول إنی أنا اللّه رب العالمین إنی أنا اللّه العلی العظیم إنی أنا اللّه العزیز الحکیم إنی أنا اللّه الغفور الرحیم إنی أنا اللّه الرحمن الرحیم إنی أنا اللّه مالک یوم الدین إنی أنا اللّه لم أزل و لا أزال إنی أنا اللّه خالق الخیر و الشر إنی أنا اللّه خالق الجنة و النار إنی أنا اللّه منی بدأ الخلق و إلی یعود إنی أنا اللّه الواحد الصمد إنی أنا اللّه عالم الغیب و الشهادة إنی أنا اللّه الملک القدوس السلام المؤمن المهیمن العزیز الجبار المتکبر إنی أنا اللّه الخالق البارئ المصور لی الأسماء الحسنی إنی أنا اللّه الکبیر المتعال- قال ثم قال أبو عبد اللّه ع من عنده و الکبریاء رداؤه فمن نازعه شیئا من ذلک أکبه اللّه فی النار ثم قال ما من عبد [مؤمن] یدعو بهن مقبلا [لهن] قلبه إلی اللّه تعالی إلا قضی اللّه حاجته و لو کان شقیا رجوت أن یحول سعیدا

بیان

یشبه أن یکون من المشرق و من المغرب من کلام الراوی ثم إن کلا من الفقرتین فی تحدید الساعة یحتمل وجهین أحدهما أن یکون تحدیدا لتمام الثلاث

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۲

بأن تکون الثلاث فی کل منهما متوالیة و الثانی أن یکون تحدیدا للساعة الأولی فقط و الأول أظهر و أتم و أوضح

[۶]

۸۶۶۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۱۶/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن ابن فضال عن ابن بکیر عن عبد اللّه بن أعین عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی یمجد نفسه فی کل یوم و لیلة ثلاث مرات فمن مجد اللّه بما مجد به نفسه- ثم کان فی حال شقوة حوله اللّه إلی سعادة یقول أنت اللّه لا إله إلا أنت رب العالمین أنت اللّه لا إله إلا أنت الرحمن الرحیم أنت اللّه لا إله إلا أنت العزیز الکبیر أنت اللّه لا إله إلا أنت مالک یوم الدین أنت اللّه لا إله إلا أنت الغفور الرحیم أنت اللّه لا إله إلا أنت العزیز الحکیم أنت اللّه لا إله إلا أنت منک بدأ الخلق و إلیک یعود- أنت اللّه لا إله إلا أنت لم تزل و لا تزال أنت اللّه لا إله إلا أنت خالق الخیر و الشر أنت اللّه لا إله إلا أنت خالق الجنة و النار أنت اللّه لا إله إلا أنت أحد صمد لم تلد و لم تولد و لم یکن لک کفوا أحد أنت اللّه لا إله إلا أنت الملک القدوس السلام المؤمن المهیمن العزیز الجبار المتکبر- سبحان اللّه عما یشرکون هو اللّه الخالق البارئ المصور له الأسماء الحسنی یسبح له ما فی السماوات و الأرض و هو العزیز الحکیم أنت اللّه لا إله إلا أنت الکبیر و الکبریاء رداؤک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۳

باب ۲۲۳ الصلاة علی محمد و أهل بیته ص

[۱]

اشارة

۸۶۶۲- ۱ الکافی، ۲/ ۴۹۱/ ۱/ ۱ الثلاثـة عن هشام بن سالم عن أبی عبـد اللّه ع قال لا یزال الدعاء محجوبا حتی یصـلی علی محمد و آل محمد

بیان

معنی صـلاة اللّه تعالی علی نبیه ص إفاضـة أنواع الکرامات و لطائف النعم علیه و أما صـلاتنا علیه و صـلاة الملائکـة علیه فهو سؤال و ابتهال فی طلب تلک الکرامـة و رغبـة فی إفاضـتها علیه و أما اسـتدعاؤه ص الصـلاة من أمته فلأمور منها أن الـدعاء مؤثر فی اسـتدرار فضل اللّه و نعمته و رحمته و ما وعـد الرسول من الحوض و الشـفاعة و الوسـیلة و غیر ذلک من المقامات المحمودة غیر محدودة علی وجه لا یتصور الزیادة فیها فالاستمداد من الأدعیة استزادة لتلک الکرامات و منها ارتیاحه ص به

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۴

کما قال إنی أباهی بکم الأمم.

و منها الشـفقة علی الأمة بتحریضـهم علی ما هو حسـنة فی حقهم و قربة لهم و أما مضاعفة اللّه تعالی صـلواته علی المصلی علیه بسبب صلاته علیه فلأن الصـلاة علیه لیست حسـنة واحدة بل هی حسنات متعددة إذ هی تجدید الإیمان بالله أولا ثم بالرسول ثانیا ثم التعظیم له ثالثـا ثم العنایـة بطلب الکرامـات له رابعـا ثم تجدیـد الإیمـان بـالیوم الآخر و أنواع کراماته خامسا ثم تـذکر ذلک سادسا ثم تعظیم القرب سابعا ثم الابتهال و التضرع فی الدعاء ثامنا و الدعاء مخ العبادة ثم الاعتراف بأن الأمر کله لله و أن النبی ص و إن جل قدره فهو عبـد له محتـاج إلی فضـله و رحمته و إلی مـدد أمته له و أنه لیس له من الأـمر شـیء تاسـعا ثم جمیع ذلـک فی شـأن أهل بیته ص أن ضمهم معه عاشرا فهذه عشر حسنات سوی ما ورد به الشرع أن الحسنة الواحدة بعشر أمثالها و السیئة بمثلها

[۲]

اشارة

۸۶۶۳- ۲ الکافی، ۲/ ۴۹۱/ ۲/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال من دعا و لم یذکر النبی ص رفرف الدعاء علی رأسه- فإذا ذکر النبی ص رفع الدعاء

بیان

رفرف الطائر إذا حرک جناحه حول الشیء یرید أن یقع علیه

[۳]

۸۶۶۴- ۳ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۰/ ۱ محمـد عن أحمـد عن علی بن الحکم و التمیمی عن صـفوان الجمـال عن أبی عبـد اللّه ع قال کل

دعاء یدعی اللّه تعالی به محجوب عن السماء حتی یصلی علی محمد و آل

الوافی، ج ۹، ص: ۱۵۱۵

محمد

[۴]

۸۶۶۵- ۴ الکافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۶/ ۱ علی بن محمد عن ابن جمهور عن أبیه عن رجاله قال قال أبو عبد اللّه ع من کانت له إلی اللّه حاجة- فلیبدأ بالصلاة علی محمد و آل محمد ثم یسأل حاجته ثم یختم بالصلاة علی محمد و آل محمد فإن اللّه تعالی أکرم من أن یقبل الطرفین و یدع الوسط إذ کانت الصلاة علی محمد و آل محمد لا تحجب عنه

[۵]

اشارة

۸۶۶۶- ۵ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۵/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لا تجعلونی کقدح الراکب فإن الراکب یملأ قدحه فیشربه إذا شاء اجعلونی فی أول الدعاء و فی آخره و فی وسطه

بیان

قال ابن الأثیر یعنی لا تؤخرونی فی الذکر لأن الراکب یعلق قدحه فی آخر رحله عند فراغه من ترحاله و یجعله خلفه انتهی و لعل المراد من الحدیث أن الراکب لا یذکر قدحه إلا إذا عطش و أراد أن یشرب فحینئذ یملؤه و یشربه و أما فی سائر الأوقات فهو عنه فی غفلة

[۶]

اشارة

۸۶۶۷- ۶ الکافی، ۲/ ۴۹۱/ ۳/ ۱ القمیان عن صفوان عن الشحام عن محمد عن أبی عبد اللّه ع أن رجلا أتی النبی ص فقال یا رسول اللّه أجعل لک ثلث صلواتی لا بل أجعل لک نصف صلواتی لا بل أجعلها کلها لک فقال رسول اللّه ص

الوافی، ج ۹، ص: ۱۵۱۶

إذا تکفی مئونة الدنیا و الآخرة

بیان

أراد بالصلاة معناها اللغوی أعنی الدعاء یعنی کلما أدعو اللّه فی حاجة أدعو لک أولا و أجعله أصلا و أساسا ثم ابنی علیه ما أطلبه لنفسی و هذا معنی ما یأتی من تفسیر هذا الحدیث

[۷]

۸۶۶۸- ۷ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۱/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن سیف عن الحضرمی قال حدثنی من سمع أبا عبد اللّه ع یقول جاء رجل إلی رسول اللّه ص فقال أجعل نصف صلواتی لک قال نعم ثم قال أجعل صلواتی کلها لک قال نعم- فلما مضی قال رسول اللّه ص کفی هم الدنیا و الآخرة

[۸]

۸۶۶۹- ۸ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۲/ ۱ الثلاثة عن مرازم قال قال أبو عبد اللّه ع إن رجلا أتی رسول اللّه ص فقال یا رسول اللّه إنی جعلت ثلث صلواتی لک فقال له خیرا فقال یا رسول اللّه إنی جعلت نصف صلواتی لک فقال له ذاک أفضل فقال إنی جعلت کل صلواتی لک فقال إذا یکفیک اللّه عز و جل ما أهمک من أمر دنیاک و آخرتک فقال له رجل أصلحک اللّه کیف یجعل صلاته له- فقال أبو عبد اللّه ع لا یسأل اللّه شیئا إلا بدأ بالصلاة علی محمد و آل محمد

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۷

[۹]

۸۶۷۰- ۹ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن سیف عن الشحام عن أبی بصیر قال سألت أبا عبد اللّه ع ما معنی أجعل صلواتی کلها لک فقال یقدمه بین یدی کل حاجة فلا یسأل اللّه تعالی شیئا حتی یبدأ بالنبی ص فیصلی علیه ثم یسأل اللّه حوائجه

[۱۰]

۸۶۷۱- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۶/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن ابن أبی حمزة عن أبیه و الحسین بن أبی العلاء عن أبی بصیر قال قال إذا ذکر النبی ص فأکثروا الصلاة علیه- فإنه من صلی علی النبی صلاة واحدة صلی اللّه علیه ألف صلاة فی ألف صف من الملائکة و لم یبق شیء مما خلقه اللّه إلا صلی علی ذلک العبد- لصلاة اللّه علیه و صلاة ملائکته فمن لم یرغب فی هذا فهو جاهل مغرور قد بریء اللّه منه و رسوله و أهل بیته

[۱۱]

۸۶۷۲- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۷/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من صلی علی صلی اللّه علیه و ملائکته فمن شاء فلیقل و من شاء فلیکثر

[۱۲]

۸۶۷۳- ۱۲ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۸/ ۱ الثلاثة عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص الصلاة علی و علی أهل بیتی تذهب بالنفاق

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۸

[۱۳]

۸۶۷۴- ۱۳ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۳/ ۱ ابن أبی عمیر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال سمعته یقول قال رسول اللّه ص ارفعوا أصواتکم بالصلاة علی فإنها تذهب بالنفاق

[۱۴]

۸۶۷۵- ۱۴ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۲۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن یعقوب بن عبد اللّه عن إسحاق بن فروخ مولی آل طلحة قال قال أبو عبد اللّه ع یا إسحاق بن فروخ من صلی علی محمد و آل محمد عشرا- صلی اللّه علیه و ملائکته مائة مرة و من صلی علی محمد و آل محمد مائة مرة- صلی اللّه علیه و ملائکته ألفا أ ما تسمع قول اللّه تعالی هُوَ الَّذِی یُصَلِّی عَلَیْکُمْ وَ مَلائِکَتُهُ لِیُخْرِجَکُمْ مِنَ الظُّلُماتِ إِلَی النُّورِ وَ کانَ بِالْمُؤْمِنِینَ رَحِیماً

[۱۵]

۸۶۷۶- ۱۵ الکافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۵/ ۱ الثلاثة عن الخراز عن محمد عن أحدهما ع قال ما فی المیزان شیء أثقل من الصلاة علی محمد و آل محمد و إن الرجل لیوضع أعماله فی المیزان فیمیل به فیخرج ص الصلاة علیه- فیضعها فی میزانه فیرجح به

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۹

[۱۶]

اشارة

۸۶۷۷- ۱۶ الکافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۷/ ۱ العدة عن أحمد عن محسن بن أحمد عن أبان الأحمر عن عبد السلام بن نعیم قال قلت لأبی عبد اللّه ع إنی دخلت البیت و لم یحضرنی شیء من الدعاء إلا الصلاة علی محمد فقال أما إنه لم یخرج أحد بأفضل مما خرجت به

بیان

أراد بالبیت الکعبة زادها اللّه شرفا

[۱۷]

اشارة

۸۶۷۸- ۱۷ الکافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۸/ ۱ علی بن محمد عن أحمد بن الحسین عن علی بن الریان عن الدهقان قال دخلت علی أبی الحسن الرضا ع فقال لی ما معنی قوله تعالی وَ ذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلّی قلت کلما ذکر اسم ربه قام فصلی فقال لی لقد کلف اللّه تعالی هذا شططا- فقلت جعلت فداک فکیف هو فقال هو کلما ذکر اسم ربه صلی علی محمد و آله

بیان

الشطط مجاوزة القذر فی کل شیء یعنی لو کان کذلک لکان التکلیف فوق الطاقة

[۱۸]

۸۶۷۹- ۱۸ الکافی، ۲/ ۴۹۵/ ۱۹/ ۱ عنه عن محمد بن علی عن مفضل بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۰

صالح الأسدی عن محمد بن هارون عن أبی عبد اللّه ع قال إذا صلی أحدکم و لم یذکر النبی ص فی صلاته- یسلک بصلاته غیر سبیل الجنة و قال رسول اللّه ص من ذکرت عنده و لم یصل علی فدخل النار فأبعده اللّه و قال ص- من ذکرت عنده فنسی الصلاة علی خطئ به طریق الجنة

[۱۹]

۸۶۸۰- ۱۹ الکافی، ۲/ ۴۹۵/ ۲۰/ ۱ القمی عن الکوفی عن عبیس بن هشام عن ثابت عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من ذکرت عنده فنسی أن یصلی علی خطأ اللّه به طریق الجنة

[۲۰]

۸۶۸۱- ۲۰ الکافی، ۲/ ۴۹۵/ ۲۱/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال سمع أبی رجلا متعلقا بالبیت و هو یقول اللهم صل علی محمد فقال له أبی یا عبد اللّه لا تبترها لا تظلمنا حقنا قل اللهم صل علی محمد و أهل بیته

[۲۱]

۸۶۸۲- ۲۱ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۹/ ۱ القمی عن محمد بن حسان عن أبی عمران الأزدی عن عبد اللّه بن الحکم عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال من قال یا رب صل علی محمد و آل محمد مائة مرة- قضیت له مائة حاجة ثلاثون للدنیا

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۱

باب ۲۲۴ من أبطأت علیه الإجابة

[۱]

اشارة

۸۶۸۳- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۸/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن البزنطی قال قلت لأبی الحسن ع جعلت فداک إنی قد سألت اللّٰه حاجة منذ کذا و کذا سنة و قد دخل قلبی من إبطائها شیء فقال یا أحمد إیاک و الشیطان أن یکون له علیک سبیل حتی یقنطک إن أبا جعفر ع کان یقول إن المؤمن لیسأل اللّٰه تعالی حاجة فیؤخر عنه تعجیل إجابته حبا لصوته و استماع نحیبه ثم قال و اللّٰه لما أخر اللّٰه تعالی عن المؤمنین مما یطلبون من هذه الدنیا خیر لهم مما عجل لهم فیها و أی شیء الدنیا و إن أبا جعفر ع کان یقول ینبغی للمؤمن أن یکون دعاؤه فی الرخاء نحوا من دعائه فی الشدة لیس إذا أعطی فتر فلا تمل الدعاء فإنه من اللّٰه بمکان- و علیک بالصبر و طلب الحلال و صلة الرحم و إیاک و مکاشفة الناس فإنا أهل بیت نصل من قطعنا و نحسن إلی من أساء إلینا فنری و اللّٰه فی ذلک العاقبة الحسنة- إن صاحب النعمة فی الدنیا إذا سأل فأعطی طلب غیر الذی سأل و صغرت النعمة فی عینه فلا یشبع من شیء أعطی و إذا کثرت النعم کان المسلم من ذلک علی خطر للحقوق التی تجب علیه و ما یخاف من الفتنة فیها

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۲

أخبرنی عنک لو أنی قلت لک قولا أ کنت تثق به منی فقلت له جعلت فداک إذا لم أثق بقولک فبمن أثق و أنت حجة اللّٰه علی خلقه قال فکن باللّٰه أوثق فإنک علی موعد من اللّٰه تعالی أ لیس اللّٰه عز و جل یقول وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِی عَنِّی فَإِنِّی قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَةَ الدّاعِ إِذا دَعانِ و قال لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ و قال وَ اللّٰهُ یَعِدُکُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَ فَضْلًا فکن باللّٰه تعالی أوثق منک بغیره و لا تجعلوا فی أنفسکم إلا خیرا فإنه مغفور لکم

بیان

المکاشفة المعاداة ظاهرا یقال کاشفة بالعداوة أی بأداة بها

[۲]

۸۶۸۴- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن منصور الصیقل قال قلت لأبی عبد اللّٰه ع ربما دعا الرجل بالدعاء و استجیب له ثم أخر ذلک إلی حین قال فقال نعم- قلت و لم ذلک لیزداد من الدعاء قال نعم

[۳]

۸۶۸۵- ۳ الکافی، ۲/ ۴۹۰/ ۷/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن غیر واحد من أصحابنا قال قال أبو عبد اللّٰه ع إن العبد الولی لله لیدعو اللّٰه فی الأمر ینویه فیقال للملک الموکل به اقض لعبدی حاجته و لا تعجلها فإنی أشتهی أن أسمع نداءه و صوته و إن العبد العدو لله لیدعو اللّٰه فی الأمر ینویه فیقال للملک الموکل به اقض [لعبدی] حاجته و عجلها

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۳

فإنی أکره أن أسمع نداءه و صوته قال فیقول الناس ما أعطی هذا إلا لکرامته و لا منع هذا إلا لهوانه

[۴]

۸۶۸۶- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۳/ ۱ الثلاثـة عن إسـحاق بن أبی هلال المدائنی عن حدید عن أبی عبد اللّه ع قال إن العبد لیدعو- فیقول اللّه تعـالی للملکین قـد اسـتجبت له و لکن احبسوه بحـاجته فـإنی أحب أن أسـمع صوته و إن العبـد لیـدعو فیقول اللّه تبارک و تعالی عجلوا له حاجته فإنی أبغض صوته

[۵]

۸۶۸۷- ۵ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۴/ ۱ ابن أبی عمیر عن سـلیمان صاحب السابری عن إسـحاق بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع یسـتجاب للرجل الدعاء ثم یؤخر قال نعم عشرین سنة

[۶]

۸۶۸۸- ۶ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۵/ ۱ عنه عن هشـام بن سـالم عن أبی عبـد اللّه ع قال کان بین قول اللّه تعالی قَدْ أُجِیبَتْ دَعْوَتُکُما و بین أخذ فرعون أربعون عاما

[۷]

اشارة

۸۶۸۹- ۷ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۶/ ۱ عنه عن إبراهیم بن عبـد الحمیـد عن أبی بصـیر قال سـمعت أبا عبـد اللّه ع یقول إن المؤمن لیـدعو فتؤخر إجابته إلی یوم الجمعة
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۴

بیان

فی بعض النسـخ إلی یوم القیامـة و لعل الجمعـة أصـح کما یـدل علیه ما مر فی باب فضل الجمعـة إن العبـد المؤمن لیسأل اللّه الحاجة فیؤخر اللّه قضاءها إلی یوم الجمعة

[۸]

۸۶۹۰- ۸ الکافی، ۲/ ۴۹۰/ ۹/ ۱ الحسـین بن محمد عن أحمد بن إسـحاق عن سعدان بن مسلم عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال إن المؤمن [لا یزال المؤمن] لیـدعو اللّه تعالی فی حاجته یقول اللّه عز و جل أخروا إجابته شوقا إلی صوته و دعائه فإذا کان یوم القیامـة قال اللّه تعالی عبدی دعوتنی فأخرت إجابتک و ثوابک کذا و کذا و دعوتنی فی کذا و کذا و أخرت إجابتک و ثوابک کذا و کذا قال فیتمنی المؤمن أنه لم تستجب له دعوة فی الدنیا مما یری من حسن الثواب

[۹]

۸۶۹۱- ۹ الکافی، ۲/ ۴۹۰/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن هشام بن سالم عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال لا یزال المؤمن بخیر و رجاء رحمة من اللّه تعالی ما لم یستعجل فیقنط و یترک الدعاء قلت کیف یستعجل قال یقول قد دعوت منذ کذا و کذا و ما أری الإجابة

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۵

باب ۲۲۵ الدعاء للإخوان بظهر الغیب

[۱]

اشارة

۸۶۹۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۱/ ۱ الثلاثة عن أبی المغراء عن الفضیل بن یسار عن أبی جعفر ع قال أوشک دعوة و أسرع إجابة دعاء المرء لأخیه بظهر الغیب

بیان

یعنی من ورائه و فی غیبته

[۲]

۸۶۹۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال دعاء الرجل لأخیه بظهر الغیب یدر الرزق و یدفع المکروه

[۳]

۸۶۹۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن سیف بن عمیرة عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع فی قوله تعالی وَ یَسْتَجِیبُ الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ وَ یَزِیدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۶

قال هو المؤمن یدعو لأخیه بظهر الغیب فیقول له الملک آمین و یقول اللّه العزیز الجبار و لک مثلا ما سألت و قد أعطیت ما سألت لحبک إیاه

[۴]

۸۶۹۵- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن الدهقان عن درست عن أبی خالد القماط قال قال أبو جعفر ع أسرع الدعاء نجحا للإجابة دعاء الأخ لأخیه بظهر الغیب- یبدأ بالدعاء لأخیه فیقول له ملک موکل به آمین و لک مثلاه

[۵]

اشارهٔ

۸۶۹۶- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۵/ ۱ علی بـن محمـد عن محمـد بن سـلیمان عن إسـماعیل بن إبراهیم عن جعفر بن محمـد التمیمی عن الحسـین بن علوان عن أبی عبـد اللّه ع قـال قال رسول اللّه ص ما من مؤمن دعا للمؤمنین و المؤمنات إلا رد اللّه تعالی علیه مثل الـذی دعا لهم به من کل مؤمن و مؤمنهٔ مضی من أول الدهر أو هو آت إلی یوم القیامهٔ إن العبد لیؤمر به إلی النار یوم القیامهٔ فیسحب فیقول المؤمنون و المؤمنات یا رب هذا الذی کان یدعو لنا فشفعنا فیه فیشفعهم اللّه تعالی فیه فینجو

بیان

فیسحب بالسین المهملهٔ و الباء الموحدهٔ أی یجر علی وجه الأرض

[۶]

اشارهٔ

۸۶۹۷- ۶ الکافی، ۲/ ۵۰۸/ ۷/ ۱ العدهٔ عن سـهل و علی عن أبیه جمیعا عن السراد عن ابن رئاب عن الحذاء عن ثویر قال سمعت علی بن الحسین ع یقول إن الملائکهٔ إذا سمعوا المؤمن یدعو لأخیه بظهر

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۷

الغیب أو یذکره بخیر قالوا نعم الأخ أنت لأخیک تدعو له بالخیر و هو غائب عنک و تذکره بخیر قد أعطاک اللّه تعالی مثلی ما سألت له و أثنی علیک مثلی ما أثنیت علیه و لک الفضل علیه و إذا سمعوه یذکر أخاه بسوء و یدعو علیه- قالوا بئس الأخ أنت لأخیک کف أیها المستر علی ذنوبه و عورته و اربع علی نفسک و احمد اللّه الذی ستر علیک و اعلم أن اللّه تعالی أعلم بعبده منک

بیان

اربع علی نفسک أی قف و أمسک و لا تتعب نفسک من ربع کمنع بمعنی التوقف و التحبس

[۷]

اشارهٔ

۸۶۹۸- ۷ الفقیه، ۲/ ۲۱۲/ ۲۱۸۵ الفقیه، ۲/ ۲۱۲/ ۲۱۸۶ قـال الصادق ع إذا دعا الرجل لأخیه بظهر الغیب نودی من العرش و لک مائهٔ ألف ضعف مثله و إذا دعا لنفسه کانت واحدهٔ فمائهٔ ألف مضمونهٔ خیر من واحدهٔ لا یدری تستجاب أم لا و من دعا لأربعین رجلا من

إخوانه- قبل أن یدعو لنفسه استجیب له فیهم و فی نفسه

بیان

قوله فمائة ألف مضمونة إلی آخره یحتمل أن یکون من کلام الصدوق طاب ثراه و أن یکون من تمام الحدیث و ما ذکره أخیرا یأتی مسندا بأدنی تفاوت

[۸]

۸۶۹۹- ۸ الکافی، ۲/ ۵۰۸/ ۶/ ۱ علی عن أبیه قال رأیت

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۲۸

عبد اللّه بن جندب بالموقف فلم أر موقفا کان أحسن من موقفه ما زال مادا یدیه إلی السماء و دموعه تسیل علی خدیه حتی تبلغ الأرض فلما انصرف الناس قلت له یا با محمد ما رأیت موقفا قط أحسن من موقفک قال و اللّه ما دعوت إلا لإخوانی و ذلک أن أبا الحسن موسی بن جعفر ع أخبرنی أنه من دعا لأخیه بظهر الغیب نودی من العرش و لک مائة ألف ضعف مثله فکرهت أن أدع مائة ألف ضعف مضمونة لواحدة لا أدری تستجاب أم لا

[۹]

۸۷۰۰- ۹ الکافی، ۴/ ۴۶۵/ ۸/ ۱ العدة عن سهل عن العبیدی عن ابن أبی عمیر قال کان عیسی بن أعین إذا حج و صار إلی الموقف أقبل علی الدعاء لإخوانه حتی یفیض الناس فقیل له تنفق مالک و تتعب بدنک- حتی إذا صرت إلی الموضع الذی تبث فیه الحوائج إلی اللّه عز و جل أقبلت علی الدعاء لإخوانک و تترک نفسک فقال إنی علی ثقة من دعوة الملک لی و فی شک من الدعاء لنفسی

[۱۰]

۸۷۰۱- ۱۰ الکافی، ۴/ ۴۶۵/ ۹/ ۱ العاصمی عن التیملی عن ابن أسباط عن إبراهیم بن أبی البلاد أو عبد اللّه بن جندب قال کنت فی الموقف فلما أفضت لقیت إبراهیم بن شعیب فسلمت علیه و کان مصابا بإحدی عینیه و إذا عینه الصحیحة حمراء کأنها علقة دم فقلت له قد أصبت بإحدی عینیک و أنا و اللّه مشفق علی الأخری فلو قصرت من البکاء قلیلا فقال لا و اللّه یا با محمد ما دعوت لنفسی الیوم بدعوة فقلت فلمن دعوت قال دعوت لإخوانی لأنی سمعت أبا عبد اللّه ع یقول- من دعا لأخیه بظهر الغیب وکل اللّه عز و جل به ملکا یقول و لک مثلاه

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۲۹

فأردت أن أکون إنما أدعو لإخوانی و یکون الملک یدعو لی لأننی فی شک من دعائی لنفسی و لست فی شک من دعاء الملک لی

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۳۱

باب ۲۲۶ من تستجاب دعوته

[۱]

اشارة

۸۷۰۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۱/ ۱ محمد عن البرقی عن عیسی بن عبد اللّه القمی قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول ثلاثة دعوتهم مستجابة- الحاج فانظروا کیف تخلفونه و الغازی فی سبیل اللّه فانظروا کیف تخلفونه و المریض فلا تغیظوه و لا تضجروه

بیان

تخلفونه أی تقومون مقامه فی غیبته من الخلافة و الضجر السأمة و الملال

[۲]

۸۷۰۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۲/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال کان أبی یقول خمس دعوات لا یحجبن عن الرب تعالی دعوة الإمام المقسط و دعوة المظلوم یقول اللّه تعالی لأنتقمن لک و لو بعد حین و دعوة الولد الصالح لوالدیه و دعوة الوالد الصالح لولده و دعوة المؤمن لأخیه بظهر الغیب فیقول و لک مثلاه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۲

[۳]

۸۷۰۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۳/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إیاکم و دعوة المظلوم فإنها ترفع فوق السحاب حتی ینظر اللّه تعالی إلیها فیقول ارفعوها حتی استجیب له- و إیاکم و دعوة الوالد فإنها أحد من السیف

[۴]

۸۷۰۵- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن أخیه الحسن عن زرعة عن سماعة عن أبی عبد اللّه ع قال کان یقول اتقوا الظلم فإن دعوة المظلوم تصعد إلی السماء

[۵]

۸۷۰۶- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن علی بن النعمان عن عبد اللّه بن طلحة النهدی عن أبی عبد اللّه ع قال الفقیه، ۲/ ۲۲۶/ ۲۲۵۵ قال رسول اللّه ص أربعة لا ترد لهم دعوة حتی یفتح لهم أبواب السماء و تصیر إلی العرش الوالد لولده و المظلوم علی من ظلمه و المعتمر حتی یرجع و الصائم حتی یفطر

[۶]

۸۷۰۷- ۶ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۷/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لیس شیء أسرع إجابة من دعوة غائب لغائب

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۳

[۷]

۸۷۰۸- ۷ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۸/ ۱ بهذا الإسناد قال قال رسول اللّه ص دعا موسی و أمن هارون و أمنت الملائکة فقال اللّه استقیما فقد أجیبت دعوتکما و من غزا فی سبیل اللّه استجیب له کما استجیب لکما إلی یوم القیامة

[۸]

۸۷۰۹- ۸ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۵/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال من قدم أربعین من المؤمنین ثم دعا استجیب له

[۹]

۸۷۱۰- ۹ الکافی، ۴/ ۱۷/ ۲/ ۲ محمد عن أحمد عن محمد بن إسماعیل عن الحسن بن الجهم عن أبی الحسن ع قال لا تحقروا دعوة أحد- فإنه یستجاب للیهودی و النصرانی فیکم و لا یستجاب لهم فی أنفسهم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۵

باب ۲۲۷ من لا تستجاب دعوته

[۱]

اشارة

۸۷۱۱- ۱ الکافی، ۲/ ۵۱۱/ ۳/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان عن الولید بن صبیح قال سمعته یقول ثلاثة ترد علیهم دعوتهم- رجل رزقه اللّه مالا- فأنفقه فی غیر وجهه ثم قال یا رب ارزقنی فیقال له أ لم أرزقک و رجل دعا علی امرأته و هو لها ظالم فیقال له أ لم نجعل [أجعل] أمرها بیدک و رجل جلس فی بیته و قال یا رب ارزقنی- فیقال له أ لم نجعل لک السبیل إلی طلب الرزق

بیان

یأتی هذا الحدیث من الفقیه فی الباب الأول من کتاب المعایش علی اختلاف فی ألفاظه و ما بعده فی باب کراهیة الرد من کتاب الزکاة بنحو آخر

[۲]

۸۷۱۲- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی عن الحسین بن المختار عن الولید بن صبیح عن أبی عبد اللّه ع قال صحبته بین مکة و المدینة فجاء سائل فأمر أن یعطی ثم جاءه آخر فأمر أن یعطی ثم جاء آخر فأمر أن یعطی ثم جاء الرابع فقال أبو

عبد اللّه

الوافی، ج ۹، ص: ۱۵۳۶

ع یشبعک اللّه ثم التفت إلینا فقال أما إن عندنا ما نعطیه- و لکن أخشی أن نکون کأحد الثلاثة الذین لا تستجاب لهم دعوة- رجل أعطاه اللّه مالا- فأنفقه فی غیر حقه ثم قال اللهم ارزقنی فلا یستجاب له و رجل یدعو علی امرأته أن یریحه اللّه منها و قد جعل اللّه تعالی أمرها إلیه و رجل یدعو علی جاره و قد جعل اللّه له السبیل إلی أن یتحول عن جواره و یبیع داره

[۳]

۸۷۱۳- ۳ الکافی، ۲/ ۵۱۱/ ۲/ ۱ القمیان عن ابن فضال عن عبد اللّه بن إبراهیم عن جعفر بن إبراهیم عن أبی عبد اللّه ع قال أربعة لا تستجاب لهم دعوة الرجل جالس فی بیته یقول اللهم ارزقنی فیقال له أ لم آمرک بالطلب و رجل کانت له امرأة فدعا علیها فیقال له أ لم أجعل أمرها إلیک و رجل کان له مال فأفسده فیقول اللهم ارزقنی- فیقال له أ لم آمرک بالاقتصاد أ لم آمرک بالإصلاح ثم قال وَ الَّذِینَ إِذا أَنْفَقُوا لَمْ یُسْرِفُوا وَ لَمْ یَقْتُرُوا وَ کانَ بَیْنَ ذلِکَ قَواماً و رجل کان له مال فأدانه بغیر بینة فیقال له أ لم آمرک بالشهادة

[۴]

۸۷۱۴- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۱/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن عمران بن أبی هاشم عن أبی عبد اللّه ع مثله

الوافی، ج ۹، ص: ۱۵۳۷

باب ۲۲۸ الدعاء علی العدو

[۱]

اشارة

۸۷۱۵- ۱ الکافی، ۲/ ۵۱۱/ ۱/ ۱ العدة عن سهل عن یحیی بن المبارک عن ابن جبلة عن إسحاق بن عمار قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع جارا لی و ما ألقی منه قال فقال لی ادع علیه ففعلت فلم أر شیئا فعدت إلیه فشکوت إلیه فقال ادع علیه فقلت جعلت فداک قد فعلت فلم أر شیئا فقال کیف دعوت علیه فقلت إذا لقیته دعوت علیه قال فقال ادع علیه إذا أقبل و إذا استدبر ففعلت فلم ألبث حتی أراح اللّه منه

بیان

و ما ألقی منه یعنی من الأذی و لعله کان عدوا دینیا له و إنما کان یؤذیه من هذه الجهة و إلا لما استحق ذلک منه

[۲]

اشارة

۸۷۱۶- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۲/ ۲/ ۱ و روی عن أبی الحسن ع قال إذا دعا أحدکم علی أحد فقال اللهم اطرقه بلیة لا أخت لها و أبح حریمه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۸

بیان

الطرق الضرب و الدق و الإتیان باللیل و منه الحدیث أعوذ بک من طوارق اللیل إلا طارقا یطرق بخیر و إباحة حریم کنایة عن تسلیط العدو علیه

[۳]

اشارة

۸۷۱۷- ۳ الکافی، ۲/ ۵۱۲/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن مالک بن عطیة عن یونس بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع إن لی جارا من قریش من آل محرز قد نوه باسمی و شهرنی کلما مررت به قال هذا الرافضی یحمل الأموال إلی جعفر بن محمد قال فقال لی ادع اللّه علیه إذا کنت فی صلاة اللیل و أنت ساجد فی السجدة الأخیرة من الرکعتین الأولتین فاحمد اللّه تعالی و مجده و قل اللهم إن فلان بن فلان قد شهرنی و نوه بی و غاظنی و عرضنی للمکاره اللهم اضربه بسهم عاجل تشغله به عنی اللهم و قرب أجله و اقطع أثره و عجل ذلک یا رب الساعة الساعة- قال فلما قدمنا إلی الکوفة قدمنا لیلا فسألت أهلنا عنه قلت ما فعل فلان قالوا هو مریض فما انقضی آخر کلامی حتی سمعت الصیاح من منزله و قالوا قد مات

بیان

نوهه و نوه به شهره و عرفه من التنویه

[۴]

۸۷۱۸- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۲/ ۴/ ۱ أحمد بن محمد الکوفی عن علی بن الحسن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۹

المیثمی عن ابن أسباط عن عمه قال کنت عند أبی عبد اللّه ع فقال له العلاء بن کامل إن فلانا یفعل بی و یفعل فإن رأیت أن تدعو اللّه تعالی فقال هذا ضعف بک قل اللهم إنک تکفی من کل شیء و لا یکفی منک شیء فاکفنی أمر فلان بم شئت و کیف شئت و حیث شئت و أنی شئت

[۵]

اشارة

۸۷۱۹- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۳/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن التمیمی عن حماد بن عثمان عن المسمعی قال لما قتل داود بن علی المعلی بن خنیس قال أبو عبد اللّه ع لأدعون اللّه تعالی علی من قتل مولای و أخذ مالی فقال له داود بن علی إنک لتهددنی بدعائک- قال حماد قال المسمعی فحدثنی معتب أن أبا عبد اللّه ع لم یزل لیلته راکعا و ساجدا فلما کان فی السحر سمعته یقول و هو ساجد اللهم إنی أسألک بقوتک القویة و بجلالک الشدید الذی کل خلقک له ذلیل أن تصلی علی محمد و أهل بیته و أن تأخذه الساعة الساعة فما رفع رأسه حتی سمعنا الصیحة فی دار داود بن علی فرفع أبو عبد اللّه ع رأسه و قال إنی دعوت اللّه علیه بدعوة بعث اللّه علیه ملکا فضرب رأسه بمرزبة من حدید انشقت منها مثانته فمات

بیان

المرزبة بتقدیم المهملة عصیه من حدید

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۰

[۶]

اشارة

۸۷۲۰- ۶ الکافی، ۲/ ۵۵۷/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن بزیع عن أبی إسماعیل السراج عن ابن عمار أن الذی دعا به أبو عبد اللّه ع علی داود بن علی حین قتل المعلی بن خنیس و أخذ مال أبی عبد اللّه ع اللهم إنی أسألک بنورک الذی لا یطفی و بعزائمک التی لا تخفی و بعزک الذی لا ینقضی و بنعمتک التی لا تحصی و بسلطانک الذی کففت به فرعون عن موسی

بیان

قد مضی فی باب صلاة الحوائج ما یناسب هذا الباب

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۱

باب ۲۲۹ المباهلة

[۱]

اشارة

۸۷۲۱- ۱ الکافی، ۲/ ۵۱۳/ ۱/ ۱ الثلاثة عن محمد بن حکیم عن أبی مسروق عن أبی عبد اللّه ع قال قلت إنا نکلم الناس فنحتج علیهم

بقول اللّه تعالی أَطِیعُوا اللّهَ وَ أَطِیعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِی الْأَمْرِ مِنْکُمْ فیقولون نزلت فی أمراء السرایا فنحتج علیهم بقول اللّه تعالی إِنَّما وَلِیُّکُمُ اللّهُ وَ رَسُولُهُ إلی آخر الآیة فیقولون نزلت فی المؤمنین فنحتج علیهم بقول اللّه تعالی قُلْ لا أَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ أَجْراً إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِی الْقُرْبی فیقولون نزلت فی قربی المسلمین قال فلم أدع شیئا مما حضرنی ذکره من هذا و شبهه إلا ذکرته- فقال لی إذا کان ذلک فادعهم إلی المباهلة قلت و کیف أصنع قال أصلح نفسک ثلاثا و أظنه قال و صم و اغتسل و ابرز أنت و هو إلی الجبان فشبک أصابعک من الیمنی فی أصابعه ثم أنصفه و ابدأ بنفسک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۲

و قل اللهم رب السماوات السبع و رب الأرضین السبع عالم الغیب و الشهادة الرحمن الرحیم إن کان أبو مسروق جحد حقا و ادعی باطلا فأنزل علیه حسبانا من السماء أو عذابا ألیما ثم رد الدعوة علیه فقل و إن کان فلان جحد حقا و ادعی باطلا فأنزل علیه حسبانا من السماء أو عذابا ألیما ثم قال لی فإنک لا تلبث أن تری ذلک فیه فو الله ما وجدت خلقا یجیبنی إلیه

بیان

الجبان بالضم و التشدید الصحراء و الحسبان بالضم العذاب و البلاء و الشر یجیبنی إلیه یعنی یرضی بأن یباهلنی بمثل هذا لخوفهم علی أنفسهم.

و هذا یحتمل أن یکون من کلام الإمام ع و أن یکون من کلام أبی مسروق بحذف قال و تقدیره

[۲]

۸۷۲۲- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۴/ ۳/ ۱ أحمد عن بعض أصحابنا فی المباهلة قال تشبک أصابعک فی أصابعه ثم تقول اللهم إن کان فلان جحد حقا و أقر بباطل فأصبه بحسبان من السماء أو بعذاب من عندک و تلاعنه سبعین مرة

[۳]

۸۷۲۳- ۳ الکافی، ۲/ ۵۱۴/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن البقباق عن أبی عبد اللّه ع فی المباهلة قال تشبک أصابعک فی أصابعه و خل ثم تقول الحدیث

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۳

[۴]

۸۷۲۴- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۵/ ۵/ ۱ محمد عن محمد بن أحمد عن محمد بن عبد الحمید عن أبی جمیلة عن بعض أصحابه قال إذا جحد الرجل الحق فإن أراد أن تلاعنه قل اللهم رب السماوات السبع و رب الأرضین السبع- و رب العرش العظیم إن کان فلان جحد الحق و کفر به فأنزل علیه حسبانا من السماء أو عذابا ألیما

[۵]

۸۷۲۵- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۴/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن إسماعیل بن مهران عن مخلد أبی الشکر الکافی، ۲/ ۵۱۴/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی

عن محمد بن إسماعيل عن مخلد عن الثمالى عن أبى جعفر ع قال الساعة التى يباهل فيها ما بين طلوع الفجر إلى طلوع الشمس

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۵

باب ۲۳۰ ما يجب من الذكر قبل طلوع الشمس و قبل غروبها

[۱]

اشارة

۸۷۲۶- ۱ الكافى، ۲/ ۵۲۲/ ۱/ ۱ على عن أبيه عن ابن أسباط عن غالب بن عبد اللّه عن أبى عبد اللّه ع فى قول اللّه تعالى وَ ظِلالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الْآصالِ قال هو الدعاء قبل طلوع الشمس و قبل غروبها و هى ساعة إجابة

بيان

تمام الآية وَ لِلّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِى السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعاً وَ كَرْهاً وَ ظِلالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الْآصالِ فسر ع السجود بالدعاء يعنى أنهم يدعون اللّه بكرة و أصيلا و المشهور فى تفسيره الانقياد ثم إن نسب السجود إلى أرواحهم فالمراد بالظلال الأجساد فإن الظل من كل شىء شخصه و إن نسب إلى أشخاصهم فالمراد بها الأفياء فإنها منقادة لله سبحانه بتقلصها و ازديادها يتصرف فيها على حسب مشيته و تدعو اللّه بالسنة استعداداتها و تسأله ما تستعد له فتستجاب قال اللّه تعالى يَسْئَلُهُ مَنْ فِى السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ و قال سبحانه أَمَّنْ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۶

يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذا دَعاهُ

[۲]

۸۷۲۷- ۲ الكافى، ۲/ ۵۲۲/ ۲/ ۱ العدة عن البرقى عن ابن فضال عن أبى جميلة عن جابر عن أبى جعفر ع قال إن إبليس عليه لعائن اللّه يبث جنوده من حين تغيب الشمس و حين تطلع فأكثروا ذكر اللّه تعالى فى هاتين الساعتين و تعوذوا بالله من شر إبليس و جنوده و عوذوا صغاركم هاتين الساعتين فإنهما ساعتا غفلة

[۳]

۸۷۲۸- ۳ الفقيه، ۱/ ۵۰۱/ ۱۴۴۰ جابر عن أبى جعفر ع قال إن إبليس إنما يبث جنود الليل من حين تغيب الشمس إلى مغيب الشفق و يبث جنود النهار من حين يطلع الفجر إلى مطلع الشمس و ذكر أن نبى اللّه ص كان يقول أكثروا ذكر اللّه الحديث

[۴]

۸۷۲۹- ۴ الكافى، ۸/ ۲۳۲/ ۲۰۴ محمد عن صالح بن أبى حماد عن على بن الحكم عن أبان عن أبى عبد اللّه ع قال إن لإبليس عونا

يقال له التمريح إذا جاء الليل ملأ ما بين الخافقين

[۵]

۸۷۳۰- ۵ التهذيب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۴/ ۱ محمد بن أحمد عن ابن عيسى عن أبيه عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبى جعفر ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۷

الفقيه، ۱/ ۳۲۹/ ۹۶۵ قال رسول اللّه ص قال اللّه عز و جل اذكرنى بعد الفجر ساعة و اذكرنى بعد العصر ساعة أكفك ما أهمك

[۶]

اشارة

۸۷۳۱- ۶ الكافي، ۲/ ۵۲۴/ ۹/ ۱ على عن أبيه عن صالح بن السندى عن جعفر بن بشير عن ابن بكير عن شهاب بن عبد ربه قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول إذا تغيرت الشمس فاذكر اللّه عز و جل و إن كنت مع قوم يشغلونك فقم و ادع

بيان

معنى تغيرها أشرافها على الغروب

[۷]

اشارة

۸۷۳۲- ۷ الكافى، ۲/ ۵۳۲/ ۳۱/ ۱ البرقى عن محمد بن على عن عبد الرحمن بن أبى هاشم عن أبى خديجة عن أبى عبد اللّه ع قال إن الدعاء قبل طلوع الشمس و قبل غروبها سنة واجبة مع طلوع الفجر و المغرب تقول لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له له الملك و له الحمد- يحيي و يميت و هو حى لا يموت بيده الخير و هو على كل شيء قدير عشر مرات و تقول أعوذ بالله السميع العليم من همزات الشياطين و أعوذ بالله أن يحضرون إن اللّه هو السميع العليم عشر مرات قبل طلوع الشمس و قبل

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۸

الغروب فإن نسيت قضيت كما تقضى الصلاة إن نسيتها

بيان

قوله ع مع طلوع الفجر تفسير لما قبل طلوع الشمس و تعيين لأوله و إعلام بأن فيه سعة و امتدادا و قوله و المغرب أى و مع المغرب

تفسير لما قبل غروبها و تعريف له بإشرافها على الغروب و إعلام بأن فيه ضيقا

[۸]

۸۷۳۳- ۸ الكافى، ۲/ ۵۳۳/ ۳۲/ ۱ عنه عن محمد بن على عن أبى جميلة عن محمد بن مروان عن أبى عبد اللّه ع قال قل أستعيذ بالله من الشيطان الرجيم و أعوذ بالله أن يحضرون إن اللّه هو السميع العليم و قل لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له يحيى و يميت و هو حى لا يموت بيده الخير- و هو على كل شىء قدير- قال فقال له رجل مفروض هو قال نعم هو مفروض محدود تقوله قبل طلوع الشمس و قبل الغروب عشر مرات فإن فاتك شىء فاقضه من الليل و النهار

[۹]

۸۷۳۴- ۹ الكافى، ۲/ ۵۳۳/ ۳۳/ ۱ عنه عن إسماعيل بن مهران عن رجل عن إسحاق بن عمار عن العلاء بن كامل قال قال أبو عبد اللّه ع إن من الدعاء ما ينبغى لصاحبه إذا نسيه أن يقضيه يقول بعد الغداة لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له له الملك و له الحمد بيده الخير كله و هو على كل شىء قدير عشر مرات و يقول أعوذ بالله السميع العليم عشر مرات- فإذا نسى من ذلك شيئا كان عليه قضاؤه

الوافى، ج۹، ص: ۱۵۴۹

[۱۰]

۸۷۳۵- ۱۰ الكافى، ۲/ ۵۳۳/ ۳۴/ ۱ عنه عن السراد عن العلاء الكافى، ۳/ ۳۴۵/ ۲۵/ ۱ على عن أبيه عن الحسين عن فضالة عن العلاء عن محمد قال سألت أبا جعفر ع عن التسبيح فقال ما علمت شيئا موظفا غير تسبيح فاطمة ع و عشر مرات بعد الفجر يقول لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له له الملك و له الحمد يحيى و يميت و هو على كل شىء قدير و يسبح ما شاء تطوعا

[۱۱]

۸۷۳۶- ۱۱ الكافى، ۲/ ۵۱۸/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن عمرو بن عثمان و على عن أبيه جميعا عن ابن المغيرة عن ابن مسكان عن ليث المرادى عن الفقيه، ۱/ ۳۳۵/ ۹۸۰ عبد الكريم بن عتبة عن أبى عبد اللّه ع قال سمعته يقول من قال عشر مرات قبل أن تطلع الشمس و قبل غروبها لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له له الملك و له الحمد- يحيى و يميت و يميت و يحيى و هو حى لا يموت بيده الخير و هو على كل شىء قدير كانت كفارة لذنوبه ذلك اليوم

[۱۲]

اشارة

۸۷۳۷- ۱۲ الكافى، ۲/ ۵۱۸/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عيسى عمن ذكره عن عمر بن محمد عن أبى عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص

الوافى، ج۹، ص: ۱۵۵۰

من صلى الغداة فقال قبل أن ينفض ركبتيه عشر مرات لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له له الملك و له الحمد يحيى و يميت- و يميت

و یحیی و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر- و فی المغرب مثلها لم یلق اللّٰه تعالی عبد أفضل من عمله إلا من جاء بمثل عمله

بیان

النفض التحریک قوله ع أفضل من عمله أی عملا أفضل من عمله إلا من جاء مع ذلک العمل بمثل عمله فلا تنافی بین الأفضلیة و المماثلة إذ الفضل من جهة عمله الآخر

[۱۳]

۸۷۳۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۲۷/ ۱۷/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن الحسین بن المختار عن العلاء بن کامل قال سمعت أبا عبد اللّٰه ع یقول و اذکر ربک فی نفسک تضرعا و خیفة و دون الجهر من القول عند المساء لا إله إلا اللّٰه وحده لا شریک له له الملک و له الحمد- یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و هو حی لا یموت و هو علی کل شیء قدیر قال قلت بیده الخیر قال إن بیده الخیر و لکن قل کما أقول لک عشر مرات و أعوذ بالله السمیع العلیم حین تطلع الشمس و حین تغرب عشر مرات

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج۹، ص: ۱۵۵۰

[۱۴]

۸۷۳۹- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن سنان عن إسماعیل بن جابر عن الحذاء قال قال أبو جعفر ع من قال حین یطلع الفجر لا إله إلا اللّٰه وحده لا شریک له له الملک و له

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۱

الحمد یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر عشر مرات و صلی علی النبی و آله عشر مرات و سبح خمسا و ثلاثین مرة و هلل خمسا و ثلاثین مرة و حمد اللّٰه خمسا و ثلاثین مرة لم یکتب فی ذلک الصباح من الغافلین و إذا قالها فی المساء لم یکتب فی تلک اللیلة من الغافلین

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۳

باب ۲۳۱ الجلوس بعد الفجر فی المصلی للذکر

[۱]

۸۷۴۰- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۰۴/ ۱۴۵۲ التهذیب، ۲/ ۱۳۹/ ۳۱۰/ ۱ قال رسول اللّٰه ص من جلس فی مصلاه من صلاة الفجر إلی طلوع

الشمس ستره اللّه من النار

[۲]

۸۷۴۱- ۲ التهذیب، ۲/ ۳۲۱/ ۱۶۶/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن أبیه عن ابن المغیرة عن السکونی عن أبی عبد اللّه ع عن أبیه عن الحسن بن علی ع قال من صلی فجلس فی مصلاه إلی طلوع الشمس کان له سترا من النار

[۳]

۸۷۴۲- ۳ الفقیه، ۱/ ۳۲۹/ ۹۶۶ التهذیب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۷/ ۱ قال الصادق ع الجلوس بعد صلاة الغداة فی التعقیب و الدعاء حتی تطلع الشمس أبلغ فی طلب الرزق من الضرب فی الأرض

[۴]

اشارة

۸۷۴۳- ۴ التهذیب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۳/ ۱ محمد بن أحمد عن ابن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۴

عیسی عن أبی الجوزاء عن الحسین بن علوان عن عمرو بن خالد عن عاصم بن أبی النجود الأسدی عن ابن عمر عن الحسن بن علی ع قال سمعت أبی علی بن أبی طالب ع یقول قال رسول اللّه ص أیما امرئ مسلم جلس فی مصلاه الذی صلی فیه الفجر یذکر اللّه حتی تطلع الشمس کان له من الأجر کحاج رسول اللّه ص و غفر له فإن جلس فیه حتی تکون ساعة تحل فیها الصلاة فصلی رکعتین أو أربع غفر له ما سلف و کان له من الأجر کحاج بیت اللّه

بیان

کحاج رسول اللّه ص أی قاصده لزیارته من الحج بمعنی القصد و منه حج بیت اللّه قوله ساعة تحل فیها الصلاة یعنی الساعة التی بعد طلوع الشمس فإن الصلاة عند طلوع الشمس مکروهة کما مر بیانه

[۵]

اشارة

۸۷۴۴- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۰۴/ ۱۴۵۱ معمر بن خلاد عن أبی الحسن الرضا ع قال کان و هو بخراسان إذا صلی الفجر جلس فی مصلاه إلی أن تطلع الشمس- ثم یؤتی بخریطة فیها مساویک فیستاک بها واحدا بعد واحد ثم یؤتی بکندر فیمضغه ثم یدع ذلک فیؤتی بالمصحف فیقرأ فیه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۵

بيان

الخريطة وعاء من أدم و غيره يشد على ما فيه و لعل تعدد المساويك أنما كان لمخالطة كل منها بقلح الأسنان بعد إمراره عليها مرات و عدم حضور الماء لغسله فيبدل بآخر أن يغسل بعد ذلك ليوم آخر و يأتی فی كتاب الروضة ذكر كراهية النوم ما بين طلوع الفجر إلى طلوع الشمس إن شاء اللّه و قد مضى أخبار أخر من هذا الباب فی باب التعقيب مع أذكار لهذا الوقت و أدعية و نورد هنا سائر الأذكار مما لم نورده هناك

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۷

باب ۲۳۲ ما يقال عند الإصباح

[۱]

اشارة

۸۷۴۵- ۱ الكافی، ۲/ ۵۲۳/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحكم عن الخزاز عن محمد قال قال أبو عبد اللّه ع إن علی بن الحسين ع كان إذا أصبح قال أبتدئ يومی هذا بين يدی نسيانی و عجلتی بسم اللّه و ما شاء اللّه فإذا فعل ذلك العبد أجزأه مما نسی فی يومه

بيان

بين يدی نسيانی و عجلتی يعنی قبل أن أنسى اللّه سبحانه و أعجل عن ذكره إلى غيره

[۲]

۸۷۴۶- ۲ الكافی، ۲/ ۵۲۲/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن الحجال و بكر بن محمد عن أبی إسحاق الشعيری عن بريد بن كلثمة عن أبی عبد اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۸

ع أو أبی جعفر ع قال تقول إذا أصبحت أصبحت- بالله مؤمنا على دين محمد و سنته و دين علی و سنته و دين الأوصياء و سنتهم- آمنت بسرهم و علانيتهم و شاهدهم و غائبهم أعوذ بالله مما استعاذ منه رسول اللّه صلى اللّه عليه و آله و سلم و علی و الأوصياء عليهم السلام و أرغب إلى اللّه فيما رغبوا إليه و لا حول و لا قوة إلا بالله

[۳]

۸۷۴۷- ۳ الکافی، ۲/ ۵۲۸/ ۱۸/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال تقول بعد الصبح الحمد لرب الصباح الحمد لفالق الإصباح ثلاث مرات اللهم افتح لی باب الأمر الذی فیه الیسر و العافیة- اللهم هون لی سبیله و بصرنی مخرجه اللهم إن کنت قضیت لأحد من خلقک علی مقدرة بالسوء فخذه من بین یدیه و من خلفه و عن یمینه و عن شماله و من تحت قدمیه و من فوق رأسه و اکفنیه بما شئت و من حیث شئت و کیف شئت

[۴]

۸۷۴۸- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۰۱/ ۱۴۳۸ روی عمار الساباطی عن أبی عبد اللّه ع قال تقول إذا طلع الفجر الحمد لله فالق الإصباح رب المساء و الصباح اللهم صبح آل محمد ببرکة و عافیة و سرور و قرة عین- اللهم إنک تنزل باللیل و النهار ما تشاء فأنزل علی و علی أهل بیتی من برکة السماوات و الأرض رزقا حلالا واسعا تغنینی به عن جمیع خلقک

[۵]

اشارة

۸۷۴۹- ۵ الکافی، ۲/ ۵۲۴/ ۱۰/ ۱ العدة عن البرقی عن شریف بن سابق عن الفضل بن أبی قرة عن أبی عبد اللّه ع قال ثلاث تناسخها الأنبیاء من آدم ع حتی وصلن إلی رسول اللّه ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۹

کان إذا أصبح یقول اللهم إنی أسألک إیمانا تباشر به قلبی و یقینا- حتی أعلم أنه لا یصیبنی إلا ما کتبت لی و رضا بما قسمت لی

بیان

تناسخها الأنبیاء أی ورثوها من التناسخ فی المیراث و هو موت ورثة بعد ورثة و أصل المیراث قائم لم یقسم تباشر به قلبی أی تلی بإثباته فی قلبی بنفسک یقال باشر الأمر إذا ولیه بنفسه

[۶]

۸۷۵۰- ۶ الکافی، ۲/ ۵۲۴/ ۱۰/ ۱ و رواه بعض أصحابنا و زاد فیه حتی لا- أحب تعجیل ما أخرت و لا تأخیر ما عجلت یا حی یا قیوم برحمتک أستغیث أصلح لی شأنی کله و لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا و صلی اللّه علی محمد و آله

[۷]

۸۷۵۱- ۷ الکافی، ۲/ ۵۲۴/ ۱۱/ ۱ و روی عن أبی عبد اللّه ع الحمد لله الذی أصبحنا و الملک له أصبحت عبدک و ابن عبدک و ابن أمتک فی قبضتک اللهم ارزقنی من فضلک رزقا من حیث أحتسب و من حیث لا أحتسب و احفظنی من حیث أحتفظ و من حیث لا أحتفظ اللهم ارزقنی من فضلک و لا تجعل لی حاجة إلی أحد من خلقک اللهم ألبسنی العافیة و ارزقنی علیها الشکر یا واحد یا أحد

یا صمد یا اللّه الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد یا اللّه یا رحمان یا رحیم یا مالک الملک و رب الأرباب و سید السادة و یا اللّه لا إله إلا أنت اشفنی بشفائک من کل داء و سقم فإنی عبدک أتقلب فی قبضتک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۰

[۸]

اشارة

۸۷۵۲- ۸ الکافی، ۲/ ۵۲۵/ ۱۲/ ۱ البرقی عن محمد بن علی رفعه إلی أمیر المؤمنین ع أنه کان یقول اللهم إنی و هذا النهار خلقان من خلقک اللهم لا تبتلنی به و لا تبتله بی اللهم و لا تره منی جرأة علی معاصیک و لا رکوبا لمحارمک اللهم اصرف عنی الإفک و الأذی و البلوی- و سوء القضاء و شماتة الأعداء و منظر السوء فی نفسی و مالی

بیان

الابتلاء الامتحان و الاختبار و لعل المراد بابتلائه بالنهار أن یناله منه سوء و بابتلاء النهار به أن یفعل فیه معصیة و الإفک الکذب و المنظر ما نظرت إلیه فأعجبک أو ساءک

[۹]

اشارة

۸۷۵۳- ۹ الکافی، ۲/ ۵۲۵/ ۱۳/ ۱ البرقی عن عثمان عن سماعة عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال کان أبی ع یقول إذا أصبح بسم اللّه و باللّه و إلی اللّه و فی سبیل اللّه و علی ملة رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم اللهم إلیک أسلمت نفسی و إلیک فوضت أمری- و علیک توکلت یا رب العالمین اللهم احفظنی بحفظ الإیمان من بین یدی و من خلفی و عن یمینی و عن شمالی و من فوقی و من تحتی لا إله إلا أنت لا حول و لا قوة إلا بالله نسألک العفو و العافیة من کل سوء و شر فی الدنیا و الآخرة اللهم إنی أعوذ بک من عذاب القبر و من ضغطة القبر و من ضیق القبر و أعوذ بک من سخطک و من سطواتک فی اللیل و النهار- اللهم رب المشعر الحرام و رب البلد الحرام و رب الحل و الإحرام أبلغ محمدا و آل محمد عنی السلام اللهم إنی أعوذ بدرعک الحصینة و أعوذ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۱

بجمعک أن تمیتنی غرقا أو حرقا أو شرقا أو قودا أو صبرا أو مستما أو تردیا فی بئر أو أکیل سبع أو موت الفجأة أو بشیء من میتات السوء و لکن أمتنی علی فراشی فی طاعتک و طاعة رسولک صلی اللّه علیه و آله و سلم- مصیبا للحق غیر مخطئ أو فی صف الذین نعتهم فی کتابک کَأَنَّهُمْ بُنْیانٌ مَرْصُوصٌ أعیذ نفسی و ولدی و ما رزقنی ربی ب قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ حتی یختم السورة- أعیذ نفسی و ولدی و ما رزقنی ربی ب قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النّاسِ حتی یختم السورة و یقول الحمد لله عدد ما خلق و الحمد لله مثل ما خلق و الحمد لله ملأ ما خلق و الحمد لله مداد کلماته و الحمد لله زنة عرشه و الحمد لله رضا نفسه و لا إله إلا اللّه الحلیم الکریم و لا إله إلا اللّه العلی العظیم سبحان اللّه رب السماوات و الأرضین و ما بینهما و رب العرش العظیم اللهم إنی أعوذ بک من درک الشقاء و من شماتة

الأعـداء و أعوذ بک من الفقر و الوقر- و أعوذ بک من سوء المنظر فی الأهل و المال و الولـد و یصـلی علی محمد و آل محمد عشـر مرات

بیان

لعل المراد بحفظ الإیمان الحفظ الـذی یقتضیه الإیمان لیشـمل الحفظ عما یضـر بالـدین کما یشـمل الحفظ عما یضـر بالـدنیا و الحل بالکسـر وقت الإحلال و ما جاوز الحرم و المراد به هنا الأول بقرینـة المقابلـة و الشـرق الغصة و الصبر أن یمسـکه رجل أو یشد یداه و رجلاه حتی یضرب عنقه و المستم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۲

المسموم و الوقر ثقل فی الأذن أو ذهاب السمع کله و یحتمل أن یکون هنا من الاتباع یقال فقیر وقیر اتباعا

[۱۰]

۸۷۵۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۲۶/ ۱۴/ ۱ العدة عن سـهل و أحمد و علی عن أبیه جمیعا عن السراد عن مالک بن عطیة عن الثمالی عن أبی جعفر ع قـال مـا من عبـد یقول إذا أصبح قبـل طلوع الشـمس اللّه أکـبر اللّه أکـبر کبیرا و سـبحان اللّه بکرة و أصـیلا و الحمـد لله رب العالمین کثیرا لا شـریک له و صـلی اللّه علی محمد و آله إلا ابتدرهن ملک و جعلهن فی جوف جناحه و صعد بهن إلی السماء الدنیا فتقول له الملائکـة ما معک- فیقول معی کلمات قالهن رجل من المؤمنین و هی کذا و کذا فیقولون رحم اللّه من قال هؤلاء الکلمات و غفر له- قال و کلما مر بسماء قال لأهلها ذلک فیقولون رحم اللّه من قال هؤلاء الکلمات و غفر له حتی ینتهی بهن إلی حملة العرش فیقول لهم إن معی کلمات تکلم بهن رجل من المؤمنین و هی کذا و کذا فیقولون رحم اللّه هذا العبد انطلق بها إلی حفظة کنوز مقالة المؤمنین فإن هؤلاء کلمات الکنوز- حتی تکتب هن فی دیوان الکنوز

[۱۱]

۸۷۵۵- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۲۷/ ۱۵/ ۱ حمید عن ابن سـماعة عن غیر واحد من أصـحابه عن أبان عن عیسی بن عبد اللّه عن أبی عبد اللّه ع قـال إذا أصـبحت فقـل اللهم إنی أعوذ بـک من شـر ما خلقت و ذرأت و برأت فی بلادک و عبادک اللهم إنی أسألک بجلالک و جمالک و حلمک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۳

و کرمک کذا و کذا

[۱۲]

۸۷۵۶- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۲۷/ ۱۶/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسـی عن القـداح عن أبی عبد اللّه ع أن علیا ع کان یقول إذا أصـبح سبحـان الملـک القـدوس سـبحان الملـک القـدوس ثلاثـا اللهم إنی أعوذ بـک من زوال نعمتـک و من تحویـل عافیتـک و من فجأة نقمتک- و من درک الشـقاء و شـر ما سـبق فی الکتاب اللهم إنی أسألک بعزة ملکک- و شـدة قوتک و بعظم سـلطانک و بقدرتک علی خلقک ثم سل حاجتک

[۱۳]

۸۷۵۷- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۳۲/ ۳۰/ ۱ البرقی عن عبد الرحمن بن حماد عن عبد اللّه بن إبراهیم الجعفری عن أبی الحسن ع مثله إلا أنه لم یقل ثم سل حاجتک

[۱۴]

۸۷۵۸- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۲۹/ ۲۱/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع اللهم لک الحمد أحمدک و أستعینک و أنت ربی و أنا عبدک- أصبحت علی عهدک و وعدک و أؤمن بوعدک و أوفی بعهدک ما استطعت- و لا حول و لا قوة إلا بالله وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله- أصبحت علی فطرة الإسلام و کلمة الإخلاص و ملة إبراهیم و دین محمد صلوات اللّه علیهما و آلهما علی ذلک أحیی و أموت إن شاء اللّه- أحینی ما أحییتنی و أمتنی إذا أمتنی علی ذلک و ابعثنی إذا بعثتنی علی ذلک- أبتغی بذلک رضوانک و اتباع سبیلک إلیک ألجأت ظهری و إلیک فوضت أمری آل محمد أئمتی لیس لی أئمة غیرهم بهم آتم و إیاهم أتولی و بهم أقتدی اللهم اجعلهم أولیائی فی الدنیا و الآخرة و اجعلنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۴

أوالی أولیاءهم و أعادی أعداءهم فی الدنیا و الآخرة و ألحقنی بالصالحین و آبائی معهم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۵

باب ۲۳۳ ما یقال عند الإصباح و الإمساء

[۱]

اشارة

۸۷۵۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۸/ ۱ علی بن محمد و عن بعض أصحابه عن محمد بن سنان عن أبی سعید المکاری عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال قلت له ما عنی بقوله تعالی وَ إِبْراهِیمَ الَّذِی وَفَّی قال کلمات بالغ فیهن قلت و ما هن قال کان إذا أصبح قال أصبحت و ربی محمود أصبحت لا- أشرک بالله شیئا و لا أدعو مع اللّه إلها و لا اتخذ من دونه ولیا ثلاثا و إذا أمسی قالها ثلاثا قال فأنزل اللّه تعالی فی کتابه وَ إِبْراهِیمَ الَّذِی وَفَّی قلت فما عنی بقوله فی نوح إِنَّهُ کانَ عَبْداً شَکُوراً قال کلمات بالغ فیهن قلت و ما هن قال کان إذا أصبح قال أصبحت أشهدک ما أصبحت بی من نعمة أو عافیة فی دین أو دنیا فإنها منک وحدک لا شریک لک- فلک الحمد علی ذلک و لک الشکر کثیرا کان یقولها إذا أصبح ثلاثا و إذا أمسی ثلاثا قلت فما عنی بقوله فی یحیی وَ حَناناً مِنْ لَدُنّا وَ زَکاةً

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۶

قال تحنن اللّه قلت فما بلغ من تحنن اللّه علیه قال کان إذا قال یا رب قال اللّه تعالی له لبیک یا یحیی

بیان

التحنن التعطف

[۲]

۸۷۶۰- ۲ الفقیه، ۱/ ۳۳۵/ ۹۸۱ حفص بن البختری عن الصادق ع أنه قال کان نوح ع یقول إذا أصبح و أمسی اللهم إنی أشهدک أنه ما أصبح و أمسی بی من نعمهٔ و عافیهٔ فی دین أو دنیا فمنک وحدک لا شریک لک لک الحمد و لک الشکر بها علی- حتی ترضی و بعد الرضا یقولها إذا أصبح عشرا و إذا أمسی عشرا فسمی بذلک عبدا شکورا

[۳]

اشارهٔ

۸۷۶۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۶/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسین عن محمد بن الفضیل قال کتبت إلی أبی جعفر الثانی ع أسأله أن یعلمنی دعاء فکتب إلی تقول إذا أصبحت و أمسیت اللّه اللّه اللّه ربی الرحمن الرحیم لا أشرک به شیئا و إن زدت علی ذلک فهو خیر ثم تدعو بما بدا لک فی حاجتک فهو لکل شیء بإذن اللّه یفعل اللّه ما یشاء

بیان

فهو لکل شیء یعنی هذا القول صالح لکل شیء تطلبه من اللّه بعده فإذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۷

قدمته ثم تسأل حاجتک تستجاب لک بإذن اللّه إن شاء اللّه

[۴]

۸۷۶۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۷/ ۱ الحسین بن محمد عن أحمد بن إسحاق عن سعدان عن داود الرقی عن أبی عبد اللّه ع قال لا تدع أن تدعو بهذا الدعاء ثلاث مرات إذا أصبحت و ثلاث مرات إذا أمسیت- اللهم اجعلنی فی درعک الحصینهٔ التی تجعل فیها من ترید فإن أبی ع کان یقول هذا من الدعاء المخزون

[۵]

اشارهٔ

۸۷۶۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۲۸/ ۱۹/ ۱ القمیان عن محمد بن إسماعیل عن أبی إسماعیل السراج عن الحسین بن المختار عن رجل عن أبی جعفر ع قال من قال إذا أصبح اللهم إنی أصبحت فی ذمتک و جوارک اللهم إنی أستودعک دینی و نفسی و دنیای و آخرتی و أهلی و مالی- و أعوذ بک یا عظیم من شر خلقک جمیعا و أعوذ بک من شر ما یلبس به إبلیس و جنوده إذا قال هذا الکلام لم یضره یومه ذلک شیء و إذا أمسی فقال لم یضره تلک اللیلهٔ شیء إن شاء اللّه

بيان

التلبيس التخليط و التدليس و لبس بالأمر و بالثوب اختلط

[۶]

۸۷۶۴- ۶ الكافى، ۲/ ۵۲۹/ ۲۲/ ۱ القميان عن صفوان عمن ذكره عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۸

أبى عبد اللّه ع قال قلت له علمنى شيئا أقوله إذا أصبحت و إذا أمسيت فقال قل الحمد لله الذى يفعل ما يشاء و لا يفعل ما يشاء غيره- الحمد لله كما يحب اللّه و الحمد لله كما هو أهله اللهم أدخلنى فى كل خير أدخلت فيه محمدا و آل محمد و أخرجنى من كل سوء أخرجت منه محمدا و آل محمد صلى اللّه على محمد و آل محمد

[۷]

۸۷۶۵- ۷ الكافى، ۲/ ۵۲۵/ ۱۲/ ۱ البرقى عن محمد بن على رفعه إلى أمير المؤمنين ع أنه كان يقول اللهم إنى و هذا النهار خلقان الدعاء و قد مضى قال و ما من عبد يقول حين يمسى و يصبح رضيت بالله ربا و بالإسلام دينا و بمحمد ص نبيا و بعلى إماما إلا كان حقا على اللّه العزيز الجبار أن يرضيه يوم القيامة قال و كان يقول إذا أمسى أصبحنا لله شاكرين و أمسينا لله حامدين فلك الحمد كما أمسينا لك مسلمين سالمين قال و إذا أصبح قال أمسينا لله شاكرين و أصبحنا لله حامدين فلك الحمد كما أصبحنا لك المسلمين سالمين

[۸]

۸۷۶۶- ۸ الكافى، ۲/ ۵۲۸/ ۲۰/ ۱ العدة عن ابن عيسى عن الحسين عن عثمان عن على عن أبى بصير عن أبى عبد اللّه ع قال تقول إذا أصبحت و أمسيت الحمد لرب الصباح الحمد لفالق الإصباح مرتين الحمد لله الذى ذهب بالليل بقدرته و جاء بالنهار برحمته و نحن فى عافيته و تقرأ آية الكرسى و آخر الحشر و عشر آيات من الصافات و سُبْحانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمّا يَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ- فَسُبْحانَ اللّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِى السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۹

وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ- وَ يُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَ كَذلِكَ تُخْرَجُونَ سبوح قدوس رب الملائكة و الروح سبقت رحمتك غضبك لا إله إلا أنت سبحانك إنى ظلمت نفسى فاغفر لى و ارحمنى و تب على إنك أنت التواب الرحيم

[۹]

۸۷۶۷- ۹ الكافى، ۲/ ۵۲۹/ ۲۳/ ۱ العدة عن البرقى عن عبد الرحمن بن حماد الكوفى عن عمرو بن مصعب عن فرات بن الأحنف عن أبى عبد اللّه ع قال مهما تركت من شىء فلا تتركك أن تقول فى كل صباح و مساء- اللهم إنى أصبحت أستغفرك فى هذا الصباح و

فی هذا الیوم لأهل رحمتک و أبرأ إلیک من أهل لعنتک اللهم إنی أصبحت أبرأ إلیک فی هذا الیوم و فی هذا الصباح ممن نحن بین ظهرانیهم من المشرکین و مما کانوا یعبدون- إنهم کانوا قوم سوء فاسقین اللهم اجعل ما أنزلت من السماء إلی الأرض فی هذا الصباح و فی هذا الیوم برکة علی أولیائک و عقابا علی أعدائک اللهم وال من والاک و عاد من عاداک اللهم اختم لی بالأمن و الإیمان کلما طلعت شمس أو غربت اللهم اغفر لی و لوالدی و ارحمهما کما ربیانی صغیرا اللهم اغفر لی و للمؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات الأحیاء منهم و الأموات- إنک تعلم متقلبهم و مثواهم اللهم احفظ إمام المسلمین بحفظ الإیمان- و انصره نصرا عزیزا و افتح له فتحا قریبا و اجعل لنا و له من لدنک سلطانا نصیرا اللهم العن فلانا و فلانا و الفرق المختلفة علی رسولک و ولاة الأمر بعد

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۰

رسولک و الأئمة من بعده و شیعتهم و أسألک الزیادة من فضلک و الإقرار بما جاء به من عندک و التسلیم لأمرک و المحافظة علی ما أمرت به لا أبتغی منه بدلا و لا أشتری به ثمنا قلیلا اللهم اهدنی فیمن هدیت و قنی شر ما قضیت- إنک تقضی و لا یقضی علیک و لا یذل من والیت تبارک و تعالیت- سبحانک رب البیت تقبل منی دعائی و ما تقربت به إلیک من خیر فضاعفه لی أضعافا کثیرا و آتنا من لدنک أجرا عظیما رب ما أحسن ما أبلیتنی و أعظم ما أعطیتنی و أطول ما عافیتنی و أکثر ما سترت علی فلک الحمد یا إلهی کثیرا طیبا مبارکا علیه ملء السماوات و الأرض و ملء ما شاء ربی کما یحب ربی و یرضی و کما ینبغی لوجه ربی ذی الجلال و الإکرام

[۱۰]

۸۷۶۸- ۱۰ الفقیه، ۱/ ۳۳۷/ ۹۸۲ روی عمار الساباطی عن أبی عبد اللّه ع قال تقول إذا أصبحت و أمسیت أصبحت و الملک و الحمد و العظمة و الکبریاء و الجبروت و الحلم و العلم و الجلال و الجمال- و الکمال و البهاء و القدرة و التقدیس و التعظیم و التسبیح و التکبیر و التهلیل- و التمجید و السماح و الجود و الکرم و المجد و المن و الخیر و الفضل و السعة- و الحول و السلطان و القوة و العزة و القدرة و الفتق و الرتق و اللیل و النهار- و الظلمات و النور و الدنیا و الآخرة و الخلق جمیعا و الأمر کله و ما سمیت و ما لم أسم و ما علمت و ما لم أعلم و ما کان و ما هو کائن لله رب العالمین الحمد لله الذی ذهب باللیل و جاء بالنهار و أنا فی نعمه منه و عافیة و فضل عظیم الحمد لله الذی له ما سکن فی اللیل و النهار و هو السمیع العلیم- الحمد لله الذی یولج اللیل فی النهار و یولج النهار فی اللیل و یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی و هو علیم بذات الصدور اللهم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۱

بک نمسی و بک نصبح و بک نحیا و بک نموت و إلیک نصیر أعوذ بک أن أذل أو أذل أو أضل أو أضل أو أظلم أو أظلم أو أجهل أو یجهل علی یا مصرف القلوب ثبت قلبی علی طاعتک و طاعة رسولک اللهم لا تزغ قلبی بعد إذ هدیتنی و هب لی من لدنک رحمة إنک أنت الوهاب ثم تقول اللهم إن اللیل و النهار خلقان من خلقک فلا تبتلنی فیهما بجرأة علی معاصیک و لا رکوب لمحارمک و ارزقنی فیهما عملا متقبلا و سعیا مشکورا و تجارة لن تبور

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۳

باب ۲۳۴ ما یقال عند الإمساء

[۱]

اشارة

۸۷۶۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۲/ ۳۰/ ۱ البرقی عن عبـد الرحمن بن حماد عن عبد اللّه بن إبراهیم الجعفری قال سـمعت أبا الحسن ع یقول إذا أمسیت فنظرت إلی الشمس فی غروب و إدبار فقل بسم اللّه الرحمن الرحیم الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک الحمـد لله الـذی یصف و لا یوصف و یعلم و لا یعلم یعلم خائنة الأعین و ما تخفی الصدور أعوذ بوجه اللّه الکریم و باسم اللّه العظیم من شر ما ذرأ و ما برأ- و من شر ما تحت الثری و من شر ما ظهر و ما بطن و من شر ما کان فی اللیل و النهار و من شر أبی مرة و ما ولد و من شـر الرسیس و من شر ما وصفت و ما لم أصف الحمد لله رب العالمین ذکر أنها أمان من السبع- و من الشیطان الرجیم و من ذریته

بیان

أبو مرة کنیة إبلیس اللعین و الرسیس أول مس الحب و الحمی

[۲]

۸۷۷۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۲۳/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد و القمیان عن علی بن

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۷۴

عقبـة و غـالب بن عثمان عمن ذکره عن أبی عبـد اللّه ع قال إذا أمسـیت قلت اللهم إنی أسألک بإقبال لیلک و إدبار نهارک و حضور صلواتک و أصوات دعائک أن تصلی علی محمد و آل محمد و ادع بما أحببت

[۳]

۸۷۷۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۲۳/ ۶/ ۱ الثلاثة و محمد عن أحمد عن ابن أبی عمیر عن عمرو بن شهاب و سلیم الفراء عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال من قال هـذا حین یمسی حف بجناح من أجنحـة جبرئیل حتی یصـبح اسـتودع اللّه العلی الأعلی الجلیل العظیم نفسـی و من یعنینی أمره أستودع اللّه نفسی المرهوب المخوف المتضعضع لعظمته کل شیء ثلاث مرات

[۴]

۸۷۷۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۲۳/ ۸/ ۱ ذیل حدیث ۸ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی ع إذا أمسی یقول مرحبا باللیل الجدید و الکاتب الشهید علی اسم اللّه تعالی ثم یذکر اللّه تعالی

[۵]

اشارة

۸۷۷۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۲۲/ ۳/ ۱ الثلاثة و محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن الحسن بن عطیة عن رزین صاحب الأنماط عن

أحدهما

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۵

ع قال من قال اللهم إنی أشهدک و أشهد ملائکتک المقربین و حملة عرشک المصطفین أنک أنت اللّه لا إله إلا أنت الرحمن الرحیم و أن محمدا عبدک و رسولک و أن فلان بن فلان إمامی و ولیی و أن أباه رسول اللّه ص و علیا و الحسن و الحسین و فلانا و فلانا حتی ینتهی إلیه أئمتی و أولیائی علی ذلک أحیا و علیه أموت و علیه أبعث یوم القیامة- و أبرأ من فلان و فلان و فلان فإن مات فی لیلته دخل الجنة

بیان

فلان بن فلان کنایة عن إمام عصره و البارز فی حتی ینتهی إلیه یرجع إلیه و رابع الأربعة الأخیرة معاویة لعنهم اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۷

باب ۲۳۵ ما یقال عند المنام

[۱]

۸۷۷۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۵/ ۱/ ۱ علی عن أبیه و الحسین بن محمد عن أحمد بن إسحاق جمیعا عن الفقیه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۴ التهذیب، ۲/ ۱۱۷/ ۲۰۶/ ۱ الأزدی عن أبی عبد اللّه ع قال من قال حین یأخذ مضجعه ثلاث مرات الحمد لله الذی علا فقهر و الحمد لله الذی بطن فخبر- الحمد لله الذی ملک فقدر و الحمد لله الذی یحیی الموتی و یمیت الأحیاء- و هو علی کل شیء قدیر خرج من ذنوبه کیوم ولدته أمه

[۲]

۸۷۷۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال إذا أوی أحدکم إلی فراشه فلیقل اللهم إنی حبست نفسی عندک فاحبسها فی محل رضوانک و مغفرتک و إن رددتها إلی بدنی- فارددها مؤمنة عارفة بحق أولیائک حتی تتوفاها علی ذلک

[۳]

۸۷۷۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۳۹/ ۱۴/ ۱ الثلاثة عن بعض أصحابه رفعه قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۸

تقول إذا أردت النوم اللهم إن أمسکت نفسی فارحمها و إن أرسلتها فاحفظها

[۴]

۸۷۷۷- ۴ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۳/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن غیر واحد عن أبان عن یحیی بن أبی العلاء عن أبی عبد اللّه ع أنه کان

یقول عند منامه آمنت بالله و کفرت بالطاغوت اللهم احفظنی فی منامی و فی یقظتی

[۵]

۸۷۷۸- ۵ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۴/ ۱ الثلاثـة عن جمیل بن دراج عن محمـد بن مروان قال قال أبو عبد اللّه ع أ لا أخبرکم بما کان رسول اللّه ص یقول إذا أوی علی فراشه قلت بلی قال کان یقرأ آیة الکرسـی و یقول بسم اللّه آمنت بالله و کفرت بالطاغوت- اللهم احفظنی فی منامی و فی یقظتی

[۶]

۸۷۷۹- ۶ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۵/ ۱ العـدة عن أحمـد عن أبیه عن القـداح عن أبی عبـد اللّه ع قـال کان أمیر المؤمنین ع یقول اللهم إنی أعوذ بک من الاحتلام و من سوء الأحلام و أن یلعب بی الشیطان فی الیقظة و المنام

[۷]

۸۷۸۰- ۷ الفقیـه، ۱/ ۴۷۱۱/ ۱۳۵۸ ابـن عمـار عن أبی عبـد اللّه ع قـال إذا خفت الجنابـة فقـل فی فراشـک اللهم إنی أعـوذ بـک من الاحتلام و من شر الأحلام و أن یتلاعب بی الشیطان فی الیقظة و المنام
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۹

[۸]

۸۷۸۱- ۸ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۶/ ۱ محمـد عن ابن عیسـی عن محمد بن خالد و الحسـین جمیعا عن القاسم بن عروة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال تسبیح فاطمة الزهراء ع إذا أخذت مضـجعک- فکبر اللّه أربعا و ثلاثین و احمده ثلاثا و ثلاثین و سبحه ثلاثا و ثلاثین و تقرأ آیة الکرسی و المعوذتین و عشر آیات من أول الصافات و عشرا من آخرها

[۹]

اشارة

۸۷۸۲- ۹ الفقیه، ۱/ ۳۲۰/ ۹۴۷ أمیر المؤمنین ع أنه قال لرجل من بنی سعد أ لا أحدثک عنی و عن فاطمة أنها کانت عندی- فاستقت بالقربـة حتی أثر فی صـدرها و طحنت بـالرحی حتی مجلت یـداها- و کسـحت البیت حتی اغبرت ثیابهـا و أوقـدت تحت القـدر حتی دکنت ثیابها- فأصابها من ذلک ضرر شدید فقلت لها لو أتیت أباک فسألته خادما- تکفیک حر ما أنت فیه من هذا العمل فأتت النبی ص فوجـدت عنـده إحداثا فاسـتحیت و انصـرفت فعلم ع أنها جاءت لحاجة فغدا علینا و نحن فی لحافنا فقال السـلام علیکم فسـکتنا و اسـتحیینا لمکاننا ثم قال السـلام علیکم فسـکتنا ثم قال السـلام علیکم فخشـینا أن لم نرد علیه أن ینصـرف و قد کان یفعل ذلک یسلم ثلاثـا فـإن أذن له و إلاـ انصـرف- فقلت و علیک السـلام یا رسول اللّه ادخل فـدخل و جلس عنـد رءوسـنا- و قال یا فاطمـة ما کانت حاجتک أمس عند محمد فخشیت أن لم نجبة أن یقوم فأخرجت رأسی فقلت أنا و اللّه أخبرک یا رسول اللّه إنها استقت بالقربة حتی

أثر فی صدرها و جرت بالرحی حتی مجلت یداها- و کسحت البیت حتی اغبرت ثیابها و أوقدت تحت القدر حتی دکنت

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۰

ثیابها فقلت لها لو أتیت أباک فسألته خادما تکفیک حر ما أنت فیه من هـذا العمل فقال ص أ فلا أعلمکما ما هو خیر لکما من الخادم إذا أخـذتما منامکما فکبرا أربعا و ثلاثین تکبیرة و سبحا ثلاثا و ثلاثین [تسبیحه] و احمـدا ثلاثا و ثلاثین [تحمیدة] فأخرجت فاطمة ع رأسها و قالت رضیت عن اللّه و رسوله رضیت عن اللّه و رسوله

بیان

مجلت یداها بفتح الجیم و کسرها إذا حصل فیها من شدة العمل نفطة و هی التی یقال لها بالفارسیة آبله و کسحت البیت بالمهملتین أی کنسته دکنت ثیابها بالـدال المهملـة و الکاف المکسورة و النون أی اسودت لو أتیت أباک جواب لو محذوف لدلالة المقام علیه أو هی للتمنی و الخادم یطلق علی الغلام و الجاریة بلا هاء و الحر بالمهملتین التعب و الشدة و الأحداث جمع حدث بفتح الدال بمعنی الشاب.

و هـذه الروایة غیر صریحة فی تقدیم التسبیح علی التحمید لأن الواو لا تفید الترتیب و إنما هی لمطلق الجمع فلا تنافی الخبر السابق و ما مضـی فی باب التعقیب من الأخبار بخلافه و أما تخصـیص هـذه الروایـة بما عنـد المنام و تلک بما بعـد الصـلاة عملا بما یدل علیه المورد و اعتضادا بالخبر الآتی فلا یعاضده الخبر السابق و للتخییر مطلقا وجه وجیه و ربما یشعر به قول الصادق ع فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۱

الأخبار الماضیة و یبدأ بالتکبیر فإن سکوته عن ترتیب الأخیرین دلیل علی الخیار

[۱۰]

اشارة

۸۷۸۳- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن فضالة عن داود بن فرقد عن أخیه أن شهاب بن عبد ربه سأله أن یسأل أبا عبد اللّه ع قال و قل له إن امرأة تفزعنی فی المنام باللیل- فقال قل له اجعل سباحا فکبر اللّه أربعا و ثلاثین تکبیرة و سبح اللّه ثلاثا و ثلاثین و احمد اللّه ثلاثا و ثلاثین و قل لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له- له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و یمیت و یحیی بیده الخیر و له اختلاف اللیل و النهار و هو علی کل شیء قدیر عشر مرات

بیان

السباح ما یسبح به و یعد به الأذکار

[۱۱]

۸۷۸۴- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۰/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن خالد بن نجیح قال کان أبو عبد اللّه ع یقول إذا أویت إلی

فراشک فقل بسم اللّه وضعت جنبی الأیمن لله علی ملهٔ إبراهیم حنیفا- مسلما لله و ما أنا من المشرکین

[۱۲]

اشارهٔ

۸۷۸۵- ۱۲ الفقیه، ۱/ ۴۶۹/ ۱۳۵۰ التهذیب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۲/ ۱ قال الصادق ع من تطهر ثم أوی إلی فراشه بات و فراشه کمسجده فإن ذکر أنه علی غیر وضوء فلیتیمم من دثاره کائنا ما کان فإن فعل ذلک لم یزل فی صلاهٔ ما ذکر اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۲

بیان

الدثار بالکسر ما فوق الشعار من الثیاب و إنما کان لم یزل فی صلاهٔ ما دام یذکر اللّه تعالی لأنه أتی بما تیسر له فی مثل تلک الحال من أفعال الصلاهٔ أعنی الطهارهٔ و الذکر

[۱۳]

۸۷۸۶- ۱۳ الفقیه، ۱/ ۴۶۹/ ۱۳۵۱ التهذیب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۳/ ۱ العلاء عن محمد قال قال أبو جعفر ع إذا توسد الرجل یمینه فلیقل بسم اللّه اللهم إنی أسلمت نفسی إلیک و وجهت وجهی إلیک- و فوضت أمری إلیک و ألجأت ظهری إلیک و توکلت علیک رهبهٔ منک و رغبهٔ إلیک لا ملجأ و لا منجا و لا مفر منک إلا إلیک آمنت بکتابک الذی أنزلت و برسولک الذی أرسلت ثم یسبح تسبیح فاطمهٔ الزهراء ع و من أصابه فزع عند منامه فلیقرأ إذا أوی إلی فراشه المعوذتین و آیهٔ الکرسی

[۱۴]

اشارهٔ

۸۷۸۷- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۳۷/ ۸/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن ابن وهب عن أبی عبد اللّه ع أنه أتاه ابن له لیلهٔ فقال له یا أبه أرید أن أنام فقال یا بنی قل أشهد أن لا إله إلا اللّه و أن محمدا عبده و رسوله أعوذ بعظمهٔ اللّه و أعوذ بعزهٔ اللّه و أعوذ بقدرهٔ اللّه و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بسلطان اللّه إن اللّه علی کل شیء قدیر و أعوذ بعفو اللّه و أعوذ بغفران اللّه و أعوذ برحمهٔ اللّه من شر السأمهٔ و الهامهٔ و شر کل دابهٔ صغیرهٔ أو کبیرهٔ بلیل أو نهار و من شر فسقهٔ الجن و الإنس و من شر فسقهٔ العرب و العجم و من شر الصواعق و البرد اللهم صل علی محمد عبدک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۳

و رسولک قال ابن وهب فیقول الصبی الطیب عند ذکر النبی المبارک- قال نعم یا بنی الطیب المبارک

بیان

السأمـة ما یسم و لا یقتل مثل العقرب و الزنبور و الهامـة ما یسم و یقتل و قد تطلق علی ما یدب و إن لم یقتل کالحشـرات و لعل معنی آخر الحـدیث أن الصـبی إذا بلغ فی تکراره القـول ذکر النـبی ص زاد فی وصـفه من تلقـاء نفسه الطیب المبـارک و قرره علیه أبوه ع فالظرف بین الوصفین معترض و یحتمل أن یکون الطیب صفة للصبی و المبارک صفة للنبی فی الموضعین

[۱۵]

۸۷۸۸- ۱۵ الکافی، ۲/ ۵۳۷/ ۹/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصـحابه عن المفضل بن عمر قال قال لی أبو عبد اللّه ع إن اسـتطعت أن لا تبیت لیلة حتی تعوذ بأحد عشـر حرفا قلت أخبرنی بها قال قل أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بسلطان اللّه و أعوذ بجمال اللّه و أعوذ بدفع اللّه و أعوذ بمنع اللّه و أعوذ بجمع اللّه و أعوذ بملک اللّه و أعوذ بوجه اللّه و أعوذ برسول اللّه ص من شر ما خلق و برأ و ذرأ و تعوذ به کلما شئت

[۱۶]

اشارة

۸۷۸۹- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۲ التهذیب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۴/ ۱ العلاء عن محمـد عن أحـدهما ع قال لا یدع الرجل أن یقول عند منامه أعیذ نفسی و ذریتی و أهل بیتی و مالی بکلمات اللّه التامات من کل شیطان و هامة و من کل عین لامة فذلک الذی عوذ به جبرئیل
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۴
ع الحسن و الحسین ع

بیان

اللأمة ذات اللمم و هو ضرب من الجنون یعتری الإنسان

[۱۷]

اشارة

۸۷۹۰- ۱۷ الکافی، ۲/ ۵۳۹/ ۱۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن الشحام قال سـمعت أبا عبد اللّه ع یقول من قرأ قل هو اللّه أحد مائة مرة حین یأخذ مضـجعه غفر له ما عمل قبل ذلک خمسین عاما قال یحیی فسألت سـماعة عن ذلک فقال حـدثنی أبو بصیر قال سـمعت أبا عبـد اللّه ع یقول ذلک و قال یا با محمـد أما إنک إن جربته وجـدته سدیدا

بيان

لعله يجد سداده بتنوير قلبه فإنه علامة المغفرة

[۱۸]

۸۷۹۱- ۱۸ الكافي، ۲/ ۶۲۰/ ۴/ ۱ محمد عن محمد بن الحسين عن علي بن النعمان عن عبد اللّه بن طلحة عن جعفر ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ قل هو اللّه أحد مائة مرة حين يأخذ

الوافي، ج۹، ص: ۱۵۸۵

مضجعه غفر اللّه له ذنوب خمسين سنة

[۱۹]

۸۷۹۲- ۱۹ الكافي، ۲/ ۶۲۶/ ۲۳/ ۱ العدة عن سهل عن إسماعيل بن مهران عن صفوان بن يحيى عن عبد اللّه بن سنان عن أبي عبد اللّه ع قال من قرأ إذا أوى إلى فراشه قل يا أيها الكافرون و قل هو اللّه أحد كتب اللّه له براءة من الشرك

[۲۰]

۸۷۹۳- ۲۰ الفقيه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۳ التهذيب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۵/ ۱ عبد اللّه بن سنان عن أبي عبد اللّه ع قال له اقرأ قل هو اللّه أحد و قل يا أيها الكافرون عند منامك فإنها براءة من الشرك و قل هو اللّه أحد نسبة الرب عز و جل

[۲۱]

۸۷۹۴- ۲۱ الفقيه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۵ التهذيب، ۲/ ۱۷۵/ ۱۵۷/ ۱ قال النبي ص من قرأ هذه الآية عند منامه قُلْ إِنَّما أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحى إِلَيَّ أَنَّما إِلهُكُمْ إِلهٌ واحِدٌ إلى آخر الآية سطع له نور إلى المسجد الحرام حشو ذلك النور ملائكة يستغفرون له حتى يصبح

[۲۲]

۸۷۹۵- ۲۲ الكافي، ۲/ ۶۳۲/ ۲۱/ ۱ أحمد بن محمد بن أحمد عن محمد بن أحمد النهدي عن محمد بن الوليد

الوافي، ج۹، ص: ۱۵۸۶

الكافي، ۲/ ۵۴۰/ ۱۷/ ۱ أحمد بن محمد الكوفي عن حمدان القلانسي عن محمد بن الوليد عن أبان عن الفقيه، ۱/ ۴۷۱/ ۱۳۵۶ التهذيب، ۲/ ۱۷۵/ ۱۵۶/ ۱ عامر بن عبد اللّه بن جذاعة عن أبي عبد اللّه ع قال ما من أحد يقرأ آخر الكهف حين ينام إلا استيقظ في الساعة التي يريد

[۲۳]

۸۷۹۶- ۲۳ الكافي، ۲/ ۵۴۰/ ۱۸/ ۱ الأربعة عن أبي عبد اللّه ع قال قال النبي ص من أراد شيئا من قيام الليل و أخذ مضجعه فليقل

اللهم لا تؤمنی مکرک و لا تنسنی ذکرک و لا تجعلنی من الغافلین أقوم ساعة کذا و کذا إلا وکل اللّه تعالی به ملکا ینبهه تلک الساعة

[۲۴]

۸۷۹۷- ۲۴ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۴/ ۱ العدة عن سهل عن جعفر بن محمد بن بشیر عن الدهقان عن درست عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ ألهیکم التکاثر عند النوم وقی فتنة القبر

[۲۵]

۸۷۹۸- ۲۵ الفقیه، ۱/ ۴۷۱/ ۱۳۵۹ التهذیب، ۲/ ۱۱۷/ ۲۰۸/ ۱ العباس بن هلال عن أبی الحسن الرضا عن أبیه ع قال لم یقل أحد قط إذا أراد أن ینام إِنَّ اللّهَ یُمْسِکُ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا إِنْ أَمْسَکَهُما مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ کانَ حَلِیماً غَفُوراً فسقط علیه البیت

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۷

[۲۶]

۸۷۹۹- ۲۶ الکافی، ۲/ ۵۳۹/ ۱۶/ ۱ العدة عن سهل و أحمد جمیعا عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۸۷ کان رسول اللّه ص إذا أوی إلی فراشه قال باسمک اللهم أحیا و باسمک أموت فإذا استیقظ قال الحمد لله الذی أحیانی بعد ما أماتنی و إلیه النشور- قال و قال أبو عبد اللّه ع من قرأ عند منامه آیة الکرسی ثلاث مرات و الآیة التی فی آل عمران شَهِدَ اللّهُ أَنَّهُ لا إِلهَ إِلّا هُوَ و آیة السخرة و آخر السجدة وکل به شیطانان یحفظانه من مردة الشیاطین شاءا أو أبیا و معهما من اللّه ثلاثون ملکا یحمدون اللّه و یسبحونه و یهللونه و یکبرونه- و یستغفرونه إلی أن ینتبه ذلک العبد من نومه و ثواب ذلک له

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۹

باب ۲۳۶ ما یقال عند رؤیا ما یکره

[۱]

۸۸۰۰- ۱ الکافی، ۸/ ۱۴۲/ ۱۰۶/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال إذا رأی الرجل ما یکره فی منامه فلیتحول عن شقه الذی کان علیه نائما و لیقل إِنَّمَا النَّجْوی مِنَ الشَّیْطانِ لِیَحْزُنَ الَّذِینَ آمَنُوا- وَ لَیْسَ بِضارِّهِمْ شَیْئاً إِلّا بِإِذْنِ اللّهِ ثم لیقل عذت بما عاذت به ملائکة اللّه- و أنبیاؤه المرسلون و عباده الصالحون من شر ما رأیت و من شر الشیطان الرجیم

[۲]

۸۸۰۱- ۲ الکافی، ۸/ ۱۴۲/ ۱۰۷/ ۱ محمد عن أحمد و علی عن أبیه عن السراد عن هارون بن منصور العبدی عن أبی الورد عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص لفاطمة فی رؤیاها التی رأتها قولی أعوذ بما عاذت به ملائکة اللّه المقربون- و أنبیاؤه المرسلون و عباده الصالحون من شر ما رأیت فی لیلتی هذه أن یصیبنی منه سوء أو شیء أکرهه ثم اتفلی عن یسارک ثلاث مرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۱

باب ۲۳۷ ما یقال عند القیام من النوم و قدر النوم

[۱]

اشارة

۸۸۰۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسین عن النضر عن القاسم بن سلیمان عن الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۸۸ جراح المدائنی عن أبی عبد اللّه ع أنه قال إذا قام أحدکم من اللیل فلیقل سبحان اللّه رب النبیین و إله المرسلین و رب المستضعفین و الحمد لله الذی یحیی الموتی و هو علی کل شیء قدیر فإنه إذا قال ذلک یقول اللّه تبارک و تعالی صدق عبدی و شکر

بیان

أرید بالمستضعفین الأئمة ع کما فی قوله سبحانه وَ نُرِیدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَی الَّذِینَ اسْتُضْعِفُوا فِی الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوارِثِینَ وَ نُمَکِّنَ لَهُمْ فِی الْأَرْضِ و یحتمل کل من ظلم و غصب حقه و الأول أوفق بقرینتیه
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۲

[۱]

۸۸۰۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۳/ ۱ الأربعة عن صفوان عن الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۸۹ البجلی عن أبی عبد اللّه ع أنه کان إذا قام آخر اللیل رفع صوته حتی یسمع أهل الدار یقول اللهم أعنی علی هول المطلع و وسع علی ضیق المضجع و ارزقنی خیر ما قبل الموت و ارزقنی خیر ما بعد الموت

[۲]

اشارة

۸۸۰۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۲/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال إذا قمت باللیل من منامک فقل الحمد لله الذی رد علی روحی لأحمده و أعبده فإذا سمعت صوت الدیک فقل سبوح قدوس رب الملائکة و الروح سبقت رحمتک غضبک لا إله إلا أنت وحدک عملت سوءا و ظلمت نفسی فاغفر لی فإنه لا یغفر الذنوب إلا أنت فإذا قمت فانظر إلی آفاق السماء و قل اللهم إنه لا یواری منک لیل داج و لا سماء ذات أبراج و لا أرض ذات مهاد- و لا ظلمات بعضها فوق بعض و لا بحر لجی تدلج بین یدی المدلج من خلقک تعلم خائنة الأعین و ما تخفی الصدور غارت النجوم و نامت العیون و أنت الحی القیوم لا تأخذک سنة و لا نوم سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۳

بیان

قد مضی هذا الخبر فی باب آداب اللیل و صلاته من أبواب مواقیت الصلاة مع ذیل و بیان

[۴]

۸۸۰۵- ۴ الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۹۰ عن أبی جعفر ع قال إذا قمت من فراشک فانظر فی أفق السماء و قل الحمد لله الذی رد علی روحی لأعبده و أحمده اللهم إنه لا یواری عنک الدعاء إلی قوله و لا نوم- و قال سبحان رب العالمین و إله المرسلین و خالق النبیین و الحمد لله رب العالمین اللهم اغفر لی و ارحمنی و تب علی إنک أنت التواب الرحیم ثم اقرأ خمس آیات من آخر آل عمران إِنَّ فِی خَلْقِ السَّمٰاوٰاتِ وَ الْأَرْضِ إلی قوله إِنَّکَ لٰا تُخْلِفُ الْمِیعٰادَ و علیک بالسواک فإن السواک بالسحر قبل الوضوء من السنة ثم توضأ

[۵]

۸۸۰۶- ۵ الفقیه، ۱/ ۴۸۲/ ۱۳۹۲ قال الصادق ع إذا سمعت صراخ الدیک فقل سبوح قدوس رب الملائکة و الروح سبقت رحمتک غضبک لا إله إلا أنت سبحانک و بحمدک عملت سوءا و ظلمت نفسی فاغفر لی إنه لا یغفر الذنوب إلا أنت

[۶]

اشارة

۸۸۰۷- ۶ الفقیه، ۱/ ۴۸۱/ ۱۳۹۱ الحذاء عن أبی جعفر ع فی قول اللّه عز و جل تَتَجٰافیٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضٰاجِعِ فقال لعلک تری أن القوم لم یکونوا ینامون فقلت اللّه و رسوله أعلم فقال

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۴

لا بد لهذا البدن أن تریحه حتی یخرج نفسه فإذا خرج نفسه استراح البدن- و رجعت الروح فیه و فیه قوة علی العمل فإنما ذکرکم اللّه تعالی فقال تَتَجٰافیٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضٰاجِعِ یَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفاً وَ طَمَعاً أنزلت فی أمیر المؤمنین ع و أتباعه من شیعتنا ینامون فی أول اللیل فإذا ذهب ثلثا اللیل أو ما شاء اللّه فزعوا إلی ربهم راغبین راهبین طامعین فیما عنده فذکرهم اللّه عز و جل فی کتابه لنبیه ص و أخبره بما أعطاهم و أنه أسکنهم فی جواره و أدخلهم جنته و آمن خوفهم و آمن روعتهم- فقلت جعلت فداک إن أنا قمت من آخر اللیل أی شیء أقول إذا قمت فقال قل الحمد لله رب العالمین و إله المرسلین الحمد لله الذی یحیی الموتی و یبعث من فی القبور فإنک إذا قلتها ذهب عنک رجز الشیطان- و وسواسه إن شاء اللّه

بیان

النفس بالتسکین الروح یقال خرجت نفسه أی روحه و الروح تخرج من البدن عند المنام خروجا دون خروجها عند الموت کما مر فی باب ما ورد من النصوص علی عددهم و أسمائهم من کتاب الحجة ذکرکم اللّه من التذکیر و التجافی التباعد

[۷]

۸۸۰۸- ۷ التهذیب، ۲/ ۳۳۵/ ۲۴۰۰/ ۱ ابن محبوب عن الحسن بن علی عن العباس بن عامر عن جابر عن أبی بصیر عن أبی جعفر
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۵
ع قال کانُوا قَلِیلًا مِنَ اللَّیْلِ ما یَهْجَعُونَ قال کان القوم ینامون و لکن کلما انقلب أحدهم قال الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر

[۸]

۸۸۰۹- ۸ الفقیه، ۳/ ۵۵۶/ ۴۹۱۳ جابر بن عبد اللّه الأنصاری قال قال رسول اللّه ص قالت أم سلیمان بن داود ع یا بنی إیاک و کثرة النوم فإن کثرة النوم باللیل تدع الرجل فقیرا یوم القیامة
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۷

باب ۲۳۸ الضجعة و ما یقال فیها

[۱]

اشارة

۸۸۱۰- ۱ التهذیب، ۲/ ۱۳۷/ ۳۰۲/ ۱ محمد بن أحمد عن القاسانی عن المروزی قال قال أبو الحسن الأخیر ع إیاک و النوم بین صلاة اللیل و الفجر و لکن ضجعة بلا نوم فإن صاحبه لا یحمد علی ما قدم من صلاته

بیان

یعنی بالفجر الصبح الثانی و فیه رد علی العامة فإنهم یستحبون هذا النوم و یروونه و قد مضی جوازه فی باب أوقات النوافل و الضجعة عندنا علی الیمین مستقبل القبلة من دون نوم من السنن الوکیدة بعد نافلة الفجر ذاکرا لله عز و جل کما نبه علیه قوله سبحانه الَّذِینَ یَذْکُرُونَ اللّهَ قِیاماً وَ قُعُوداً وَ عَلی جُنُوبِهِمْ

[۲]

اشارة

۸۸۱۱- ۲ التهذیب، ۲/ ۱۳۶/ ۲۹۸/ ۱ الحسین عن فضالة عن حسین عن ابن مسکان و محمد بن سنان عن ابن مسکان عن سلیمان بن خالد عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عما أقول إذا اضطجعت
الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۸
علی یمینی بعد رکعتی الفجر فقال اقرأ الخمس من آل عمران إلی إِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمِیعادَ و قل استمسکت بعروة اللّه الوثقی التی لا

انفصام لها- و اعتصمت بحبل اللّه المتین و أعوذ بالله من شر فسقة العرب و العجم آمنت بالله توکلت علی اللّه ألجأت ظهری إلی اللّه فوضت أمری إلی اللّه مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللّهَ بالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّهُ لِکُلِّ شَیْءٍ قَدْراً- حسبی اللّه و نعم الوکیل اللهم من أصبحت حاجته إلی مخلوق فإن حاجتی و رغبتی إلیک الحمد لرب الصباح الحمد لفالق الإصباح ثلاثا

بیان

فی الفقیه أورد الحدیث مرسلا مقطوعا مع تأخیر ذکر الآیات عن الدعاء و اختلاف فی ألفاظه و تفاوت و قال فی آخره و صل علی محمد و آله مائة مرة فإنه روی أن من صلی علی محمد و آله مائة مرة بین رکعتی الفجر و رکعتی الغداة وقی اللّه وجهه حر النار و من قال مائة مرة سبحان ربی العظیم و بحمده أستغفر اللّه ربی و أتوب إلیه بنی اللّه له بیتا فی الجنة و من قرأ إحدی و عشرین مرة قل هو اللّه أحد بنی اللّه له بیتا فی الجنة فإن قرأها أربعین مرة غفر له

[۳]

اشارة

۸۸۱۲- ۳ التهذیب، ۲/ ۳۳۸/ ۲۵۴/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن عبد الحمید عن محمد بن عمر بن یزید عن محمد بن عذافر عن عمر بن یزید قال قال أبو عبد اللّه ع إذا خفت الشهرة فی التکأة فقد یجزیک أن تضع یدک علی الأرض و لا تضطجع و أومأ بأطراف أصابعه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۹

من کفه الیمنی فوضعها علی الأرض قلیلا و حکی أبو جعفر ذلک

بیان

یعنی إذا کنت فی تقیة و خفت أن تشهر بالتشیع فضع مکان الاضطجاع أطراف أصابعک من کفک الیمنی علی الأرض هکذا و المستتر فی قول الراوی و أومأ یعود إلی أبی عبد اللّه ع و المراد بأبی جعفر ابن محبوب یعنی أنه حکی الإیماء

[۴]

۸۸۱۳- ۴ التهذیب، ۲/ ۳۳۸/ ۲۵۵/ ۱ أحمد عن موسی بن القاسم و أبی قتادة عن علی بن جعفر عن أخیه موسی ع قال سألته عن رجل نسی أن یضطجع علی یمینه بعد رکعتی الفجر فذکر حین أخذ فی الإقامة کیف یصنع قال یقیم و یصلی و یدع ذلک فلا بأس

[۵]

۸۸۱۴- ۵ الکافی، ۳/ ۴۴۸/ ۲۶/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن ابن أسباط عن إبراهیم بن أبی البلاد قال صلیت خلف الرضا ع فی المسجد الحرام صلاة اللیل فلما فرغ جعل مکان الضجعة سجدة

[۶]

اشارة

۸۸۱۵- ۶ التهذیب، ۲/ ۱۳۷/ ۳۰۰/ ۱ سعد عن محمد بن الحسن عن النخعی عن حسین عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال یجزیک من الاضطجاع بعد رکعتی الفجر القیام و القعود و الکلام بعد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۰

رکعتی الفجر

بیان

قال فی الفقیه و افصل بین رکعتی الفجر و الغداة باضطجاع و یجزیک التسلیم

فقد قال الصادق ع فأی قطع أقطع من السلام

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۱

باب ۲۳۹ ما یقال عند الخروج من المنزل

[۱]

۸۸۱۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۴۰/ ۱/ ۱ الثلاثة عن الخراز الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن الخراز عن أبی حمزة قال رأیت أبا عبد اللّه ع یحرک شفتیه حین أراد أن یخرج و هو قائم علی الباب فقلت إنی رأیتک تحرک شفتیک حین خرجت فهل قلت شیئا قال نعم إن الإنسان إذا خرج من منزله قال حین یرید أن یخرج اللّه أکبر اللّه أکبر ثلاثا بالله أخرج و بالله أدخل و علی اللّه أتوکل ثلاث مرات اللهم افتح لی فی وجهی هذا بخیر و اختم لی بخیر و قنی شر کل دابة أنت آخذ بناصیتها إن ربی علی صراط مستقیم لم یزل فی ضمان اللّه تعالی حتی یرده اللّه إلی المکان الذی کان فیه

[۲]

اشارة

۸۸۱۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن مالک بن عطیة عن أبی حمزة قال أتیت باب علی بن الحسین ع فوافقته حین خرج من الباب فقال بسم اللّه آمنت بالله

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۲

و توکلت علی اللّه ثم قال یا با حمزة إن العبد إذا خرج من منزله عرض له الشیطان فإذا قال بسم اللّه قال الملکان کفیت فإذا قال آمنت بالله قالا له هدیت فإذا قال توکلت علی اللّه قالا له وقیت فیتنحی الشیاطین فیقول بعضهم لبعض کیف لنا بمن کفی و هدی و

وقی قال ثم قال اللهم إن عرضی لک الیوم ثم قال یا با حمزة إن ترکت الناس لم یترکوک و إن رفضتهم لم یرفضوک قلت فما أصنع قال أعطهم من عرضک لیوم فقر و فاقتک

بیان

إن عرضـی لک الیوم معناه أنی أبحت للناس عرضـی لأجلک فإن اغتابونی و ذکرونی بسوء عفوت عنهم و طلبت بـذلک الأجر منک یوم القیامة لأنک أمرت بالعفو و التجاوز و قد ورد أن یوم القیامة نودی لیقم من کان أجره علی اللّه فلا یقوم إلا من عفا فی الدنیا.
و عن النبی ص أنه قال أ یعجز أحدکم أن یکون کأبی ضمضم کان إذا خرج من بیته قال اللهم إنی تصدقت بعرضی علی الناس معنـاه أنی لاـ أطلب مظلمته یوم القیامـة و لا أخاصم علیها لأن غیبته صارت بـذلک حلالا و ذلک لأنه لا یسـقط الحق بإباحـة الإنسان عرضه للناس لأنه عفو قبل الوجوب إلا أنه وعد ینبغی له أن یفی به و لا سیما إذا جعله لله

[۳]

۸۸۱۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۳/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن الثمالی قال استأذنت علی أبی جعفر ع فخرج إلی و شفتاه تتحرکان- فقلت له فقال أ فطنت لـذلک یا ثمالی قلت نعم جعلت فـداک قال إنی و اللّه تکلمت بکلام ما تکلم به أحـد قط إلا کفاه اللّه ما أهمه من

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۳

أمر دنیاه و آخرتـه قـال فقلت لـه أخـبرنی بـه قـال نعم من قـال حین یخرج من منزله بسم اللّه حسبی اللّه تـوکلت علی اللّه اللهم إنی أسألک خیر أموری کلها و أعوذ بک من خزی الدنیا و عذاب الآخرة کفاه اللّه ما أهمه من أمر دنیاه و آخرته

[۴]

۸۸۱۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۴/ ۱ أحمـد عن علی بن الحکم عن عـاصم بن حمیـد عن أبی بصیر عن أبی جعفر ع قـال من قـال حین یخرج من باب داره أعوذ بما عاذت به ملائکـة اللّه من شر هـذا الیوم الجدیـد الذی إذا غاب شـمسه لم یعد من شـر نفسـی و من شـر غیری و من شـر الشـیاطین- و من شـر من نصب لأولیاء اللّه و شر الجن و الإنس و شر السباع و الهوام و شر رکوب المحارم کلها أجیر نفسی بالله من کل شر غفر اللّه له و تاب علیه و کفاه المهم و حجزه عن السوء و عصمه من الشر

[۵]

۸۸۲۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن السـراد عن ابن عمـار عن أبی عبـد اللّه ع قال إذا خرجت من منزلک فقل بسم اللّه توکلت علی اللّه لاـ حول و لاـ قوة إلا بالله اللهم إنی أسألک خیر ما خرجت له و أعوذ بک من شـر ما خرجت له اللهم أوسع علی من فضلک و أتمم علی نعمتک و استعملنی فی طاعتک و اجعل رغبتی فیما عندک- و توفنی علی ملتک و ملة رسولک ص

[۶]

۸۸۲۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۶/ ۱ العـدة عن أحمد عن محمد بن علی عن عبد الرحمن بن أبی هاشم عن أبی خدیجة قال کان أبو عبد

اللّه ع إذا خرج من منزله یقول اللهم بک خرجت و لک أسلمت و بک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۴

آمنت و علیک توکلت اللهم بارک لی فی یومی هذا و ارزقنی فوزه و فتحه و نصره و ظهوره و هداه و برکته و اصرف عنی شره و شر ما فیه بسم اللّه و باللّه و اللّه أکبر و الحمد لله رب العالمین اللهم إنی قد خرجت فبارک لی فی خروجی و انفعنی به قال و إذا دخل منزله قال ذلک

[۷]

۸۸۲۲- ۷ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن الرضا ع قال کان أبی ع إذا خرج من منزله قال بسم اللّه الرحمن الرحیم خرجت بحول اللّه و قوته لا بحول منی و لا قوتی بل بحولک و قوتک یا رب متعرضا لرزقک فأتنی به فی عافیة

[۸]

۸۸۲۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۸/ ۱ الثلاثة عن الحسن بن عطیة عن عمر بن یزید قال قال أبو عبد اللّه ع من قرأ قل هو اللّه أحد حین یخرج من منزله عشر مرات لم یزل فی حفظ اللّه تعالی و کلاءته حتی یرجع إلی منزله

[۹]

۸۸۲۴- ۹ الکافی، ۲/ ۵۴۳/ ۱۰/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن غیر واحد عن أبان عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع أنه کان إذا خرج من البیت- قال بسم اللّه خرجت و علی اللّه توکلت و لا حول و لا قوة إلا باللّه العلی العظیم

[۱۰]

اشارة

۸۸۲۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۴۳/ ۱۲/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۵

الحسن بن الجهم عن أبی الحسن ع قال إذا خرجت من منزلک فی سفر أو حضر فقل بسم اللّه آمنت باللّه توکلت علی اللّه ما شاء اللّه لا حول و لا قوة إلا باللّه فتلقاه الشیاطین فتنصرف و تضرب الملائکة وجوهها و تقول ما سبیلکم علیه و قد سمی اللّه و آمن به و توکل علیه و قال ما شاء اللّه لا حول و لا قوة إلا باللّه

بیان

فتلقاه الشیاطین فی الکلام حذف یعنی فإن من قال ذلک تلقاه و یحتمل سقوطه و سیأتی أذکار أخر للخروج إلی السفر مع سائر أدعیة السفر و أذکاره فی کتاب الحج إن شاء اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۷

باب ۲۴۰ الدعاء للرزق

[۱]

۸۸۲۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۵۰/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین عن القاسم بن عروة عن أبی جمیلة عن ابن عمار قال سألت أبا عبد اللّه ع أن یعلمنی دعاء للرزق فعلمنی دعاء ما رأیت أجلب للرزق منه قال قل اللهم ارزقنی من فضلک الواسع الحلال الطیب رزقا واسعا حلالا طیبا بلاغا للدنیا و الآخرة صبا صبا هنیئا مریئا من غیر کد و لا من من أحد من خلقک إلا سعة من فضلک الواسع فإنک قلت وَ سْئَلُوا اللّهَ مِنْ فَضْلِهِ فمن فضلک أسأل و من عطیتک أسأل و من یدک الملإ أسأل

[۲]

۸۸۲۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۱/ ۵/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی جمیلة عن أبی بصیر قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع الحاجة و سألته أن یعلمنی دعاء فی الرزق فعلمنی دعاء ما احتجت منذ دعوت به قال قل فی دبر صلاة اللیل و أنت ساجد یا خیر مدعو و یا خیر مسئول و یا أوسع من أعطی و یا خیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۸

مرتجی ارزقنی و أوسع علی من رزقک و سبب لی رزقا من قبلک إنک علی کل شیء قدیر

[۳]

۸۸۲۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۵۱/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن یونس بن یعقوب الکافی، ۲/ ۵۵۳/ ۱۲/ ۱ العدة عن سهل عن محمد بن عبد الحمید العطار عن یونس عن أبی بصیر قال قلت لأبی عبد اللّه ع لقد استبطأت الرزق فغضب ثم قال لی قل اللهم إنک تکفلت برزقی و رزق کل دابة یا خیر مدعو و یا خیر من أعطی و یا خیر من سئل و یا أفضل مرتجی افعل بی کذا و کذا

[۴]

۸۸۲۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۵۱/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن الیمانی عن الشحام عن أبی جعفر ع قال ادع فی طلب الرزق فی المکتوبة و أنت ساجد یا خیر المسئولین و یا خیر المعطین ارزقنی و ارزق عیالی من فضلک فإنک ذو الفضل العظیم

[۵]

اشارة

۸۸۳۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۵۲/ ۶/ ۱ محمد عن أبی عیسی عن محمد بن أحمد عن أبی داود عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال جاء رجل إلی النبی ص فقال یا رسول اللّه إنی ذو عیال و علی

الوافي، ج۹، ص: ۱۶۰۹

دين و قد اشتدت حالي فعلمني دعاء أدعو اللّه تعالى به و يرزقني ما أقضي به ديني و أستعين به على عيالي فقال رسول اللّه ص يا عبد اللّه توضأ و أسبغ وضوءك ثم صل ركعتين تتم الركوع و السجود ثم قل يا ماجد يا واحد يا دائم يا كريم أتوجه إليك بمحمد نبيك نبي الرحمة- يا محمد يا رسول اللّه إني أتوجه بك إلى اللّه ربك و ربي و رب كل شيء- أن تصلي على محمد و أهل بيته و أسألك نفحة كريمة من نفحاتك و فتحا يسيرا و رزقا واسعا ألم به شعثي و أقضي به ديني و أستعين به على عيالي

بيان

الشعث محركة انتشار الأمر لم اللّه شعثه أي أصلح و جمع ما تفرق من أموره

[۶]

۸۸۳۱- ۶ الكافي، ۲/ ۵۵۱/ ۳/ ۱ الثلاثة عن إسماعيل بن عبد الخالق قال أبطأ رجل من أصحاب النبي ص عنه ثم أتاه فقال له رسول اللّه ص ما أبطأ بك عنا فقال السقم و الفقر فقال له أ فلا أعلمك دعاء يذهب اللّه عنك السقم و الفقر- فقال بلى يا رسول اللّه فقال قل لا حول و لا قوة إلا بالله توكلت على الحي الذي لا يموت و الحمد لله الذي لم يتخذ ولدا و لم يكن له شريك في الملك و لم يكن له ولي من الذل و كبره تكبيرا قال فما لبث أن عاد إلى النبي ص فقال يا رسول اللّه قد أذهب اللّه عني السقم و الفقر

الوافي، ج۹، ص: ۱۶۱۰

[۷]

۸۸۳۲- ۷ الكافي، ۸/ ۹۳/ ۶۵/ ۱ الأربعة عن أبي عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من ظهرت عليه النعمة فليكثر ذكر الحمد لله و من كثرت همومه فعليه بالاستغفار و من ألح عليه الفقر فليكثر من قول لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم ينفي عنه الفقر- و قال فقد النبي ص رجلا من الأنصار قال ما غيبك عنا فقال الفقر يا رسول اللّه فقال له رسول اللّه ص أ لا أعلمك الحديث

[۸]

۸۸۳۳- ۸ الكافي، ۲/ ۵۵۲/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن أبي عمير عن أبي سعيد المكاري و غيره عن أبي عبد اللّه ع قال علم رسول اللّه ص هذا الدعاء يا رازق المقلين و يا راحم المساكين و يا ولي المؤمنين و يا ذا القوة المتين صل على محمد و أهل بيته- و ارزقني و عافني و اكفني ما أهمني

[۹]

۸۸۳۴- ۹ الكافي، ۲/ ۵۵۳/ ۱۰/ ۱ البرقي عن بعض أصحابه عن مفضل بن مزيد عن أبي عبد اللّه ع قال قل اللهم أوسع علي في رزقي و امدد لي في عمري و اجعلني ممن تنتصر به لدينك و لا تستبدل بي غيري

الوافي، ج۹، ص: ۱۶۱۱

[۱۰]

۸۸۳۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۵۲/ ۸/ ۱ محمـد عن أحمـد و ابن بنـدار عن البرقی عن محمـد بن عیسـی جمیعا عن معمر بن خلاد عن أبی الحسن ع قـال سـمعته یقول نظر أبو جعفر ع إلی رجـل و هو یقول اللهم إنی أسألک من رزقک الحلال فقال أبو جعفر ع سألت قوت النبیین قل اللهم إنی أسألک رزقا واسعا طیبا من رزقک

[۱۱]

اشارة

۸۸۳۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۵۲/ ۹/ ۱ العـدة عن البرقی عن البزنطی قـال قلت للرضـا ع جعلت فـداک ادع اللّه تعالی أن یرزقنی الحلال- فقال أ تـدری ما الحلال فقلت الـذی عنـدنا الکسب الطیب فقال کان علی بن الحسـین ع یقول الحلال هو قوت المصـطفین ثم قال قل أسألک من رزقک الواسع

بیان

لمـا کـان للحلاـل مراتب بعضـها أعلی من بعض و أطیب جاز الأمر بطلبه تارة و النهی عنه أخری و یختلف أیضا بحسب مراتب الناس فی أهلیتهم له و لطلبه فلا تنافی بین الأخبار

[۱۲]

۸۸۳۷- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۵۳/ ۱۱/ ۱ البرقی عن أبی إبراهیم ع دعاء فی الرزق یا اللّه یا اللّه یا اللّه أسألک بحق من حقه علیک عظیم أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن ترزقنی العمل بما علمتنی من معرفة حقک- و أن تبسط علی ما حظرت من رزقک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۲

[۱۳]

اشارة

۸۸۳۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۵۳/ ۱۳/ ۱ أبو بصیر عن أبی عبـد اللّه ع قال کان علی بن الحسـین ع یـدعو بهـذا الـدعاء اللهم إنی أسألک حسن المعیشة معیشة أتقوی بها علی جمیع حاجاتی و أتوصل بها فی الحیاة إلی آخرتی من غیر أن تترفنی فیها فأطغی أو تقتر بها علی فأشـقی أوسع علی من حلاـل رزقـک و أفض علی من سـیب فضـلک نعمـة منـک سابغـة و عطاء غیر ممنون ثم لا تشـغلنی عن شـکر نعمتـک بإکثار منها [ما] تلهینی بهجته و تفتننی زهرات زهوته و لا بإقلال علی منها یقصـر بعملی کـده و یملأ صـدری همه أعطنی من ذلک یا إلهی غنی عن شـرار خلقک و بلاغا أنال به رضاک و أعوذ بک یا إلهی من شـر الدنیا و شر ما فیها لا تجعل علی الدنیا سجنا و لاـ فراقها علی حزنا أخرجنی من فتنتها مرضـیا عنی مقبولا فیها عملی إلی دار الخلود و مساکن الأخیار و أبـدلنی بالـدنیا الفانیـة نعیم

الـدار الباقیـة اللهم إنی أعوذ بـک من أزلهـا و زلزالها و سـطوات شـیاطینها و سـلاطینها و نکالها و من بغی من بغی علی فیها اللهم من کـادنی فکـده و من أرادنی فـأرده و فل عنی حـد من نصب لی حـده و أطف عنی نار من شب لی وقوده- و اکفنی مکر المکره وافقا عنی عیون الکفرة و اکفنی هم من أدخل علی همه و ادفع عنی شـر الحسدة و اعصـمنی من ذلک بالسکینة و ألبسنی درعک الحصینة و اخبأنی فی سترک الواقی و أصلح لی حالی و صدق قولی بفعالی- و بارک لی فی أهلی و مالی

بیان

ترفنی أی تجعلنی متنعما متسعا فی ملاذ الدنیا و شهواتها و السیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۳

العطاء و زهرة الدنیا بالتسـکین غضارتها و حسـنها و الزهو المنزل الحسن و الثیاب الطاهرة و الأزل الضیق و الشدة و الفل الثلم و الشب الإیقاد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۵

باب ۲۴۱ الدعاء للدین

[۱]

۸۸۳۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۵۴/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و سـهل عن السراد عن جمیل بن دراج عن ولید بن صبیح قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع دینا لی علی أناس فقال قل اللهم لحظة من لحظاتک تیسـر علی غرمائی بها القضاء و تیسـر لی بها الاقتضاء إنک علی کل شیء قدیر

[۲]

۸۸۴۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۴/ ۲/ ۱ الاثنـان عن الوشـاء عن حمـاد بن عثمان عن أبی عبـد اللّه ع قال أتی النبی ص رجل فقال یا نبی اللّه الغالب علی الـدین و وسوسـة الصـدر فقال له النبی ص قل توکلت علی الحی الـذی لا یموت- و الحمد للّه الذی لم یتخذ صاحبة و لا ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا قال فصبر الرجل ما شاء اللّه ثم مر علی النبی ص فهتف به فقال ما صنعت فقال أدمنت ما قلت لی یا رسول اللّه فقضی اللّه دینی و أذهب وسوسة صدری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۶

[۳]

اشارة

۸۸۴۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۵۵/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سـنان عن ابن مسکان عن الفقیه، ۱/ ۳۳۸/ ۹۸۶ الثمالی عن أبی عبد اللّه ع قال جاء رجل إلی النبی ص فقال یا رسول اللّه قـد لقیت شـدة من وسوسـة الصـدر و أنا رجل مـدین معیل محوج- فقال له کرر

هـذه الكلمات توكلت على الحی الـذی لا یموت إلی آخرها فلم یلبث أن جاءه فقال قد أذهب اللّه عنی وسوسة صدری و قضـی عنی دینی و وسع علی رزقی

بیان

المدین بفتح المیم المدیون و المحوج المحتاج

[۴]

اشارة

۸۸۴۲- ۴ الكافی، ۲/ ۵۵۵/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن موسـی بن بكر عن أبی إبراهیم ع قـال كتب لی فی قرطـاس- اللهم اردد إلی جمیع خلقك مظالمهم التی قبلی صـغیرها و كبیرها فی یسـر منك و عافیة و ما لم تبلغه قوتی و لم تسـعه ذات یدی و لم یقو علیه بدنی و یقینی و نفسـی فأده عنی من جزیل ما عندك من فضلك ثم لا تخلف علی منه شیئا تقضیه [تقتصه] من حسناتی یا أرحم الراحمین أشهد أن لا إله

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۷

إلا اللّه وحده لا شـریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله و أن الدین كما شرع و أن الإسلام كما وصف و أن الكتاب كما أنزل و أن القول كما حدث و أن اللّه هو الحق المبین ذكر اللّه محمدا و أهل بیته بخیر و حیی محمدا و أهل بیته بالسلام

بیان

عدم قوة الیقین بالمظلمة عبارة عن عدم التیقن بتحققها لتطرق النسیان إلیها

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۹

باب ۲۴۲ الدعاء للكرب و الهم و الحزن

[۱]

۸۸۴۳- ۱ الكافی، ۲/ ۵۵۶/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن بزیع عن أبی إسـماعیل السـراج عن ابن مسـكان عن أبی حمزة قال قال لی محمـد بن علی ع یـا بـا حمزة مـا لـك إذا نابك أمر تخافه أن لا تتوجه إلی بعض زوایا بیتك یعنی القبلـة فتصـلی ركعتین ثم تقول یا أبصر الناظرین و یا أسمع السامعین و یا أسرع الحاسبین و یا أرحم الراحمین سبعین مرة و كلما دعوت بهذه الكلمات مرة سألت حاجة

[۲]

اشارة

۸۸۴۴- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۶/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن التمیمی عن عاصم بن حمید عن ثابت عن أسماء قالت قال رسول اللّه ص من أصابه غم أو هم أو کرب أو بلاء أو لأواء فلیقل اللّه ربی لا أشرک به شیئا توکلت علی الحی الذی لا یموت

بیان

اللأواء بالهمزة الشدة

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۰

[۳]

۸۸۴۵- ۳ الکافی، ۲/ ۵۵۶/ ۳/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال إذا نزلت برجل نازلة أو شدیدة أو کربه أمر- فلیکشف عن رکبتیه و ذراعیه و لیلصقها بالأرض و لیلصق جؤجؤه بالأرض- ثم لیدع بحاجته و هو ساجد

[۴]

۸۸۴۶- ۴ الکافی، ۲/ ۵۵۶/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن الحسن بن عمارة الدهان عن مسمع عن أبی عبد اللّه ع قال لما طرح إخوة یوسف یوسف فی الجب أتاه جبرئیل ع فدخل علیه فقال یا غلام ما تصنع هاهنا فقال إن إخوتی ألقونی فی الجب قال فتحب أن تخرج منه قال ذاک إلی اللّه تعالی إن شاء أخرجنی- قال فقال له إن اللّه یقول لک ادعنی بهذا الدعاء حتی أخرجک من الجب فقال له و ما الدعاء فقال قل اللهم إنی أسألک بأن لک الحمد- لا إله إلا أنت المنان بدیع السماوات و الأرض ذو الجلال و الإکرام أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تجعل لی مما أنا فیه فرجا و مخرجا قال ثم کان من قصته ما ذکر اللّه فی کتابه

[۵]

۸۸۴۷- ۵ الکافی، ۲/ ۵۵۷/ ۶/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن إسماعیل بن جابر عن أبی عبد اللّه ع فی الهم قال تغتسل و تصلی رکعتین و تقول یا فارج الهم و یا کاشف الغم یا رحمان الدنیا و الآخرة و رحیمهما فرج همی و اکشف غمی یا اللّه الواحد الأحد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۱

الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد اعصمنی و طهرنی و أذهب ببلیتی و اقرأ آیة الکرسی و المعوذتین

[۶]

۸۸۴۸- ۶ الکافی، ۲/ ۵۵۸/ ۹/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عن إسماعیل بن یسار عن بعض من رواه قال قال لی إذا حزنک أمر فقل فی آخر سجودک یا جبرئیل یا محمد یا جبرئیل یا محمد تکرر ذلک اکفیانی ما أنا فیه فإنکما کافیای و احفظانی بإذن اللّه فإنکما حافظای

[۷]

۸۸۴۹- ۷ الکافی، ۲/ ۵۶۰/ ۱۴/ ۱ العدة عن سهل و محمد عن أحمد جمیعا عن علی بن مهزیار قال کتب محمد بن حمزة الغنوی إلی یسألنی أن أکتب إلی أبی جعفر ع فی دعاء یعلمه یرجو به الفرج فکتب إلی أما ما سأل محمد بن حمزة من تعلیمه دعاء یرجو به الفرج فقل له یلزم یا من یکفی من کل شیء و لا یکفی منه شیء اکفنی ما أهمنی فإنی أرجو أن یکفی ما هو فیه من الغم إن شاء اللّه فأعلمته ذلک فما أتی علیه إلا قلیل حتی خرج من الحبس

[۸]

۸۸۵۰- ۸ الکافی، ۲/ ۵۶۰/ ۱۵/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن أبی حمزة قال سمعت علی بن الحسین ع یقول لابنه یا بنی من أصابه منکم مصیبة أو نزلت به نازلة فلیتوضأ و لیسبغ الوضوء ثم یصلی رکعتین أو أربع رکعات ثم یقول فی آخرهن یا موضع کل شکوی و یا سامع کل نجوی و یا شاهد کل ملإ و عالم کل خفیة و یا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۲

دافع ما یشاء من بلیة یا خلیل إبراهیم و نجی موسی و یا مصطفی محمد ص أدعوک دعاء من اشتدت فاقته و قلت حیلته- و ضعفت قوته دعاء الغریب المغموم المضطر الذی لا یجد لکشف ما هو فیه إلا أنت یا أرحم الراحمین فإنه لا یدعو به أحد إلا کشف اللّه عنه إن شاء اللّه

[۹]

۸۸۵۱- ۹ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۶/ ۱ الثلاثة عن ابن أخی سعید بن یسار عن سعید بن یسار قال قلت لأبی عبد اللّه ع یدخلنی الغم فقال أکثر من أن تقول اللّه اللّه ربی لا أشرک به شیئا فإذا خفت وسوسة أو حدیث نفس فقل اللهم إنی عبدک و ابن عبدک و ابن أمتک ناصیتی بیدک عدل فی حکمک ماض فی قضاؤک اللهم إنی أسألک بکل اسم هو لک أنزلته فی کتابک أو علمته أحدا من خلقک أو استأثرت به فی علم الغیب عندک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تجعل القرآن نور بصری- و ربیع قلبی و جلاء حزنی و ذهاب همی اللّه اللّه ربی لا أشرک به شیئا

[۱۰]

۸۸۵۲- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۷/ ۱ القمیان عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أبی جعفر ع قال کان دعاء النبی ص لیلة الأحزاب یا صریخ المکروبین و یا مجیب المضطرین و یا کاشف غمی اکشف عنی غمی و همی و کربی فإنک تعلم حالی و حال أصحابی و اکفنی هول عدوی

[۱۱]

۸۸۵۳- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۶۲/ ۲۰/ ۱ محمد عن البرقی عن عمر بن یزید یا حی یا قیوم لا إله إلا أنت برحمتک أستغیث فاکفنی ما أهمنی و لا تکلنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۳

إلى نفسی تقوله مائة مرة و أنت ساجد

[۱۲]

۸۸۵۴- ۱۲ الكافی، ۲/ ۵۴۹/ ۷/ ۱ الثلاثة عن حماد بن عثمان عن سيف بن عميرة قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول جاء جبرئيل ع إلى يوسف على نبينا و عليه السلام و هو فی السجن فقال له يا يوسف قل فی دبر كل صلاة اللهم اجعل لی فرجا و مخرجا و ارزقنی من حيث أحتسب و من حيث لا أحتسب

[۱۳]

۸۸۵۵- ۱۳ الفقيه، ۱/ ۳۲۴/ ۹۵۰ الحديث مرسلا

[۱۴]

۸۸۵۶- ۱۴ الكافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۵/ ۱ علی بن محمد عن بعض أصحابنا عن ابن أبی عمير عن زياد القندی قال كتبت إلى أبی الحسن الأول ع علمنی دعاء فإنی قد بليت بشیء و كان قد حبس ببغداد حيث اتهم بأموالهم فكتب إليه إذا صليت فأطل السجود ثم قل يا أحد من لا أحد له حتى ينقطع نفسك [النفس] ثم قل يا من لا يزيده كثرة الدعاء إلا جودا و كرما حتى ينقطع نفسك ثم قل يا رب الأرباب أنت أنت الذی انقطع الرجاء إلا منك يا علی يا عظيم قال زياد فدعوت به ففرج اللّه عنی و خلی سبيلی

[۱۵]

اشارة

۸۸۵۷- ۱۵ التهذيب، ۲/ ۱۱۲/ ۱۸۸/ ۱ ابن محبوب عن الصهبانی عن عبد الرحيم بن حماد عن الفقيه، ۱/ ۳۳۱/ ۹۶۹ إبراهيم بن عبد الحميد عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۴

رجل عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أصابك هم فامسح يدك على موضع سجودك ثم أمر بيدك على وجهك يعنی من جانب خدك الأيسر- و على جبهتك إلى جانب خدك الأيمن كذلك وصفه لنا إبراهيم بن عبد الحميد ثم قل بسم اللّه الذی لا إله إلا هو عالم الغيب و الشهادة الرحمن الرحيم اللهم أذهب عنی الهم و الحزن ثلاث مرات

بيان

قد مضى خبران آخران فی هذا المعنى من الكافی فی باب ما يقال بعد كل صلاة.

و فی الفقيه قال ابن أبی عمير كذلك وصفه لنا إبراهيم بن عبد الحميد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۵

باب ۲۴۳ الدعاء للخوف من السلطان و غیره

[۱]

اشارهٔ

۸۸۵۸- ۱ الکافی، ۲/ ۵۵۹/ ۱۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن بعض أصحابنا قال قال أبو عبد اللّه ع قال لی رجل أی شیء قلت حین دخلت علی أبی جعفر بالربذهٔ قال قلت اللهم إنک تکفی من کل شیء و لا یکفی منک شیء فاکفنیه بما شئت و کیف شئت و من حیث شئت و أنی شئت

بیان

أرید بأبی جعفر الخلیفهٔ العباسی منصور الدوانیقی و الربذهٔ هو الموضع الذی دفن فیه أبو ذر الغفاری رضی اللّه عنه

[۲]

اشارهٔ

۸۸۵۹- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۹/ ۱۲/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسن بن علی عن علی بن میسرهٔ قال لما قدم أبو عبد اللّه ع علی أبی جعفر أقام أبو جعفر مولی له علی رأسه و قال إذا دخل علی فاضرب عنقه فلما دخل

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۶

أبو عبد اللّه ع نظر إلی أبی جعفر و أسر شیئا فیما بینه و بین نفسه لا یدری ما هو ثم أظهر یا من یکفی خلقه کلهم و لا یکفیه أحد اکفنی شر عبد اللّه بن علی قال فصار أبو جعفر لا یبصر مولاه و صار مولاه لا یبصره- فقال أبو جعفر یا جعفر بن محمد لقد عنیتک فی هذا الحر فانصرف فخرج أبو عبد اللّه ع من عنده فقال أبو جعفر لمولاه ما منعک أن تفعل ما أمرتک به فقال لا و اللّه ما أبصرته و لقد جاء شیء فحال بینی و بینه- فقال أبو جعفر له و اللّه لئن حدثت بهذا الحدیث أحدا لأقتلنک

بیان

و صار مولاه لا یبصره یعنی لا یبصر أبا عبد اللّه ع کما یستفاد من آخر الحدیث و عنیتک من التعنیهٔ بمعنی الإیقاع فی العناء و التعب

[۳]

اشارهٔ

۸۸۶۰- ۳ الكافی، ۲/ ۵۶۰/ ۱۳/ ۱ محمد عن أحمد عن عمر بن عبد العزیز عن أحمد بن أبی داود عن عبد اللّه بن عبد الرحمن عن أبی جعفر ع قال قال لی أ لا أعلمک دعاء تدعو به إنا أهل البیت إذا كربنا أمر أو تخوفنا من السلطان أمرا لا قبل لنا به ندعو به قلت بلى بأبی أنت و أمی یا ابن رسول اللّه قال قل یا كائنا قبل كل شیء و یا مكون كل شیء و یا باقیا بعد كل شیء صل على محمد و آل محمد و افعل بی كذا و كذا

بیان

لا قبل لا طاقة و حقیقة القبل المقاومة و المقابلة

[۴]

اشارة

۸۸۶۱- ۴ الكافی، ۲/ ۵۶۲/ ۲۲/ ۱ علی بن محمد عن إبراهیم بن إسحاق

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۷

الأحمر عن أبی القاسم الكوفی عن محمد بن إسماعیل عن ابن عمار و العلاء بن سیابة و ظریف بن ناصح قال لما بعث أبو الدوانیق إلى أبی عبد اللّه ع رفع یده إلى السماء ثم قال اللهم إنک حفظت الغلامین لصلاح أبویهما فاحفظنی لصلاح آبائی محمد و علی و الحسن و الحسین و علی بن الحسین و محمد بن علی اللهم إنی ادرأ بک فی نحره و أعوذ بک من شره ثم قال للجمال سر فلما استقبله الربیع بباب أبی الدوانیق قال له یا أبا عبد اللّه ما أشد تلظیه علیک لقد سمعته یقول و اللّه لا تركت لهم نخلا إلا عقرته و لا مالا إلا نهبته و لا ذریة إلا سبیتها- قال فهمس بشیء خفی و حرک شفتیه فلما دخل سلم و قعد فرد علیه السلام ثم قال أما و اللّه لقد هممت أن لا أترک لكم نخلا إلا عقرته- و لا مالا إلا أخذته فقال له أبو عبد اللّه ع یا أمیر المؤمنین إن اللّه تعالى ابتلى أیوب فصبر و أعطى داود فشكر و قدر یوسف فغفر و أنت من ذلک النسل و لا یأتی ذلک النسل إلا بما یشبهه فقال صدقت قد عفوت عنكم فقال یا أمیر المؤمنین إنه لم ینل منا أهل البیت أحد دما إلا سلبه اللّه ملكه فغضب لذلک و استشاط فقال على رسلک یا أمیر المؤمنین إن هذا الملک كان فی آل أبی سفیان فلما قتل یزید حسینا سلبه اللّه ملكه- فورثه آل مروان فلما قتل هشام زیدا سلبه اللّه ملكه فورثه مروان بن محمد فلما قتل مروان إبراهیم الإمام سلبه اللّه ملكه و أعطاكموه- فقال صدقت هات ارفع حوائجک فقال الإذن فقال هو فی یدک متى شئت فخرج فقال له الربیع قد أمر لک بعشرة آلاف درهم قال لا حاجة لی فیها قال إذن تغضبه فخذها ثم تصدق بها

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۸

بیان

التلظی الاشتعال و عقر النخلة أن تقطع رأسها كله مع شحمها و الهمس الصوت الخفی استشاط أی التهب غضبا و الرسل بالكسر الرفق و التؤدة

[۵]

۸۸۶۲- ۵ الکافی، ۲/ ۵۵۹/ ۱۰/ ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۳/ ۲۳/ ۱ الثلاثة محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن محمد بن أعین عن بشیر بن مسلمة عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی بن الحسین ع یقول ما أبالی إذا قلت هذه الکلمات- لو اجتمع علی الجن و الإنس بسم اللّه و باللّه و من اللّه و إلی اللّه و فی سبیل اللّه و علی ملة رسول اللّه اللهم إلیک أسلمت نفسی و إلیک وجهت وجهی- و إلیک ألجأت ظهری و إلیک فوضت أمری اللهم احفظنی بحفظ الإیمان- من بین یدی و من خلفی و عن یمینی و عن شمالی و من فوقی و من تحتی و ما قبلی و ادفع عنی بحولک و قوتک فإنه لا حول و لا قوة إلا بک

[۶]

۸۸۶۳- ۶ الکافی، ۲/ ۵۵۷/ ۷/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن سماعة

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۹

عن أبی عبد اللّه ع قال إذا خفت أمرا فقل اللهم إنک لا یکفی منک أحد و أنت تکفی من کل أحد من خلقک کلهم فاکفنی کذا و کذا و فی حدیث آخر قال تقول یا کافیا من کل شیء و لا یکفی منک شیء فی السماوات و الأرض اکفنی ما أهمنی من أمر الدنیا و الآخرة و صل علی محمد و آله و قال أبو عبد اللّه ع من دخل علی سلطان یهابه- فلیقل بالله استفتح و بالله أستنجح و بمحمد صلی اللّه علیه و آله و سلم أتوجه اللهم ذلل لی صعوبته و سهل لی حزونته فإنک تمحو ما تشاء و تثبت و عندک أم الکتاب و یقول أیضا حسبی اللّه لا إله إلا هو علیه توکلت و هو رب العرش العظیم و امتنع بحول اللّه و قوته من حولهم و قوتهم- و امتنع برب الفلق من شر ما خلق و لا حول و لا قوة إلا بالله

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۱

باب ۲۴۴ الدعاء للحاجة و الحادثة

[۱]

۸۸۶۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۲/ ۲۱/ ۱ العدة عن أحمد عن بعض أصحابه عن إبراهیم بن حسان عن علی بن سورة عن سماعة قال قال لی أبو الحسن ع إذا کان لک یا سماعة إلی اللّه حاجة فقل اللهم إنی أسألک بحق محمد و علی فإن لهما عندک شأنا من الشأن و قدرا من القدر فبحق ذلک الشأن و حق ذلک القدر أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تفعل بی کذا و کذا فإنه إذا کان یوم القیامة لم یبق ملک مقرب و لا نبی مرسل و لا مؤمن ممتحن إلا و هو یحتاج إلیهما فی ذلک الیوم

[۲]

۸۸۶۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۸/ ۸/ ۱ أحمد عن عدة رفعوه قال کان من دعاء أبی عبد اللّه ع فی الأمر یحدث اللهم صل علی محمد و آل محمد و اغفر لی و ارحمنی و زک عملی و یسر منقلبی و أهد قلبی و آمن خوفی و عافنی فی عمری کله و ثبت حجتی و اغسل [و اغفر] خطایای و بیض وجهی و اعصمنی فی دینی و سهل مطلبی و وسع علی فی رزقی فإنی ضعیف و تجاوز عن سیئ ما عندی بحسن ما عندک و لا تفجعنی بنفسی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۲

و لا تفجع بی حمیما و هب لی یا إلهی لحظة من لحظاتک تکشف بها عنی جمیع ما به ابتلیتنی و ترد بها علی ما هو أحسن عادتک

عندی فقد ضعفت قوتی و قلت حیلتی و انقطع من خلقک رجائی و لم یبق إلا رجاؤک و توکلی علیک و قدرتک علی یا رب أن ترحمنی و تعافینی کقدرتک علی أن تعذبنی و تبتلینی- إلهی ذکر عوائدک یؤنسنی و الرجاء لإنعامک یقوینی و لم أخل من نعمک منذ خلقتنی و أنت ربی و سیدی و مفزعی و ملجئی و الحافظ لی و الذاب عنی و الرحیم بی و المتکفل برزقی و فی قضائک و قدرتک کل ما أنا فیه فلیکن یا سیدی و مولای فیما قضیت و قدرت و حتمت تعجیل خلاصی مما أنا فیه جمیعه و العافیة لی فإنی لا أجد لدفع ذلک أحدا غیرک و لا أعتمد فیه إلا علیک فکن یا ذا الجلال و الإکرام عند أحسن ظنی بک و رجائی لک- و ارحم تضرعی و استکانتی و ضعف رکنی و امنن بذلک علی و علی کل داع دعاک یا أرحم الراحمین و صلی اللّه علی محمد و آله

[۳]

۸۸۶۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۹/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین قال سألت أبا الحسن ع دعاء و أنا خلفه فقال اللهم إنی أسألک بوجهک الکریم و اسمک العظیم و بعزتک التی لا ترام و بقدرتک التی لا یمتنع منها شیء أن تفعل بی کذا و کذا قال و کتب إلی رقعة بخطه قل یا من علا فقهر و بطن فخبر یا من ملک فقدر و یا من یحیی الموتی و هو علی کل شیء قدیر صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا ثم قل یا لا إله إلا اللّه ارحمنی بحق لا إله إلا اللّه ارحمنی- و کتب إلی فی رقعة أخری یأمرنی أن أقول اللهم ادفع عنی بحولک و قوتک اللهم إنی أسألک فی یومی هذا و شهری هذا و عامی هذا برکاتک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۳

فیها و ما ینزل فیها من عقوبة أو مکروه أو بلاء فاصرفه عنی و عن ولدی بحولک و قوتک إنک علی کل شیء قدیر اللهم إنی أعوذ بک من زوال نعمتک و تحویل عافیتک و عن فجأة نقمتک و من شر کتاب قد سبق اللهم إنی أعوذ بک من شر نفسی و من شر کل دابة أنت آخذ بناصیتها إنک علی کل شیء قدیر و إن اللّه قد أحاط بکل شیء علما و أحصی کل شیء عددا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۵

باب ۲۴۵ الدعاء للعلل و الأمراض

[۱]

۸۸۶۷- ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۴/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن التمیمی و ابن فضال عن بعض أصحابنا عن أبی عبد اللّه ع قال کان یقول عند العلة اللهم إنک عیرت أقواما فقلت قُلِ ادْعُوا الَّذِینَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلا یَمْلِکُونَ کَشْفَ الضُّرِّ عَنْکُمْ وَ لا تَحْوِیلًا فیا من لا یملک کشف ضری و لا تحویله عنی أحد غیره صل علی محمد و آل محمد و اکشف ضری و حوله إلی من یدعو معک إلها آخر لا إله غیرک

[۲]

اشارة

۸۸۶۸- ۲ الکافی، ۸/ ۸۸/ ۵۴ محمد عن الکافی، ۲/ ۵۶۴/ ۲/ ۱ أحمد عن عبد العزیز بن المهتدی عن یونس بن عبد الرحمن عن داود بن رزین قال مرضت بالمدینة مرضا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۶
شديدا فبلغ ذلک أبا عبد اللّه ع فکتب إلی قد بلغنی علتک فاشتر صاعا من بر ثم استلق علی قفاک و انثره علی صدرک کيف ما انتثر و قل اللهم إنی أسألک باسمک الذی إذا سألک به المضطر کشفت ما به من ضر- و مکنت له فی الأرض و جعلته خليفتک علی خلقک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تعافينی من علتی ثم استو جالسا و اجمع البر من حولک و قل مثل ذلک و اقسمه مدا مدا لکل مسکين و قل مثل ذلک- قال داود ففعلت ذلک فکأنما نشطت من عقال و قد فعله غير واحد فانتفع به

بيان

إنما لم يکتف فی وصف الاسم بصلاحيته لکشف الضر به عن مطلق المضطر بل قيد المضطر بالذی مکن له فی الأرض و جعله خليفته علی خلقه لينبه علی عظمة الاسم و هو ناظر إلی قوله سبحانه أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذا دَعاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفاءَ الْأَرْضِ نشطت من عقال أی انحللت من قيد

[۳]

۸۸۶۹- ۳ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۳/ ۱ الثلاثة عن الصحاف عن أبی عبد اللّه ع قال اشتکی بعض ولده فقال يا بنی قل اللهم اشفنی بشفائک و داونی بدوائک و عافنی من بلائک فإنی عبدک و ابن عبدک

[۴]

۸۸۷۰- ۴ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۶/ ۱ محمد عن بعض أصحابه عن محمد بن عيسی عن داود بن رزين عن أبی عبد اللّه ع قال تضع يدک
الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۷
علی الموضع الذی فيه الوجع و تقول ثلاث مرات اللّه اللّه ربی حقا لا أشرک به شيئا اللهم أنت لها و لکل عظيمة ففرجها عنی

[۵]

۸۸۷۱- ۵ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۷/ ۱ عنه عن محمد بن عيسی عن داود عن الفضل عن أبی عبد اللّه ع للأوجاع تقول بسم اللّه و باللّه کم من نعمة للّه فی عرق ساکن و غير ساکن علی عبد شاکر و غير شاکر و تأخذ لحيتک بيدک اليمنی بعد صلاة مفروضة و تقول اللهم فرج عنی کربتی و عجل عافيتی و اکشف ضری ثلاث مرات و أحرص أن يکون ذلک مع دموع و بکاء

[۶]

۸۸۷۲- ۶ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۸/ ۱ الثلاثة عن إبراهيم بن عبد الحميد عن رجل قال دخلت علی أبی عبد اللّه ع فشکوت إليه وجعا بی فقال قل بسم اللّه ثم امسح يدک عليه و قل أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه- و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بعظمة اللّه و أعوذ بجمع اللّه و أعوذ برسول اللّه و أعوذ بأسماء اللّه من شر ما أحذر و من شر ما أخاف علی نفسی تقرؤها سبع مرات قال ففعلت فأذهب اللّه تعالی الوجع عنی

[۷]

اشارة

۸۸۷۳- ۷ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۹/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان عن عون قال أمر یدک علی موضع الوجع ثم قل بسم اللّه و باللّه و محمد رسول اللّه ص و لا حول و لا قوة إلا باللّه العلی العظیم اللهم امسح عنی ما أجد ثم تمر یدک الیمنی و تمسح

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۸

موضع الوجع علیه ثلاث مرات

بیان

امسح عنی أی اقطع و اذهب علیه بدل من موضع الوجع

[۸]

۸۸۷۴- ۸ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۱۰/ ۱ محمد عن أحمد عن البزنطی عن محمد ابن أخی عرام عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال تضع یدک علی موضع الوجع ثم تقول بسم اللّه و باللّه الحدیث بدون قوله ثم تمر یدک الیمنی و قوله علیه

[۹]

۸۸۷۵- ۹ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۱۱/ ۱ علی عن أبیه عن عمرو بن عثمان عن علی بن عیسی عن عمه قال قلت له علمنی دعاء أدعو به لوجع أصابنی- قال قل و أنت ساجد یا اللّه یا رحمان یا رب الأرباب و إله الآلهة و یا ملک الملوک و یا سید السادة اشفنی بشفائک من کل داء و سقم فإنی عبدک أتقلب فی قبضتک

[۱۰]

۸۸۷۶- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن البزنطی عن أبان عن الثمالی عن أبی جعفر ع قال إذا اشتکی الإنسان فلیقل بسم اللّه و باللّه و محمد رسول اللّه و أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه علی ما یشاء من شر ما أجد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۹

[۱۱]

۸۸۷۷- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسن بن علی عن هشام بن الجوالیقی عن أبی عبد اللّه ع یا منزل الشفاء و مذهب الداء أنزل علی ما بی من داء شفاء

[۱۲]

۸۸۷۸- ۱۲ الکافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۴/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن علی بن الریان عن بعض أصحابنا عن أبی عبد اللّه ع قال شکوت إلیه علة أم ولد لی أخذتها فقال قل لها تقول فی السجود فی دبر کل صلاة مکتوبة یا ربی یا سیدی صل علی محمد و آل محمد و عافنی من کذا و کذا- فبها نجا جعفر بن سلیمان من النار قال فعرضت هذا الحدیث علی بعض أصحابنا فقال أعرف فیه یا رءوف یا رحیم یا ربی یا سیدی افعل بی کذا و کذا

[۱۳]

۸۸۷۹- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۸/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عن إبراهیم بن أبی إسرائیل عن الرضا ع قال خرج بجاریة لنا خنازیر فی عنقها فأتانی آت فقال یا علی قل لها فلتقل یا رءوف یا رحیم یا رب یا سیدی تکررها قال فقالته فأذهب اللّه تعالی عنها قال و قال هذا الدعاء الذی دعا به جعفر بن سلیمان

[۱۴]

اشارة

۸۸۸۰- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن مالک بن عطیة عن یونس بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک هذا الذی قد ظهر بوجهی یزعم الناس أن اللّه تعالی لم یبتل به عبدا له فیه حاجة فقال لا قد کان مؤمن آل فرعون

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۶۴۰

مکنع الأصابع فکان یقول هکذا و یمد یده و یقول یا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِینَ- قال ثم قال لی إذا کان الثلث الأخیر من اللیل فی أوله فتوضأ ثم قم إلی صلاتک التی تصلیها فإذا کنت فی السجدة الأخیرة من الرکعتین الأولتین- فقل و أنت ساجد یا علی یا عظیم یا رحمان یا رحیم یا سامع الدعوات یا معطی الخیرات صل علی محمد و أهل بیت محمد و أعطنی من خیر الدنیا و الآخرة ما أنت أهله و اصرف عنی من شر الدنیا و الآخرة ما أنت أهله- و أذهب عنی هذا الوجع و سمه فإنه قد غاظنی و أحزننی و ألح فی الدعاء- قال ففعلت فما وصلت إلی الکوفة حتی أذهب اللّه عنی کله

بیان

الکنوع الانقباض و الانضمام و المکنع کمعظم المشنج الید أو مقطوعها و الأکنع الأشل و کنع یده تکنیعا أشلها و الکنیع المکسور الید

[۱۵]

۸۸۸۱- ۱۵ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۵/ ۱ محمد عن موسی بن الحسن عن محمد بن عیسی عن أبی إسحاق صاحب الشعیر عن حسین الخراسانی و کان خبازا قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع وجعا بی فقال إذا صلیت فضع یدک موضع سجودک ثم قل بسم اللّه محمد رسول اللّه ص- اشف یا شافی لا شفاء إلا شفاؤک شفاء لا یغادر سقما شفاء من کل داء و سقم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۱

[۱۶]

۸۸۸۲- ۱۶ الکافی، ۲/ ۵۶۸/ ۱۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن عمار بن المبارک عن عون بن سعید مولی الجعفری عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال تضع یدک علی موضع الوجع و تقول اللهم إنی أسألک بحق القرآن العظیم الذی نزل به الروح الأمین و هو عندک فی أم الکتاب علی حکیم أن تشفینی بشفائک و تداوینی بدوائک و تعافینی من بلائک ثلاث مرات و تصلی علی محمد و آل محمد

[۱۷]

اشارة

۸۸۸۳- ۱۷ الکافی، ۲/ ۵۶۸/ ۱۹/ ۱ أحمد عن العونی عن علی بن الحسین عن ابن زرارة عن محمد بن الفضیل عن أبی حمزة قال عرض لی وجع فی رکبتی فشکوت ذلک إلی أبی جعفر ع فقال إذا أنت صلیت فقل یا أجود من أعطی و یا خیر من سئل و یا أرحم من استرحم ارحم ضعفی و قلة حیلتی فاعفنی من وجعی قال ففعلته فعوفیت

بیان

الإعفاء الإبراء

[۱۸]

۸۸۸۴- ۱۸ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۶/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۲

أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال مرض علی ع فأتاه رسول اللّه ص فقال له قل اللهم إنی أسألک تعجیل عافیتک أو صبرا علی بلیتک أو خروجا إلی رحمتک

[۱۹]

اشارة

۸۸۸۵- ۱۹ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۷/ ۱ علی عن الاثنین عن أبی عبد اللّه ع أن النبی ص کان ینشر بهذا الدعاء- تضع یدک علی موضع الوجع و تقول أیها الوجع اسکن بسکینة اللّه و قر بوقار اللّه و انحجز بحاجز اللّه و اهدأ بهدء اللّه أعیذک أیها الإنسان بما أعاذ اللّه تعالی به عرشه و ملائکته یوم الرجفة و الزلازل تقول ذلک سبع مرات و لا أقل من الثلاث

بيان

التنشير التعويذ و الانحجاز الامتناع و الانتهاء و الهدء بالهمزة السكون

[۲۰]

اشارة

۸۸۸۶- ۲۰ الكافی، ۸/ ۱۹۰/ ۲۱۷ ۱ محمد عن ابن عيسی عن أبيه عن ابن المغيرة عن السكونی عن أبی عبد اللّه ع قال من اشتكی الواهية أو كان به صداع أو غمزة بوله فليضع يده علی ذلك الموضع و ليقل اسكن سكنتك بالذی سكن له ما فی الليل و النهار و هو السميع العليم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۳

بيان

الوهی البلی و الضعف و استرخاء الرباط

[۲۱]

اشارة

۸۸۸۷- ۲۱ الكافی، ۲/ ۵۶۶/ ۱۲/ ۱ محمد عن ابن عيسی عن التميمی عن حماد عن حريز عن زرارة عن أحدهما ع قال إذا دخلت علی مريض فقل أعيذك بالله العظيم رب العرش العظيم من شر كل عرق نعار و من شر حر النار سبع مرات

بيان

نعار بالنون و العين المهملة يقال نعر العرق بالدم إذا ارتفع و علا

[۲۲]

۸۸۸۸- ۲۲ الكافی، ۲/ ۵۶۵/ ۵/ ۱ علی عن أبيه و العدة عن أحمد عن محمد بن إسماعيل جميعا عن حنان بن سدير عن أبيه عن أبی جعفر ع قال إذا رأيت الرجل به مر البلاء فقل الحمد لله الذی عافانی مما ابتلاك به و فضلنی عليك و علی كثير ممن خلق و لا تسمعه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۵

باب ۲۴۶ الحرز و العوذة

[۱]

۸۸۸۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۸/ ۱/ ۱ حمید عن ابن سماعهٔ عن غیر واحد عن أبان عن أبی المنذر قال ذکرت عند أبی عبد اللّه ع الوحشهٔ- فقال أ لا أخبرکم بشیء إذا قلتموه لم تستوحشوا بلیل و لا نهار بسم اللّه و بالله توکلت علی اللّه إنه مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللّهَ بالِغُ أَمْرِهِ- قَدْ جَعَلَ اللّهُ لِکُلِّ شَیْءٍ قَدْراً اللهم اجعلنی فی کنفک و فی جوارک- و اجعلنی فی أمانک و فی منعک و قال بلغنا أن رجلا قالها ثلاثین سنهٔ- و ترکها لیلهٔ فلسعته عقرب

[۲]

۸۸۹۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱۳/ ۱ البرقی رفعه قال من بات فی دار أو بیت وحده فلیقرأ آیهٔ الکرسی و لیقل اللهم آنس وحشتی و آمن روعتی و أعنی علی وحدتی

[۳]

۸۸۹۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۶۹/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن محسن بن أحمد عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۶

یونس بن یعقوب عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قل أعوذ بعزهٔ اللّه و أعوذ بقدرهٔ اللّه و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بعظمهٔ اللّه و أعوذ بعفو اللّه و أعوذ بمغفرهٔ اللّه و أعوذ برحمهٔ اللّه و أعوذ بسلطان اللّه الذی هو علی کل شیء قدیر و أعوذ بکرم اللّه و أعوذ بجمع اللّه من شر کل جبار عنید و کل شیطان مرید و شر کل قریب أو بعید أو ضعیف أو شدید و من شر السأمهٔ و الهامهٔ و العامهٔ و من شر کل دابهٔ صغیرهٔ أو کبیرهٔ بلیل أو نهار- و من شر فساق العرب و العجم و من شر فسقهٔ الجن و الإنس

[۴]

۸۸۹۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۶۹/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ص رقی النبی ص حسنا و حسینا فقال أعیذکما بکلمات اللّه التامات و أسمائه الحسنی کلها عامهٔ من شر السأمهٔ و الهامهٔ- و من شر عین لامهٔ و من شر حاسد إذا حسد ثم التفت النبی ص إلینا فقال هکذا کان یعوذ إبراهیم إسماعیل و إسحاق ع

[۵]

۸۸۹۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۷۰/ ۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن قتیبهٔ الأعشی قال علمنی أبو عبد اللّه ع قال قل بسم اللّه الجلیل أعیذ فلانا بالله العظیم من الهامهٔ و السأمهٔ و اللأمهٔ و العامهٔ- و من الجن و الإنس و من العرب و العجم و من نفثهم و بغیهم و نفخهم- و بآیهٔ الکرسی ثم تقرؤها ثم تقول فی الثانیهٔ بسم اللّه أعیذ فلانا بالله

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۷

الجلیل حتی تأتی علیه

[۶]

۸۸۹۴- ۶ الکافی، ۲/ ۵۷۰/ ۶/ ۱ الثلاثة عن إسحاق بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک إنی أخاف العقارب فقال انظر إلی بنات النعش الکواکب الثلاثة الأوسط منها بجنبه کوکب صغیر قریبا منه تسمیه العرب السها و نحن نسمیه أسلم أحد النظر إلیه کل لیلة و قل ثلاث مرات اللهم رب أسلم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم و سلمنا قال إسحاق فما ترکته من دهری إلا مرة واحدة فضربنی العقرب

[۷]

۸۸۹۵- ۷ الکافی، ۲/ ۵۷۰/ ۷/ ۱ أحمد عن علی بن الحسن عن العباس بن عامر عن أبی جمیلة عن الفقیه، ۱/ ۴۷۱/ ۱۳۵۷/ التهذیب، ۲/ ۱۱۷/ ۲۰۷/ ۱ سعد الإسکاف الفقیه، التهذیب، عن أبی جعفر ع ش قال سمعته یقول من قال هذه الکلمات فأنا ضامن له أن لا یصیبه عقرب و لا هامة حتی یصبح أعوذ بکلمات اللّه التامات التی لا یجاوزهن بر و لا فاجر من شر ما ذرأ و من شر ما برأ و من شر کل دابة هو

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۸

آخذ بناصیتها إن ربی علی صراط مستقیم

[۸]

اشارة

۸۸۹۶- ۸ الکافی، ۲/ ۵۷۱/ ۸/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن علی بن أبی حمزة عن أبی الحسن ع قال کان رسول اللّه ص فی بعض مغازیه إذا شکوا إلیه البراغیث أنها تؤذیهم- فقال إذا أخذ أحدکم مضجعه فلیقل أیها الأسود الوثاب الذی لا یبالی غلقا و لا بابا عزمت علیک بأم الکتاب أن لا تؤذینی و أصحابی إلی أن یذهب اللیل و یجیء الصبح بما جاء و الذی نعرفه إلی أن یئوب الصبح متی ما آب

بیان

لعل قوله و الذی نعرفه من کلام بعض الرواة و المراد به أن المعروف عندنا فی هذا الدعاء إلی أن یئوب الصبح متی ما آب مکان إلی أن یذهب اللیل و یجیء الصبح بما جاء

[۹]

اشارة

۸۸۹۷- ۹ الکافی، ۲/ ۵۶۹/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن الجعفری قال سمعت أبا الحسن ع یقول إذا أمسیت فنظرت إلی الشمس فی

غروب و إدبار فقل بسم اللّه الرحمن الرحيم الحمد لله الذى لم يتخذ ولدا و لم يكن له شريك فى الملك الحمد لله الذى يصف و لا يوصف و يعلم و لا يعلم يعلم خائنة الأعين و ما تخفى الصدور أعوذ بوجه اللّه الكريم- و باسم اللّه العظيم من شر ما ذرأ و ما برأ و من شر ما تحت الثرى و من شر ما ظهر و ما بطن و من شر ما كان فى الليل و النهار و من شر ما وصفت و ما لم أصف الحمد لله رب العالمين ذكر أنها أمان من السبع و من الشيطان

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۹

الرجيم و ذريته و كل ما عض أو لسع و لا يخاف صاحبها إذا تكلم بها لصا و لا غولا قال قلت له إنى صاحب صيد لسبع و أنا أبيت فى الخرابات و أتوحش- فقال لى قل إذا دخلت بسم اللّه و أدخل رجلك اليمنى و إذا خرجت فأخرج رجلك اليسرى و سم اللّه فإنك لا ترى مكروها

بيان

قد مضى هذا الحديث بنحو آخر و إسناد آخر إلى جعفرى آخر فى باب ما يقال عند الإمساء

[۱۰]

اشارة

۸۸۹۸- ۱۰ الكافی، ۲/ ۵۷۱/ ۹/ ۱ على بن محمد عن ابن جمهور عن أبيه عن محمد بن سنان عن عبد اللّه بن سنان عن أبى عبد اللّه ع قال قال أمير المؤمنين ع إذا لقيت السبع فقل أعوذ برب دانيال و الجب من شر كل أسد مستأسد

بيان

تفسير هذا الحديث

فيما رواه صاحب التهذيب رحمه اللّه فى أماليه عن أبى عبد اللّه ع أنه قال من اهتم لرزقه كتب عليه خطيئة إن دانيال ع كان فى زمن ملك جبار عات أخذه فطرحه فى جب و طرح معه السباع فلم تدنو منه و لم تجرحه فأوحى اللّه عز و جل إلى نبى من أنبيائه أن ائت دانيال بطعام قال يا رب و أين دانيال قال تخرج من القرية فيستقبلك ضبع فأتبعه فإنه يدلك إليه فأتت به الضبع إلى ذلك الجب فإذا فيه دانيال فأدلى إليه الطعام فقال دانيال الحمد لله الذى لا ينسى من ذكره و الحمد لله الذى لا يخيب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۰

من دعاه الحمد لله الذى من توكل عليه كفاه الحمد لله الذى من وثق به لم يكله إلى غيره الحمد لله الذى يجزى بالإحسان إحسانا و بالسيئات غفرانا و بالصبر نجاة- ثم قال أبو عبد اللّه ع إن اللّه أبى إلا أن يجعل أرزاق المتقين من حيث لا يحتسبون و أن لا يقبل لأوليائه شهادة فى دولة الظالمين

[۱۱]

۸۸۹۹- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۷۲/ ۱۱/ ۱ العـدة عن البرقی عن محمـد بن علی عن علی بن محمـد عن الکاهلی قال قال أبو عبـد اللّه ع إذا لقیت السبع فاقرأ فی وجهه آیة الکرسی و قل له عزمت علیک بعزیمة اللّه- و عزیمة محمد ص و عزیمة سلیمان بن داود و عزیمة أمیر المؤمنین علی بن أبی طالب و الأئمـة الطاهرین من بعـده فإنه ینصـرف عنک إن شاء اللّه- قال فخرجت فإذا السـبع قد اعترض فعزمت علیه و قلت إلا تنحیت عن طریقنا و لم تؤذنا قال فنظرت إلیه قد طأطأ رأسه و أدخل ذنبه بین رجلیه و انصرف

[۱۲]

۸۹۰۰- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱۴/ ۱ القمی عن محمـد بن سالم عن أحمد بن النضـر عن عمرو بن شـمر عن یزید بن مرة عن بکیر قال سمعت أمیر المؤمنین ع یقول قـال لی رسول اللّه ص یـا علی أ لاـ أعلمـک کلمـات إذا وقعت فی ورطـة أو بلیـة فقل بسم اللّه الرحمن الرحیم لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظیم فإن اللّه تعالی یصرف بها عنک ما تشاء من أنواع البلاء

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۱

[۱۳]

اشارة

۸۹۰۱- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱۲/ ۱ البرقی عن جعفر بن محمد عن یونس عن بعض أصـحابنا عن أبی الجارود عن أبی عبد اللّه ع قال مـن قـال فی دبر الفریضـة أسـتودع اللّه العظیم الجلیـل نفسـی و أهلی و ولـدی- و من یعنینی أمره و أسـتودع اللّه المرهـوب المخـوف المتضـعضع لعظمته کل شیء دینی و نفسی و أهلی و مالی و ولدی و من یعنینی أمره حف بجناح من أجنحة جبرئیل و حفظ فی نفسه و أهله و ماله

بیان

و من یعنینی أمره أی یهمنی و منه الحدیث

من حسن إسلام المرء ترکه ما لا یعنیه

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضـی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السـلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه‍ ق

الوافی؛ ج۹، ص: ۱۶۵۱

[۱۴]

۸۹۰۲- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۷۱/ ۱۰/ ۱ الرزاز عن محمد بن عیسی عن صالح بن سعید عن إبراهیم بن محمد بن هارون أنه کتب إلی أبی جعفر ع یسـأله عوذة للریـاح التی تعرض للصبیـان فکتب إلیه بخطه بهـاتین العوذتین و زعم صالـح أنه أنفـذهما إلی إبراهیم بخطه اللّه

أكبر اللّه أكبر اللّه أكبر اللّه أكبر أشـهد أن لا إله إلا اللّه أشهد أن محمدا رسول اللّه اللّه أكبر اللّه أكبر اللّه أكبر اللّه أكبر لا إله إلا اللّه و لا رب لی إلا اللّه له الملک و له الحمـد لا شـریک له سـبحان اللّه ما شاء اللّه کان و ما لم یشأ لم یکن اللهم یا ذا الجلال و الإکرام رب موسی و عیسی و إبراهیم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۲

الذی وفی إله إبراهیم و إسـماعیل و إسـحاق و یعقوب و الأسـباط لا إله إلا أنت سبحانک مع ما عددت من آیاتک و بعظمتک و بما سألک به النبیون و بأنک رب الناس کنت قبل کل شـیء و أنت بعد کل شـیء- أسألک باسـمک الذی تمسک به السماوات أن تقع علی الأرض إلا بإذنک- و بکلماتک التامات التی تحیی بها الموتی أن تجیر عبدک فلانا من شـر ما ینزل من السماء و ما یعرج فیها و ما یخرج من الأرض و ما یلج فیها و سـلام علی المرسـلین و الحمد لله رب العالمین- و کتب إلیه أیضا بخطه بسم اللّه و بالله و إلی اللّه و کما شاء اللّه و أعیذه بعزهٔ اللّه و جبروت اللّه و قدرهٔ اللّه و ملکوت اللّه هذا الکتاب أجعله من اللّه شـفاء لفلان بن فلان عبدک و ابن عبدک و ابن أمتک عبدی اللّه صلی اللّه علی رسول اللّه و آله

[۱۵]

۸۹۰۳- ۱۵ الکافی، ۸/ ۸۵/ ۴۶ ۱ محمـد عن أحمد عن السـراد عن جمیل بن صالح عن ذریح قال سـمعت أبا عبد اللّه ع یعوذ بعض ولـده و یقول عزمت علیـک یا ریـح و یا وجع کائن ما کنت بالعزیمـهٔ التی عزم بها علی بن أبی طالب أمیر المؤمنین رسول رسول اللّه ص علی جن وادی الصبرهٔ فأجابوا و أطاعوا لما أجبت و أطعت- و خرجت عن ابنی فلان ابن أمتی فلانهٔ الساعهٔ

[۱۶]

اشارهٔ

۸۹۰۴- ۱۶ الکافی، ۸/ ۱۰۹/ ۸۸ الاثنان عن محمد بن إسحاق

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۳

الأشعری عن الأزدی قال قال أبو عبد اللّه ع حم رسول اللّه ص فأتاه جبرئیل ع فقال بسم اللّه أرقیک و بسم اللّه أشفیک و بسم اللّه من کـل داء یعنیـک بسم اللّه و اللّه شافیک بسم اللّه خـذها فلتهنئک بسم اللّه الرحمن الرحیم فلا أقسم بمواقع النجوم لتبرأن بإذن اللّه قال الأزدی و سألته عن رقیهٔ الحمی فحدثنی بهذا

بیان

یعنیک أی یقصدک یقال عنیت فلانا عنیا إذا قصدته و قیل معناه من کل داء یشـغلک و یهمک کذا فی النهایهٔ الأثیریهٔ فی تفسیر هذا الرقیهٔ خذها أی خذ هذه الرقیهٔ أو العوذهٔ

[۱۷]

۸۹۰۵- ۱۷ الکافی، ۸/ ۱۰۹/ ۸۹ القمی عن محمد بن سالم عن أحمد بن النضـر عن عمرو بن شـمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال قال

رسول اللّه ص من قال بسم اللّه الرحمن الرحیم لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظیم ثلاث مرات کفاه اللّه تسعة و تسعین نوعا من أنواع البلاء أیسرها الجنون

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۵

باب ۲۴۷ دعوات موجزات لحوائج الدنیا و الآخرة

[۱]

اشارة

۸۹۰۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۷۷/ ۱/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن إسماعیل بن سهل عن ابن جندب عن أبیه عن أبی عبد اللّه ع قال قل اللهم اجعلنی أخشاک کأنی أراک و أسعدنی بتقواک و لا تشقنی بمعاصیک- و خر لی فی قضائک و بارک لی فی قدرک حتی لا أحب تأخیر ما عجلت و لا تعجیل ما أخرت و اجعل غنای فی نفسی و متعنی بسمعی و بصری و اجعلهما الوارثین منی و انصرنی علی من ظلمنی و أرنی فیه قدرتک یا رب و أقر بذلک عینی

بیان

یعنی أبق سمعی و بصری صحیحین سلیمین إلی أن أموت أو أراد بقاءهما و قوتهما عند الکبر و انحلال القوی النفسانیة فیکونا وارثی سائر القوی و الباقیین بعدها أو أراد بالسمع وعی ما یسمع و العمل به و بالبصر الاعتبار بما یری و هذه الکلمة بعینها مرویة فی الحدیث النبوی

حیث قال ص اللهم متعنی بسمعی و بصری و اجعلهما الوارث منی

و فی روایة و اجعله و الضمیر عائد إلی التمتیع کذا قیل.

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۶

أقول و قد ثبت فی محله أن الإنسان ربما یبلغ فی الکمال و القرب من اللّه المتعال حدا یتصرف بسمعه و بصره فی هذا العالم بعد ما ارتحل منه و انخرط إلی الملإ الأعلی کما أخبر أئمتنا ع عن أنفسهم بذلک و قد مضی الأخبار فی ذلک فی کتاب الحجة و علی هذا فلا یبعد أن یکون المراد بالحدیث طلب ذلک الکمال

[۲]

۸۹۰۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۲/ ۱ القمیان عن صفوان عن أبی سلیمان الجصاص عن إبراهیم بن میمون قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول اللهم أعنی علی هول یوم القیامة و أخرجنی من الدنیا سالما و زوجنی من الحور العین و اکفنی مئونتی و مئونة عیالی و مئونة الناس و أدخلنی برحمتک فی عبادک الصالحین

[۳]

۸۹۰۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۳/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال قل اللهم إنی أسألک من کل خیر أحاط به علمک- و أعوذ بک من کل سوء أحاط به علمک اللهم إنی أسألک عافیتک فی أموری کلها و أعوذ بک من خزی الدنیا و عذاب الآخرة

[۴]

۸۹۰۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی و العدة عن سهل جمیعا عن علی بن زیاد قال کتب علی بن نصیر یسأله أن یکتب له فی أسفل کتابه دعاء یعلمه إیاه یدعو به فیعصم به من الذنوب جامعا للدنیا و الآخرة فکتب ع بخطه بسم اللّه الرحمن الرحیم یا من أظهر

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۷

الجمیل و ستر القبیح و لم یهتک الستر عنی یا کریم العفو یا حسن التجاوز یا واسع المغفرة یا باسط الیدین بالرحمة یا صاحب کل نجوی- و یا منتهی کل شکوی یا کریم الصفح یا عظیم المن یا مبتدئ کل نعمة قبل استحقاقها یا رباه یا سیداه یا مولاه یا غیاثاه صل علی محمد و آل محمد و أسألک أن لا تجعلنی فی النار ثم تسأل ما بدا لک

[۵]

۸۹۱۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن أبی عبد اللّه البرقی و أبی طالب عن الأزدی عن أبی عبد اللّه ع قال اللهم أنت ثقتی فی کل کربة و أنت رجائی فی کل شدة و أنت لی فی کل أمر نزل بی ثقة و عدة کم من کرب یضعف عنه الفؤاد و تقل فیه الحیلة- و یخذل عنه القریب و یشمت به العدو و یعنینی فیه الأمور أنزلته بک و شکوته إلیک راغبا إلیک فیه عمن سواک ففرجته و کشفته و کفیتنیه- فأنت ولی کل نعمة و صاحب کل حاجة و منتهی کل رغبة لک الحمد کثیرا و لک المن فاضلا

[۶]

۸۹۱۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۹۵/ ۳۵/ ۱ علی بن أبی حمزة عن بعض أصحابه عن أبی عبد اللّه ع أن رجلا أتی أمیر المؤمنین ع فقال یا أمیر المؤمنین کان لی مال ورثته و لم أنفق منه درهما فی طاعة اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۸

ثم اکتسبت مالا فلم أنفق منه درهما فی طاعة اللّه فعلمنی دعاء یخلف علی ما مضی و یغفر لی ما عملت أو عملا أعمله قال قل قال و أی شیء أقول یا أمیر المؤمنین قال قل کما أقول یا نوری فی کل ظلمة و یا أنسی فی کل وحشة و یا رجائی فی کل کربة و یا ثقتی فی کل شدة و یا دلیلی فی الضلالة أنت دلیلی إذا انقطعت دلالة الأدلاء فإن دلالتک لا تنقطع و لا یضل من هدیت أنعمت علی فأسبغت و رزقتنی فوفرت و غذیتنی فأحسنت غذائی و أعطیتنی فأجزلت بلا استحقاق لذلک بفعل منی و لکن ابتداء منک لکرمک و جودک فتقویت بکرمک علی معاصیک و تقویت برزقک علی سخطک و أفنیت عمری فیما لا تحب- فلم یمنعک جرأتی علیک و رکوبی لما نهیتنی عنه و دخولی فیما حرمت علی أن عدت علی بفضلک و لم یمنعنی حلمک عنی و عودک علی بفضلک أن عدت فی معاصیک فأنت العواد بالفضل و أنا العواد بالمعاصی فیا أکرم من أقر له بذنب و أعز من خضع له بالذل لکرمک أقررت بذنبی و لعزک خضعت بذلی فما أنت صانع بی فی کرمک و إقراری بذنبی و عزک و خضوعی بذلی افعل بی ما أنت أهله و لا تفعل بی ما أنا أهله

[۷]

اشارة

۸۹۱۲- ۷ الفقیه، ۳/ ۵۵۸/ ۴۹۱۷ کـان النبی ص یقول اللهم إنی أعوذ بک من ولـد یکون علی ربا و من مال یکون علی ضـیاعا و من زوجة تشیبنی قبل أوان شیبتی و من خلیل ماکر عیناه ترانی و قلبه یرعانی إن رأی خیرا دفنه و إن رأی شرا أذاعه و أعوذ بک من وجع البطن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۹

بیان

أورد فی بعض نسخ الفقیه عقیب هذا الدعاء هذا البیت

صم إذا سمعوا خیرا ذکرت به و إن ذکرت بشر عندهم أذن

ربا بتشدید الموحدة أو علی وزن سماء و قد مضی تفسیر الوجهین فی باب ما یقال بعد المغرب و الغداة و ربما یوجد فی بعض النسخ فتنة مکان رباء

[۸]

۸۹۱۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۶/ ۱ محمـد عن أحمد عن علی بن الحکم عن أبان عن عیسـی بن عبد اللّه القمی عن أبی عبد اللّه ع قال قل اللهم إنی أسألک بجلالک و جمالک و کرمک أن تفعل بی کذا و کذا

[۹]

۸۹۱۴- ۹ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۹/ ۱ عنه عن یحیی بن المبارک عن إبراهیم بن أبی البلاد عن عمه عن الرضا ع قال یا من دلنی علی نفسه و ذلل قلبی بتصدیقه أسألک الأمن و الإیمان فی الدنیا و الآخرة

[۱۰]

۸۹۱۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۹۵/ ۳۴/ ۱ محمـد عن محمد بن أحمد عن محمد بن الولید عن یونس قال قلت للرضا ع علمنی دعاء و أوجز فقال قل یا من دلنی علی نفسه و ذلل قلبی بتصدیقه أسألک الأمن و الإیمان

[۱۱]

۸۹۱۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۱/ ۱ محمد عن أحمد عن عمر بن عبد العزیز عن بعض أصحابنا عن داود الرقی قال إنی کنت أسمع أبا عبد اللّه ع أکثر ما یلح به فی الدعاء علی اللّه بحق الخمسة یعنی رسول اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۰

و أمیر المؤمنین و فاطمة و الحسن و الحسین ص

[۱۲]

اشارة

۸۹۱۷- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۷/ ۱ أحمد عن السراد عن فضل بن یونس عن أبی الحسن ع قال قال لی أکثر من أن تقول لا تجعلنی من المعارین و لا تخرجنی من التقصیر قال قلت أما المعارون فقد عرفت فما معنی لا تخرجنی من التقصیر قال کل عمل تعمله ترید به اللّه تعالی فکن فیه مقصرا عند نفسک فإن الناس کلهم فی أعمالهم فیما بینهم و بین اللّه تعالی مقصرون

بیان

المعار من العاریة أی لا تجعل الإیمان عاریة عندی و قد مضی هذا الحدیث بأدنی تفاوت فی باب الاعتراف بالتقصیر من کتاب الإیمان و الکفر مع زیادة

[۱۳]

۸۹۱۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۲/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن الخراز عن الکرخی قال علمنا أبو عبد اللّه ع دعاء و أمرنا أن ندعو به یوم الجمعة اللهم إنی تعمدت إلیک بحاجتی و أنزلت بک الیوم فقری و مسکنتی فأنا لمغفرتک أرجی منی لعملی و لمغفرتک و رحمتک أوسع من ذنوبی فتول قضاء کل حاجة هی لی بقدرتک علیها و تیسیر ذلک علیک و لفقری إلیک فإنی لم أصب خیرا قط إلا منک و لم یصرف عنی أحد سوءا قط غیرک و لیس أرجو لآخرتی و دنیای سواک و لا لیوم فقری و یوم یفردنی الناس فی حفرتی و أفضی إلیک یا رب بفقری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۱

[۱۴]

۸۹۱۹- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۳/ ۱ الثلاثة عن الحسن بن عطیة عن یزید الصائغ قال قلت لأبی عبد اللّه ع ادع اللّه لنا فقال اللهم ارزقهم صدق الحدیث و أداء الأمانة و المحافظة علی الصلوات اللهم أنهم أحق خلقک أن تفعله بهم اللهم افعله بهم

[۱۵]

۸۹۲۰- ۱۵ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۴/ ۱ العدة عن سهل و علی عن أبیه عن السراد عن أبی حمزة عن علی بن الحسین ع قال کان أمیر المؤمنین ع یقول اللهم من علی بالتوکل علیک و التفویض إلیک و الرضا بقدرک و التسلیم لأمرک حتی لا أحب تعجیل ما أخرت و لا تأخیر ما عجلت یا رب العالمین

[۱۶]

۸۹۲۱- ۱۶ الکافی، ۲/ ۵۸۱/ ۱۵/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن سحیم عن ابن أبی یعفور قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول و هو رافع یده إلی السماء رب لا- تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا و لا- أقل من ذلک و لا أکثر قال فما کان بأسرع من أن تحدر الدموع من جوانب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۲

لحیته ثم أقبل علی فقال یا ابن أبی یعفور إن یونس بن متی وکله اللّه إلی نفسه أقل من طرفة عین فأحدث ذلک الذنب قلت فبلغ به کفرا أصلحک اللّه قال لا و لکن الموت علی تلک الحال هلاک

[۱۷]

۸۹۲۲- ۱۷ الکافی، ۲/ ۵۸۲/ ۱۷/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار قال قال لی أبو عبد اللّه ع ابتداء منه یا معاویة أ ما علمت أن رجلا أتی أمیر المؤمنین ع فشکا إلیه الإبطاء فی الجواب فی دعائه فقال له فأین أنت عن الدعاء السریع الإجابة فقال له الرجل و ما هو قال- قل اللهم إنی أسألک باسمک العظیم الأعظم الأجل الأکرم المخزون المکنون النور الحق البرهان المبین الذی هو نور مع نور و نور من نور و نور فی نور و نور علی نور و نور فوق کل نور و نور علی کل نور و نور یضیء به کل ظلمة و یکسر به کل شدة و کل شیطان مرید و کل جبار عنید و لا تقر به أرض و لا یقوم به سماء و یأمن به کل خائف و یبطل به سحر کل ساحر و بغی کل باغ و حسد کل حاسد و یتصدع لعظمته البر و البحر و یستقل به الفلک حین یتکلم به الملک فلا یکون للموج علیه سبیل و هو اسمک الأعظم الأجل الأجل النور الأکبر الذی به سمیت نفسک و استویت به علی عرشک و أتوجه إلیک بمحمد و أهل بیته- و أسألک بک و بهم أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تفعل بی کذا و کذا

[۱۸]

۸۹۲۳- ۱۸ الکافی، ۲/ ۵۸۴/ ۱۹/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن ابن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع أ لا تخصنی بدعاء قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۳

بلی قل أیا واحد أیا ماجد أیا أحد أیا صمد أیا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد یا عزیز یا کریم یا حنان یا سامع الدعوات یا أجود من سئل و یا خیر من أعطی یا اللّه یا اللّه یا اللّه قلت وَ لَقَدْ نادانا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِیبُونَ ثم قال أبو عبد اللّه ع کان رسول اللّه ص یقول نعم لنعم المجیب أنت و نعم المدعو و نعم المسئول أسألک بنور وجهک و أسألک بعزتک و قدرتک و جبروتک و أسألک بملکوتک و درعک الحصینة و بجمعک و أرکانک کلها و بحق محمد و بحق الأوصیاء بعد محمد أن تصلی علی محمد و آله و أن تفعل بی کذا و کذا

[۱۹]

۸۹۲۴- ۱۹ الکافی، ۲/ ۵۸۴/ ۲۰/ ۱ البرقی عن بعض أصحابه عن حسین بن عمارة عن حسین بن أبی سعید المکاری و جهم بن أبی جهمة عن أبی جعفر رجل من أهل الکوفة کان یعرف بکنیته قال قلت لأبی عبد اللّه ع علمنی دعاء أدعو به فقال نعم قل یا من أرجوه لکل خیر و یا من آمن من سخطه عند کل عثرة و یا من یعطی بالقلیل الکثیر یا من أعطی من سأله تحننا منه و رحمة یا من أعطی من لم یسأله و لم یعرفه صل علی محمد و آله و أعطنی بمسألتی من جمیع خیر الدنیا و جمیع خیر الآخرة فإنه غیر منقوص ما أعطیتنی و

زدنی [و زودنی] من سعة فضلک یا کریم

[۲۰]

۸۹۲۵- ۲۰ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۱/ ۱ البرقی رفعه إلی أبی جعفر ع أنه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۴

علم أخاه عبد اللّه بن علی هذا الدعاء اللهم ارفع ظنی ساعدا [صاعدا] و لا تطمع فی عدوا و لا حاسدا و احفظنی قائما و قاعدا و یقظان و راقدا اللهم اغفر لی و ارحمنی و اهدنی سبیلک الأقوم و قنی حر جهنم و احطط عنی المغرم و المأثم و اجعلنی من خیار العالم

[۲۱]

۸۹۲۶- ۲۱ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۲/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن عثمان و هارون بن خارجة قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول ارحمنی مما لا طاقة لی به و لا صبر لی علیه

[۲۲]

۸۹۲۷- ۲۲ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۳/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن النضر عن ابن سنان عن حفص عن محمد قال قلت له علمنی دعاء- فقال فأین أنت من دعاء الإلحاح قال قلت و ما دعاء الإلحاح- فقال اللهم رب السماوات السبع و ما بینهن و رب العرش العظیم و رب جبرئیل و میکائیل و إسرافیل و رب القرآن العظیم و رب محمد خاتم النبیین إنی أسألک بالذی تقوم به السماء و به تقوم الأرض و به تفرق بین الجمع و به تجمع بین المتفرق و به ترزق الأحیاء و به أحصیت عدد الرمال و وزن الجبال و کیل البحور ثم تصلی علی محمد و آل محمد ثم تسأله حاجتک و ألح فی الطلب

[۲۳]

۸۹۲۸- ۲۳ الکافی، ۲/ ۵۸۷/ ۲۵/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن محمد بن یحیی الخثعمی عن أبی عبد اللّه ع قال إن أبا ذر أتی رسول اللّه ص و معه جبرئیل فی صورة دحیة الکلبی و قد استخلاه رسول اللّه ص فلما رآهما انصرف عنهما و لم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۵

یقطع کلامهما فقال جبرئیل یا محمد هذا أبو ذر قد مر بنا و لم یسلم علینا- أما لو سلم علینا لرددنا علیه یا محمد إن له دعاء یدعو به معروفا عند أهل السماء فسله عنه إذا عرجت إلی السماء فلما ارتفع جبرئیل جاء أبو ذر إلی النبی ص فقال له رسول اللّه ص ما منعک یا أبا ذر أن تکون سلمت علینا حین مررت بنا- فقال ظننت یا رسول اللّه أن الذی کان معک دحیة الکلبی قد استخلیته لبعض شأنک فقال ذاک جبرئیل یا أبا ذر و قد قال أما لو سلم علینا لرددنا علیه فلما علم أبو ذر أنه کان جبرئیل دخله من الندامة حیث لم یسلم علیه ما شاء اللّه فقال له رسول اللّه ص ما هذا الدعاء الذی تدعو به فقد أخبرنی جبرئیل أن لک دعاء تدعو به معروفا فی السماء فقال نعم یا رسول اللّه أقول اللهم إنی أسألک الأمن و الإیمان- و التصدیق بنبیک و العافیة من جمیع البلاء و الشکر علی العافیة و الغنی عن شرار الناس

[۲۴]

۸۹۲۹- ۲۴ الکافی، ۲/ ۵۸۹/ ۲۷/ ۱ القمیان عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أبی جعفر ع قال قل اللهم أوسع علی فی رزقی- و امدد لی فی عمری و اغفر لی ذنبی و اجعلنی ممن تنتصر به لدینک و لا تستبدل بی غیری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۷

باب ۲۴۸ دعاء المغفرة و الصلاح

[۱]

اشارة

۸۹۳۰- ۱ الکافی، ۲/ ۵۸۹/ ۲۹/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّه ع قال کان من دعائه یقول- یا نور یا قدوس یا أول الأولین و یا آخر الآخرین و یا رحمان یا رحیم- اغفر لی الذنوب التی تغیر النعم و اغفر لی الذنوب التی تحل النقم- و اغفر لی الذنوب التی تهتک العصم و اغفر لی الذنوب التی تنزل البلاء- و اغفر لی الذنوب التی تدیل الأعداء و اغفر لی الذنوب التی تعجل الفناء- و اغفر لی الذنوب التی تقطع الرجاء و اغفر لی الذنوب التی تظلم الهواء- و اغفر لی الذنوب التی تکشف الغطاء و اغفر لی الذنوب التی ترد الدعاء- و اغفر لی الذنوب التی ترد غیث السماء

بیان

هذه الفقرات و أمثالها مما یتکرر فی أدعیتهم ع علی اختلاف فی ألفاظها

و قد ورد عن زین العابدین ع فی تفسیر هذه الذنوب أن الذنوب التی تغیر النعم البغی علی الناس و الزوال عن العبادة فی الخیر و اصطناع المعروف و کفران النعم و ترک الشکر قال اللّه تعالی إِنَّ اللّهَ لا یُغَیِّرُ ما بِقَوْمٍ حَتّی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۸

یُغَیِّرُوا ما بِأَنْفُسِهِمْ- و الذنوب التی تورث الندم قتل النفس التی حرم اللّه قال اللّه تعالی فی قصة قابیل حین قتل أخاه هابیل فعجز عن دفنه فَأَصْبَحَ مِنَ النّادِمِینَ و ترک صلة الرحم حین یقدر و ترک الصلاة حتی یخرج وقتها و ترک الوصیة و رد المظالم- و منع الزکاة حتی یحضر الموت و ینغلق اللسان- و الذنوب التی تزیل النعم عصیان العارف و التطاول علی الناس- و الاستهزاء بهم و السخریة منهم و الذنوب التی تدفع القسم إظهار الافتقار- و النوم عن صلاة العتمة و صلاة الغداة و استحقار النعم و شکوی المعبود و الزنا- و الذنوب التی تهتک العصم شرب الخمر و لعب القمار و تعاطی ما یضحک الناس و اللغو و المزاح و ذکر عیوب الناس و مجالسة أهل الریب- و الذنوب التی تنزل البلاء ترک إغاثة الملهوف و ترک معاونة المظلوم- و تضییع الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر- و الذنوب التی تدیل الأعداء المجاهرة بالظلم و إعلان الفجور و إباحة المحظور و عصیان الأخیار و الانقیاد إلی الأشرار- و الذنوب التی تعجل الفناء قطیعة الرحم و الیمین الفاجرة و الأقوال الکاذبة و الزنا و سد طرق المسلمین و ادعاء الإمامة بغیر حق- و الذنوب التی تقطع الرجاء الیأس من روح اللّه و القنوط من رحمة اللّه- و الثقة بغیر اللّه و التکذیب بوعد اللّه- و الذنوب التی تظلم الهواء السحر و الکهانة و الإیمان بالنجوم و التکذیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۹

بالقدر و عقوق الوالدین و الذنوب التی تکشف الغطاء الاستدانة بغیر نیة الأداء و الإسراف فی النفقة و البخل عن الأهل و الأولاد و

ذوی الأرحام و سوء الخلق و قلة الصبر- و استعمال الضجر و الکسل و الاستهانة بأهل الذنوب- و الذنوب التی ترد الدعاء سوء النیة و خبث السریرة و النفاق مع الإخوان و ترک التصدیق بالإجابة و تأخیر الصلاة المفروضة حتی تذهب أوقاتها

[۲]

۸۹۳۱- ۲ الکافی، ۲/ ۵۸۹/ ۲۸/ ۱ بهذا الإسناد عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّه ع أنه کان یقول یا من یشکر الیسیر و یعفو عن الکثیر- و هو الغفور الرحیم اغفر لی الذنوب التی ذهبت لذتها و بقیت تبعتها

[۳]

۸۹۳۲- ۳ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۸/ ۱ أحمد عن السراد عن أبان عن عبد الرحمن بن أعین قال قال أبو جعفر ع لقد غفر اللّه تعالی لرجل من أهل البادیة بکلمتین دعا بهما قال اللهم إن تعذبنی فأهل لذلک أنا- و إن تغفر لی فأهل ذلک أنت فغفر اللّه له

[۴]

۸۹۳۳- ۴ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۱۰/ ۱ الثلاثة عن محمد بن أبی حمزة قال رأیت علی بن الحسین ع فی فناء الکعبة فی اللیل و هو یصلی فأطال القیام حتی جعل مرة یتوکأ علی رجله الیمنی و مرة علی رجله الیسری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۰

ثم سمعته یقول بصوت کأنه باک یا سیدی تعذبنی و حبک فی قلبی أما و عزتک لئن فعلت لتجمعن بینی و بین قوم طال ما عادیتهم فیک

[۵]

۸۹۳۴- ۵ الکافی، ۲/ ۵۹۰/ ۳۰/ ۱ بالإسناد المتقدم عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّه ع یا عدتی فی کربتی و یا صاحبی فی شدتی- و یا ولیی فی نعمتی و یا غایتی فی رغبتی قال و کان دعاء أمیر المؤمنین ع اللهم کتبت الآثار و علمت الأخبار و اطلعت علی الأسرار- فحلت بیننا و بین القلوب فالسر عندک علانیة و القلوب إلیک مفضاة و إنما أمرک لشیء إذا أردته أن تقول له کن فیکون فقل برحمتک لطاعتک أن تدخل فی کل عضو من أعضائی فلا تفارقنی حتی ألقاک و قل برحمتک لمعصیتک أن تخرج من کل عضو من أعضائی فلا تقربنی حتی ألقاک- و ارزقنی من الدنیا و زهدنی فیها و لا تزوها عنی و ترغبنی فیها یا رحمان

[۶]

۸۹۳۵- ۶ الکافی، ۳/ ۳۲۳/ ۱۰/ ۱ التهذیب، ۲/ ۳۰۰/ ۶۵/ ۱ أحمد عن السراد عن أبی جریر الرواسی قال سمعت أبا الحسن موسی ع و هو یقول اللهم إنی أسألک الراحة عند الموت و العفو عند الحساب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۱

باب ۲۴۹ أدعیة جامعة و أثنیة

[۱]

۸۹۳۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۹۰/ ۳۱/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن العلاء عن عبد الرحمن بن سیابهٔ قال أعطانی أبو عبد اللّه ع هذا الدعاء- الحمد لله ولی الحمد و أهله و منتهاه و محله أخلص من وحده و اهتدی من عبده و فاز من أطاعه و أمن المعتصم به اللهم یا ذا الجود و المجد و الثناء الجمیل و الحمد أسألک مسألهٔ من خضع لک برقبته و رغم لک أنفه و عفر لک وجهه و ذلل لک نفسه و فاضت من خوفک دموعه و ترددت عبرته و اعترف لک بذنوبه ففضحته عندک خطیئته و شانته عندک جریرته فضعفت عند ذلک قوته و قلت حیلته و انقطعت عنه أسباب خدائعه و اضمحل عنه کل باطل و ألجأته ذنوبه إلی ذل مقامه بین یدیک- و خضوعه لدیک بابتهاله إلیک- أسألک اللهم سؤال من هو بمنزلته أرغب إلیک کرغبته و أتضرع إلیک کتضرعه و أبتهل إلیک کأشد ابتهاله اللهم فارحم استکانتی و منطقی- و ذل مقامی و مجلسی و خضوعی إلیک برقبتی- أسألک اللهم الهدی من الضلالهٔ و البصیرهٔ من العمی و الرشد من الغوایهٔ و أسألک اللهم أکثر الحمد عند الرخاء و أجمل الصبر عند المصیبهٔ

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۲

و أفضل الشکر عند موضع الشکر و التسلیم عند الشبهات و أسألک القوهٔ فی طاعتک و الضعف عند معصیتک و الهرب إلیک منک و التقرب إلیک رب لترضی و التحری لکل ما یرضیک عنی فی إسخاط خلقک التماسا لرضاک رب من أرجوه إن لم ترحمنی أو من یعود علی إن أقصیتنی أو من ینفعنی عفوه إن عاقبتنی أو من آمل عطایاه إن حرمتنی أو من یملک کرامتی إن أهنتنی أو من یضرنی هوانه إن أکرمتنی رب ما أسوأ فعلی و أقبح عملی و أقسی قلبی و أطول أملی و أقصر أجلی و أجرأنی علی عصیان من خلقنی- رب و ما أحسن بلاءک عندی و أظهر نعماءک علی کثرت علی منک النعم فما أحصیتها و قل منی الشکر فیما أولیتنیه فبطرت بالنعم و تعرضت للنقم و سهوت عن الذکر و رکبت الجهل بعد العلم و جزت من العدل إلی الظلم و جاوزت البر إلی الإثم و صرت إلی اللهو من الخوف و الحزن فما أصغر حسناتی و أقلها فی کثرهٔ ذنوبی و ما أکثر ذنوبی و أعظمها علی قدر صغر خلقی و ضعف رکنی رب و ما أطول أملی فی قصر أجلی و أقصر أجلی فی بعد أملی و ما أقبح سریرتی فی علانیتی رب لا حجهٔ لی إن احتججت و لا عذر لی إن اعتذرت و لا شکر عندی إن أبلیت و أولیت إن لم تعنی علی شکر ما أولیت رب ما أخف میزانی غدا إن لم ترجحه و أزل لسانی إن لم تثبته و أسود وجهی إن لم تبیضه رب کیف لی بذنوبی التی سلفت منی قد هدت لها أرکانی رب کیف أطلب شهوات الدنیا و أبکی علی خیبتی فیها و لا أبکی و تشتد حسراتی علی عصیانی و تفریطی رب دعتنی دواعی الدنیا- فأجبتها سریعا و رکنت إلیها طائعا و دعتنی دواعی الآخرهٔ فتثبطت عنها

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۳

و أبطأت بالإجابهٔ و المسارعهٔ إلیها کما سارعت إلی دواعی الدنیا و حطامها الهامد و هشیمها البائد و سرابها الذاهب- رب خوفتنی و شوقتنی و احتججت علی و تکفلت لی برزقی فأمنت خوفک و تثبطت عن تشویقک و لم أتکل علی ضمانک و تهاونت باحتجاجک اللهم فاجعل أمنی منک فی هذه الدنیا خوفا و حول تثبطی شوقا و تهاونی بحجتک فرقا منک ثم رضنی بما قسمت لی من رزقک یا کریم أسألک باسمک العظیم رضاک عند السخطهٔ و الفرجهٔ عند الکربهٔ و النور عند الظلمهٔ- و البصیرهٔ عند تشبه الفتنهٔ رب اجعل جنتی من خطایای حصینهٔ و درجاتی فی الجنان رفیعهٔ و أعمالی کلها متقبلهٔ و حسناتی مضاعفهٔ زاکیهٔ أعوذ بک من الفتن کلها ما ظهر منها و ما بطن و من رفیع المطعم و المشرب و من شر ما أعلم و من شر ما لا أعلم و أعوذ بک من أن أشتری الجهل بالعلم- و الجفاء بالحلم و الجور بالعدل و القطیعهٔ بالبر و الجزع بالصبر و الضلالهٔ بالهدی و الکفر بالإیمان

[۲]

۸۹۳۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۹۲/ ۳۱/ ۱ السراد عن جمیل بن صالح أنه ذکر أیضا مثله و ذکر أنه دعاء علی بن الحسین ع و زاد فی آخره آمین یا رب العالمین

[۳]

۸۹۳۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۹۲/ ۳۲/ ۱ السراد قال حدثنا نوح أبو الیقظان عن أبی عبد اللّه ع قال ادع بهذا الدعاء اللهم إنی أسألک برحمتک- التی لا- تنال منک إلا برضاک و الخروج من جمیع معاصیک و الدخول فی کل ما یرضیک و النجاة من کل ورطة و المخرج من کل کبیرة أتی بها منی عمد أو زل بها منی خطأ أو خطر بها خطرات الشیطان أسألک خوفا توقفنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۴

به علی حدود رضاک و تشعب به عنی کل شهوة خطر بها هوای و استزل بها رأیی لیجاوز حد حلالک أسألک اللهم الأخذ بأحسن ما تعلم و ترک سیئ کل ما تعلم أو أخطئ من حیث لا- أعلم أو من حیث أعلم- أسألک السعة فی الرزق و الزهد فی الکفاف و المخرج بالبیان من کل شبهة- و الصواب فی کل حجة و الصدق فی جمیع المواطن و إنصاف الناس من نفسی فیما علی و لی و التذلل فی إعطاء النصف من جمیع مواطن السخط و الرضا و ترک قلیل البغی و کثیره فی القول منی و الفعل و تمام نعمتک فی جمیع الأشیاء و الشکر لک علیها لکی ترضی و بعد الرضا- و أسألک الخیرة فی کل ما تکون فیه الخیرة بمیسور الأمور کلها لا بمعسورها یا کریم یا کریم یا کریم و افتح لی باب الأمر الذی فیه العافیة و الفرج و افتح لی بابه و یسر لی مخرجه و من قدرت له علی مقدرة من خلقک- فخذ عنی بسمعه و بصره و لسانه و یده و خذه عن یمینه و عن یساره و من خلفه و من قدامه و امنعه أن یصل إلی بسوء عز جارک و جل ثناؤک و لا إله غیرک أنت ربی و أنا عبدک اللهم أنت رجائی فی کل کربة و أنت ثقتی فی کل شدة و أنت لی فی کل أمر نزل بی ثقة و عدة فکم من کرب یضعف عنه الفؤاد و تقل فیه الحیلة و یشمت به العدو و تعیی فیه الأمور- أنزلته بک و شکوته إلیک راغبا إلیک فیه عمن سواک قد فرجته و کفیته- فأنت ولی کل نعمة و صاحب کل حاجة و منتهی کل رغبة فلک الحمد کثیرا و لک المن فاضلا

[۴]

اشارة

۸۹۳۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۴/ ۱ علی عن أبیه عن الحسن بن علی عن کرام عن ابن أبی یعفور عن أبی عبد اللّه ع أنه کان یقول اللهم املأ قلبی حبا لک و خشیة منک و تصدیقا و إیمانا بک و فرقا منک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۵

و شوقا إلیک یا ذا الجلال و الإکرام اللهم حبب إلی لقاءک و اجعل لی فی لقائک خیر الرحمة و البرکة و ألحقنی بالصالحین و لا تؤخرنی مع الأشرار- و ألحقنی بصالح من مضی و اجعلنی من صالح من بقی و خذ بی سبیل الصالحین و أعنی علی نفسی بما تعین به الصالحین علی أنفسهم و لا- تخزنی فی سوء استنقذتنی منه یا رب العالمین أسألک إیمانا لا أجل له دون لقائک تحیینی و تمیتنی علیه و تبعثنی علیه إذا بعثتنی و أبرئ قلبی من الریاء و السمعة و الشک فی دینک- اللهم أعطنی نصرا فی دینک و قوة فی عبادتک و فهما فی خلقک و کفلین من رحمتک و بیض وجهی بنورک و اجعل رغبتی فیما عندک و توفنی فی سبیلک علی ملتک و ملة رسولک اللهم إنی أعوذ بک من الکسل و الهرم- و الجبن و البخل و الغفلة و القسوة و الفترة و المسکنة و

أعوذ بک یا رب من بطن لا یشبع و من قلب لا یخشع و من دعاء لا یسمع و من صلاة لا تنفع- و أعیذ بک نفسی و أهلی و ذریتی من الشیطان الرجیم اللهم إنه لن یجیرنی منک أحد و لا أجد من دونک ملتحدا فلا تخذلنی و لا تردنی فی هلکة و لا تردنی بعذاب أسألک الثبات علی دینک و التصدیق بکتابک و اتباع رسولک اللهم اذکرنی برحمتک و لا تذکرنی بخطیئتی و تقبل منی و زدنی من فضلک إنی إلیک راغب- اللهم اجعل ثواب منطقی و ثواب مجلسی رضاک عنی و اجعل عملی و دعائی خالصا لک و اجعل ثوابی الجنة برحمتک و اجمع لی جمیع ما سألتک- و زدنی من فضلک إنی إلیک راغب اللهم غارت النجوم و نامت العیون- و أنت الحی القیوم لا یواری منک لیل ساج و لا سماء ذات أبراج و لا أرض ذات مهاد و لا بحر لجی و لا ظلمات بعضها فوق بعض تدلج

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۶

الرحمة علی من تشاء من خلقک تعلم خائنة الأعین و ما تخفی الصدور- أشهد بما شهدت به علی نفسک و شهدت ملائکتک و أولوا العلم لا إله إلا أنت العزیز الحکیم و من لم یشهد علی ما شهدت علی نفسک و شهدت ملائکتک و أولوا العلم فاکتب شهادتی مکان شهادته اللهم أنت السلام و منک السلام أسألک یا ذا الجلال و الإکرام أن تفک رقبتی من النار

بیان

فی بعض روایات هذا الدعاء و فهما فی حکمک بدل و فهما فی خلقک و هو أوضح و العیلة مکان الفترة و أعوذ بک من نفس لا تقنع و بطن لا یشبع و قلب لا یخشع و دعاء لا یسمع و من صلاة لا ترفع و من عمل لا ینفع و من عین لا تدمع و هو أتم و أظهر و لعل المراد بالفهم فی الخلق المعرفة بهم لیتولی ولی اللّه و یتبرأ من عدوه

[۵]

اشارة

۸۹۴۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۸۷/ ۲۶/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن هشام بن سالم عن أبی حمزة قال أخذت هذا الدعاء من أبی جعفر محمد بن علی ع قال و کان أبو جعفر یسمیه الجامع بسم اللّه الرحمن الرحیم- أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله- آمنت بالله و بجمیع رسله و بجمیع ما أنزل به علی جمیع الرسل و أن وعد اللّه حق و لقاءه حق و صدق اللّه و بلغ المرسلون و الحمد لله رب العالمین- و سبحان اللّه کلما سبح اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یسبح و الحمد لله کلما حمد اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یحمد و لا إله إلا اللّه کلما هلل اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یهلل و اللّه أکبر کلما کبر اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یکبر اللهم إنی أسألک مفاتیح الخیر و خواتیمه و سوابغه و فوائده و برکاته

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۷

ما بلغ علمه علمی و ما قصر عن إحصائه حفظی- اللهم أنهج لی أسباب معرفته و افتح لی أبوابه و غشنی برکات رحمتک و من علی بعصمة عن الإزالة عن دینک و طهر قلبی من الشک و لا تشغل قلبی بدنیای و عاجل معاشی عن آجل ثواب آخرتی و أشغل قلبی بحفظ ما لا تقبل منی جهله و ذلل لکل خیر لسانی و طهر قلبی من الریاء و لا تجره فی مفاصلی و اجعل عملی خالصا لک اللهم إنی أعوذ بک من الشر و أنواع الفواحش کلها ظاهرها و باطنها و غفلاتها و جمیع ما یریدنی به الشیطان الرجیم و ما یریدنی به السلطان العنید مما أحطت بعلمه و أنت القادر علی صرفه عنی اللهم إنی أعوذ بک من طوارق الجن و الانس و زوابعهم و بوائقهم و مکایدهم

و مشاهد الفسقة من الجن و الإنس و أن استزل عن دینی فتفسد علی آخرتی و أن یکون ذلک منهم ضررا علی فی معاشی أو یعرض بلاء یصیبنی منهم لا قوة لی به و لا صبر لی علی احتماله فلا تبتلنی یا إلهی بمقاساته فیمنعنی ذلک من ذکرک و یشغلنی عن عبادتک أنت العاصم المانع الدافع الواقی من ذلک کله- أسألک اللهم الرفاهیة فی معیشتی ما أبقیتنی معیشة أقوی بها علی طاعتک- و أبلغ بها رضوانک و أصیر بمنک [بها] إلی دار الحیوان غدا و لا ترزقنی رزقا یطغینی و لا تبتلنی بفقر أشقی به مضیقا علی أعطنی حظا وافرا فی آخرتی و معاشا واسعا هنیئا مریئا فی دنیای و لا تجعل الدنیا علی سجنا- و لا تجعل فراقها علی حزنا أجرنی من فتنتها و اجعل عملی فیها مقبولا و سعیی فیها مشکورا اللهم و من أرادنی بسوء فأرده بمثله و من کادنی فیها فکده و اصرف عنی هم من أدخل همه علی و أمکر بمن مکر بی فإنک خیر الماکرین و افقأ عنی عیون الکفرة الظلمة الطغاة الحسدة اللهم و أنزل علی منک سکینة و ألبسنی درعک الحصینة و احفظنی بسترک الواقی و جللنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۸

عافیتک النافعة و صدق قولی و فعالی و بارک لی فی ولدی و أهلی و مالی- اللهم ما قدمت و ما أخرت و ما أغفلت و ما تعمدت و ما توانیت و ما أعلنت و ما أسررت فاغفره لی یا أرحم الراحمین

بیان

الزوبعة بالزای و الباء الموحدة و العین المهملة رئیس الجن

[۶]

اشارة

۸۹۴۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۹۳/ ۳۳/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قل اللهم إنی أسألک قول التوابین و عملهم- و نور الأنبیاء و صدقهم و نجاة المجاهدین و ثوابهم و شکر المصطفین و نصحهم و عمل الذاکرین و یقینهم و إیمان العلماء و فقههم و تعبد الخاشعین و تواضعهم و حکم الفقهاء و سیرتهم و خشیة المتقین و رغبتهم- و تصدیق المؤمنین و توکلهم و رجاء المحسنین و برهم اللهم إنی أسألک ثواب الشاکرین و منزلة المقربین و مرافقة النبیین اللهم إنی أسألک خوف العاملین لک و عمل الخائفین منک و خشوع العابدین لک و یقین المتوکلین علیک و توکل المؤمنین بک- اللهم إنک بحاجتی عالم غیر معلم و أنت لها واسع غیر متکلف و أنت الذی لا یحفیک سائل و لا ینقصک نائل و لا یبلغ مدحتک [مدحک] قول قائل أنت کما تقول و فوق ما نقول اللهم اجعل لی فرجا قریبا و أجرا عظیما و سترا جمیلا اللهم إنک تعلم أنی علی ظلمی لنفسی و إسرافی علیها لم اتخذ لک ضدا و لا ندا و لا صاحبة و لا ولدا یا من لا تغلطه المسائل و یا من لا یشغله شیء عن شیء و لا سمع عن سمع و لا بصر عن بصر و لا یبرمه إلحاح الملحین أسألک أن تفرج عنی فی ساعتی هذه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۹

من حیث أحتسب و من حیث لا أحتسب إنک تحیی العظام و هی رمیم- إنک علی کل شیء قدیر- یا من قل شکری له فلم یحرمنی و عظمت خطیئتی فلم یفضحنی و رآنی علی المعاصی فلم یجبهنی و خلقنی للذی خلقنی له فصنعت غیر الذی خلقنی له و ضیعت الذی خلقنی له فنعم المولی أنت یا سیدی و بئس العبد أنا- وجدتنی و نعم الطالب أنت ربی و بئس المطلوب أنا ألفیتنی عبدک ابن

عبدک ابن أمتک بین یدیک ما شئت صنعت بی- اللهم هدأت الأصوات و سکنت الحرکات و خلا کل حبیب بحبیبه- و خلوت بک أنت المحبوب إلی فاجعل خلوتی منک اللیلة العتق من النار- یا من لیست لعالم فوقه صفة یا من لیس لمخلوق دونه منعة یا أولا قبل کل شیء و یا آخرا بعد کل شیء یا من لیس له عنصر و یا من لیس لآخره فناء و یا أکمل منعوت و یا أسمح المعطین و یا من یفقه بکل لغة یدعی بها و یا من عفوه قدیم و بطشه شدید و ملکه مستقیم أسألک باسمک الذی شافهک به موسی یا اللّه یا رحمان یا رحیم یا لا إله إلا أنت- اللهم أنت الصمد أسألک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تدخلنی الجنة برحمتک

بیان

لا یحفیک سائل بالحاء المهملة لا یستقصیک و لا یفنی ما عندک و النائل العطاء و البرم محرکة السأمة و الإبرام الإملال فلم یجبهنی لم یضرب جبهتی

[۷]

اشارة

۸۹۴۲- ۷ الکافی، ۲/ ۵۸۳/ ۱۸ العدة عن البرقی عن أبیه عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۰

خلف بن حماد عن عمرو بن أبی المقدام قال أملی علی هذا الدعاء أبو عبد اللّه ع و هو جامع للدنیا و الآخرة یقول بعد حمد اللّه و الثناء علیه اللهم أنت اللّه لا إله إلا أنت الحلیم الکریم و أنت اللّه لا إله إلا أنت العزیز الحکیم و أنت اللّه لا إله إلا أنت الواحد القهار و أنت اللّه لا إله إلا أنت الملک الجبار و أنت اللّه لا إله إلا أنت الرحیم الغفار و أنت اللّه لا إلا أنت الشدید المحال و أنت اللّه لا إله إلا أنت الکبیر المتعال- و أنت اللّه لا إله إلا أنت السمیع البصیر و أنت اللّه لا إله إلا أنت المنیع القدیر و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغفور الشکور و أنت اللّه لا إله إلا أنت الحمید المجید- و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغنی الحمید و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغفور الودود و أنت اللّه لا إله أنت الحنان المنان و أنت اللّه لا إله إلا أنت الحکیم الدیان و أنت اللّه لا إله إلا أنت الجواد الماجد و أنت اللّه لا إله إلا أنت الواحد الأحد و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغائب الشاهد و أنت اللّه لا إله إلا أنت الظاهر الباطن و أنت اللّه لا إله إلا أنت بکل شیء علیم تم نورک فهدیت و بسطت یدک فأعطیت ربنا وجهک أکرم الوجوه و جهتک خیر الجهات و عطیتک أفضل العطایا و أهنؤها تطاع ربنا فتشکر و تعصی ربنا فتغفر لمن شئت تجیب المضطر و تکشف السوء- و تقبل التوبة و تعفو عن الذنوب لا تجازی أیادیک و لا تحصی نعمک و لا یبلغ مدحتک قول قائل- اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم و روحهم و راحتهم و سرورهم و أذقنی طعم فرجهم و أهلک أعداءهم من الجن و الإنس و آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَ فِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النّارِ و اجعلنا من الذین لا خوف علیهم و لا هم یحزنون و اجعلنی من الَّذِینَ صَبَرُوا وَ عَلی رَبِّهِمْ

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۱

یَتَوَکَّلُونَ و ثبتنی بالقول الثابت فی الحیاة الدنیا و فی الآخرة و بارک لی فی المحیا و الممات و الموقف و النشور و الحساب و المیزان و أهوال یوم القیامة- و سلمنی علی الصراط و أجزنی علیه و ارزقنی علما نافعا و یقینا صادقا- و تقی و برا و ورعا و خوفا منک و فرقا یبلغنی منک زلفی و لا یباعدنی عنک و أحببنی و لا تبغضنی و تولنی و لا تخذلنی و أعطنی من جمیع خیر الدنیا و الآخرة ما علمت

منه و ما لم أعلم و أجرنی من السوء کله بحذافیره- ما علمت منه و ما لم أعلم

بيان

بحذافيره أى بجميعه

[۸]

۸۹۴۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۸۱/ ۱۶/ ۱ العدة عن البرقی رفعه قال أتی جبرئیل ع إلی النبی ص یوما فقال له إن ربک یقول لک إذا أردت أن تعبدنی یوما و لیلة حق عبادتی فارفع یدیک إلی و قل- اللهم لک الحمد حمدا خالدا مع خلودک و لک الحمد حمدا لا منتهی له دون علمک و لک الحمد حمدا لا أمد له دون مشیتک و لک الحمد حمدا لا جزاء لقائله إلا رضاک اللهم لک الحمد کله و لک المن کله و لک الفخر کله و لک البهاء کله و لک النور کله و لک العز کله و لک الجبروت کلها و لک العظمة کلها و لک الدنیا کلها و لک الآخرة کلها و لک اللیل و النهار کله و لک الخلق کله بیدک الخیر کله و إلیک یرجع الأمر کله علانیته و سره اللهم لک الحمد حمدا أبدا أنت حسن البلاء جمیل الثناء سابغ النعماء عدل القضاء جزیل العطاء حسن الآلاء إله من فی الأرض و إله من فی السماء

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۲

اللهم لک الحمد فی السبع الشداد و لک الحمد فی الأرض المهاد و لک الحمد طاقة العباد و لک الحمد سعة البلاد و لک الحمد فی الجبال الأوتاد و لک الحمد فی اللیل إذا یغشی و لک الحمد فی النهار إذا تجلی- و لک الحمد فی الآخرة و الأولی و لک الحمد فی المثانی و القرآن العظیم- و سبحان اللّه و بحمده و الأرض جمیعا قبضته یوم القیامة و السماوات مطویات بیمینه سُبْحانَهُ وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ سبحان اللّه و بحمده کُلُّ شَیْءٍ هالِکٌ إِلّا وَجْهَهُ سبحانک ربنا و تعالیت و تبارکت و تقدست- خلقت کل شیء بقدرتک و قهرت کل شیء بعزتک و علوت فوق کل شیء بارتفاعک و غلبت کل شیء بقوتک و ابتدعت کل شیء بحکمتک و علمک و بعثت الرسل بکتبک و هدیت الصالحین بإذنک و أیدت المؤمنین بنصرک و قهرت الخلق بسلطانک لا إله إلا أنت وحدک لا شریک لک لا نعبد غیرک و لا نسأل إلا إیاک و لا نرغب إلا إلیک أنت موضع شکوانا و منتهی رغبتنا و إلهنا و ملیکنا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۳

باب ۲۵۰ الدعاء فی السجود

[۱]

۸۹۴۴- ۱ الکافی، ۳/ ۳۲۳/ ۷/ ۱ النیسابوریان عن ابن أبی عمیر عن جمیل بن دراج عن أبی عبد اللّه ع قال أقرب ما یکون العبد من ربه إذا دعا ربه و هو ساجد فأی شیء یقول إذا سجد قلت علمنی جعلت فداک ما أقول قال قل یا رب الأرباب و یا ملک الملوک و یا سید السادات و یا جبار الجبابرة و یا إله الآلهة صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا ثم قل فإنی عبدک ناصیتی فی قبضتک ثم ادع بما شئت و سله فإنه جواد لا یتعاظمه شیء

[۲]

۸۹۴۵- ۲ الکافی، ۳/ ۳۲۳/ ۹/ ۱ القمی عن أحمد عن السراد عن إسحاق بن عمار قال قال لی أبو عبد اللّٰه ع إنی کنت أمهد لأبی فراشه فأنتظره حتی یأتی فإذا أوی إلی فراشه و نام قمت إلی فراشی و إنه أبطأ علی ذات لیلهٔ فأتیت المسجد فی طلبه و ذلک بعد ما هدأ الناس فإذا هو فی المسجد ساجد و لیس فی المسجد غیره فسمعت حنینه و هو یقول- سبحانک اللهم أنت ربی حقا حقا سجدت لک یا رب تعبدا و رقا اللهم إن عملی ضعیف فضاعفه لی اللهم قنی عذابک یوم تبعث عبادک و تب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۴

علی إنک أنت التواب الرحیم

[۳]

۸۹۴۶- ۳ الفقیه، ۱/ ۳۳۳/ ۹۷۶ قال الصادق ع إن العبد إذا سجد و قال یا رب یا رب حتی ینقطع نفسه قال له الرب تبارک و تعالی لبیک ما حاجتک

[۴]

۸۹۴۷- ۴ الکافی، ۳/ ۳۲۴/ ۱۲/ ۱ جماعهٔ من أصحابنا عن ابن عیسی عن الحسین عن القاسم عن علی عن أبی بصیر عن أبی جعفر ع قال کان رسول اللّٰه ص عند عائشهٔ ذات لیلهٔ فقام یتنفل فاستیقظت عائشهٔ فضربت بیدها فلم تجده فظنت أنه قد قام إلی جاریتها فقامت تطوف علیه فوطئت عنقه ص و هو ساجد باک یقول سجد لک سوادی و خیالی و آمن بک فؤادی أبوء إلیک بالنعم و أعترف لک بالذنب العظیم عملت سوءا و ظلمت نفسی- فاغفر لی إنه لا یغفر الذنب العظیم إلا أنت أعوذ بعفوک من عقوبتک و أعوذ برضاک من سخطک و أعوذ برحمتک من نقمتک و أعوذ بک منک لا أبلغ مدحتک [مدحک] و الثناء علیک أنت کما أثنیت علی نفسک- أستغفرک و أتوب إلیک فلما انصرف قال یا عائشهٔ لقد أوجعت عنقی أی شیء ظننت خشیت أن أقوم إلی جاریتک

[۵]

اشارهٔ

۸۹۴۸- ۵ الکافی، ۳/ ۳۲۷/ ۲۱/ ۱ العدهٔ عن البرقی عن محمد بن علی عن سعدان عن رجل عن أبی عبد اللّٰه ع قال کان یقول فی سجوده- سجد وجهی البالی لوجهک الباقی الدائم العظیم سجد وجهی الذلیل لوجهک العزیز سجد وجهی الفقیر لوجه ربی الغنی الکریم العلی العظیم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۵

رب أستغفرک مما کان و أستغفرک مما یکون رب لا تجهد بلائی رب لا تشمت بی أعدائی رب لا تسؤ قضائی رب إنه لا دافع و لا مانع إلا أنت صل علی محمد و آل محمد بأفضل صلواتک و بارک علی محمد و آل محمد بأفضل برکاتک اللهم إنی أعوذ بک من سطواتک و أعوذ بک من جمیع غضبک و سخطک سبحانک لا إله إلا أنت رب العالمین- و کان أمیر المؤمنین ع یقول و هو ساجد ارحم ذلی بین یدیک و تضرعی إلیک و وحشتی من الناس و أنسی بک یا کریم و کان یقول أیضا وعظتنی فلم أتعظ و زجرتنی عن محارمک فلم أنزجر و غمرتنی فما شکرت عفوک عفوک یا کریم أسألک الراحهٔ عند الموت و العفو عند الحساب و کان أبو جعفر ع یقول و هو ساجد لا إله إلا أنت حقا حقا سجدت لک یا رب تعبدا و رقا یا عظیم إن عملی ضعیف فضاعفه لی- یا کریم یا حنان

اغفر لی ذنوبی و جرمی و تقبل عملی یا کریم یا جبار أعوذ بک من أن أخیب أو احمل ظلما اللهم منک النعمهٔ و أنت ترزق شکرها- و علیک یکون ما تفضلت به من ثوابها بفضل طولک و کرم عائدتک

بیان

غمرتنی یعنی غطیتنی أو غطتنی أیادیک و کأنها سقطت من قلم النساخ لوجودها فی روایات هذا الدعاء

[۶]

۸۹۴۹- ۶ الکافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۲/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن یعقوب بن یزید عن زیاد بن مروان قال کان أبو الحسن ع یقول فی سجوده- أعوذ بک من نار حرها لا یطفأ و أعوذ بک من نار جدیدها لا یبلی و أعوذ

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۶

بک من نار عطشانها لا یروی و أعوذ بک من نار مسلوبها لا یکسی

[۷]

۸۹۵۰- ۷ الفقیه، ۱/ ۳۳۳/ ۹۷۷ کان علی بن الحسین ع یقول فی سجوده اللهم إن کنت قد عصیتک فإنی قد أطعتک فی أحب الأشیاء إلیک و هو الإیمان بک منا منک علی لا منا منی علیک- و ترکت معصیتک فی أبغض الأشیاء إلیک و هو أن أدعو لک ولدا أو أدعو لک شریکا منا منک علی لا منا منی علیک و عصیتک فی أشیاء علی غیر وجه مکابرهٔ و لا معاندهٔ و لا استکبار عن عبادتک و لا جحود لربوبیتک- و لکن اتبعت هوای و استزلنی الشیطان بعد الحجهٔ علی و البیان فإن تعذبنی فبذنوبی غیر ظالم لی و إن تغفر لی و ترحمنی فبجودک و کرمک یا أرحم الراحمین

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۷

باب ۲۵۱ النوادر

[۱]

اشارهٔ

۸۹۵۱- ۱ الکافی، ۳/ ۳۴۴/ ۲۱/ ۱ محمد بن الحسن عن سهل بإسناده عن سماعهٔ عن أبی عبد اللّٰه ع قال من سبقت أصابعه لسانه حسب له

بیان

یعنی من عد الذکر بأصابعه و قد ورد فی التسبیح بطین الحسین ع و فضله و ثوابه ما ورد و یأتی فی باب فضل تربهٔ الحسین من کتاب

الحج إنه أفضل ما يسبح به و أن المسبح ينسى التسبيح و يدير السبحة فيكتب له ذلك التسبيح.
قال فى الفقيه من كانت له سبحة من طين قبر الحسين ع كتب مسبحا و إن لم يسبح بها و قال التسبيح بالأصابع أفضل منه بغيرها لأنها مسئولات يوم القيامة

[۲]

۸۹۵۲- ۲ الكافى، ۲/ ۶۷۴/ ۳/ ۱ الثلاثة عن حماد بن عثمان عن زرارة قال سئل أبو عبد اللّه ع عن الاسم من أسماء اللّه تعالى يمحوه الرجل بالتفل قال امحوه بأطهر ما تجدون
الوافى، ج۹، ص: ۱۶۸۸

[۳]

۸۹۵۳- ۳ الكافى، ۲/ ۶۷۳/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن على بن الحكم عن عبد الملك بن عتبة عن أبى الحسن ع قال سألته عن القراطيس تجتمع هل تحرق بالنار و فيها شىء من ذكر اللّه تعالى قال لا تغسل بالماء أولا قبل

[۴]

۸۹۵۴- ۴ الكافى، ۲/ ۶۷۴/ ۲/ ۱ عنه عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول لا تحرقوا القراطيس و لكن امحوها و حرقوها

[۵]

اشارة

۸۹۵۵- ۵ الكافى، ۲/ ۶۷۴/ ۵/ ۱ الثلاثة عن محمد بن إسحاق عن عمار عن أبى الحسن موسى ع فى الظهور التى فيها ذكر اللّهو قال اغسلها

بيان

يعنى ظهور الأوراق حيث تناله الأيدى و يأتى حديث آخر فى محو الذكر و القرآن فى آخر هذا الجزء إن شاء اللّه.
آخر أبواب الذكر و الدعاء فضائلهما و الحمد لله أولا و آخرا
الوافى، ج۹، ص: ۱۶۹۱

أبواب القرآن و فضائله

الآيات

اشارة

قال اللّه عز و جل وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیلًا إِنّٰا سَنُلْقِی عَلَیْکَ قَوْلًا ثَقِیلًا.
و قال سبحانه فَاقْرَؤُا مٰا تَیَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَیَکُونُ مِنْکُمْ مَرْضیٰ وَ آخَرُونَ یَضْرِبُونَ فِی الْأَرْضِ یَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَ آخَرُونَ یُقٰاتِلُونَ فِی سَبِیلِ اللّٰهِ فَاقْرَؤُا مٰا تَیَسَّرَ مِنْهُ.
و قال تعالی وَ إِذٰا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنْصِتُوا لَعَلَّکُمْ تُرْحَمُونَ و قال جل ذکره إِنَّمٰا یُؤْمِنُ بِآیٰاتِنَا الَّذِینَ إِذٰا ذُکِّرُوا بِهٰا خَرُّوا سُجَّداً وَ سَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ هُمْ لٰا یَسْتَکْبِرُونَ.
و قال عز اسمه وَ إِنَّهُ لَکِتٰابٌ عَزِیزٌ لٰا یَأْتِیهِ الْبٰاطِلُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ لٰا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِیلٌ مِنْ حَکِیمٍ حَمِیدٍ.
و قال جل و عز فَإِذٰا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰانِ الرَّجِیمِ.
الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۲

بیان

الترتیل یأتی تفسیره فی الأخبار و وجه الثقل إما کون أحکامه شاقة سیما علی رسول اللّٰه ص فإنه لا بد له أن یعمل به و یأمر و یبلغ و یتحمل الأذی فیه و إما لأنه یثقل فی الآخرة فی میزان الأعمال العمل به و فهمه و قراءته و إما لأنه من عند اللّٰه العظیم و قول اللّٰه العزیز الحکیم و إنما أکد الأمر بما تیسر من قراءته لاغتنام الفرصة لها فإن الموانع و العوائق من التهجد و صلاة اللیل و جمعیة الخاطر لقراءة القرآن فیها کثیرة کالمرض و السفر للتجارة و الغزوة و غیر ذلک کما نبه علیه و الإنصات هو الاستماع مع السکوت.
قال فی الصحاح الإنصات السکوت و الاستماع للحدیث و فی القاموس نصت ینصت و أنصت و انتصت سکت و أنصته و له سکت له و استمع لحدیثه.
فَإِذٰا قَرَأْتَ أی أردت القراءة فَاسْتَعِذْ یعنی من أن یوسوس إلیک و یغلطک و ینسیک و یوقعک من التأویل فی الخطل و من التلاوة فی الزلل
الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۳

باب ۲۵۲ تمثل القرآن و شفاعته لأهله

[۱]

اشارة

۸۹۵۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۹۶/ ۱/ ۱ علی بن محمد عن علی بن العباس عن الحسین بن عبد الرحمن عن سفیان الحریری عن أبیه عن سعد الخفاف عن أبی جعفر ع أنه قال یا سعد تعلموا القرآن فإن القرآن یأتی یوم القیامة فی أحسن صورة نظر إلیها الخلق و الناس صفوف عشرون و مائة ألف صف ثمانون ألف صف أمة محمد ص و أربعون ألف صف من سائر الأمم فیأتی علی صف المسلمین فی صورة رجل فیسلم فینظرون إلیه ثم یقولون لا إله إلا اللّٰه الحلیم الکریم إن هذا الرجل من المسلمین نعرفه بنعته و صفته غیر أنه کان أشد اجتهادا منا فی تلاوة القرآن فمن هناک أعطی من البهاء و الجمال و النور ما لم نعطه ثم یتجاوز حتی یأتی علی صف الشهداء فینظر إلیه الشهداء فیقولون لا إله إلا اللّٰه الرب الرحیم إن هذا الرجل من الشهداء نعرفه بسمته و صفته غیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۴

أنه من شهداء البحر فمن هناک أعطی من البهاء و الفضل ما لم نعطه- قال فیتجاوز حتی یأتی علی صف شهداء البحر فی صورة شهید فینظر إلیه شهداء البحر فیکثر تعجبهم و یقولون إن هذا من شهداء البحر نعرفه بسمته و صفته غیر أن الجزیرة التی أصیب فیها کانت أعظم هولا- من الجزائر التی أصبنا فیها فمن هناک أعطی من البهاء و الجمال و النور ما لم نعطه ثم یجاوز حتی یأتی صف النبیین و المرسلین فی صورة نبی مرسل فینظر النبیون و المرسلون إلیه فیشتد لذلک تعجبهم و یقولون لا إله إلا اللّه الحلیم الکریم إن هذا لنبی مرسل نعرفه بصفته و سمته غیر أنه أعطی فضلا کثیرا- قال فیجتمعون فیأتون رسول اللّه ص فیسألونه و یقولون یا محمد من هذا فیقول لهم أ و ما تعرفونه فیقولون ما نعرفه هذا ممن لم یغضب اللّه علیه فیقول رسول اللّه ص هذا حجة اللّه علی خلقه فیسلم ثم یجاوز حتی یأتی علی صف الملائکة فی صورة ملک مقرب فینظر إلیه الملائکة فیشتد تعجبهم و یکبر ذلک علیهم لما رأوا من فضله و یقولون تعالی ربنا و تقدس إن هذا العبد من الملائکة نعرفه بسمته و صفته غیر أنه کان أقرب الملائکة إلی اللّه تعالی مقاما فمن هناک ألبس من النور و الجمال ما لم نلبس ثم یجاوز حتی ینتهی إلی رب العزة- فیخر تحت العرش فینادیه تعالی یا حجتی فی الأرض و کلامی الصادق الناطق ارفع رأسک و سل تعط و اشفع تشفع فیرفع رأسه فیقول اللّه تعالی کیف رأیت عبادی- فیقول یا رب منهم من صاننی و حافظ علی و لم یضیع شیئا و منهم من ضیعنی- و استخف بحقی و کذب بی و أنا حجتک علی جمیع خلقک فیقول اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۵

و عزتی و جلالی و ارتفاع مکانی لأثیبن علیک الیوم أحسن الثواب و لأعاقبن علیک الیوم ألیم العقاب قال فیرفع القرآن رأسه فی صورة أخری قال فقلت له یا أبا جعفر فی أی صورة یرجع قال یرجع فی صورة رجل شاحب متغیر ینکره أهل الجمع فیأتی الرجل من شیعتنا الذی کان یعرفه- و یجادل به أهل الخلاف فیقوم بین یدیه فیقول ما تعرفنی فینظر إلیه الرجل- فیقول ما أعرفک یا عبد الله قال فیرجع فی صورته التی کانت فی الخلق الأول فیقول ما تعرفنی فیقول نعمفیقول القرآن أنا الذی أسهرت لیلک و أنصبت عیشک و فی سمعت الأذی و رجمت بالقول ألا و إن کل تاجر قد استوفی تجارته و أنا وراءک الیوم قال فینطلق به إلی رب العزة تعالی فیقول یا رب عبدک و أنت أعلم به قد کان نصبا بی مواظبا علی یعادی بسببی و یحب لی و یبغض فیقول اللّه تعالی أدخلوا عبدی جنتی و اکسوه حلة من حلل الجنة و توجوه بتاج- فإذا فعل به ذلک عرض علی القرآن فیقال له هل رضیت بما صنع بولیک- فیقول یا رب إنی أستقل هذا له فزده مزید الخیر کله فیقول و عزتی و جلالی و علوی و ارتفاع مکانی لأنحلن له الیوم خمسة أشیاء مع المزید له و لمن کان بمنزلته ألا- إنهم شباب لا یهرمون و أصحاء لا یسقمون و أغنیاء لا یفتقرون و فرحون لا یحزنون و أحیاء لا یموتون ثم تلا هذه الآیة لَا یَذُوقُونَ فِیهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولیٰ- قال قلت یا أبا جعفر و هل یتکلم القرآن فتبسم ثم قال رحم اللّه الضعفاء من شیعتنا إنهم أهل تسلیم ثم قال نعم یا سعد و الصلاة تتکلم و لها صورة و خلق تأمر و تنهی قال سعد فتغیر لذلک لونی و قلت

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۶

هذا شیء لا أستطیع أتکلم به فی الناس فقال أبو جعفر ع و هل الناس إلا من شیعتنا فمن لم یعرف الصلاة فقد أنکر حقنا ثم قال یا سعد أسمعک کلام القرآن قال سعد فقلت بلی صلی اللّه علیک- فقال إِنَّ الصَّلٰاةَ تَنْهیٰ عَنِ الْفَحْشٰاءِ وَ الْمُنْکَرِ وَ لَذِکْرُ اللّٰهِ أَکْبَرُ فالنهی کلام و الفحشاء و المنکر رجال و نحن ذکر اللّه و نحن أکبر

بیان

لما کان المؤمن فی نیته أن یعبد اللّه حق عبادته و یتلو کتابه حق تلاوته و یسهر لیله بقراءته و التدبر فی آیاته و ینصب بدنه بالقیام به فی صلواته إلا أنه لا یتیسر له ذلک کما یرید و لا یأتی به کما ینبغی و بالجملة لا یوافق عمله ما فی نیته بل یکون أنزل منه

کما ورد فی الحدیث نیة المؤمن خیر من عمله

فالقرآن یتجلی لکل طائفة بصورة من جنسهم إلا أنه أحسن فی الجمال و البهاء و هی الصورة التی لو کانوا یأتون بما فی نیتهم من العمل بالقرآن و زیادة الاجتهاد فی الإتیان بمقتضاه لکان لهم تلک الصورة و إنما لا یعرفونه کما ینبغی لأنهم لم یأتوا بذلک کما ینبغی و لم یعملوا بما هو به حری و إنما یعرفونه بنعته و وصفه لأنهم کانوا یتلونه فی آناء اللیل و أطراف النهار و یقرءونه فی الإعلان و الأسرار و إنما وصفوا اللّه بالحلم و الکرم و الرحمة حین رؤیتهم له لما رأوا فی أنفسهم فی جنبه من النقص و القصور الناشیین من تقصیرهم فی العبادة الذی یرجون له من اللّه العفو و الکرم و الرحمة و إنما کان حجة اللّه علی خلقه لأنه أتی لهم بما یجب علیهم الائتمار له من الخیر و الانتهاء عنه من الشر.

و أما قوله فمنهم من صاننی و حافظ علی و لم یضیع شیئا فمعناه أنه قد أتی بما کان فی وسعه من الإتیان به فی حقی و مع ذلک کان فی نیته أن یأتی بأحسن منه و بما ینبغی و إن لم یتیسر له و إنما یشفع لمن عمل به و إن کان مقصرا لما کان فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۷

نیته من العمل بمقتضاه کما هو و لعل رجوعه فی صورة الرجل الشاحب المتغیر المنکر لسماعة الوعید الشدید و هو و إن کان لمستحقیه إلا أنه لا یخلو من تأثیر لمن یطلع علیه و الشحوب تغیر الجسم فالمتغیر بیان للشاحب و الرجم بالجیم الشتم و العیب و القذف و تکلم القرآن عبارة عن إلقائه إلی السمع ما یفهم منه المعنی و هذا هو معنی حقیقة الکلام لا یشترط فیه أن یصدر من لسان لحمی و کذا تکلم الصلاة فإن من أتی بالصلاة بحقها و حقیقتها نهته الصلاة عن متابعة أعداء الدین و غاصبی حقوق الأئمة الراشدین و الأوصیاء المعصومین الذین من عرفهم عرف اللّه و من ذکرهم ذکر اللّه

[۲]

۸۹۵۷- ۲ الکافی، ۲/ ۶۰۱/ ۱۱/ ۱ القمی عن محمد بن سالم عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال یجیء القرآن یوم القیامة فی أحسن منظور إلیه صورة فیمر بالمسلمین فیقولون هذا رجل منا فیجاوزهم إلی النبیین فیقولون هو منا فیجاوزهم إلی الملائکة المقربین فیقولون هو منا حتی ینتهی إلی رب العزة جل و عز- فیقول یا رب فلان بن فلان أظمأت هواجره و أسهرت لیله فی دار الدنیا- و فلان بن فلان لم أظمأ هواجره و لم أسهر لیله فیقول تعالی أدخلهم الجنة علی منازلهم فیقوم فیتبعونه فیقول للمؤمن اقرأ و ارقه قال فیقرأ و یرقأ حتی یبلغ کل رجل منهم منزلته التی هی له فینزلها

[۳]

۸۹۵۸- ۳ الکافی، ۲/ ۶۰۲/ ۱۲/ ۱ علی عن أبیه و العدة عن أحمد و سهل

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۸

جمیعا عن السراد عن مالک بن عطیة عن یونس بن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع إن الدواوین یوم القیامة ثلاثة دیوان فیه النعم- و دیوان فیه الحسنات و دیوان فیه السیئات فیقابل دیوان النعم و دیوان الحسنات فتستغرق النعم عامة الحسنات و یبقی دیوان السیئات فیدعی بابن آدم المؤمن للحساب فیتقدم القرآن أمامه فی أحسن صورة فیقول یا رب أنا القرآن و هذا عبدک المؤمن قد کان یتعب نفسه بتلاوتی و یطیل لیله بترتیلی و تفیض عیناه إذا تهجد فأرضه کما أرضانی قال فیقول العزیز الجبار عبدی ابسط یمینک فیملأها من رضوان اللّه العزیز الجبار- و یملأ شماله من رحمة اللّه ثم یقال هذه الجنة مباحة لک فاقرأ و اصعد فإذا قرأ آیة صعد درجة

[۴]

۸۹۵۹- ۴ الکافی، ۲/ ۶۰۲/ ۱۴/ ۱ الثلاثة عن إبراهیم بن عبد الحمید عن إسحاق بن غالب قال قال أبو عبد اللّه ع إذا جمع اللّه تعالی الأولین و الآخرین إذا هم بشخص قد أقبل لم یروا قط أحسن صورة منه فإذا نظر إلیه المؤمنون و هو القرآن قالوا هذا منا هذا أحسن شیء رأینا- قال فإذا انتهی إلیهم جازهم ثم ینظر إلیه الشهداء حتی إذا انتهی إلی آخرهم جازهم فیقولون هذا القرآن فیجوزهم کلهم حتی إذا انتهی إلی المرسلین فیقولون هذا القرآن فیجوزهم حتی ینتهی إلی الملائکة فیقولون هذا القرآن فیجوزهم ثم ینتهی حتی یقف عن یمین العرش فیقول الجبار و عزتی و جلالی و ارتفاع مکانی لأکرمن الیوم من أکرمک و لأهینن الیوم من أهانک

[۵]

۸۹۶۰- ۵ الکافی، ۲/ ۶۰۳/ ۳/ ۱ العدة عن أحمد و سهل جمیعا عن السراد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۹

عن جمیل بن صالح عن الفضیل بن یسار عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص تعلموا القرآن فإنه یأتی یوم القیامة صاحبه فی صورة شاب جمیل شاحب اللون فیقول له أنا القرآن الذی کنت أسهرت لیلک و أظمأت هواجرک و أجففت ریقک و أسلت دمعتک و أئول معک حیث ما ألت و کل تاجر من وراء تجارته و أنا لک الیوم من وراء تجارة کل تاجر و ستأتیک کرامة اللّه فأبشر قال فیؤتی بتاج فیوضع علی رأسه و یعطی الأمان بیمینه و الخلد فی الجنان بیساره و یکسی حلتین ثم یقال له اقرأ و ارق فکلما قرأ آیة صعد درجة و یکسی أبواه حلتین إن کانا مؤمنین ثم یقال لهما هذا لما علمتماه القرآن

[۶]

۸۹۶۱- ۶ الکافی، ۲/ ۶۰۳/ ۴/ ۱ السراد عن مالک بن عطیة عن منهال القصاب عن أبی عبد اللّه ع قال من قرأ القرآن و هو شاب مؤمن- اختلط القرآن بلحمه و دمه و جعله اللّه تعالی مع السفرة الکرام البررة و کان القرآن حجیزا عنه یوم القیامة یقول یا رب إن کل عامل قد أصاب أجر عمله غیر عاملی فبلغ به أکرم عطایاک- قال فیکسوه اللّه العزیز الجبار حلتین من حلل الجنة و یوضع علی رأسه تاج الکرامة ثم یقال له هل أرضیناک فیه فیقول القرآن یا رب قد کنت أرغب له فیما هو أفضل من هذا فیعطی الأمن بیمینه و الخلد بیساره ثم یدخل الجنة فیقال له اقرأ و اصعد درجة ثم یقال له هل بلغنا به و أرضیناک فیه فیقول نعم قال و من قرأه کثیرا أو تعاهده بمشقة من شدة حفظه أعطاه اللّه تعالی أجر هذا مرتین

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۱

باب ۲۵۳ التمسک بالقرآن و العمل به

[۱]

اشارة

۸۹۶۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۹۸/ ۲/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع عن آبائه ع قال قال رسول اللّه ص أیها الناس إنکم فی دار هدنة و أنتم علی ظهر سفر و السیر بکم سریع و قد رأیتم اللیل و النهار و الشمس و القمر یبلیان کل جدید و یقربان کل بعید- و یأتیان بکل موعود فأعدوا الجهاز لبعد المجاز- قال فقام المقداد بن الأسود فقال یا رسول اللّه و ما دار الهدنة فقال دار بلاغ و انقطاع فإذا التبست

علیکم الفتن کقطع اللیل المظلم فعلیکم بالقرآن فإنه شافع مشـفع و ماحل مصدق من جعله أمامه قاده إلی الجنة و من جعله خلفه ساقه إلی النار و هو الـدلیل یدل علی خیر سبیل و هو کتاب فیه تفصـیل و بیان و تحصـیل و هو الفصل لیس بالهزل و له ظهر و بطن فظاهره حکم و باطنه علم ظاهره أنیق و باطنه عمیق له تخوم و علی تخومه تخوم- لا تحصی عجائبه و لا تبلی غرائبه فیه مصابیح الهدی و منار الحکمة و دلیل علی المعرفة لمن عرف الصـفة فلیجل جال بصره و لیبلغ الصفة نظره ینج من عطب و یخلص من نشب فإن التفکر حیاة قلب البصیر کما یمشی المستنیر فی الظلمات بالنور فعلیکم بحسن التخلص و قلة التربص

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۲

بیان

ماحـل أی یمحل بصاحبه إذا لم یتبع ما فیه أعنی یسـعی به إلی اللّه تعالی و قیل معناه خصم مجادل و الأنیق الحسن المعجب و التخوم بالمثناة الفوقانیة و المعجمة جمع تخم بالفتح و هو منتهی الشـیء و فی بعض النسخ بالنون و الجیم لمن عرف الصـفة أی صفة التعرف و کیفیة الاستنباط و العطب الهلاک و النشب الوقوع فیما لا مخلص منه و قد مضی شرح هذه الکلمات فی باب العقل من الجزء الأول من هذا الکتاب

[۲]

۸۹۶۳- ۲ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۵/ ۱ محمـد عن أحمـد عن محمـد بن أحمد عن طلحة بن زید عن أبی عبد اللّه ع قال إن هذا القرآن فیه منار الهـدی و مصابیـح الدجی فلیجل جال بصـره و یفتح للضـیاء نظره فإن التفکر حیاة قلب البصـیر کما یمشـی المسـتنیر فی الظلمات بالنور

[۳]

اشارة

۸۹۶۴- ۳ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۶/ ۱ علی عن العبیـدی عن یونس عن أبی جمیلـة قال قال أبو عبـد اللّه ع کان فی وصـیة أمیر المؤمنین ع أصحابه اعلموا أن القرآن هدی النهار و نور اللیل المظلم علی ما کان من جهد و فاقة

بیان

یعنی یهـدی بالنهـار إلی طریق الحق و سبیـل الخیر بتعلیمه و تبیـان أحکـامه و مواعظه و ینور باللیل المظلم قلب المتهجـد التالی له فی قیامه بالصلاة بأنواره و أغواره و إسراره علی ما کان علیه المهتدی به و المتنور من المشقة و الفقر فإنهما

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۳

لا یمنعانه من ذلک بل یزیدانه رغبة فیما هنالک

[۴]

۸۹۶۵- ۴ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۷/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه عن آبائه ع قال شکا رجل إلی النبی ص وجعا فی صدره فقال ص استشف بالقرآن فإن اللّه عز و جل یقول وَ شِفاءٌ لِما فِی الصُّدُورِ

[۵]

۸۹۶۶- ۵ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۸/ ۱ القمی عن بعض أصحابه عن الخشاب رفعه قال قال أبو عبد اللّه ع لا و اللّه لا یرجع الأمر و الخلافة إلی آل أبی بکر و عمر أبدا و لا إلی بنی أمیة أبدا و لا فی ولد طلحة و الزبیر أبدا و ذلک أنهم نبذوا القرآن و أبطلوا السنن و عطلوا الأحکام و قال رسول اللّه ص القرآن هدی من الضلالة و تبیان من العمی و استقالة من العثرة و نور من الظلمة و ضیاء من الأجداث و عصمة من الهلکة و رشد من الغوایة و بیان من الفتن و بلاغ من الدنیا إلی الآخرة و فیه کمال دینکم و ما عدل أحد عن القرآن إلا إلی النار

[۶]

۸۹۶۷- ۶ الکافی، ۲/ ۶۰۱/ ۹/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصیر قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن القرآن زاجر و آمر یأمر بالجنة و یزجر عن النار

[۷]

۸۹۶۸- ۷ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۴

سنان عن أبی الجارود قال قال أبو جعفر ع قال رسول اللّه ص أنا أول وافد علی العزیز الجبار یوم القیامة- و کتابه و أهل بیتی ثم أمتی ثم أسألهم ما فعلتم بکتاب اللّه و أهل بیتی

[۸]

۸۹۶۹- ۸ الکافی، ۲/ ۶۰۶/ ۹/ ۱ القمیان عن التمیمی عن أبی جمیلة عن جابر عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص یا معاشر قراء القرآن اتقوا اللّه تعالی فیما حملکم من کتابه فإنی مسئول و إنکم مسئولون إنی مسئول عن تبلیغ الرسالة و أما أنتم فتسألون عما حملتم من کتاب اللّه و سنتی

[۹]

۸۹۷۰- ۹ الفقیه، ۲/ ۶۲۶/ ۳۲۱۵ قال أمیر المؤمنین ع فی وصایاه لابنه محمد بن الحنفیة رضی اللّه عنه و علیک بتلاوة القرآن و العمل به و لزوم فرائضه و شرائعه و حلاله و حرامه و أمره و نهیه.

و التهجد به و تلاوته فی لیلک و نهارک فإنه عهد من اللّه تعالی إلی خلقه فهو واجب علی کل مسلم أن ینظر کل یوم فی عهده و لو خمسین آیة و اعلم أن درجات الجنة علی قدر آیات القرآن فإذا کان یوم القیامة یقال لقارئ القرآن اقرأ و ارق فلا یکون فی الجنة

بعد النبیین و الصدیقین أرفع درجة منه

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۵

باب ۲۵۴ فضل حامل القرآن

[۱]

اشارة

۸۹۷۱- ۱ الکافی، ۲/ ۶۰۳/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن الحسن بن أبی الحسین الفارسی عن الجعفری عن السکونی عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إن أهل القرآن فی أعلی درجة من الآدمیین ما خلا النبیین و المرسلین فلا تستضعفوا أهل القرآن حقوقهم- فإن لهم من اللّه العزیز الجبار لمکانا علیا

بیان

لعل المراد بأهل القرآن و حافظه و حامله من یتعلمه و یقرؤه آناء اللیل و أطراف النهار إما من ظهر الغیب أو فی المصحف فی الصلاة أو غیرها مع فهم ظواهره و العمل بمقتضاها أما فهم معانیه الباطنة فلعله لیس بشرط فی الأهلیة و الحفظ و الحمل أما اشتراط فهم الظواهر و العمل بمقتضاها فإنما یستفاد من بعض الأخبار الآتیة

[۲]

۸۹۷۲- ۲ الکافی، ۲/ ۶۰۳/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد و سهل عن السراد عن جمیل بن صالح عن الفضیل بن یسار عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۶

الحافظ للقرآن العامل به مع السفرة الکرام البررة

[۳]

اشارة

۸۹۷۳- ۳ الکافی، ۲/ ۶۰۴/ ۵/ ۱ القمی عن الکوفی و حمید بن زیاد عن الخشاب جمیعا عن ابن بقاح عن معاذ بن ثابت عن عمرو بن جمیع عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إن أحق الناس بالتخشع فی السر و العلانیة لحامل القرآن و إن أحق الناس فی السر و العلانیة بالصلاة و الصوم لحامل القرآن ثم نادی بأعلی صوته یا حامل القرآن تواضع به یرفعک اللّه و لا تعزز به فیذلک اللّه یا حامل القرآن تزین به لله یزینک اللّه به و لا تزین به للناس فیشینک اللّه به- من ختم القرآن فکأنما أدرجت النبوة بین جنبیه و لکنه لا یوحی إلیه و من جمع القرآن فنوله لا یجهل مع من یجهل علیه و لا یغضب فیمن یغضب علیه- و لا یحد فیمن یحد و لکنه یعفو و یصفح و یغفر و یحلم لتعظیم القرآن و من أوتی القرآن فظن أن أحدا من الناس أوتی أفضل مما أوتی فقد عظم ما حقر اللّه و حقر ما عظم اللّه

بيان

فى هـذا الخبر دلالـة على اعتبار الفهم فى حامل القرآن قوله من ختم القرآن يعنى بتفهم و تـدبر و من جمع القرآن يعنى حفظه بتمامه فنوله لا يجهل أى حقه و ما ينبغى له أن لا يجهل أى لا يطيش و لا يشتم و لا يحد من الحدة

[۴]

اشارة

۸۹۷۴- ۴ الكافى، ۲/ ۶۲۷/ ۱/ ۱ العـدة عن البرقى عن إسـماعيل بن مهران عن عبيس بن هشـام عمن ذكره عن أبى جعفر ع قال قراء القرآن ثلاثة رجل قرأ القرآن فاتخذه بضاعة و استدر به الملوك

الوافى، ج۹، ص: ۱۷۰۷

و اسـتطال به على الناس و رجل قرأ القرآن فحفظ حروفه و ضـيع حـدوده- و أقامه إقامـة القدح فلا كثر اللّه هؤلاء من حملة القرآن و رجـل قرأ القرآن فوضع دواء القرآن على داء قلبه فأسـهر به ليله و أظمأ به نهاره- و قام به فى مساجـده و تجافى به عن فراشه فبأولئك يـدفع اللّه العزيز الجبار البلاء و بأولئك يديل اللّه تعالى من الأعداء و بأولئك ينزل اللّه الغيث من السـماء فو الله لهؤلاء فى قراء القرآن أعز من الكبريت الأحمر

بيان

فاتخـذه بضاعـة يعنى لتحصـيل الـدنيا و أقامه إقامـة القدح يعنى نبذه وراء ظهره فإن الراكـب يعلق قدحه من خلفه كما مر بيانه فى باب الصلاة على النبى ص

[۵]

۸۹۷۵- ۵ الكافى، ۲/ ۶۰۴/ ۶/ ۱ القمى عن الكوفى عن عبيس بن هشام عن صالـح القماط عن أبان بن تغلب عن أبى عبـد اللّه ع قال النـاس أربعـة فقلت جعلت فـداك و مـا هم فقال رجل أوتى الإيمان و لم يؤت القرآن و رجل أوتى القرآن و لم يؤت الإيمان و رجل أوتى القرآن و أوتى الإيمـان و رجـل لم يؤت القرآن و لم يؤت الإيمـان قال فقلت جعلت فـداك فسـر لى حالهم قال أما الـذى أوتى الإيمـان و لم يؤت القرآن فمثله كمثـل التمرة طعمهـا حلو و لا ريـح لها و أما الـذى أوتى القرآن و لم يؤت الإيمان فمثله كمثل الآس ريحهـا طيب و طعمهـا مر و أمـا الـذى أوتى القرآن و الإيمـان فمثله كمثـل الأترجـة ريحهـا طيب و طعمهـا طيب و أما الـذى لم يؤت الإيمان و لا القرآن فمثله كمثل الحنظلة طعمها مر و لا ريح لها

الوافى، ج۹، ص: ۱۷۰۸

[۶]

اشارة

۸۹۷۶- ۶ الکافی، ۲/ ۶۰۵/ ۷/ ۱ علی عن أبیه و القاسانی جمیعا عن الجوهری عن المنقری عن سفیان بن عیینة عن الزهری قال قلت لعلی بن الحسین ع أی الأعمال أفضل قال الحال المرتحل قلت و ما الحال المرتحل قال فتح القرآن و ختمه کلما جاء بأوله ارتحل فی آخره و قال قال رسول اللّه ص من أعطاه اللّه القرآن فرأی أن أحدا أعطی أفضل مما أعطی فقد صغر عظیما و عظم صغیرا

بیان

جاء بأوله کأنه کان حل بأوله فصحف

[۷]

۸۹۷۷- ۷ الکافی، ۲/ ۶۰۲/ ۱۳/ ۱ بهذا الإسناد عن الزهری قال قال علی بن الحسین ع لو مات من بین المشرق و المغرب لما استوحشت بعد أن یکون القرآن معی و کان ع إذا قرأ ملک [مالِکِ] یَوْمِ الدِّینِ یکررها حتی یکاد أن یموت

[۸]

اشارة

۸۹۷۸- ۸ الکافی، ۲/ ۶۰۵/ ۸/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن عیسی عن سلیمان بن رشید عن أبیه عن ابن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع من قرأ القرآن فهو الغنی و لا فقر بعده و إلا ما به غنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۹

بیان

و ذلک لأن فی القرآن من المواعظ ما إذا اتعظ به استغنی عن غیر اللّه فی کل ما یحتاج إلیه و إن لم یستغن بالقرآن فیما یغنیه شیء و هذا أحد معانی قوله ص من لم یتغن بالقرآن فلیس منا

[۹]

اشارة

۸۹۷۹- ۹ الکافی، ۲/ ۶۰۶/ ۱۱/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص حملة القرآن عرفاء أهل الجنة- و المجتهدون قواد أهل الجنة و الرسل سادة أهل الجنة

بيان

أريد بالمجتهدين الذين يتعبون أنفسهم في عبادة اللّه و طاعته و إنما كانوا قوادا لأن الناس يقتدون بهم فيتبعونهم و يحشرون معهم

الوافي، ج۹، ص: ۱۷۱۱

باب ۲۵۵ تعلم القرآن و مزاولته

[۱]

۸۹۸۰- ۱ الكافي، ۲/ ۶۰۷/ ۳/ ۱ علي عن أبيه عن أحمد عن سليم الفراء عن رجل عن أبي عبد اللّه ع قال ينبغي للمؤمن أن لا يموت حتى يتعلم القرآن أو أن يكون في تعلمه

[۲]

۸۹۸۱- ۲ الكافي، ۲/ ۶۰۶/ ۱۰/ ۱ علي عن أبيه عن الجوهري عن المنقري عن حفص بن غياث قال سمعت موسى بن جعفر ع يقول لرجل أ تحب البقاء في الدنيا فقال نعم فقال و لم قال لقراءة قل هو اللّه أحد فسكت عنه فقال لي بعد ساعة يا حفص من مات من أوليائنا و شيعتنا و لم يحسن القرآن علم في قبره ليرفع اللّه به من درجته- فإن درجات الجنة على قدر عدد آيات القرآن يقال له اقرأ و ارق فيقرأ ثم يرقى قال حفص ما رأيت أحدا أشد خوفا على نفسه من موسى بن جعفر ع و لا أرجى الناس منه و كانت قراءته حزنا فإذا قرأ فكأنه يخاطب إنسانا

الوافي، ج۹، ص: ۱۷۱۲

[۳]

اشارة

۸۹۸۲- ۳ الكافي، ۲/ ۶۰۶/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و سهل جميعا عن السراد عن جميل بن صالح عن الفضيل بن يسار عن أبي عبد اللّه ع قال سمعته يقول إن الذي يعالج القرآن و يحفظه بمشقة منه و قلة تحفظ له أجران

بيان

المعالجة المزاولة

[۴]

۸۹۸۳- ۴ الكافي، ۲/ ۶۰۶/ ۲/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن الصباح بن سيابة قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول من شدد عليه في القرآن كان له أجران و من يسر عليه كان مع الأولين

[۵]

۸۹۸۴- ۵ الکافی، ۲/ ۶۱۹/ ۱/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال النبی ص إن الرجل الأعجمی من أمتی لیقرأ القرآن بعجمته فترفعه الملائکة علی عربیته

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۳

باب ۲۵۶ من حفظ القرآن ثم نسیه

[۱]

۸۹۸۵- ۱ الکافی، ۲/ ۶۰۷/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و القمیان عن ابن فضال عن ثعلبة بن میمون عن یعقوب الأحمر قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک إنی کنت قرأت القرآن فتفلت منی فادع اللّه تعالی أن یعلمنیه قال فکأنه فزع لذلک فقال علمک اللّه و إیانا جمیعا- قال و نحن نحو من عشرة ثم قال السورة تکون مع الرجل قد قرأها ثم ترکها فتأتیه یوم القیامة فی أحسن صورة فتسلم علیه فیقول من أنت- فتقول أنا سورة کذا و کذا فلو أنک تمسکت بی و أخذت بی لأنزلتک هذه الدرجة فعلیکم بالقرآن ثم قال إن من الناس من یقرأ القرآن لیقال فلان قارئ و منهم من یقرأ القرآن لیطلب به الدنیا و لا خیر فی ذلک- و منهم من یقرأ القرآن لینتفع به فی صلاته و لیله و نهاره

[۲]

۸۹۸۶- ۲ الکافی، ۲/ ۶۰۷/ ۲/ ۱ الثلاثة عن أبی المغراء عن أبی بصیر قال قال أبو عبد اللّه ع من نسی سورة من القرآن مثلت له فی صورة حسنة و درجة رفیعة فی الجنة فإذا رآها قال ما أنت ما أحسنک لیتک لی فتقول أ ما تعرفنی أنا سورة کذا و کذا و لو لم تنسنی لرفعتک إلی ۱۷۱۴ هذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۴

[۳]

۸۹۸۷- ۳ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۳/ ۱ ابن أبی عمیر عن إبراهیم بن عبد الحمید عن یعقوب الأحمر قال قلت لأبی عبد اللّه ع إن علی دینا کثیرا- و قد دخلنی ما کاد القرآن أن یتفلت منی فقال أبو عبد اللّه ع القرآن القرآن إن الآیة من القرآن و السورة لتجیء یوم القیامة حتی تصعد ألف درجة یعنی فی الجنة فتقول لو حفظتنی لبلغت بک هاهنا

[۴]

۸۹۸۸- ۴ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۴/ ۱ حمید عن ابن سماعة و العدة عن أحمد جمیعا عن محسن بن أحمد عن أبان عن ابن أبی یعفور قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن الرجل إذا کان تعلم السورة ثم نسیها أو ترکها و دخل الجنة أشرفت علیه من فوق فی أحسن صورة فتقول تعرفنی فیقول لا- فتقول أنا سورة کذا و کذا لم تعمل بی و ترکتنی أما و اللّه لو عملت بی لبلغت بک هذه الدرجة و أشارت بیدها إلی فوقها

[۵]

۸۹۸۹- ۵ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۶/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن ابن مسکان عن یعقوب الأحمر قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک إنه أصابتنی هموم و أشیاء لم یبق شیء من الخیر إلا و قد تفلت منی منه طائفة- حتی القرآن لقد تفلت منی طائفة منه قال ففزع عند ذلک حین ذکرت القرآن ثم قال إن الرجل لینسی السورة من القرآن فتأتیه یوم القیامة- حتی تشرف علیه من درجة من بعض الدرجات فیقول السلام علیک- فیقول و علیک السلام من أنت فتقول أنا سورة کذا و کذا ضیعتنی و ترکتنی أما لو تمسکت بی لبلغت بک هذه الدرجة

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۵

ثم أشار بإصبعه ثم قال علیکم بالقرآن فتعلموه فإن من الناس من یتعلم القرآن لیقال فلان قارئ و منهم من یتعلمه لیطلب به الصوت- لیقال فلان حسن الصوت و لیس فی ذلک خیر و منهم من یتعلمه فیقوم به فی لیله و نهاره و لا یبالی من علم ذلک و من لم یعلمه

[۶]

۸۹۹۰- ۶ الکافی، ۲/ ۶۳۳/ ۲۴/ ۱ علی عن أبیه عن صفوان عن سعید بن عبد اللّه الأعرج قال سألت أبا عبد اللّه ع عن الرجل یقرأ القرآن ثم ینساه ثم یقرأ ثم ینساه أ علیه فیه حرج قال لا

[۷]

اشارة

۸۹۹۱- ۷ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۵/ ۱ القمی عن الکوفی عن العباس بن عامر عن حجاج الخشاب عن أبی کهمس الهیثم بن عبید قال سألت أبا عبد اللّه ع عن رجل قرأ القرآن ثم نسیه فرددت علیه ثلاثا أ علیه فیه حرج قال لا

بیان

أرید بنفی الحرج عدم ترتب العقاب علیه فلا ینافی الحرمان به عن الدرجة الرفیعة فی الجنة علی أن النسیان قسمان فنسیان لا سبیل معه إلی القراءة إلا بتعلم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۶

جدید و نسیان لا- یقدر معه علی القراءة عن ظهر القلب و إن أمکنه القراءة فی المصحف فیحتمل أن یکون الأخیر مما لا حرج فیه دون الأول إلا أن یترکه صاحب الأخیر فیکون حکمه حکم الأول کما وقع التصریح به فی الأخبار السابقة

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۷

باب ۲۵۷ الدعاء لحفظ القرآن

[۱]

۸۹۹۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۷۷/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی رفعه إلی أمیر المؤمنین ع قال قال رسول اللّه ص أعلمک دعاء لا تنسی القرآن قل اللهم ارحمنی بترک معاصیک أبدا ما أبقیتنی و ارحمنی من تکلف ما لا یعنینی و ارزقنی حسن النظر فیما یرضیک عنی و ألزم قلبی حفظ کتابک کما علمتنی و ارزقنی أن أتلوه علی النحو الذی یرضیک عنی اللهم نور بکتابک بصری و اشرح به صدری- و فرج به قلبی و أطلق به لسانی و استعمل به بدنی و قونی علی ذلک- و أعنی علیه إنه لا معین علیه إلا أنت لا إله إلا أنت قال و رواه بعض أصحابنا عن ولید بن صبیح عن حفص الأعور عن أبی عبد اللّه ع

[۲]

۸۹۹۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۷۶/ ۱/ ۱ العدة عن البرقی عمن ذکره عن عبد اللّه بن سنان عن أبان بن تغلب عن أبی عبد اللّه ع قال تقول اللهم إنی أسألک و لم یسأل العباد مثلک أسألک بحق نبیک و رسولک و إبراهیم خلیلک و صفیک و موسی کلیمک و نجیک و عیسی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۸

کلمتک و روحک و أسألک بصحف إبراهیم و توراة موسی و زبور داود و إنجیل عیسی و قرآن محمد ص و بکل وحی أوحیته و قضاء أمضیته و حق قضیته و غنی أغنیته و ضال هدیته و سائل أعطیته و أسألک باسمک الذی وضعته علی اللیل فأظلم- و باسمک الذی وضعته علی النهار فاستنار و باسمک الذی وضعته علی الأرض فاستقرت و دعمت به السماوات فاستقلت و وضعته علی الجبال فرست و باسمک الذی ثبتت به الأرزاق و أسألک باسمک الذی تحیی به الموتی و أسألک بمعاقد العز من عرشک و منتهی الرحمة من کتابک- أسألک أن تصلی علی محمد آل محمد و أن ترزقنی حفظ القرآن و أصناف العلم و أن تثبتها فی قلبی و سمعی و بصری و أن تخالط بها لحمی و دمی و عظامی و مخی و تستعمل بها لیلی و نهاری برحمتک و قدرتک فإنه لا حول و لا قوة إلا بک یا حی یا قیوم

[۳]

۸۹۹۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۷۶/ ۱/ ۱ قال و فی حدیث آخر زیادة و أسألک باسمک الذی دعاک به عبادک الذی استجبت لهم و أنبیاؤک فغفرت لهم و رحمتهم و أسألک بکل اسم أنزلته فی کتبک و باسمک الذی استقر به عرشک و باسمک الواحد الأحد الفرد الوتر المتعال الذی یملأ الأرکان کلها الطاهر الطهر المبارک المقدس الحی القیوم نور السماوات و الأرض- الرحمن الرحیم الکبیر المتعال و کتابک المنزل بالحق و کلماتک التامات- و نورک التام و بعظمتک و أرکانک

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۹

[۴]

اشارة

۸۹۹۵- ۴ الکافی، ۲/ ۵۷۷/ ۱/ ۱ و قال فی حدیث آخر قال رسول اللّه ص من أراد أن یوعیه اللّه القرآن و العلم فلیکتب هذا الدعاء فی إناء نظیف بعسل ماذی ثم یغسله بماء المطر قبل أن یمس الأرض- و یشربه ثلاثة أیام علی الریق فإنه یحفظ ذلک إن شاء اللّه

بیان

الماذی الأبیض من العسل

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۲۱

باب ۲۵۸ الدعاء عند قراءة القرآن

[۱]

اشارة

۸۹۹۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱/ ۱ قال و کان أبو عبد اللّٰه ع یدعو عند قراءة کتاب اللّٰه تعالی اللهم ربنا لک الحمد أنت المتوحد بالقدرة و السلطان المبین و لک الحمد أنت المتعال بالعز و الکبریاء و فوق السماوات و العرش العظیم ربنا و لک الحمد أنت المکتفی بعلمک و المحتاج إلیک کل ذی علم علیم ربنا و لک الحمد یا منزل الآیات و الذکر الحکیم- ربنا و لک الحمد بما علمتنا من الحکمة و القرآن العظیم المبین اللهم أنت علمتناه قبل رغبتنا فی تعلمه و اختصصتنا به قبل رغبتنا بنفعه اللهم فإذا کان ذلک منا منک و فضلا و جودا و لطفا بنا و رحمة لنا و امتنانا علینا من غیر حولنا و لا حیلتنا و لا قوتنا اللهم فهب لنا حسن تلاوته و حفظ آیاته و إیمانا بمتشابهه و عملا بمحکمه و سببا فی تأویله و هدی فی تدبیره و بصیرة بنوره- اللهم و کما أنزلته شفاء لأولیائک و شقاء علی أعدائک و عمی علی أهل معصیتک و نورا لأهل طاعتک اللهم فاجعله لنا حصنا من عذابک و حرزا من غضبک و حاجزا عن معصیتک و عصمة من سخطک و دلیلا علی طاعتک- و نورا یوم نلقاک نستضیء به فی خلقک و نجوز به صراطک و نهتدی به إلی جنتک اللهم إنا نعوذ بک من الشقوة فی حمله و العمی عن علمه و الجور فی

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۲۲

حکمه و الغلو عن قصده و التقصیر دون حقه اللهم احمل عنا ثقله و أوجب لنا أجره و أوزعنا شکره و اجعلنا نعیه [نراعیه] و نحفظه اللهم اجعلنا نتبع حلاله و نجتنب حرامه و نقیم حدوده و نؤدی فرائضه اللهم ارزقنا حلاوة فی تلاوته و نشاطا فی قیامه و وجلا فی ترتیله و قوة فی استعماله فی آناء اللیل و النهار- اللهم و اسقنا من النوم بالیسیر و أیقظنا فی ساعة اللیل من رقاد الراقدین- و أنبهنا عند الأحایین التی یستجاب فیها الدعاء من سنة الوسنانین اللهم اجعل لقلوبنا ذکاء عند عجائبه التی لا تنقضی و لذاذة عند تردیده و عبرة عند ترجیعه و نفعا بینا عند استفهامه اللهم إنا نعوذ بک من تخلفه فی قلوبنا و توسده عند رقادنا و نبذه وراء ظهورنا و نعوذ بک من قساوة قلوبنا لما به وعظتنا اللهم انفعنا بما صرفت فیه من الآیات و ذکرنا بما ضربت فیه من المثلات و کفر عنا بتأویله السیئات و ضاعف لنا به جزاء من [فی] الحسنات و ارفعنا به ثوابا فی الدرجات و لقنا به البشری بعد الممات اللهم اجعله لنا زادا تقوینا به فی الموقف بین یدیک و طریقا واضحا نسلک به إلیک و علما نافعا نشکر به نعماءک و تخشعا صادقا نسبح به أسماءک- اللهم فإنک اتخذت به علینا حجة قطعت به عذرنا و اصطنعت به عندنا نعمة قصر عنها شکرنا اللهم اجعله لنا ولیا یثبتنا من الزلل و دلیلا یهدینا لصالح العمل و عونا و هادیا یقومنا من المیل و عونا یقوینا من الملل حتی یبلغ بنا أفضل الأمل اللهم اجعله لنا شافعا یوم اللقاء و سلاحا یوم الارتقاء و حجیجا یوم القضاء و نورا یوم الظلماء و ریا یوم الظمإ یوم لا

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۲۳

أرض و لا سماء یوم یجزی کل ساع بما سعی اللهم اجعله لنا ریا یوم الظمإ و نورا یوم الجزاء من نار حامیة قلیلة البقیا علی من بها

اصطلی و بحرها تلظی اللهم اجعله لنا برهانا علی رءوس الملإ یوم یجمع فیه أهل الأرض و أهل السماء- اللهم ارزقنا منازل الشهداء و عیش السعداء و مرافقهٔ الأنبیاء إنک سمیع الدعاء

بیان

و نشاطا فی قیامه أی فی القیام بتلاوته أو فی القیام به للصلاهٔ و اسقنا من النوم بالیسیر شبه السهر بالعطش و النوم بالماء فأستعیر له السقی ثم ضمن السقی معنی الإقناع و الإرضاء فعدی بالباء و توسده عند رقادنا أی من أن ننام عنه باللیل غیر متهجدین به بأن یکون متوسدا معنا أو من أن نمتهنه و نطرحه عند منامنا غیر مبجلین له.

قال ابن الأثیر فی نهایته ذکر عنده شریح الحضرمی فقال ذاک رجل لا یتوسد القرآن یحتمل أن یکون مدحا و ذما فالمدح معناه أنه لا ینام اللیل عن القرآن و لم یتهجد به فیکون القرآن متوسدا معه بل هو یداوم علی قراءته و الذم معناه لا یحفظ من القرآن شیئا و لا یدیم قراءته فإذا نام لم یتوسد معه القرآن و أراد بالتوسد النوم و من الأول الحدیث لا توسدوا القرآن و اتلوه حق تلاوته و الحدیث الآخر من قرأ ثلاث آیات فی کل لیلهٔ لم یکن متوسدا للقرآن.

و من الثانی حدیث أبی الدرداء قال له رجل إنی أرید أن أطلب العلم و أخشی أن أضیعه فقال لأن تتوسد العلم خیر من أن تتوسد الجهل و قال فی القاموس قوله فی شریح الحضرمی ذاک رجل لا یتوسد القرآن یحتمل کونه مدحا أی لا یمتهنه و لا یطرح بل یبجله و یعظمه و ذما أی لا یکب علی تلاوته إکباب

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۴

النائم علی وساده و من الأول

قوله ص لا توسدوا القرآن

و من الثانی و ذکر حدیث أبی الدرداء و البقیا اسم من أبقاه و بقاه

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۵

باب ۲۵۹ قراءهٔ القرآن و ثوابها

[۱]

۸۹۹۷- ۱ الکافی، ۲/ ۶۰۹/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن حریز عن أبی عبد اللّه ع قال القرآن عهد اللّه إلی خلقه فقد ینبغی للمرء المسلم أن ینظر فی عهده و أن یقرأ منه فی کل یوم خمسین آیهٔ

[۲]

۸۹۹۸- ۲ التهذیب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۵/ ۱ محمد بن أحمد عن معاویهٔ بن حکیم عن معمر بن خلاد عن الرضا ع قال سمعته یقول ینبغی للرجل إذا أصبح أن یقرأ بعد التعقیب خمسین آیهٔ

[۳]

۸۹۹۹- ۳ الكافی، ۲/ ۶۰۹/ ۲/ ۱ علی عن أبيه و القاسانی عن الجوهری عن المنقری عن حفص بن غياث عن الزهری قال سمعت علی بن الحسين ع يقول آيات القرآن خزائن فكلما فتحت خزانة ينبغی لک أن تنظر ما فيها

[۴]

اشارة

۹۰۰۰- ۴ الكافی، ۲/ ۶۳۲/ ۱۹/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن ميمون

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۶

القداح قال قال لی أبو جعفر ع اقرأ قلت من أی شیء أقرأ- قال من السورة التاسعة قال فجعلت ألتمسها فقال اقرأ من سورة يونس قال فقرأت لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنى وَ زِيادَةٌ وَ لا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَ لا ذِلَّةٌ قال حسبک قال قال رسول اللّه ص إنی لأعجب كيف لا أشيب إذا قرأت القرآن

بيان

لعله ع عد الأنفال و البراءة واحدة كما هو المشهور من عدهما واحدة من السبع الطول لنزولهما جميعا فی المغازی و تسميتهما بالقرينتين و ارتفاع البسملة من البين

[۵]

۹۰۰۱- ۵ الكافی، ۲/ ۶۱۱/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و سهل و علی عن أبيه جميعا عن السراد عن عبد اللّه بن سنان عن معاذ بن مسلم عن عبد اللّه بن سليمان عن أبی جعفر ع قال من قرأ القرآن قائما فی صلاته- كتب اللّه له بكل حرف مائة حسنة و من قرأه فی صلاته جالسا كتب اللّه له بكل حرف خمسين حسنة و من قرأه فی غير صلاة كتب له بكل حرف عشر حسنات قال السراد و قد سمعته من معاذ علی نحو ما رواه ابن سنان

[۶]

۹۰۰۲- ۶ الكافی، ۲/ ۶۱۱/ ۲/ ۱ السراد عن جميل بن صالح عن الفضيل بن يسار عن أبی عبد اللّه ع قال ما يمنع التاجر منكم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۷

المشغول فی سوقه إذا رجع إلی منزله أن لا ينام حتی يقرأ سورة من القرآن فيكتب له مكان كل آية يقرؤها عشر حسنات و يمحی عنه عشر سيئات

[۷]

اشارة

۹۰۰۳- ۷ الکافی، ۲/ ۶۱۱/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم أو غیره عن سیف بن عمیرة عن رجل عن جابر عن مسافر عن بشر بن غالب الأسدی عن الحسین بن علی ع قال من قرأ آیة من کتاب اللّه تعالی فی صلاته قائما یکتب له بکل حرف مائة حسنة- فإن قرأها فی غیر صلاة کتب اللّه له بکل حرف عشر حسنات و إن استمع القرآن کتب اللّه له بکل حرف حسنة و إن ختم القرآن لیلا صلت علیه الملائکة حتی یصبح و إن ختمه نهارا صلت علیه الحفظة حتی یمسی و کانت له دعوة مجابة و کان خیرا له مما بین السماء و الأرض- قلت هذا لمن قرأ القرآن فمن لم یقرأه قال یا أخا بنی أسد إن اللّه جواد ماجد کریم إذا قرأ ما معه أعطاه اللّه ذلک

بیان

لعل المراد بختمه لیلا و نهارا فراغه منه فیهما لا ختمه کله فیهما و أما الدعوة المجابة فإنما تترتب علی ختمه کله کما یأتی

[۸]

۹۰۰۴- ۸ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۹/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسن بن علی عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال من قرأ مائة آیة یصلی بها فی لیلة کتب اللّه له بها قنوت لیلة و من قرأ مائتی آیة فی غیر صلاة لم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۸

یحاجه القرآن یوم القیامة و من قرأ خمسمائة آیة فی یوم و لیلة فی صلاة اللیل و النهار کتب اللّه تعالی له فی اللوح المحفوظ قنطارا من حسنات و القنطار ألف و مائتا أوقیة و الأوقیة أعظم من جبل أحد

[۹]

۹۰۰۵- ۹ الکافی، ۲/ ۶۱۲/ ۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد البرقی و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن محمد بن مروان عن سعد بن طریف عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ عشر آیات فی لیلة لم یکتب من الغافلین و من قرأ خمسین آیة کتب من الذاکرین و من قرأ مائة آیة کتب من القانتین- و من قرأ مائتی آیة کتب من الخاشعین و من قرأ ثلاثمائة آیة کتب من الفائزین و من قرأ خمسمائة آیة کتب من المجتهدین و من قرأ ألف آیة کتب له قنطار من بر القنطار خمسة عشر ألف مثقال من ذهب و المثقال أربعة و عشرون قیراطا أصغرها مثل جبل أحد و أکبرها من السماء إلی الأرض

[۱۰]

۹۰۰۶- ۱۰ الکافی، ۲/ ۶۱۲/ ۶/ ۱ القمیان و محمد عن أحمد جمیعا عن علی بن حدید عن منصور عن محمد بن بشیر عن علی بن الحسین ع قال و قد روی هذا الحدیث عن أبی عبد اللّه ع قال من استمع حرفا من کتاب اللّه من غیر قراءة کتب اللّه تعالی له به حسنة و محا عنه سیئة و رفع له درجة و من قرأ نظرا من غیر صوت کتب اللّه له بکل حرف حسنة و محا عنه سیئة و رفع له درجة و من تعلم منه حرفا ظاهرا- کتب اللّه له عشر حسنات و محا عنه عشر سیئات و رفع له عشر درجات

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۹

قال لا أقول بکل آیة و لکن بکل حرف باء أو یاء أو شبههما قال و من قرأ حرفا و هو جالس فی صلاة کتب اللّه له به خمسین حسنة و محا عنه خمسین سیئة و رفع له خمسین درجة و من قرأ حرفا و هو قائم فی صلاته- کتب اللّه له مائة حسنة و محا عنه مائة سیئة و رفع له مائة درجة و من ختمه کانت له دعوة مستجابة مؤخرة أو معجلة قال قلت جعلت فداک ختمه کله قال ختمه کله

[۱۱]

اشارة

۹۰۰۷- ۱۱ الکافی، ۲/ ۶۱۳/ ۷/ ۱ منصور عن أبی عبد اللّه ع قال سمعت أبی یقول قال رسول اللّه ص ختم القرآن إلی حیث تعلم

بیان

یعنی ختمه فی حقک أن تقرأ کل ما تعلم منه

[۱۲]

۹۰۰۸- ۱۲ الکافی، ۲/ ۶۱۲/ ۴/ ۱ محمد عن محمد بن الحسین عن النضر عن خالد بن ماد القلانسی عن الثمالی عن أبی جعفر ع قال من ختم القرآن بمکة من جمعة إلی جمعة أو أقل من ذلک أو أکثر و ختمه فی یوم جمعة کتب له من الأجر و الحسنات من أول جمعة کانت فی الدنیا إلی آخر جمعة تکون فیها و إن ختمه فی سائر الأیام فکذلک

[۱۳]

اشارة

۹۰۰۹- ۱۳ الفقیه، ۲/ ۲۲۶/ ۲۲۵۶ الحدیث مرسلا مقطوعا
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۰

بیان

فی بعض النسخ من ختم القرآن بمکة فی جمعة أو أقل یعنی فی أسبوع و لعله أرید بالأقل و الأکثر ما یقرب منه فی القلة و الکثرة و قوله و إن ختمه فی سائر الأیام فکذلک یعنی کتب اللّه له من الأجر و الحسنات من ذلک الیوم إلی آخر یوم مثله من الأسبوع یکون فی الدنیا
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۱

باب ۲۶۰ قراءة القرآن فی المصحف و ثوابها

[۱]

۹۰۱۰- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۳/ ۵/ ۱ العدة عن سهل عن یحیی بن المبارک عن ابن جبلة عن ابن وهب عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له جعلت فداک إنی أحفظ القرآن عن ظهر قلبی- فأقرؤه عن ظهر قلبی أفضل أو أنظر فی المصحف قال فقال لی لا بل اقرأه و انظر فی المصحف فهو أفضل أ ما علمت أن النظر فی المصحف عبادة

[۲]

۹۰۱۱- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۳/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن یعقوب بن یزید رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال من قرأ القرآن فی المصحف متع ببصره- و خفف عن والدیه و إن کانا کافرین

[۳]

۹۰۱۲- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۳/ ۴/ ۱ علی بن محمد عن ابن جمهور عن محمد بن عمرو بن مسعدة عن الحسن بن راشد عن جده عن أبی عبد اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۲

ع قال قراءة القرآن فی المصحف تخفف العذاب عن الوالدین و لو کانا کافرین

[۴]

۹۰۱۳- ۴ الکافی، ۳/ ۵۰/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن حماد بن عیسی عن الحسین بن المختار عن أبی بصیر قال سألت أبا عبد اللّه ع عمن قرأ فی المصحف و هو علی غیر وضوء قال لا بأس و لا یمس الکتاب

[۵]

۹۰۱۴- ۵ التهذیب، ۱/ ۱۲۶/ ۳۳/ ۱ المشایخ عن الصفار و إسماعیل بن عبد اللّه عن أحمد عن الحسین عن حماد عن حریز عمن أخبره عن أبی عبد اللّه ع قال کان إسماعیل بن أبی عبد اللّه ع عنده فقال یا بنی اقرأ المصحف فقال إنی لست علی وضوء فقال لا تمس الکتاب و مس الورق و اقرأه

[۶]

اشارة

۹۰۱۵- ۶ التهذیب، ۱/ ۱۲۷/ ۳۵/ ۱ التیملی عن جعفر بن محمد بن حکیم و جعفر بن محمد بن أبی الصباح جمیعا عن إبراهیم بن عبد الحمید عن أبی الحسن ع قال المصحف لا- تمسه علی غیر طهر و لا- جنبا- و لا تمس خیطه و لا تعلقه إن اللّه یقول لا یَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۳

بيان

التعليق و التعلق جعل الشيء معلقا أريد به حمله

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۵

باب ۲۶۱ اتخاذ المصحف و كتابته

[۱]

۹۰۱۶- ۱ الكافی، ۲/ ۶۱۳/ ۲/ ۱ أحمد عن علی بن الحسين بن الحسن الضرير عن حماد بن عيسى عن أبی عبد اللّٰه ع عن أبيه ع قال إنه ليعجبنی أن يكون فی البيت مصحف يطرد اللّٰه به الشياطين

[۲]

۹۰۱۷- ۲ الكافی، ۲/ ۶۱۳/ ۳/ ۱ العدة عن سهل عن ابن فضال عمن ذكره عن أبی عبد اللّٰه ع قال ثلاثة يشكون إلى اللّٰه العزيز الجبار مسجد خراب لا يصلی فيه أهله و عالم بين جهال و مصحف معلق- قد وقع عليه الغبار لا يقرأ فيه

[۳]

اشارة

۹۰۱۸- ۳ الكافی، ۲/ ۶۲۹/ ۸/ ۱ علی عن أبيه عن صفوان عن ابن مسكان عن محمد الوراق

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۶

التهذيب، ۶/ ۳۶۷/ ۱۷۷/ ۱ ابن سماعة عن محمد بن زياد عن الخراز عن محمد الوراق قال عرضت على أبی عبد اللّٰه ع كتابا فيه قرآن مختم معشر بالذهب و كتبت فی آخره سورة بالذهب فأريته إياه فلم يعب منه شيئا إلا كتابة القرآن بالذهب و قال لا يعجبنی أن يكتب القرآن إلا بالسواد كما كتب أول مرة

بيان

يأتی خبر آخر فی النهی عن تعشير المصاحف بالذهب فی باب بيع المصاحف من كتاب المعايش و المكاسب إن شاء اللّٰه

[۴]

۹۰۱۹- ۴ التهذيب، ۱/ ۱۲۷/ ۳۶/ ۱ سأل علی بن جعفر أخاه موسى ع عن الرجل أ يحل له أن يكتب القرآن فی الألواح و الصحيفة و

هو علی غیر وضوء قال لا

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۷

باب ۲۶۲ قراءة القرآن فی البیت و ثوابها

[۱]

۹۰۲۰- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۰/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن علی بن الحکم عن الفضیل بن عثمان عن لیث بن أبی سلیم رفعه قال قال النبی ص نوروا بیوتکم بتلاوة القرآن و لا تتخذوها قبورا کما فعلت الیهود و النصاری صلوا فی الکنائس و البیع و عطلوا بیوتهم فإن البیت إذا کثر فیه تلاوة القرآن کثر خیره و اتسع أهله و أضاء لأهل السماء کما تضیء نجوم السماء لأهل الدنیا

[۲]

۹۰۲۱- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۰/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد و العدة عن سهل جمیعا عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع البیت الذی یقرأ فیه القرآن و یذکر اللّه تعالی فیه تکثر برکته و تحضره الملائکة و تهجره الشیاطین و یضیء لأهل السماء کما یضیء الکوکب لأهل الأرض و إن البیت الذی لا یقرأ فیه القرآن و لا

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۸

یذکر اللّه تعالی فیه تقل برکته و تهجره الملائکة و تحضره الشیاطین

[۳]

۹۰۲۲- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۰/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی بن عمران الحلبی عن عبد الأعلی مولی آل سام عن أبی عبد اللّه ع قال إن البیت إذا کان فیه المرء المسلم یتلو القرآن یتراءاه أهل السماء کما یتراءی أهل الدنیا الکوکب الدری فی السماء

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۹

باب ۲۶۳ ترتیل القرآن بالصوت الحسن و التدبر

[۱]

اشارة

۹۰۲۳- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۴/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن واصل بن سلیمان عن عبد اللّه بن سنان قال سألت أبا عبد اللّه ع عن قول اللّه تعالی وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیلًا قال قال أمیر المؤمنین ع بینه تبیانا و لا تهذه هذ الشعر و لا تنثره نثر الرمل- و لکن أفزعوا قلوبکم القاسیة و لا یکن هم أحدکم آخر السورة

بیان

فی بعض النسخ تبینه تبیانا و قد ورد عن أمیر المؤمنین ع أیضا فی تفسیر الترتیل أنه حفظ الوقوف و بیان الحروف و الهذ سرعة القراءة أی لا تسرع فیه کما تسرع فی قراءة الشعر و لا تفرق کلماته بحیث لا تکاد تجتمع کذرات الرمل.

و فی حدیث ابن مسعود أ هذا کهذا الشعر و نثرا کنثر الدقل بالنصب علی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۰

المصدر و الاستفهام الإنکاری و الدقل ردی التمر و یابسة و ما لیس له اسم خاص فتراه لیبسه و رداءته لا یجتمع و یکون منثورا و کان المراد به الاقتصاد بین السرعة المفرطة و البطء المفرط

[۲]

۹۰۲۴- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۴/ ۲/ ۱ الثلاثة عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إن القرآن نزل بالحزن فاقرءوه بالحزن

[۳]

۹۰۲۵- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۶/ ۱۳/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن علی عن أبی بصیر قال قلت لأبی جعفر ع إذا قرأت القرآن فرفعت به صوتی جاءنی الشیطان فقال إنما ترائی بهذا أهلک و الناس قال یا أبا محمد اقرأ قراءة بین القراءتین تسمع أهلک و رجع بالقرآن صوتک فإن اللّه تعالی یحب الصوت الحسن یرجع به ترجیعا

[۴]

۹۰۲۶- ۴ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۸/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن یونس عن ابن مسکان عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قال النبی ص إن من أجمل الجمال الشعر الحسن للمرء و نعم النعمة الصوت الحسن

[۵]

۹۰۲۷- ۵ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۹/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن عبد اللّه بن القاسم عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال قال النبی ص لکل شیء حلیة و حلیة القرآن ۱۷۴۱

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۱

الصوت الحسن

[۶]

۹۰۲۸- ۶ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۷/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لم یعط أمتی أقل من ثلاث الجمال و الصوت الحسن و الحفظ

[۷]

۹۰۲۹- ۷ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۶/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی أوحی إلی موسی بن عمران إذا وقفت بین یدی فقف موقف الذلیل الفقیر و إذا قرأت التوراة فأسمعنیها بصوت حزین

[۸]

۹۰۳۰- ۸ الکافی، ۲/ ۶۱۶/ ۱۰/ ۱ العدة عن سهل عن موسی بن عمر الصیقل عن محمد بن عیسی عن السکونی عن علی المیثمی عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال ما بعث اللّه نبیا إلا حسن الصوت

[۹]

۹۰۳۱- ۹ الکافی، ۲/ ۶۱۶/ ۱۱/ ۱ سهل عن الحجال عن علی بن عقبة عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی بن الحسین ع أحسن الناس صوتا بالقرآن و کان السقاءون یمرون فیقفون ببابه یستمعون قراءته و کان أبو جعفر ع أحسن الناس صوتا

[۱۰]

۹۰۳۲- ۱۰ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۴/ ۱ العدة عن سهل عن ابن شمون عن علی بن محمد النوفلی عن أبی الحسن ع قال ذکرت الصوت عنده فقال إن علی بن الحسین ع کان یقرأ [القرآن] فربما مر به المار فصعق من حسن صوته و إن الإمام لو أظهر من ذلک شیئا لما

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۲

احتمله الناس من حسنه قلت و لم یکن رسول اللّه ص یصلی بالناس و یرفع صوته بالقرآن فقال إن رسول اللّه ص کان یحمل الناس من خلقه ما یطیقون

[۱۱]

اشارة

۹۰۳۳- ۱۱ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۵/ ۱ الثلاثة عن سلیم الفراء عمن أخبره عن أبی عبد اللّه ع قال أعربوا القرآن فإنه عربی

بیان

یعنی أفصحوا به و هذبوه عن اللحن

[۱۲]

اشارة

۹۰۳۴- ۱۲ الکافی، ۲/ ۶۱۴/ ۳/ ۱ علی بن محمد عن إبراهیم الأحمر عن عبد اللّه بن حماد عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص اقرءوا القرآن بألحان العرب و أصواتها و إیاکم و لحون أهل الفسق و أهل الکبائر فإنه سیجیء بعدی أقوام یرجعون القرآن ترجیع الغناء و النوح و الرهبانیۀ لا یجوز تراقیهم قلوبهم مقلوبۀ و قلوب من یعجبه شأنهم

بیان

هذا الحدیث روته العامۀ أیضا عن حذیفۀ بن الیمان عن رسول اللّه ص علی اختلاف فی بعض ألفاظه فإنهم أوردوا بدل أهل الکبائر أهل الکتابین و مکان مقلوبۀ مفتونۀ قال ابن الأثیر بعد نقل هذا الحدیث إلی قوله و أهل الکتابین اللحون و الألحان جمع لحن و هو التطریب و ترجیع الصوت و تحسین القراءۀ و الشعر و الغناء و یشبه أن یکون أراد هذا الذی یفعله قراء الزمان

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۳

من اللحون التی یقرءون بها النظائر فی المحافل فإن الیهود و النصاری یقرءون کتبهم نحوا من ذلک انتهی کلامه و لعله کان نحوا من التغنی مذموما فی شرعنا.

و یأتی بقیۀ الکلام فی الغناء فی باب کسب المغنیۀ من کتاب المعایش إن شاء اللّه

[۱۳]

۹۰۳۵- ۱۳ الکافی، ۲/ ۶۱۶/ ۱/ ۱ العدۀ عن سهل عن یعقوب بن إسحاق الضبی عن أبی عمران الأرمنی الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۱/ ۱ القمی عن محمد [علی] بن حسان عن أبی عمران عن عبد اللّه بن الحکم عن جابر عن أبی جعفر ع قال قلت إن قوما إذا ذکروا شیئا من القرآن أو حدثوا به صعق أحدهم حتی تری أن أحدهم لو قطعت یداه أو رجلاه لم یشعر بذلک فقال سبحان اللّه ذلک من الشیطان ما بهذا نعتوا إنما هو اللین و الرقۀ و الدمعۀ و الوجل

[۱۴]

۹۰۳۶- ۱۴ الکافی، ۲/ ۶۳۱/ ۱۵/ ۱ العدۀ عن سهل عن علی بن الحکم عن ابن جندب عن سفیان بن السمط قال سألت أبا عبد اللّه ع عن ترتیل القرآن قال اقرءوا کما علمتم

[۱۵]

۹۰۳۷- ۱۵ الکافی، ۳/ ۳۰۱/ ۱/ ۱ محمد عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۴

التهذیب، ۲/ ۲۸۶/ ۳/ ۱ أحمد عن عثمان عن سماعۀ قال قال أبو عبد اللّه ع ینبغی لمن قرأ القرآن إذا مر بآیۀ من القرآن فیها مسألۀ أو تخویف أن یسأل اللّه عند ذلک خیر ما یرجو و یسأله العافیۀ من النار و من العذاب

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۵

باب ۲۶۴ زمان ختم القرآن

[۱]

۹۰۳۸- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن الحسین بن المختار عن محمد بن عبد اللّه قال قلت لأبی عبد اللّه ع اقرأ القرآن فی لیلة قال لا یعجبنی أن یقرأ فی أقل من شهر

[۲]

اشارة

۹۰۳۹- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن بعض أصحابه عن علی بن أبی حمزة قال دخلت علی أبی عبد اللّه ع فقال له أبو بصیر جعلت فداک اقرأ القرآن فی شهر رمضان فی لیلة فقال لا قال ففی لیلتین قال لا قال ففی ثلاث قال ها و أشار بیده ثم قال یا با محمد إن لرمضان حقا و حرمة و لا یشبهه شیء من الشهور و کان أصحاب محمد ص یقرأ أحدهم القرآن فی شهر أو أقل إن القرآن لا یقرأ هذرمة و لکن یرتل ترتیلا و إذا مررت بآیة فیها ذکر الجنة فقف عندها و اسأل اللّه تعالی الجنة و إذا مررت بآیة فیها ذکر النار- فقف عندها و تعوذ بالله من النار

بیان

ها کلمة إجابة یعنی بها نعم ثم علل جواز الختم فی الثلاث فی شهر

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۶

رمضان بحق الشهر و حرمته و اختصاصه من بین الشهور و الهذرمة السرعة فی القراءة

[۳]

۹۰۴۰- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۸/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن علی بن أبی حمزة قال سأل أبو بصیر أبا عبد اللّه ع و أنا حاضر- فقال له جعلت فداک أ أقرأ القرآن فی لیلة فقال لا فقال فی لیلتین فقال لا حتی بلغ ست لیال فأشار بیده فقال ها ثم قال أبو عبد اللّه ع یا با محمد إن من کان قبلکم من أصحاب محمد ص کان یقرأ القرآن فی شهر أو أقل إن القرآن لا یقرأ هذرمة و لکن یرتل ترتیلا إذا مررت بآیة فیها ذکر النار وقفت عندها فتعوذت بالله من النار- فقال أبو بصیر اقرأ القرآن فی رمضان فی لیلة فقال لا فقال فی لیلتین فقال لا فقال فی ثلاث فقال ها و أومأ بیده فقال نعم شهر رمضان لا یشبهه شیء من الشهور له حق و حرمة أکثر من الصلاة ما استطعت

[۴]

اشارة

۹۰۴۱- ۴ الکافی، ۲/ ۶۱۸/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن یحیی بن إبراهیم بن أبی البلاد عن أبیه عن علی بن المغیرة عن أبی الحسن ع

قال قلت له إن أبی سأل جدک عن ختم القرآن فی کل لیلة فقال له جدک فی کل لیلة فقال له فی شهر رمضان فقال له جدک فی شهر رمضان فقال له أبی نعم ما استطعت و کان أبی یختمه أربعین ختمة فی شهر رمضان ثم ختمته بعد أبی فربما زدت و ربما نقصت علی قدر فراغی و شغلی و نشاطی و کسلی فإذا کان فی یوم الفطر جعلت لرسول اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۷

ص ختمة و لعلی ع أخری و لفاطمة ع أخری ثم للأئمة ع حتی انتهیت إلیک فصیرت لک واحدة منذ صرت فی هذه الحال فأی شیء لی بذلک قال لک بذلک أن تکون معهم یوم القیامة قلت اللّه أکبر فلی بذلک قال نعم ثلاث مرات

بیان

لعله أشار بقوله ما استطعت إلی ما یفوته فی بعض اللیالی من الختم التام و سکوته ع عن الجواب تقریر له و رخصة أو کان غرضه من السؤال الإعلام خاصة و یحتمل أن یکون قد سقط من الکلام شیء یدل علی الجواب.

و أما قول الراوی جعلت لرسول اللّه ص ختمة و لعلی ع أخری یعنی من تلک الختمات الواقعة فی شهر رمضان منذ صرت فی هذه الحال یعنی منذ أخذت فی ختم القرآن فی شهر رمضان بهذا المنوال منذ عرفتکم و دخلت فی شیعتکم

[۵]

۹۰۴۲- ۵ الکافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۰/ ۱ القمی عن محمد بن سالم عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال لکل شیء ربیع و ربیع القرآن شهر رمضان

[۶]

۹۰۴۳- ۶ الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۸

النعمان عن یعقوب بن شعیب عن الحسین بن خالد عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له فی کم أقرأ القرآن فقال اقرأه أخماسا اقرأه أسباعا أما إن عندی مصحفا مجزی أربعة عشر جزء

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۹

باب ۲۶۵ سجدات القرآن و ذکرها

[۱]

۹۰۴۴- ۱ الکافی، ۳/ ۳۱۷/ ۱/ ۱ جماعة عن ابن عیسی عن التهذیب، ۲/ ۲۹۱/ ۲۶/ ۱ الحسین عن النضر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال إذا قرأت شیئا من العزائم التی یسجد فیها فلا تکبر قبل سجودک و لکن تکبر حین ترفع رأسک- و العزائم أربع حم السجدة و تنزیل و النجم و اقرأ باسم ربک

[۲]

۹۰۴۵- ۲ الکافی، ۳/ ۳۱۸/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن التهذیب، ۲/ ۲۹۱/ ۲۷/ ۱ الحسین عن القاسم بن محمد عن علی عن أبی بصیر قال قال إذا قرئ شیء من العزائم الأربع فسمعتها فاسجد و إن کنت علی غیر وضوء و إن کنت جنبا- و إن کانت المرأة لا تصلی و سائر القرآن أنت فیه بالخیار إن شئت سجدت و إن شئت لم تسجد

[۳]

۹۰۴۶- ۳ الکافی، ۳/ ۳۱۸/ ۳/ ۱ التهذیب، ۲/ ۲۹۱/ ۲۵/ ۱ علی عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۰

العبیدی عن یونس عن عبد اللّه بن سنان قال سألت أبا عبد اللّه ع عن رجل سمع السجدة تقرأ قال لا تسجد إلا أن تکون منصتا لقراءته مستمعا لها أو تصلی بصلاته فإما أن یکون یصلی فی ناحیة و أنت تصلی فی ناحیة أخری فلا تسجد لما [إذا] سمعت

[۴]

۹۰۴۷- ۴ التهذیب، ۲/ ۲۹۲/ ۳۱/ ۱ الحسین عن الحسن عن زرعة عن سماعة قال قال أبو عبد اللّه ع إذا قرأت السجدة فاسجد و لا تکبر حتی ترفع رأسک

[۵]

۹۰۴۸- ۵ التهذیب، ۲/ ۲۹۳/ ۳۳/ ۱ سعد عن الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع فی الرجل یسمع السجدة فی الساعة التی لا تستقیم الصلاة فیها قبل غروب الشمس و بعد صلاة الفجر فقال لا یسجد

[۶]

۹۰۴۹- ۶ التهذیب، ۲/ ۲۹۳/ ۳۵/ ۱ أحمد عن السراد عن العلاء عن محمد عن أبی جعفر ع قال سألته عن الرجل یعلم السورة من العزائم فتعاد علیه مرارا فی المقعد الواحد قال علیه أن یسجد کلما سمعها و علی الذی یعلمه أن یسجد

[۷]

اشارة

۹۰۵۰- ۷ الکافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۳/ ۱ محمد عن أحمد عن السراد عن ابن رئاب عن الحذاء عن أبی عبد اللّه ع قال إذا قرأ أحدکم السجدة من العزائم فلیقل فی سجوده سجدت لک یا رب تعبدا و رقا- لا مستکبرا عن عبادتک و لا مستنکفا و لا متعظما بل أنا عبد ذلیل خائف مستجیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۱

بيان

قال فی الفقيه و يستحب أن يسجد الإنسان فی كل سورة فيها سجدة إلا أن الواجب فی هذه العزائم الأربع قال و من قرأ شيئا من هذه العزائم الأربع فليسجد فليقل إلهی آمنا بما كفروا و عرفنا منك ما أنكروا و أجبناك إلى ما دعوا إلهی فالعفو العفو ثم يرفع رأسه و يكبر

[۸]

اشارة

۹۰۵۱- ۸ الفقيه، ۱/ ۳۰۶/ ۹۲۲ و قد روی أنه يقول فی سجدة العزائم لا إله إلا اللّه حقا حقا لا إله إلا اللّه إيمانا و تصديقا لا إله إلا اللّه عبودية و رقا سجدت لك يا رب تعبدا و رقا لا مستنكفا و لا مستكبرا- بل أنا عبد ذليل خائف مستجير ثم يرفع رأسه ثم يكبر

بيان

قد مضت أخبار أخر تناسب هذا الباب فی باب أحكام الحائض من كتاب الطهارة و فی باب قراءة العزائم من هذا الكتاب.
و فی تفسير العياشی عن حماد بن عثمان عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن رجل يقرأ السجدة و هو على ظهر دابته قال تسجد حيث توجهت- فإن رسول اللّه ص كان يصلی على ناقته النافلة و هو مستقبل المدينة يقول فَأَيْنَما تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّهِ
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۳

باب ۲۶۶ فضائل بعض سور القرآن

[۱]

۹۰۵۲- ۱ الكافی، ۲/ ۶۱۹/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عيسی عن بدر عن محمد بن مروان عن أبی جعفر ع قال من قرأ قل هو اللّه أحد مرة بورك عليه و من قرأها مرتين بورك عليه و على أهله و من قرأها ثلاث مرات بورك عليه و على أهله و على جيرانه و من قرأها اثنتی عشرة مرة بنی اللّه له اثنی عشر قصرا فی الجنة فيقول الحفظة اذهبوا بنا إلى قصور أخينا فلان فننظر إليها و من قرأها مائة مرة غفرت له ذنوب خمسة و عشرين سنة- ما خلا الدماء و الأموال و من قرأها أربع مائة مرة كان له أجر أربعمائة شهيد كلهم قد عقر جواده و أريق دمه و من قرأها ألف مرة فی يوم أو ليلة- لم يمت حتى يرى مقعده من الجنة أو يرى له

[۲]

۹۰۵۳- ۲ الكافی، ۲/ ۶۲۲/ ۱۳/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع أن النبی ص صلى على سعد بن معاذ فقال لقد وافی
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۴
من الملائكة سبعون ألفا و فيهم جبرئيل يصلون عليه فقلت له يا جبرئيل بما يستحق صلاتكم عليه فقال بقراءته قل هو اللّه أحد قائما و

قاعدا- و راکبا و ماشیا و ذاهبا و جائیا

[۳]

اشارة

۹۰۵۴- ۳ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۷/ ۱ القمیان عن صفوان عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّٰه ع قال کان أبی ع یقول قل هو اللّٰه أحد ثلث القرآن و قل یا أیها الکافرون ربع القرآن

بیان

أما الوجه فی کون قل هو اللّٰه أحد ثلث القرآن فقد مضی فی باب ما یقرأ فی النوافل و أما کون قل یا أیها الکافرون ربع القرآن فلعل الوجه فیه أن مقاصد القرآن ترجع إلی معرفة ما یجب اعتقاده نفیا أو إثباتا و ما یجب العمل به فعلا أو ترکا و هذه السورة یشتمل علی المقصد الأول خاصة فهی بمنزلة الربع

[۴]

اشارة

۹۰۵۵- ۴ الکافی، ۲/ ۶۲۴/ ۲۰/ ۱ العدة عن سهل عن إدریس الحارثی عن محمد بن سنان عن المفضل بن عمر قال قال أبو عبد اللّٰه ع یا مفضل احتجز من الناس کلهم ببسم اللّٰه الرحمن الرحیم و بقل هو اللّٰه أحد اقرأها عن یمینک و عن شمالک و من بین یدیک و من خلفک و من فوقک و من تحتک و إذا دخلت علی سلطان جائر فاقرأها حین تنظر إلیه ثلاث مرات و اعقد بیدک الیسری ثم لا تفارقها حتی تخرج من عنده

بیان

الاحتجاز الامتناع و اعقد بیدک الیسری أی عدد المرات ثم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۵

لا تفارقها یعنی دم علی قراءتها و سیأتی خبر آخر فی الامتناع بها فی الباب الآتی و قد مضت أخبار أخر فی فضل هذه السورة و غیرها من السور فی باب ما یقرأ بعد الفاتحة فی الصلاة و فی باب التعقیب و فی باب ما یقال عند المنام

[۵]

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضـی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السـلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج‌۹، ص: ۱۷۵۵

۹۰۵۶- ۵ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۵/ ۱ محمـد عن ابن عیسـی عن ابن بزیع عن عبـد اللّه بن الفضل النوفلی رفعه قال ما قرأت الحمـد علی وجع سبعین مرة إلا سکن

[۶]

۹۰۵۷- ۶ الکافی، ۲/ ۶۲۶/ ۲۲/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سـنان عن سلمة بن محرز قال سمعت أبا جعفر ع یقول من لم تبرئه الحمد لم یبرأه شیء

[۷]

۹۰۵۸- ۷ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۶/ ۱ الثلاثـة عن ابن عمـار عن أبی عبـد اللّه ع قـال لو قرأت الحمـد علی میت سـبعین مرة ثم ردت فیه الروح ما کان ذلک عجبا

[۸]

اشارة

۹۰۵۹- ۸ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن السـراد عن سیف بن عمیرة عن رجل عن أبی جعفر ع قال من قرأ إنا أنزلناه فی لیلة القدر یجهر بها صوته کان کالشاهر سـیفه فی سبیل اللّه و من قرأها سرا کان کالمتشحط بدمه فی سبیل اللّه و من قرأها عشر مرات غفرت له علی نحو ألف ذنب من ذنوبه

بیان

التشحط بالمعجمة ثم المهملتین الاضطراب فی الدم

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۵۶

[۹]

اشارة

۹۰۶۰- ۹ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۹/ ۱ الحسـین بن محمد عن أحمد بن إسـحاق و علی عن أبیه جمیعا عن الأزدی عن رجل عن أبی عبد

اللّه ع فی العوذة قال تأخذ قلة جدیدة فتجعل فیها ماء ثم تقرأ علیها إنا أنزلناه فی لیلة القدر ثلاثین مرة ثم تعلق و تشرب منها و تتوضأ منها و یزاد فیها ماء إن شاء اللّه

بیان

القلة بالضم الکوز

[۱۰]

اشارة

۹۰۶۱- ۱۰ الکافی، ۲/ ۶۲۰/ ۳/ ۱ القمی عن محمد بن حسان عن إسماعیل بن مهران عن ابن أبی حمزة عن محمد بن سکین عن عمرو بن شمر عن جابر قال سمعت أبا جعفر ع یقول من قرأ بالمسبحات کلها قبل أن ینام لم یمت حتی یدرک القائم و إن مات کان فی جوار النبی ص

بیان

المسبحات من السور ما افتتح بسبح أو یسبح

[۱۱]

۹۰۶۲- ۱۱ الکافی، ۲/ ۶۲۲/ ۱۲/ ۱ بهذا الإسناد عن ابن أبی حمزة رفعه قال قال أبو عبد اللّه ع إن سورة الأنعام نزلت جملة شیعها سبعون ألف ملک حتی أنزلت علی محمد ص فعظموها و بجلوها فإن اسم اللّه تعالی فیها فی سبعین موضعا و لو یعلم الناس
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۷
ما فی قراءتها ما ترکوها

[۱۲]

۹۰۶۳- ۱۲ الکافی، ۲/ ۶۲۶/ ۲۴/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن أبیه عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع أنه قال لا تملوا من قراءة إذا زلزلت الأرض زلزالها فإنه من کان قراءته بها فی نوافله لم یصبه اللّه تعالی بزلزلة أبدا و لم یمت بها و لا بصاعقة و لا بآفة من آفات الدنیا حتی یموت و إذا مات نزل علیه ملک کریم من عند ربه فیقعد عند رأسه- فیقول یا ملک الموت ارفق بولی اللّه فإنه کان کثیرا ما یذکرنی و یذکر تلاوة هذه السورة و تقول له السورة مثل ذلک فیقول ملک الموت قد أمرنی ربی أن أسمع له و أطیع و لا أخرج روحه حتی یأمرنی بذلک فإذا أمرنی أخرجت روحه و لا یزال ملک الموت عنده حتی یأمره بقبض روحه إذا کشف له الغطاء فیری منازله فی الجنة فیخرج روحه فی ألین ما یکون من العلاج ثم یشیع روحه إلی الجنة سبعون ألف ملک یبتدرون بها إلی الجنة

[۱۳]

اشارهٔ

۹۰۶۴- ۱۳ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۷/ ۱ محمـد عن أحمد عن بکر بن صالح عن الجعفری عن أبی الحسن ع قال سـمعته یقول ما من أحد فی حـد الصبی یتعهـد فی کل لیلهٔ قراءهٔ قل أعوذ برب الفلق و قل أعوذ برب الناس کل واحدهٔ ثلاث مرات و قل هو اللّه أحد مائهٔ مرهٔ فإن لم یقـدر فخمسـین إلا صـرف اللّه تعالی عنه کل لمم أو عرض من أعراض الصبیان- و العطاش و فساد المعدهٔ و بدرهٔ الدم أبدا ما تعوهد بهذا حتی یبلغه الشیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۸

فإن تعهد نفسه بذلک أو تعوهد کان محفوظا إلی یوم یقبض اللّه تعالی نفسه

بیان

أرید بتعهد القراءهٔ تفقدها و إحداث العهد بها و مراعاتها و لمهٔ الجن مسه و العرض بالتحریک ما یعرض الإنسان من مرض و نحوه. و العطاش بالضم داء لا یروی صاحبه ما تعوهد بهذا ما روعیت قراءتها له سواء قرأها بنفسه أو قرأها له غیره کما صرح به

[۱۴]

۹۰۶۵- ۱۴ الکافی، ۲/ ۶۳۳/ ۲۶/ ۱ العـدهٔ عن سـهل و محمد عن ابن عیسـی جمیعا عن السـراد عن جمیل عن سدیر عن أبی جعفر ع قـال سورهٔ الملک هی المانعـهٔ تمنع من عـذاب القبر و هی مکتوبـهٔ فی التوراهٔ سورهٔ الملک من قرأها فی لیلـهٔ فقـد أکثر و أطاب و لم یکتب من الغافلین و إنی لأرکع بها بعد عشاء الآخرهٔ و أنا جالس و إن والدی ع کان یقرؤها فی یومه و لیلته و من قرأها إذا دخل علیه فی قبره ناکر و نکیر من قبل رجلیه قالت رجلاه لهما لیس لکما إلی ما قبلی سبیل قـد کان هـذا العبد یقوم علی فیقرأ سورهٔ الملک فی کل یوم و لیلـهٔ و إذا أتیاه من قبل جوفه قال لهما- لیس لکما إلی ما قبلی سبیل قـد کان هذا العبد أوعانی سورهٔ الملک و إذا أتیاه من قبل لسانه قال لهما لیس لکما إلی ما قبلی سبیل قد کان هذا العبد- یقرأ بی فی کل یوم و لیلهٔ سورهٔ الملک

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۹

باب ۲۶۷ فضائل بعض آیات القرآن

[۱]

۹۰۶۶-۱ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۵/ ۱ حمیـد عن الخشـاب عن ابن بقاح عن معاذ عن عمرو بن جمیع رفعه إلی علی بن الحسـین ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ أربع آیـات من أول البقرهٔ و آیـهٔ الکرسـی و آیتین بعـدها و ثلاـث آیات من آخرها لم یر فی نفسه و ماله شـیئا یکرهه و لا یقربه الشیطان و لا ینسی القرآن

[۲]

اشارة

۹۰۶۷- ۲ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۸/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسن بن علی عن الحسن بن الجهم عن إبراهیم بن مهزم عن رجل سمع أبا الحسن ع یقول من قرأ آیة الکرسی عند منامه لم یخف الفالج إن شاء اللّه و من قرأها دبر کل صلاة لم یضره ذو حمة و قال من قدم قل هو اللّه أحد بینه و بین جبار منعه اللّه تعالی منه یقرؤها من بین یدیه و من خلفه و عن یمینه و عن شماله فإذا فعل ذلک رزقه اللّه تعالی خیره و منعه شره و قال إذا خفت أمرا فاقرأ مائة آیة من القرآن من حیث شئت ثم قل اللهم اکشف عنی البلاء ثلاث مرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۰

بیان

الحمة بضم المهملة السم أو الإبرة یضرب بها الزنبور و الحیة و نحو ذلک یلدغ بها

[۳]

۹۰۶۸- ۳ التهذیب، ۶/ ۱۷۰/ ۷/ ۱ الصفار عن الحسن بن علی بن عبد الملک الزیات عن رجل عن کرام عن أبی عبد اللّه ع قال أربع لأربع فواحدة للقتل و الهزیمة حَسْبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ إن اللّه یقول الَّذِینَ قٰالَ لَهُمُ النّٰاسُ إِنَّ النّٰاسَ قَدْ جَمَعُوا لَکُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزٰادَهُمْ إِیمٰاناً وَ قٰالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَ فَضْلٍ لَمْ یَمْسَسْهُمْ سُوءٌ و أخری للمکر و السوء وَ أُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللّٰهِ و فوضت أمری إلی اللّه قال اللّه تعالی فَوَقٰاهُ اللّٰهُ سَیِّئٰاتِ مٰا مَکَرُوا وَ حٰاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذٰابِ و الثالثة للحرق و الغرق مٰا شٰاءَ اللّٰهُ لٰا قُوَّةَ إِلّٰا بِاللّٰهِ و ذلک أنه یقول- وَ لَوْ لٰا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَکَ قُلْتَ مٰا شٰاءَ اللّٰهُ لٰا قُوَّةَ إِلّٰا بِاللّٰهِ و الرابعة للغم و الهم لٰا إِلٰهَ إِلّٰا أَنْتَ سُبْحٰانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّٰالِمِینَ قال اللّه سبحانه فَاسْتَجَبْنٰا لَهُ وَ نَجَّیْنٰاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ کَذٰلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ

[۴]

۹۰۶۹- ۴ الفقیه، ۴/ ۳۹۲/ ۵۸۳۵ ابن أبی عمیر عن أبان و هشام بن سالم و محمد بن حمران عن الصادق ع قال عجبت لمن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۱

فزع من أربع کیف لا یفزع إلی أربع عجبت لمن خاف کیف لا یفزع إلی قوله تعالی حَسْبُنَا اللّٰهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ فإنی سمعت اللّٰه عز و جل یقول بعقبها- فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَ فَضْلٍ لَمْ یَمْسَسْهُمْ سُوءٌ و عجبت لمن اغتم کیف لا یفزع إلی قوله تعالی لٰا إِلٰهَ إِلّٰا أَنْتَ سُبْحٰانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّٰالِمِینَ فإنی سمعت اللّه تعالی یقول بعقبها فَاسْتَجَبْنٰا لَهُ وَ نَجَّیْنٰاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ کَذٰلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ و عجبت لمن مکر به کیف لا یفزع إلی قوله تعالی وَ أُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ بَصِیرٌ بِالْعِبٰادِ فإنی سمعت اللّه یقول بعقبها فَوَقٰاهُ اللّٰهُ سَیِّئٰاتِ مٰا مَکَرُوا و عجبت لمن أراد الدنیا و زینتها کیف لا یفزع إلی قوله تعالی مٰا شٰاءَ اللّٰهُ لٰا قُوَّةَ إِلّٰا بِاللّٰهِ فإنی سمعت اللّه یقول بعقبها إِنْ تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنْکَ مٰالًا وَ وَلَداً فَعَسیٰ رَبِّی أَنْ یُؤْتِیَنِ خَیْراً مِنْ جَنَّتِکَ وَ یُرْسِلَ عَلَیْهٰا حُسْبٰاناً مِنَ السَّمٰاءِ و عسی موجبة

[۵]

اشارة

۹۰۷۰- ۵ الکافی، ۲/ ۶۲۴/ ۲۱/ ۱ محمد عن عبد اللّه بن جعفر عن السیاری محمد بن بکر عن أبی الجارود عن الأصبغ بن نباتة عن أمیر المؤمنین ع أنه قال و الذی بعث محمدا ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۲

بالحق نبیا و أکرم أهل بیته ما من شیء یطلبونه من حرز من حرق أو غرق أو شرق أو إفلات دابة من صاحبها أو ضالة أو آبق إلا و هو فی القرآن فمن أراد ذلک فلیسألنی عنه قال فقام إلیه رجل فقال یا أمیر المؤمنین أخبرنی عما یؤمن من الحرق و الغرق فقال اقرأ هذه الآیة اللّهُ الَّذِی نَزَّلَ الْکِتابَ وَ هُوَ یَتَوَلَّی الصّالِحِینَ- وَ ما قَدَرُوا اللّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إلی قوله وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ فمن قرأها فقد أمن الحرق و الغرق فقال فقرأها رجل و اضطرمت النار فی بیوت جیرانه و بیته وسطها فلم یصبه شیء- ثم قام إلیه آخر فقال یا أمیر المؤمنین إن دابتی استصعبت علی و أنا منها علی وجل فقال اقرأ فی أذنها الیمنی وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعاً وَ کَرْهاً وَ إِلَیْهِ یُرْجَعُونَ فقرأها فذلت له دابته- و قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین إن أرضی أرض مسبعة و إن السباع تغشی منزلی و لا تجوز حتی تأخذ فریستها فقال اقرأ لَقَدْ جاءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِکُمْ عَزِیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَرِیصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنِینَ رَؤُفٌ رَحِیمٌ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللّهُ لا إِلهَ إِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ- فقرأها الرجل فاجتنبه السباع- ثم قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین إن فی بطنی ماء أصفر فهل من شفاء فقال نعم بلا درهم و لا دینار و لکن تکتب علی بطنک آیة الکرسی و تغسلها و تشربها و تجعلها ذخیرة فی بطنک فتبرأ بإذن اللّه تعالی ففعل الرجل فبرأ بإذن اللّه تعالی ثم قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۳

أخبرنی عن الضالة فقال اقرأ یس فی رکعتین و قل یا هادی الضالة رد علی ضالتی ففعل فرد اللّه علیه ضالته- ثم قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین أخبرنی عن الآبق فقال اقرأ أَوْ کَظُلُماتٍ فِی بَحْرٍ لُجِّیٍّ إلی قوله وَ مَنْ لَمْ یَجْعَلِ اللّهُ لَهُ نُوراً فَما لَهُ مِنْ نُورٍ- فقالها الرجل فرجع إلیه الآبق- ثم قام إلیه آخر فقال أخبرنی یا أمیر المؤمنین عن السرقة فإنه لا یزال قد یسرق لی الشیء بعد الشیء لیلا فقال اقرأ إذا أویت إلی فراشک قُلِ ادْعُوا اللّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ إلی قوله وَ کَبِّرْهُ تَکْبِیراً- ثم قال أمیر المؤمنین ع من بات بأرض قفر فقرأ هذه الآیة إِنَّ رَبَّکُمُ اللّهُ الَّذِی خَلَقَ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَیّامٍ ثُمَّ اسْتَوی عَلَی الْعَرْشِ إلی قوله تَبارَکَ اللّهُ رَبُّ الْعالَمِینَ حرسته الملائکة و تباعدت عنه الشیاطین- قال فمضی الرجل فإذا هو بقریة خراب فبات فیها و لم یقرأ هذه الآیة- فتغشاه الشیطان فإذا آخذ بلحیته فقال له صاحبه أنظره فاستیقظ الرجل فقرأ الآیة فقال الشیطان لصاحبه أرغم اللّه أنفک احرسه الآن حتی یصبح فلما أصبح الرجل رجع إلی أمیر المؤمنین ع فأخبره فقال له رأیت فی کلامک الشفاء و الصدق و مضی بعد طلوع الشمس فإذا هو بأثر شعر الشیطان منجرا مجتمعا فی الأرض

بیان

منجرا کأنه بالجیم و الراء من الانجرار المطاوع للجر و لعل الوجه فیه أن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۴

الصور المهیبة المنکرة إذا تراءت من الغیب تکون ذوات شعور کثیرة طویلة و ذلک لأن الشعر أدخل فی النکرة و لهذا ورد فی حدیث المنکر و النکیر أنهما یخطان الأرض بأنیابهما و یطئان فی شعورهما یعنی یمشیان فیها فالمراد هنا أن أثر انجرار شعره فی الأرض کان باقیا فیها

[۶]

اشارة

۹۰۷۱- ۶ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۸/ ۱ الثلاثة عن الحسین بن أحمد المنقری قال سمعت أبا إبراهیم ع یقول من استکفی بآیة من القرآن من الشرق إلی الغرب کفی إذا کان بیقین

بیان

و ذلک لأن فی القرآن التریاق الأکبر و الکبریت الأحمر و الخواص الغریبة و المعجزات العجیبة و لا یمثل بالطود الأشم بل هو أفخم و لا بالبحر الخضم بل هو أعظم فإن نظرت إلی الاستشفاء و الاسترقاء ففیه الشفاء و الدواء و هو سبیل إلی الکفایة و الغناء و وسیلة إلی إجابة الدعاء و إن نظرت إلی المواعظ و الزواجر فمنه یأخذ الخطیب المصقع و الواعظ البلغ و إن نظرت إلی الأحکام و معالم الحلال و الحرام فمن بحره یغترف الفقیه الحاذق و المفتی الصادق و إن نظرت إلی البلاغة و الفصاحة فمنه یأخذ البلغاء و بتوجیه معانیه و معرفة أسالیبه و مبانیه یفتخر الأدباء و ما عسی یقول فیه المادحون و یثنی علیه المثنون بعد قوله تعالی فَبِأَیِّ

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۵

حَدِیثٍ بَعْدَهُ یُؤْمِنُونَ و قوله عز و جل مٰا فَرَّطْنٰا فِی الْکِتٰابِ مِنْ شَیْءٍ

[۷]

۹۰۷۲- ۷ الکافی، ۲/ ۶۲۹/ ۹/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن یاسین الضریر عن حریز عن زرارة قال قال تأخذ القرآن فی الثلث الثانی من شهر رمضان فتنشره و تضعه بین یدیک و تقول اللهم إنی أسألک بکتابک المنزل و ما فیه و فیه اسمک الأعظم الأکبر و أسماؤک الحسنی و ما یخاف و یرجی أن تجعلنی من عتقائک من النار و تدعو بما بدا لک من حاجة

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۷

باب ۲۶۸ متی نزل القرآن و فیم نزل

[۱]

اشارة

۹۰۷۳- ۱ الکافی، ۲/ ۶۲۸/ ۶/ ۱ علی عن أبیه و علی بن محمد عن الجوهری عن المنقری عن حفص بن غیاث عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن قول اللّه تعالی شَهْرُ رَمَضٰانَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ و إنما أنزل القرآن فی عشرین سنة بین أوله و آخره فقال أبو عبد اللّه ع نزل القرآن جملة واحدة فی شهر رمضان إلی البیت المعمور ثم نزل فی طول عشرین سنة ثم قال قال النبی ص نزلت صحف إبراهیم فی أول لیلة من شهر رمضان و أنزلت التوراة لست مضین من شهر رمضان و أنزل الإنجیل لثلاث عشرة لیلة خلت من شهر رمضان- و أنزل الزبور لثمان عشرة خلون من شهر رمضان و أنزل القرآن فی لیلة ثلاث و عشرین من شهر رمضان

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۸

بیان

قد مضی بیان معنی إنزال القرآن فی شهر رمضان بغیر ما ذکر فی هذا الحدیث فی الباب الأول من کتاب الحجة فی حدیث الیأس و یأتی أواخر هذا الحدیث بإسناد آخر فی باب لیلة القدر من کتاب الصیام و فیه هکذا و نزل الإنجیل فی اثنتی عشرة لیلة من شهر رمضان و نزل القرآن فی لیلة القدر

[۲]

۹۰۷۴- ۲ الکافی، ۲/ ۶۲۸/ ۵/ ۱ العدة عن أحمد و سهل عن منصور بن العباس عن محمد بن الحسن بن السری عن عمه علی بن السری عن أبی عبد اللّه ع قال إن أول ما أنزل اللّه علی رسوله ص- بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّکَ و آخره إِذا جاءَ نَصْرُ اللّهِ وَ الْفَتْحُ

[۳]

اشارة

۹۰۷۵- ۳ الکافی، ۲/ ۶۲۷/ ۲/ ۱ العدة عن سهل و علی عن أبیه جمیعا عن السراد عن أبی حمزة عن أبی یحیی عن الأصبغ بن نباتة قال سمعت أمیر المؤمنین ع یقول نزل القرآن أثلاثا ثلث فینا و فی عدونا و ثلث سنن و أمثال و ثلث فرائض و أحکام

بیان

لیس بناء هذا التقسیم علی التسویة الحقیقیة و لا علی التفریق عن جمیع الوجوه فلا ینافی فی زیادة بعض الأقسام علی الثلث أو نقصه عنه و لا دخول بعضها فی بعض و لا ینافی أیضا مضمونه مضمون ما یأتی بعده

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۹

[۴]

۹۰۷۶- ۴ الکافی، ۲/ ۶۲۷/ ۳/ ۱ العدة عن أحمد عن الحجال عن علی بن عقبة عن داود بن فرقد عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إن القرآن نزل أربعة أرباع ربع حلال و ربع حرام و ربع سنن و أحکام و ربع خبر ما کان قبلکم و نبأ ما یکون بعدکم و فصل ما بینکم

[۵]

اشارة

۹۰۷۷- ۵ الکافی، ۲/ ۶۲۸/ ۴/ ۱ القمیان عن صفوان عن إسحاق بن عمار عن أبی بصیر عن أبی جعفر ع قال نزل القرآن أربعة أرباع ربع فینا و ربع فی عدونا و ربع سنن و أمثال و ربع فرائض و أحکام

بيان

روی العیاشی مضمون هذه الأخبار فی تفسیره بنحو أتم من هذا

رواه بإسناده عن أبی جعفر ع أنه قال القرآن نزل أثلاثا ثلث فینا و فی أحبائنا و ثلث فی أعدائنا و عدو من کان قبلنا و ثلث سنة و مثل و لو أن الآیة إذا نزلت فی قوم ثم مات أولئک القوم ماتت الآیة لما بقی من القرآن شیء و لکن القرآن یجری أوله علی آخره ما دامت السماوات و الأرض و لکل قوم آیة یتلونها هم منها من خیر أو شر

و بإسناده عن محمد بن مسلم عن أبی جعفر ع قال یا محمد إذا سمعت اللّه ذکر أحدا من هذه الأمة بخیر فنحن هم و إذا سمعت اللّه ذکر قوما بسوء ممن مضی فهم عدونا.

أقول یستفاد من الحدیثین أن المراد بضمائر المتکلم فی قولهم ع فینا و فی أحبائنا و أعدائنا من یشملهم و کل من کان من سنخهم و طینتهم من

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۰

الأنبیاء و الأولیاء و کل من کان من المقربین من الأولین و الآخرین و کذا الأحباء و الأعداء یشملان کل من کان من سنخ شیعتهم و محبیهم و کل من کان من سنخ أعدائهم و مبغضیهم من الأولین و الآخرین و ذلک لأن کل من أحبه اللّه و رسوله أحبه کل مؤمن من ابتداء الخلق إلی انتهائه و کل من أبغضه اللّه و رسوله أبغضه کل مؤمن کذلک و هو یبغض کل من أحبه اللّه و رسوله فکل مؤمن فی العالم قدیما و حدیثا إلی یوم القیامة فهو من شیعتهم و محبیهم و کل جاحد فی العالم قدیما و حدیثا إلی یوم القیامة فهو من مخالفیهم و مبغضیهم فصح أن کلما ورد فی أحد الفریقین ورد فی أحبائهم أو أعدائهم تصدیق ذلک ما رواه الصدوق طاب ثراه فی العلل عن المفضل بن عمر عن الصادق ع فی حدیث طویل نذکره إن شاء اللّه فی باب البعث و الحساب من کتاب الجنائز

[۶]

۹۰۷۸- ۶ الکافی، ۲/ ۵۹۹/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن سماعة قال قال أبو عبد اللّه ع إن العزیز الجبار أنزل علیکم کتابه و هو الصادق البار فیه خبرکم و خبر من قبلکم و خبر من بعدکم و خبر السماء و الأرض و لو أتاکم من یخبرکم عن ذلک لتعجبتم

[۷]

اشارة

۹۰۷۹- ۷ الکافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۴/ ۱ محمد عن عبد اللّه بن محمد عن علی بن الحکم عن ابن بکیر عن أبی عبد اللّه ع قال نزل القرآن بإیاک أعنی و اسمعی یا جارة

بيان

هذا مثل يضرب لمن يتكلم بكلام و يريد به غير المخاطب

الوافی، ج ۹، ص: ۱۷۷۱

[۸]

اشارهٔ

۹۰۸۰- ۸ الكافي، ۲/ ۶۳۱/ ۱۴/ ۱ و في روايهٔ أخرى عن أبي عبد اللّه ع قال ما معناه ما عاتب اللّه به على نبيه ص فهو يعني به ما قد مضى في القرآن مثل قوله وَ لَوْ لا أَنْ ثَبَّتْناكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئاً قَلِيلًا عنى بذلك غيره

بيان

هذا الحديث

رواه العياشي في تفسيره عن ابن أبي عمير عمن حدثه عن أبي عبد اللّه ع قال ما عاتب اللّه نبيه فهو يعني به من قد مضى في القرآن الحديث و هو أوضح مما في الكافي و لعله أريد بمن قد مضى من مر ذكره في الآي السابقهٔ

[۹]

اشارهٔ

۹۰۸۱- ۹ الكافي، ۲/ ۶۳۲/ ۲۰/ ۱ علي بن محمد عن صالح بن أبي حماد عن الحجال عمن ذكره عن أحدهما ع قال سألته عن قول اللّه تعالى بِلِسانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ قال يبين الألسن و لا تبينه الألسن

بيان

يبين الألسن من الإبانهٔ يعني يرفع الاختلاف من بين أصحاب الألسن المختلفهٔ من الناس

[۱۰]

اشارهٔ

۹۰۸۲- ۱۰ الكافي، ۲/ ۶۰۱/ ۱۰/ ۱ علي عن صالح بن السندي عن

الوافی، ج ۹، ص: ۱۷۷۲

جعفر بن بشير عن سعد الإسكاف قال قال رسول اللّه ص أعطيت السور الطول مكان التوراة و أعطيت المئين مكان الإنجيل و أعطيت المثاني مكان الزبور و فضلت بالمفصل ثمان و ستون سورة و هو مهيمن على سائر الكتب فالتوراة لموسى و الإنجيل لعيسى و الزبور لداود ع

بيان

السور الطول كصرد و هي السبع الأول بعد الفاتحة على أن يعد الأنفال و البراءة واحدة كما مرت الإشارة إليه أو السابعة سورة يونس و المثاني هي السبع التي بعد هذه السبع سميت بها لأنها ثنتها واحدها مثنى مثل معاني و معنى و قد تطلق المثاني على سور القرآن كلها طوالها و قصارها.

و أما المئون فهي من بني إسرائيل إلى سبع سور سميت بها لأن كلا منها على نحو من مائة آية كذا في بعض التفاسير.

و في القاموس المثاني القرآن أو ما ثنى منه مرة بعد مرة أو الحمد أو البقرة إلى براءة أو كل سورة دون الطول و دون المئين و فوق المفصل أو سورة الحج و القصص و النمل و العنكبوت و النور و الأنفال و مريم و الروم و يس و الفرقان و الحجر و الرعد و سبإ و الملائكة و إبراهيم و ص و محمد ص و لقمان و الغرف و الزخرف و المؤمن و السجدة و الأحقاف و الجاثية و الدخان و الأحزاب.

و قال ابن الأثير في نهايته في ذكر الفاتحة هي السبع المثاني سميت بذلك لأنها تثنى في كل صلاة و تعاد.

الوافي، ج۹، ص: ۱۷۷۳

و قيل المثاني السور التي تقصر عن المئين و تزيد على المفصل كان المئين جعلت مبادي و التي تليها مثاني.

أقول ما ذكره أولا- في تفسير السبع المثاني و وجه التسمية بعينه مروي عن الصادق ع إلا- أن القول الأخير أوفق بهذا الحديث بل المستفاد منه أن المثاني ما عدا الثلاث الأخر و كأنه من الألفاظ المشتركة فلا تنافي

الوافي، ج۹، ص: ۱۷۷۵

باب ۲۶۹ اختلاف القراءات و عدد الآيات

[۱]

۹۰۸۳- ۱ الكافي، ۲/ ۶۳۰/ ۱۲/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن جميل بن دراج عن محمد عن زرارة عن أبي جعفر ع قال إن القرآن واحد نزل من عند واحد و لكن الاختلاف يجيء من قبل الرواة

[۲]

اشارة

۹۰۸۴- ۲ الكافي، ۲/ ۶۳۰/ ۱۳/ ۱ الثلاثة عن ابن أذينة عن الفضيل بن يسار قال قلت لأبي عبد اللّه ع إن الناس يقولون إن القرآن نزل على سبعة أحرف فقال كذبوا أعداء اللّه و لكنه نزل على حرف واحد من عند الواحد

بيان

فسر السبعة الأحرف هنا بسبع لغات من لغات العرب لا القراءات السبع.

قال ابن الأثیر فی نهایته فی الحدیث نزل القرآن علی سبعة أحرف کلها کاف شاف أراد بالحرف اللغة یعنی علی سبع لغات من لغات العرب أی أنها مفرقة فی القرآن فبعضه بلغة قریش و بعضه بلغة هذیل و بعضه بلغة هوازن و بعضه بلغة الیمن و لیس معناه أن یکون فی الحرف الواحد سبعة أوجه علی أنه قد جاء فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۶

القرآن ما قرئ بسبعة و عشرة کقوله مالِکِ یَوْمِ الدِّینِ- وَ عَبَدَ الطّاغُوتَ و مما یبین ذلک قول ابن مسعود إنی قد سمعت القراء فوجدتهم متقاربین فاقرءوا کما علمتم إنما هو کقول أحدکم هلم و تعال و أقبل و فیه أقوال غیر ذلک هذا أحسنها انتهی کلامه و مثله قال فی القاموس.

و أنت خبیر بأن قوله ع نزل علی حرف واحد من عند الواحد لا یلائم هذا التفسیر بل إنما یناسب اختلاف القراءة فلعله ع إنما کذب ما فهموه من هذا الکلام من اختلاف القراءة إلا ما تفوهوا به منه کما حقق فی نظائره فلا ینافی تکذیبه نقله الحدیث بهذا المعنی صحته بمعنی اختلاف اللغات أو غیر ذلک

[۳]

اشارة

۹۰۸۵- ۳ الکافی، ۲/ ۶۳۴/ ۲۷/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن عبد اللّه بن فرقد و المعلی بن خنیس قالا کنا عند أبی عبد اللّه ع و معنا ربیعة الرأی فذکر القرآن فقال أبو عبد اللّه ع إن کان ابن مسعود لا یقرأ علی قراءتنا فهو ضال فقال ربیعة ضال فقال نعم ضال ثم قال أبو عبد اللّه ع أما نحن فنقرأ علی قراءة أبی

بیان

المستفاد من هذا الحدیث أن القراءة الصحیحة هی قراءة أبی بن کعب و أنها الموافقة لقراءة أهل البیت ع إلا أنها الیوم غیر مضبوطة عندنا إذ لم یصل إلینا قراءته فی جمیع ألفاظ القرآن و ربما یجعل المکتوب بصورة أبی فی هذا الحدیث الأب المضاف إلی یاء المتکلم و هو بعید جدا

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۷

[۴]

اشارة

۹۰۸۶- ۴ الکافی، ۲/ ۶۱۹/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن محمد بن سلیمان عن بعض أصحابه عن أبی الحسن ع قال قلت له جعلت فداک إنا نسمع الآیات فی القرآن لیس هی عندنا کما نسمعها و لا نحسن أن نقرؤها کما بلغنا عنکم فهل نأثم فقال لا اقرءوا کما تعلمتم

فسیجیئکم من یعلمکم

بيان

یعنی به صاحب الأمر ع و یأتی تأویل الحدیث

[۵]

۹۰۸۷- ۵ الکافی، ۲/ ۶۳۳/ ۲۳/ ۱ محمد عن محمد بن الحسین عن عبد الرحمن بن أبی هاشم عن سالم بن سلمة قال قرأ رجل علی أبی عبد اللّه ع و أنا أستمع حروفا من القرآن لیس علی ما یقرؤها الناس فقال أبو عبد اللّه ع مه کف عن هذه القراءة اقرأ کما یقرأ الناس حتی یقوم القائم فإذا قام القائم قرأ کتاب اللّه تعالی علی حده و أخرج المصحف الذی کتبه علی ع و قال أخرجه علی ع إلی الناس حین فرغ منه و کتبه فقال لهم هذا کتاب اللّه تعالی کما أنزله اللّه علی محمد ص و قد جمعته بین اللوحین فقالوا هو ذا عندنا مصحف جامع فیه القرآن لا حاجة لنا فیه فقال أما و اللّه ما ترونه بعد یومکم هذا أبدا إنما کان علی أن أخبرکم حین جمعته لتقرءوه

[۶]

اشارة

۹۰۸۸- ۶ الکافی، ۲/ ۶۳۱/ ۱۶/ ۱ علی بن محمد عن بعض أصحابه عن

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۷۸

البزنطی قال دفع إلی أبو الحسن ع مصحفا و قال لا تنظر فیه ففتحته و قرأت فیه لم یکن الذین کفروا فوجدت فیها اسم سبعین رجلا من قریش بأسمائهم و أسماء آبائهم قال فبعث إلی ابعث إلی بالمصحف

بيان

لعل المراد أنه وجد تلک الأسماء مکتوبة فی ذلک المصحف تفسیرا للذین کفروا و المشرکین مأخوذة من الوحی لا أنها کانت من أجزاء القرآن و علیه یحمل ما فی الخبرین السابقین أیضا من استماع الحروف من القرآن علی خلاف ما یقرؤه الناس یعنی استماع حروف تفسر ألفاظ القرآن و تبین المراد منها علمت بالوحی و کذلک کل ما ورد من هذا القبیل عنهم ع و قد مضی فی کتاب الحجة نبذ منه فإنه کله محمول علی ما قلناه و ذلک لأنه لو کان تطرق التحریف و التغییر فی ألفاظ القرآن لم یبق لنا اعتماد علی شیء منه إذ علی هذا یحتمل کل آیة منه أن تکون محرفة و مغیرة و تکون علی خلاف ما أنزله اللّه فلا یکون القرآن حجة لنا و تنتفی فائدته و فائدة الأمر باتباعه و الوصیة به و عرض الأخبار المتعارضة علیه.

قال شیخنا الصدوق طاب ثراه فی اعتقاداته اعتقادنا أن القرآن الذی أنزله اللّه تعالی علی نبیه محمد ص هو ما بین الدفتین و ما فی أیدی الناس لیس بأکثر من ذلک و مبلغ سورة عند الناس مائة و أربع عشرة سورة و عندنا و الضحی و أ لم نشرح سورة واحدة و لإیلاف و أ لم تر کیف سورة واحدة و من نسب إلینا أنا نقول إنه أکثر من ذلک فهو کاذب ثم استدل علی ذلک بما ورد فی ثواب

قراءهٔ السور فی الصلوات و غیرها و ثواب ختم القرآن کله و تعیین زمان ختمه و غیر ذلک قال و قد نزل من الوحی الذی لیس بقرآن ما لو جمع إلی القرآن لکان

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۹

مبلغه مقدار سبع عشرهٔ ألف آیهٔ و ذلک

مثل قول جبرئیل ع للنبی ص إن اللّه تعالی یقول لک یا محمد دار خلقی

و مثل قوله عش ما شئت فإنک میت و أحبب ما شئت فإنک مفارقه و اعمل ما شئت فإنک ملاقیه- و شرف المؤمن صلاته باللیل و عزه کف الأذی عن الناس.

قال و مثل هذا کثیر کله وحی لیس بقرآن و لو کن قرآنا لکان مقرونا به و موصولا إلیه غیر مفصول عنه کما کان أمیر المؤمنین ع جمعه فلما جاء به قال هذا کتاب ربکم کما أنزل علی نبیکم لم یزد فیه حرف و لا ینقص منه حرف فقالوا لا حاجهٔ لنا فیه عندنا مثل الذی عندک فانصرف و هو یقول فَنَبَذُوهُ وَراءَ ظُهُورِهِمْ وَ اشْتَرَوْا بِهِ ثَمَناً قَلِیلًا فَبِئْسَ ما یَشْتَرُونَ انتهی کلامه رحمه اللّه.

و یظهر من آخر کلامه هذا أنه حمل جمع أمیر المؤمنین ص القرآن علی جمعه للأحادیث القدسیهٔ المتفرقهٔ و لعل ذلک لأنه لما وجده مخالفا لما اعتقده و لم یکن له سبیل إلی رده أوله بذلک و أنت خبیر بأن حدیث الجمع علی ما نقله الثقات بألفاظ کثیرهٔ متفقهٔ المعنی لا یقبل هذا التأویل بل هو إلی ما أولنا به نظائره أقرب منه إلی ذلک و یأتی لهذا مزید بیان.

و أشار فی أول کلامه إلی إنکار ما قیل إن القرآن الذی بین أظهرنا لیس بتمامه کما أنزل علی محمد ص بل منه ما هو خلاف ما أنزل اللّه و منه ما هو محرف مغیر و قد حذف منه شیء کثیر منها اسم أمیر المؤمنین ع فی کثیر من المواضع و منها غیر ذلک و إنه لیس أیضا علی الترتیب المرضی عند اللّه و عند رسوله ص و قد روی ذلک کله علی بن إبراهیم فی تفسیره

و روی بإسناده عن الباقر ع أنه قال ما أحد من هذه الأمهٔ جمع القرآن إلا وصی محمد ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۰

و بإسناده عن الصادق ع أنه قال إن رسول اللّه ص قال لعلی ع یا علی القرآن خلف فراشی فی الصحف و الحریر و القراطیس فخذوه و اجمعوه و لا تضیعوه کما ضیعت الیهود التوراهٔ فانطلق علی ع فجمعه فی ثوب أصفر ثم ختم علیه فی بیته و قال لا أرتدی حتی أجمعه قال کان الرجل لیأتیه فیخرج إلیه بغیر رداء حتی جمعه قال و قال رسول اللّه ص لو أن الناس قرءوا القرآن کما أنزل ما اختلف اثنان.

أقول و فی قوله ص قرءوا القرآن کما أنزل إشارهٔ إلی صحهٔ ما أولنا به تلک الأخبار و مما یدل علی ذلک أیضا قول الباقر ع فی رسالته إلی سعد الخیر التی یأتی ذکرها فی کتاب الروضهٔ و کان من نبذهم الکتاب أن أقاموا حروفه و حرفوا حدوده فهم یروونه و لا یرعونه و الجهال یعجبهم حفظهم للروایهٔ و العلماء یحزنهم ترکهم للرعایهٔ فإن فی هذین الحدیثین دلالهٔ علی أن مرادهم ع بالتحریف و التغییر و الحذف أنما هو من جههٔ المعنی دون اللفظ أی حرفوه و غیروه فی تفسیره و تأویله یعنی حملوه علی خلاف مراد اللّه تعالی فمعنی قولهم ع کذا نزلت أن المراد به ذلک لا ما یفهمه الناس من ظاهره و لیس مرادهم أنها نزلت کذلک فی اللفظ فحذف ذلک کذلک یخطر ببالی فی تأویل تلک الأخبار إن صحت فإن أصبت فمن اللّه تعالی و له الحمد و إن أخطأت فمن نفسی و اللّه غفور رحیم.

و قد استوفینا الکلام فی هذا المعنی و فیما یتعلق بالقرآن فی کتابنا الموسوم بعلم الیقین فمن أراده فلیراجع إلیه

[۷]

اشارهٔ

۹۰۸۹- ۷ الکافی، ۲/ ۶۳۴/ ۲۸/ ۱ علی بن الحکم عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال إن القرآن الذی جاء به جبرئیل ع
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۱
علی محمد ص سبعة آلاف آیة

بیان

قد اشتهر الیوم بین الناس أن القرآن ستة آلاف و ستمائة و ست و ستون آیة
و روی الطبرسی رحمه اللّه فی تفسیره المسمی بمجمع البیان عن النبی ص أن القرآن ستة آلاف و مائتان و ثلاث آیة
فلعل البواقی تکون مخزونة عند أهل البیت ع و تکون فیما جمعه أمیر المؤمنین ع أو جاء الاختلاف من قبل تحدید الآیات و حسابها أو تکون مما نسخ تلاوته.
قال السید حیدر بن علی بن حیدر العلوی الحسنی طاب ثراه فی تفسیره الموسوم بالمحیط الأعظم إن أکثر القراء ذهبوا إلی أن سور القرآن بأسرها مائة و أربع عشرة سورة و إلی أن آیاته ستة آلاف و ستمائة و ست و ستون آیة و إلی أن کلماته سبعة و سبعون ألفا و أربعمائة و سبع و ثلاثون کلمة و إلی أن حروفه ثلاثمائة آلاف و اثنان و عشرون ألفا و ستمائة و سبعون حرفا و إلی أن فتحاته ثلاثة و تسعون ألفا و مائتان و ثلاثة و أربعون فتحه و إلی أن ضماته أربعون ألفا و ثمانمائة و أربع ضمات و إلی أن کسراته تسع و ثلاثون ألفا و خمسمائة و ستة و ثمانون کسرة و إلی أن تشدیداته تسعة عشر ألفا و مائتان و ثلاثة و خمسون تشدیدة و إلی أن مداته ألف و سبعمائة و أحد و سبعون مدة و إلی أن همزاته ثلاثة آلاف و مائتان و ثلاث و سبعون همزا و إلی أن ألفاته ثمانیة و أربعون ألفا و ثمانمائة و اثنان و سبعون ألفا إلی بیان عدد سائر حروفه الثمانیة و العشرین طویناها حذارا من التطویل
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۳

باب ۲۷۰ النوادر

[۱]

۹۰۹۰- ۱ الکافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۱/ ۱ علی عن أبیه عن ابن سنان أو غیره عمن ذکره قال سألت أبا عبد اللّه ع عن القرآن و الفرقان أ هما شیئان أم شیء واحد فقال ع القرآن جملة الکتاب و الفرقان المحکم الواجب العمل به

[۲]

اشارة

۹۰۹۱- ۲ الکافی، ۲/ ۶۳۲/ ۱۷/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن النضر الکافی، ۲/ ۶۳۳/ ۲۵/ ۱ علی عن أبیه عن النضر عن القاسم بن سلیمان عن أبی عبد اللّه ع قال قال أبی ص- ما ضرب رجل القرآن بعضه ببعض إلا کفر

بیان

لعل المراد بضرب بعضه ببعض تأویل بعض متشابهاته إلی بعض بمقتضی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۴

الهوی من دون سماع من أهله أو نور و هدی من اللّه تعالی

[۳]

اشارة

۹۰۹۲- ۳ الکافی، ۲/ ۶۲۹/ ۷/ ۱ العدة عن سهل عن محمد بن عیسی عن بعض رجاله عن أبی عبد اللّه ع قال لا تتفأل بالقرآن

بیان

لا ینافی هذا ما اشتهر الیوم بین الناس من الاستخارة بالقرآن علی النحو المتعارف بینهم لأن التفأل غیر الاستخارة کما مضی بیانه فی باب صلاة الاستخارة مع سر النهی عنه

[۴]

۹۰۹۳- ۴ الکافی، ۲/ ۶۷۴/ ۴/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص امحوا کتاب اللّه و ذکره بأطهر ما تجدون قال و نهی أن یحرق کتاب اللّه و نهی أن یمحی بالأقلام

[۵]

۹۰۹۴- ۵ الکافی، ۲/ ۶۳۲/ ۱۸/ ۱ أحمد عن الحسین عن النضر عن القاسم بن سلیمان عن أبی مریم الأنصاری عن جابر عن أبی جعفر ع قال سمعته یقول وقع مصحف فی البحر فوجدوه و قد ذهب ما فیه إلا هذه الآیة أَلا إِلَی اللّهِ تَصِیرُ الْأُمُورُ

آخر أبواب القرآن و فضائله و بتمامها تم کتاب الصلاة و الدعاء و القرآن الذی هو الجزء الخامس من أجزاء کتاب الوافی و یتلوه فی الجزء السادس کتاب الزکاة و الخمس و المبرات إن شاء اللّه تعالی و الحمد لله أولا و آخرا و باطنا و ظاهرا

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

تعریف مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (التوبة/۴۱).

قالَ الإمامُ عليّ بْنُ موسَی الرِّضا – علَيهِ السَّلام: رَحِمَ اللّهُ عَبْداً أحْيَا أمْرَنَا... يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَ يُعَلِّمُهَا النَّاسَ؛ فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا... (بَنَادِرُ البِحار – في تلخيص بحار الأنوار، للعلاّمة فيض الاسلام، ص ١٥٩؛ عُيونُ أخبارِ الرِّضا(ع)، الشَّيخ الصَّدوق، الباب٢٨، ج١/ ص٣٠٧).

مؤسّس مُجتمَع "القائميّة" الثّقافيّ بأصبَهانَ – إيرانَ: الشهيد آية الله "الشمس آباذي" – رَحِمَهُ اللهُ – كان أحداً من جَهابذة هذه المدينة، الذي قدِ اشتهَرَ بشَغفِهِ بأهل بَيت النبيّ (صلواتُ اللهِ علَيهِم) و لاسيَّما بحضرة الإمام عليّ بن موسَى الرِّضا (عليه السّلام) و بساحة صاحِب الزّمان (عَجَّلَ اللهُ تعالی فرجَهُ الشَّريفَ)؛ و لهذا أسّس مع نظره و درايته، في سَنَةِ ١٣٤٠ الهجريّة الشمسيّة (=١٣٨٠ الهجريّة القمريّة)، مؤسَّسةً و طريقةً لم يَنطَفِئ مِصباحُها، بل تُتَبَّع بأقوَى و أحسَنِ مَوقِفٍ كلَّ يوم.

مركز "القائميّة" للتحرِّي الحاسوبيّ – بأصبَهانَ، إيرانَ – قد ابتدَأَ أنشِطتَهُ من سَنَةِ ١٣٨٥ الهجريّة الشمسيّة (=١٤٢٧ الهجريّة القمريّة) تحتَ عناية سماحة آية الله الحاجّ السيّد حسن الإماميّ – دامَ عِزّهُ – و مع مساعَدَةِ جمعٍ من خِرّيجي الحوزات العلميّة و طلاب الجوامع، بالليل و النهار، في مجالاتٍ شتّى: دينيّة، ثقافيّة و علميّة...

الأهداف: الدّفاع عن ساحة الشيعة و تبسيط ثَقافة الثَّقَلَين (كتاب الله و اهل البيت عليهِمُ السَّلامُ) و معارفهما، تعزيز دوافع الشّباب و عموم الناس إلى التَّحَرِّي الأدَقّ للمسائل الدّينيّة، تخليف المطالب النّافعة – مكانَ البَلاتيثِ المبتذلة أو الرّديئة – في المحاميل (=الهواتف المنقولة) و الحواسيب (=الأجهزة الكمبيوتريّة)، تمهيد أرضيّةٍ واسعةٍ جامعةٍ ثَقافيّةٍ على أساس معارف القرآن و أهل البيت –عليهم السّلام – بباعث نشر المعارف، خدمات للمحققين و الطّلاّب، توسعة ثقافة القراءة و إغناء أوقات فراغة هُواةِ برامِجِ العلوم الإسلاميّة، إنالة المنابع اللازمة لتسهيل رفع الإبهام و الشّبُهات المنتشرة في الجامعة، و...

- مِنها العَدالة الاجتماعيّة: التي يُمكِن نشرها و بثّها بالأجهزة الحديثة متصاعدةً، على أنّه يُمكِن تسريعُ إبراز المَرافِق و التسهيلاتِ – في آكناف البلد - و نشرِ الثّقافةِ الاسلاميّة و الإيرانيّة – في أنحاء العالَم - مِن جهةٍ اُخرَى.

- من الأنشطة الواسعة للمركز:

الف) طبع و نشر عشراتِ عنوانِ كتبٍ، كتيبة، نشرة شهريّة، مع إقامة مسابقات القِراءة

ب) إنتاجُ مئات أجهزةٍ تحقيقيّة و مكتبية، قابلة للتشغيل في الحاسوب و المحمول

ج) إنتاج المَعارض ثّلاثيّةِ الأبعاد، المنظر الشامل (= بانوراما)، الرّسوم المتحرّكة و... الأماكن الدينيّة، السياحيّة و...

د) إبداع الموقع الانترنتي "القائميّة "www.Ghaemiyeh.com و عدّة مَواقِعَ اُخَرَ

ه) إنتاج المُنتَجات العرضيّة، الخَطابات و... للعرض في القنوات القمريّة

و) الإطلاق و الدَّعم العلميّ لنظام إجابة الأسئلة الشرعيّة، الاخلاقيّة و الاعتقاديّة (الهاتف: ٠٠٩٨٣١١٢٣٥٠٥٢٤)

ز) ترسيم النظام التلقائيّ و اليدويّ للبلوتوث، ويب كشك، و الرّسائل القصيرة SMS

ح) التعاون الفخريّ مع عشراتِ مراكزَ طبيعيّة و اعتباريّة، منها بيوت الآيات العِظام، الحوزات العلميّة، الجوامع، الأماكن الدينيّة كمسجد جَمكرانَ و...

ط) إقامة المؤتَمرات، و تنفيذ مشروع "ما قبلَ المدرسة" الخاصّ بالأطفال و الأحداث المُشارِكين في الجلسة

ی) إقامة دورات تعليميّة عموميّة و دورات تربية المربّي (حضوراً و افتراضاً) طيلة السَّنَةِ

المكتب الرّئيسيّ: إيران/أصبهان/ شارع"مسجد سيّد/ "ما بينَ شارع"پنج رَمَضان "ومُفترَق"وفائي/"بناية"القائميّة"

تاريخ التأسيس: ١٣٨٥ الهجريّة الشمسيّة (=١٤٢٧ الهجرية القمريّة)

رقم التسجيل: ٢٣٧٣

الهويّة الوطنيّة: ١٠٨٦٠١٥٢٠٢٦

الموقع: www.ghaemiyeh.com

البرید الالکترونی: Info@ghaemiyeh.com

المَتجَر الانترنتی: www.eslamshop.com

الهاتف: ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۰۹۸۳۱۱)

الفاکس: ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱)

مکتب طهرانَ ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱)

التّجاریّة و المَبیعات ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور المستخدمین ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

ملاحَظة هامّة:

المیزانیّة الحالیّة لهذا المرکز، شَعبیّة، تبرّعیّة، غیر حکومیّة، و غیر ربحیّة، اقتُنِیَت باهتمام جمع من الخیّرین؛ لکنّها لا تُوافِی الحجمَ المتزاید و المتّسعَ للامور الدّینیّة و العلمیّة الحالیّة و مشاریع التوسعة الثّقافیّة؛ لهذا فقد ترجّی هذا المرکزُ صاحِبَ هذا البیتِ (المُسمَّی بالقائمیّة) و مع ذلک، یرجو مِن جانب سماحة بقیّة الله الأعظم (عَجَّلَ اللهُ تعالی فرَجَهُ الشَّریفَ) أن یُوفِّقَ الکلَّ توفیقاً متزائداً لِإعانتهم - فی حدّ التّمکّن لکلّ احدٍ منهم – إیّانا فی هذا الأمر العظیم؛ إن شاءَ اللهُ تعالی؛ و اللهُ ولیّ التوفیق.

WWW
للحصول على المكتبات الخاصه الاخرى
ارجعوا الى عنوان المـركز من فضلـكم
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
و للايصاء من فضلكم
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹